

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MALİYE ANABİLİM DALI

**KARA PARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELEDE KAMU
KURUMLARININ ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Burak TAŞOVA

Çorum - 2023

**KARA PARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELEDE KAMU
KURUMLARININ ROLÜ**

Ahmet Burak TAŞOVA

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Maliye Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Özgür Emre KOÇ

Çorum 2023

KABUL ONAY SAYFASI

Ahmet Burak TAŞOVA tarafından hazırlanan "Kara Paranın Aklanması ile M¼cadelede Kamu Kurumlarının Rol¼" adlı tez çalışması 08/06/2023 tarihinde aşağıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından oy birliği ile Hitit ¼niversitesi Lisans¼st¼ EĞitim Enstit¼s¼ Maliye Anabilim Dalında Y¼ksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Neslihan KOÇ

.....

Doç. Dr. ¼zg¼r Emre KOÇ

.....

Doç. Dr. Alparslan UĞUR

.....

Hitit ¼niversitesi Lisans¼st¼ EĞitim Enstit¼s¼ Y¼netim Kurulunun .../.../..... tarih ve sayılı kararı ile'ın Anabilim Dalında Y¼ksek Lisans derecesi alması onanmıŐtır.

Prof. Dr. Muhammed Asıf YOLDAŐ
Lisans¼st¼ EĞitim Enstit¼s¼ M¼d¼r¼

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Ahmet Burak TAŞOVA

KARA PARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELEDE KAMU KURUMLARININ ROLÜ

Ahmet Burak TAŞOVA

ORCID: 0000-0002-2701-4598

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Mayıs 2023

ÖZET

Kara para, en basit haliyle suç neticesinde elde edilmiş gelir anlamına gelmektedir. Herhangi bir ülkenin kanunlarında suç olduğu belirtilen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile elde edilen kazançlar kara para, bahse mevzu paranın yasal görünüm kazanmasını sağlamak ise kara para aklama olarak ifade edilmektedir. Kara paranın aklanması hem ülke içerisindeki finansal sistemi hem de uluslararası piyasaları olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Aklama faaliyeti yalnızca finansal olarak değil aynı zamanda ülke içerisindeki vatandaşların düzenine, ülkenin saygınlığına ve dolayısıyla otoritesine de zarar vermektedir. Kamu düzeninin, ülke içindeki vatandaşların huzurunun, piyasanın ve hatta uluslararası alanda saygınlık ile güvenin sağlanabilmesi adına aklama faaliyetinin engellenmesi bir hayli önemlidir.

Kara para ile mücadele edebilmek adına ülkeler kendi içerisinde gerekli mevzuatların düzenlenmesini sağlamakta, uluslararası alanda ikili anlaşmalar yapmakta ve aklama ile mücadele eden kuruluşların bünyesinde yer almaktadır. Elbette kara para aklama faaliyetleriyle mücadele edebilmek için hem ulusal hem de uluslararası bir mücadele verilmesi gerekmektedir. Günümüzde teknolojinin hızla gelişmeye devam etmesi ile dünyanın da küreselleşmesi, kara para aklayıcıların yeni yöntemler bulmasına sebebiyet vermiştir. Tüm bunlarla mücadele edebilmenin yolu ülkelerin de gelişen teknolojiden yararlanarak aklayıcıların faaliyetlerini engelleyebilmekten geçmektedir. Teknolojik gelişmelerle beraber sanal paraların ortaya çıkması, internet bankacılığının hemen herkes tarafından kullanılabilir olması ve paranın çok hızlı bir şekilde el değiştirebilmesi gibi durumlar yaşanmakta tüm bunlar aklayıcılar tarafından takip edilerek lehlerine kullanılmaya çalışılmaktadır. Ülkelerin bu noktada gelişmeleri yakından takip etmesi ve teknolojik

gelişmeleri kendi lehlerine çevirerek kontrolü ele alabilmek adına değerlendirmesi gerekmektedir. İşlemlerin kayıt altına alınarak takip edilebilirliğini sağlamak amacıyla çalışmalar yapılması ülkeler adına olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Bu çalışmada günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle beraber artarak devam eden kara para aklama faaliyetlerinin tanımları, aşamaları, yöntemleri, uluslararası alanda bahse mevzu faaliyetlerle ne şekilde mücadele edildiği ve Türkiye’de mücadelenin başta MASAK olmak üzere hangi kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirildiği incelenmiştir. Elde edilen sonuç neticesinde, aklama faaliyetini gerçekleştirenlerin hem eski yöntemleri kullanmaya devam ettikleri hem de teknolojinin gelişiminden yararlanarak yeni yöntemler geliştirdiği anlaşılmıştır. Ülkelerin ise tıpkı aklayıcılar gibi teknolojinin gelişiminden yararlanarak aklama faaliyetini gerçekleştiren kişilerle mücadele edebilmek adına ulusal ve uluslararası alanlarda bilgi akışını hızlandırması, ikili anlaşmaları artırması ve kara para aklama faaliyetiyle mücadele edebilecek kurumları her anlamda desteklemesi gerektiği neticesine varılmıştır.

Anahtar Kavramlar: Kara Para Aklama, Kara Para Aklama Yöntemleri, Kara Para Aklama ile Mücadele, FATF, MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu)

Bilim Kodu: 112004

THE ROLE OF PUBLIC INSTITUTIONS IN THE FIGHT AGAINST MONEY LAUNDERING

Ahmet Burak TAŞOVA

ORCID: 0000-0002-2701-4598

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science Thesis

May 2023

ABSTRACT

Black money, in its simplest form, refers to income derived from illegal activities. The earnings obtained through the execution of activities specified as illegal in the laws of any country are considered black money, and the process of giving illegal funds a legal appearance is referred to as money laundering. The laundering of black money has a negative impact on both the domestic financial system and international markets. Money laundering not only affects the financial aspect but also disrupts the citizens' sense of security and well-being within the country, the reputation of the country, and consequently its authority. In order to ensure public safety, the well-being of citizens, stability in the market, and respect and trust at the international level, it is crucial to prevent money laundering activities.

To combat black money, countries establish the necessary legislation within their own jurisdictions, enter into bilateral agreements in the international arena, and participate in organizations that fight against money laundering. Indeed, both national and international efforts are required to combat money laundering activities. With the rapid development of technology and the globalization of the world, money launderers have found new methods. The key to combating these activities lies in countries utilizing advancing technology to prevent money launderers from conducting their operations. The emergence of virtual currencies, widespread use of internet banking, and the fast-paced nature of money transactions are all exploited by money launderers. Therefore, countries need to closely monitor these developments and leverage technological advancements in their favor to regain control. Implementing measures to record and trace transactions will contribute positively to the ability to monitor and control illicit activities.

This study examines the definitions, stages, methods, and international initiatives aimed at combating the ongoing and escalating issue of money laundering, which has been exacerbated by technological advancements. This study also investigates the institutions involved in the fight against money laundering in Türkiye, particularly emphasizing MASAK (Financial Crimes Investigation Board). The findings indicate that money launderers continue to employ traditional methods while also leveraging technological advancements to develop new techniques. It has been concluded that countries should utilize technological advancements, just like money launderers, accelerate the flow of information at the national and international levels, increase bilateral agreements, and provide comprehensive support to institutions involved in combating money laundering.

Key Terms: Money Laundering, Money Laundering Methods, Combating Money Laundering, FATF, MASAK (The Financial Crimes Investigation Board)

Science Code: 112004

TEŞEKKÜR

Tez konusunu belirlememde ve tezi hazırlamamda benden desteğini hiç esirgemeyen, sürekli yanımda olduğunu hissettiren danıőman hocam Doç. Dr. Özgür Emre KOÇ'a,

Beni en güzel şekilde yetiőtiren, bu günlere gelmemi sağlayan, maddi ve manevi olarak desteklerini hiç esirgemeyen, her zaman ve her koşulda yanımda olan aileme,

Bu zorlu süreçte her zaman yanımda olan, çalışmayı tamamlayabileceğime, yüksek lisans eğitimimi başarıyla sonuçlandırabileceğime beni inandıran ve bu yolda her zaman bana destek olan İrem Şafak TORUN'a,

Her zaman iyiliğimi düşünen, iyi yerlere gelmemi isteyen ve engelleri aşmamı sağlayan arkadaşlarıma,

Tüm destekleri için teşekkür ederim.

Ahmet Burak TAŞOVA

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
KISALTMALAR DİZİNİ	xvi
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

KARA PARA KAVRAMININ TANIMI, TARİHÇESİ, NEDENLERİ, AŞAMALARI VE YÖNTEMLERİ

1.1. Kara Paranın Tanımı	3
1.1.1. Ekonomik tanımı.....	4
1.1.2. Sosyal tanımı	5
1.1.3. Ahlaki tanımı	5
1.1.4. Hukuki tanımı	6
1.2. Kara Para Aklamanın Tarihçesi	6
1.2.1. Dünyadaki tarihsel gelişimi.....	7
1.2.2. Türkiye’deki tarihsel gelişimi.....	9
1.3. Kara Para Aklamanın Nedenleri.....	11
1.3.1. Suç işleyerek zenginleşme düşüncesi	12
1.3.2. Suç sirkülasyonu adına sermaye sağlama	12
1.3.3. Nakit formdan kaydi forma dönüştürme.....	13
1.3.4. Kaynağını gizlemek ve yasal yollarla elde edilmiş imajı vermek.....	14
1.3.5. Müsadere edilmesinin önlenmesi amacı.....	14
1.3.6. Ahlaklı görünmek amacı.....	15

1.4. Kara Para Aklama Aşamaları	15
1.4.1. Yerleştirme.....	16
1.4.2. Ayrıştırma.....	18
1.4.3. Bütünleştirme	19
1.5. Kara Para Aklama Yöntemleri.....	20
1.5.1. Paranın fiziki olarak ülke dışına çıkartılması	20
1.5.2.Şirinler yöntemi.....	21
1.5.3. Parçalama yöntemi	22
1.5.4. Paravan – hayali ve göstermelik şirketler aracılığıyla aklama	22
1.5.5. Sahte Fatura – hayali işlemler aracılığıyla aklama	23
1.5.6. Vergi cenneti olarak ifade edilen ülkelerde aklama	23
1.5.7. İnternet ve mobil uygulamalar aracılığıyla aklama.....	24
1.5.8. Kumarhaneler aracılığıyla aklama	32
1.5.9. Oto finans borç yöntemi	32
1.5.10. Döviz bürolarının kullanılması.....	33
1.5.11. Avukat, noter ve muhasebe meslek mensubu gibi görevliler aracılığıyla aklama ...	34
1.5.12. Spor kulüpleri aracılığıyla aklama	35
1.5.13. İşçileri kullanarak aklama	35
1.5.14. Seyahat şirketleri ve turizm aracılığıyla aklama.....	36
1.5.15. Borsa, insider trading ve manipülasyon aracılığıyla aklama.....	36
1.5.16. Kripto para birimleri aracılığıyla aklama	37

2. BÖLÜM

ULUSLARARASI ALANDA KARA PARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELE

2.1. Kara Paranın Aklanması ile Mücadele Amacıyla Kurulan Uluslararası Kuruluşlar	39
2.1.1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi	40
2.1.2. Basel Komitesi	40
2.1.3. Birleşmiş Milletler Viyana Konvansiyonu	42

2.1.4. Strazburg Konvansiyonu	43
2.1.5. Kara paranın aklanmasının önlenmesi adına Avrupa Topluluğu Konsey Direktifleri	44
2.1.6. Maliye Eylem Görev Gücü (FATF).....	46
2.1.7. Güneydoğu Avrupa İş Birliği Girişimi.....	50
2.1.8. Birleşmiş Milletler Palermo Sözleşmesi.....	51
2.1.9. Karayipler Mali Eylem İş Birliği Gücü	52
2.1.10. Amerikan Devletler Örgütü	53
2.1.11. INTERPOL	54
2.1.12. Avrupa Konseyi ve Pompidou Grubu	56
2.1.13. Europol.....	57
2.1.14. Egmont.....	57
2.1.15. Uluslararası Şeffaflık Örgütü	58
2.1.16. Wolfsberg Grubu	59

3. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KARA PARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELE

3.1. Kara Paranın Aklanmasıyla Mücadele Çerçevesinde Türkiye'nin Üye Olduğu Kuruluşlar ve Uluslararası Sözleşmeler	61
3.2. Kara Para ile Mücadele Etme Nedenleri	63
3.2.1. Para talebinde yaşanabilecek istikrarsızlık ve para talebinin tahmin edilememe durumu	64
3.2.2. Döviz, menkul kıymet ve gayrimenkul piyasasında yaşanabilecek istikrarsızlık.....	65
3.2.3. Uzun dönemde meydana gelebilecek büyüme oranında düşme	66
3.2.4. Gelir dağılımında yaşanabilecek adaletsizlik.....	67
3.2.5. Vergi gelirlerinde ortaya çıkabilecek azalma.....	68
3.2.6. Teröre sağladığı finans	68
3.2.7. İstihdam üzerinde yapacağı etki	71
3.3. Türkiye'de Kara Para Aklanması ile Mücadele İçinde Olan Ulusal Birimler	71

3.3.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)	73
3.3.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK)	102
3.3.3. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM).....	103
3.3.4. Jandarma Genel Komutanlığı (JGK).....	106
3.3.5. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)	107
3.3.6. Türkiye Bankalar Birliği (TBB)	108
3.3.7. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)	109
3.3.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)	110
3.3.9. Sigortalar, Bireysel Emeklilik Şirketleri, Sigortacılık – Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu.....	111
3.4. Kara Paradan Elde Edilen Gelirlerin Vergisel Boyutu.....	111
SONUÇ VE ÖNERİLER	115
KAYNAKÇA	119

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. Alınmış Olan Bildirimlerin Türlerine Göre Dağılımı (2018-2022).....	79
Tablo 3.2. Yükümlü Gruplarına Göre Şüpheli İşlem Bildirimi Sayıları.....	79
Tablo 3.3. Bildirim Gönderen Finansal Kuruluşların Sayıları (2018-2022)	81
Tablo 3.4. Aklama ve Terörizmin Finansmanı Açısından Diğer Bildirimlerin Dağılı (2018-2022).....	82
Tablo 3.5. Adli – Kolluk Araştırma Taleplerinin Yıllara Göre Dağılımı (2018-2022)	83
Tablo 3.6. İhbarların Kaynaklarına Göre Dağılımı (2018-2022).....	83
Tablo 3.7. Analiz Dosyalarının Türlerine Göre Dağılımı ve Açılan – Tamamlanan Dosya Sayıları (2018-2022).....	84
Tablo 3.8. İnceleme Dosyalarının Sayıları (2018-2022).....	85
Tablo 3.9. Sonuçlandırılmış Olan İnceleme Dosyaları İçerisinde Adı Geçen Kişi Sayıları (2018-2022).....	86
Tablo 3.10. Suç Duyurusunda Bulunulan Kişi Sayıları (2018-2022).....	86
Tablo 3.11. 6415 Sayılı Kanun’un 5. Maddesi Çerçevesinde Alınmış Olan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı Kararları Sayıları (2018-2022)	88
Tablo 3.12. Yabancı Devletlerden Gelen Mal Varlığı Dondurma Taleplerinin Yıllara Göre Dağılımı (2020-2022)	90
Tablo 3.13. Erteleme Talep Edilen ve Ertelenmesine Karar Verilen İşlem Sayıları (2018-2022).....	91
Tablo 3.14. Ertelenme Talebi Kabul Edilen İşlemlerin Tutarları	92
Tablo 3.15. Erteleme Talebi Kabul Edilen İşlemler ve Tutarlarının Suç Türlerine Göre Dağılımı (2022)	92
Tablo 3.16. Yasa Dışı Bahisle Mücadele Çerçevesinde Erteleme Kararı Verilen İşlem Tutarları (2022).....	93
Tablo 3.17. Yasa Dışı Bahisle Mücadele Çerçevesinde Adli Tedbir Tutarları (2022)	94
Tablo 3.18. Cevaplandırılmış Olan Görüş Talebi, Bilgi Edinme Başvurusu ve Soru Önergelerinin Dağılımı (2018-2022)	95

Tablo 3.19. Yurt Dışı İstihbarat Bilgi Paylaşım Sayıları (2018-2022).....	99
Tablo 3.20. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi (2022)	100
Tablo 3.21. GZFT Analizi	101
Tablo 3.22. Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama Suçunda Operasyon ve Yakalanan Şüpheli Sayıları (2020-2021)	105
Tablo 3.23. El Koyma Yapılan Olayların Sayıları ve El Koyulan Paranın – Şirketin Değerleri (2017-2021).....	105
Tablo 3.24. Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Meydana Gelen ve Müdahale Edilen Terörü Finanse Etmeye Yönelik Olay Sayıları (2020-2021)	107

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. MASAK'ın 31.12.2022 İtibarıyla Organizasyon Şeması	74
Şekil 3.2. BMGK Kararları Çerçevesinde Mal Varlığının Dondurulması Süreci	88
Şekil 3.3. Yabancı Devlet Talebi Çerçevesinde Mal Varlığının Dondurulması Süreci.....	90

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AML/CFT	Anti Money Laundering And Combating The Financing Of Terrorism Standards (Kara Para Aklamanın Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Standartları)
AVAX	Avalanche
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BMGK	Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
CFATF	Caribbean Financial Action Task Force (Karayipler Mali Eylem Görev Gücü)
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
CIA	Central Intelligence Agency (Merkezi İstihbarat Teşkilatı)
COVID – 19	Corona Virus Disease – 2019 (Koronavirüs Hastalığı 2019)
DAEŞ	Irak ve Şam İslam Devleti
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
EMİS	Entegre Mali İstihbarat Sistemi
ESW	Egmont Secure Web (Egmont Güvenlik Ağı)
EUROPOL	Avrupa Polis Teşkilatı
FATF	Financial Action Task Force (Mali Eylem Görev Gücü)
FIU	Mali İstihbarat Birimleri
FOBİM	Finansal Olmayan Belirli İş ve Meslekler
FOPAC	Suçtan Kaynaklanan Gelirleri İzleme Kurulu
GRECO	Group of States Against Corruption (Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu)
GSMH	Gayrisafi Milli Hasıla
GSYİH	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
IMF	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
INTERPOL	Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı

JAKEM	Jandarma At – Köpek Eğitimi ve Meslek Edindirme Kurs Merkez Komutanlığı
JGK	Jandarma Genel Komutanlığı
KOM	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
MSMKK	Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu
NFT	Non Fungible Token (Değiştirilmesi Mümkün Olmayan Dijital Varlık)
OECD	Organisation For Economic Co-Operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü / İktisadi İş Birliği ve Gelişme Teşkilatı)
SECI	South East European Cooperation Initiative (Güneydoğu Avrupa İş Birliği Girişimi)
SEDDK	Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SWIFT	Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (Bankalararası Finansal Telekomünikasyon Derneği)
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL	Türk Lirası
TOGG	Türkiye'nin Otomobil Girişim Grubu
VDK	Vergi Denetim Kurulu
YUVAM	Yurt Dışında Yerleşik Vatandaşlar Mevduat Hesabı

GİRİŞ

Kara para kavramını yasa dışı olarak gerçekleştiren faaliyetler neticesinde elde edilen kazanç şeklinde belirtmek mümkündür. Kara paranın aklanması durumu ise; kanun dışı işlerden elde edilen gelirlerin sanki kanuni yollardan elde edilmiş gibi gösterilmesi adına, bilerek ve isteyerek bu gelirlerin nerelerden elde edildiğinin gizlenmesidir. Kara paranın yoğun şekilde uyuşturucu kaçakçılığından, fuhuştan, insan ticaretinden ve silah kaçaklığı gibi işlerden elde edildiği de bilinmektedir.

Tarihine göz gezdirildiğinde ise çok eski zamana dayandığı görülmektedir. M.Ö. 2000'li senelerde Çinli tüccarlar tarafından bu faaliyete benzeyen işler yapıldığı bilinmektedir. Bu faaliyetin uluslararası literatüre girmesi ve yine bu faaliyetle mücadele edilmesi gerektiği ise 1970'li senelerde tespit edilmiştir. Kara para bu tarihten sonra problem olarak algılanmaya başlanmış ve çeşitli mücadele yöntemleri geliştirilmiştir.

İşlenen suçlar neticesinde elde edilen kara para, doğal olarak ülkelerin hem ekonomik hem de sosyal yapılarına fazlasıyla zarar vermekte ve ülkelerin uyguladığı iktisat politikalarını da sekteye uğratmaktadır. Haksız kazancın ortaya çıkmasını sağlamakta ve bununla beraber ülkelerin mali yapılarına zarar vererek ekonomik sistem içerisinde rekabetin bozulması sonucunu doğurmaktadır. Kara para aklanmasıyla ülkeler bahse mevzu haksız kazançlardan vergi alamamakta ve büyük miktarda vergi kayıplarının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda ülkedeki mevcut huzur ortamı bozulmakta, toplumsal barış dahi zedelenmekte ve gelir dağılımında adaletsizlik kaçınılmaz olmaktadır. Hal böyle olunca; halkın devlete olan güveni de bahse mevzu duruma engel olunamamasıyla beraber günden güne azalmakta, siyasi otorite gücünü kaybetmeye başlamaktadır.

Teknolojik gelişmelerin yaşanmasıyla beraber finansal birleşme daha kolay bir hale gelmiş, uluslararası piyasalar da bu durumdan etkilenerek hızla gelişmiştir. 1980'li yıllardan itibaren yeni finansal araç çeşitleri ortaya çıkmaya başlamış, bilişim sistemleri ise sermaye piyasalarında yaşanan finansal bütünleşmeye aracılık etmiştir. Mali sistemler içerisinde bulunan mevcut fonlar, en yüksek kazancı nerede sağlayacaksa o piyasalara transfer olmaya başlamış ve artmaya devam eden fon transferleri ise işlem hacmini yükseltmiştir. Tüm bunlar kara paranın günden güne daha kolay yollarla aklanmasına sebebiyet vermiştir. Kanun dışı yollardan elde edilen paralar hızlı bir şekilde aklanmaya başlamış ve mali sisteme enjekte olmasıyla beraber kara paraların sahiplerine hayli büyük iktisadi güç sağlamıştır. Kara para sahiplerinin ellerine geçen güç ise; içerisinde bulunduğu ülkenin hem demokrasisine hem de hukuk devleti yapısına fazlasıyla zarar vermiştir.

Günümüz dünyasında küreselleşmenin de etkisiyle kara para aklama sorununun artık uluslararası problem olduğu belirtilebilir. Dünyada üretim faktörlerinin özgür bir şekilde hareket etmesi ile beraber kara para ile yapılacak mücadelede uluslararası bir iş birliği yapılması zorunlu hale gelmiştir. Kara para aklayan veya aklamaya teşebbüs eden kişilerin

daha çok denetimlerin yetersiz olduğu ÷lkelerde faaliyet gösterdiği de bilinmektedir. Bu ÷lkeler genellikle az gelişmiş olarak ifade edilen ÷lkelerdir. Az gelişmiş ÷lkelerin mali sistemlerine kolay bir şekilde girebilen ve kara parayı akladıktan sonra herhangi bir ekonomik sisteme zorlanmadan dahil olan aklayıcılar, bu şekilde kara paraıyla ciddi bir şekilde m¼cadele eden ÷lkelerin emeğini boşa çıkarmaktadır.

Kara para ile m¼cadelenin hem etkin hem de başarılı olabilmesi adına ÷lkelerin uluslararası alanda birbirlerine destek olması, iş birliği yapması ve ortak bir m¼cadele verebilmek için d¼zenlemeler yapması gerekmektedir. Bu anlamda Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, FATF (Mali Eylem G¼rev G¼c¼), Interpol, Europol, Uluslararası şeffaflık Örg¼t¼, Wolfsberg Grubu, Viyana Konvansiyonu gibi uluslararası kuruluşların girişimleri neticesinde bahse mevzu m¼cadelede olumlu sonuçlar alındığı g¼r¼lmektedir.

Kara para aklamaya y¼nelik uluslararası alanda verilen m¼cadeleye bakıldığında, örg¼tlerin kurulması ve s¼zleřmelerin imzalanması ile m¼cadele desteklenirken; T¼rkiye açısından bakıldığında mali istihbarat birimleri vasıtasıyla m¼cadelenin desteklendiği g¼r¼lmektedir. T¼rkiye’de kara para aklama ile m¼cadelede mevzuatta ve kanunlarda değişiklikler de yapılmış; Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), Kaçakçılık ve Organize Suçlarla M¼cadele Daire Başkanlığı (KOM) ve Mali Suçlarla M¼cadele Koordinasyon Kurulu gibi yapılar kurularak bunlara soruşturma, bilgi toplama ve paylaşma, veri toplama ve analiz etme gibi g¼revler verilmiştir.

Bu alışma üç b¼l¼mden oluşmaktadır. Birinci b¼l¼mde; kara para kavramının tanımlarından, tarihçesinden ve kara para aklamanın nedenlerinden, aklama aşamalarından ve y¼ntemlerinden bahsedilmiştir. İkinci b¼l¼mde; kara paranın aklanması ile uluslararası alanda m¼cadele eden kuruluşlara yer verilmiştir. Son olarak ise üç¼nc¼ b¼l¼mde; T¼rkiye’nin kara para aklama ile m¼cadele edebilmek adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara değinilmiş, kara para ile m¼cadele etme nedenleri belirtilmiş ve başta MASAK olmak üzere kara para aklama ile m¼cadele içerisinde olan ulusal birimler anlatılmaya çalışılmıştır.

1. BÖLÜM

KARA PARA KAVRAMININ TANIMI, TARİHÇESİ, NEDENLERİ, AŞAMALARI VE YÖNTEMLERİ

1.1. Kara Paranın Tanımı

Kara para; gerek elde edilmesi noktasında suç olması gerekse de elde edilen bu paranın tekrar başka bir suç unsurunda kullanılması sebebiyle tehlikeli bir durum ortaya çıkardığı için fazlasıyla önemlidir (Taşkın, 2001, s.5). Kara parayı ellerinde bulunduran suç dünyasının günümüzde her alanda fazlasıyla etkinlik kurduğu da bilinmektedir. Suç örgütleri parayı koz olarak kullanıp; siyasette, yargıda, ekonomide, medyada ve internet alemi gibi hemen hemen her alanda birçok kişi üzerinde kolaylıkla etkinlik kurmaktadır. Kara paraya sahip olan bu suç örgütlerinin ellerinde bulundurdukları yüksek miktardaki paralarla dünyanın neredeyse her yerinde zorlanmadan suç faaliyetlerini sürdürmeye devam ettiği de yadsınamaz bir gerçektir.

Çalışmanın bu bölümünde kara paranın genel tanımıyla beraber; ekonomik, sosyal, ahlaki ve hukuki tanımı yapılacaktır. Bunun ardından kara paranın tarihçesine değinilecek; dünyadaki tarihsel gelişimine ve Türkiye'deki tarihsel gelişimine yer verilecektir. Bu bölümde son olarak ise kara para aklamalarının nedenleri, aşamaları ve yöntemleri incelenecektir.

Kara paranın sözlükte yer alan tanımına bakıldığında “yasa dışı yollardan elde edilmiş değer” şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Kamuoyunda kara paranın kullanım biçimine bakıldığında ise yaygın olarak; bir suç neticesinde elde edilen, kaynağı ise illegal olan para şeklinde kullanıldığı görülmektedir (Erdem, 2018, s.10).

Kara para kavramının farklı ülkelerde birbirinden değişik şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Bazı ülkelerde yapılan tanımlamaya göre her türlü suç neticesinde elde edilmiş kazanç şeklinde tanımlanmış, bazı ülkelerde ise her türlü suç ifadesine yer verilmeyerek belirli suçlar sonucunda elde edilmiş kazançlar olarak belirtilmiştir. Bundan hareketle kara paranın tanımının yapılmasında; ülkelerin sahip olduğu toplumsal değer yargılarının, hukuk sistemlerinin hatta insan ilişkilerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu unsurların belirleyiciliği ile farklı tanımlamalar yapılmıştır. Fakat bazı suçların evrensel nitelikte olduğu ve neredeyse tüm dünyada büyük suçlar olarak kabul gördüğünü belirtmekte fayda vardır. Bunlar; her türlü silah kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, organ kaçakçılığı, uyuşturucu ve nükleer madde kaçakçılığı gibi suçlardır. Bu tür suçların kara paraya dayanan suçlar kapsamına girdiğini ifade etmek gerekmektedir (Çakın, 2019, s.5).

Aslında “kara para” ifadesinin bu terimi kavramsal olarak daralttığı da belirtilebilir. Çünkü kara para aslında suç kabul edilmekte olan bir fiilin işlenmesi neticesinde elde edilmiş olan para olabileceği gibi; mal, herhangi bir gelir veya değer de olabilir. Bu noktada anlatılmak

istenen aslında kara para ifadesinin yalnızca parayı değil de parasal olarak ifade edilebilecek her türlü ekonomik değeri içine aldığıdır (Korkmaz, 2002, s.1).

Geçmiş dönemlerde, dar kapsamlı olarak ifade edebileceğimiz bu tanımlar zaman içerisinde birçok yeni suç şeklinin ortaya çıkmasının da etkisiyle değişime uğramıştır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bu tanımlar ülkeden ülkeye ve hatta kuruluşlardan kuruluşlara farklılık göstermektedir. Yapılan tanımlardan bazılarına göre kara para; kısa bir zaman dilimi içerisinde fazlasıyla yüksek seviyede kazanç elde edebilmek düşüncesiyle her türlü silah kaçaklığına, uyuşturucu kaçaklığından insan kaçaklığına ve hatta çocuk kaçaklığına kadar uzanan, bunların yanında çocuk veyahut da kadın ticaretini içeren, terör ve adam kaçırmaya gibi yasal olmayan birçok fiil neticesinde elde edilmiş olan para, mal veya değerler olarak ifade edilmiştir (Mavral, 2003, s.2). Bunlarla beraber; bir ekonomik değere sahip olmakla birlikte her türlü maddi veyahut da maddi olmayan taşınır-tanışmaz varlıklarla, bunların üzerlerindeki haklar ve de belirtilen bu haklardan sağlanan yararların belgelendiği her türlü belge ile yasal olmayan işlerden elde edilen kazançlar da kara para şeklinde adlandırılmıştır (Aydın, 2008, s.176). Kara para kavramının ayrı ayrı da tanımlandığını belirtmek gerekir. Bu tanımlar; ekonomik, sosyal, ahlaki ve hukuki olarak alt başlıklarda sırasıyla incelenecektir.

1.1.1. Ekonomik tanımı

Aslında kara paranın tanımı olarak; ekonomin normal bir şekilde yani yasal olarak çalışabilmesini sağlayan kuralların çiğnenmesiyle ortaya çıkan borsayı manipüle etmek, vergi kaçaklığı yapmak, hileli iflasa başvurmak veya ihracat yapıyormuş gibi göstermek (hayali ihracat) sonucunda bir gelir elde etmekten bahsedilebilir (Çelik, 2000, s.9). Fakat kara para kavramı içerisinde her ne kadar vergi kaçaklığı geniş anlamda yer alsada bazı ülkeler tarafından belirlenen hukuk kuralları içerisinde bu suçun altında tanımlanmamıştır. Farklı kaynaklara bakıldığında literatürde bahse mevzu konuyla alakalı bir suç neticesinde elde edilmiş ancak kara paranın da kapsamına girmeyen suçlardan (vergi kaçırmak) gri para şeklinde bahsedildiği görülmektedir (Altuğ, 1999, s.118). Vergi kaçırmaya suçundan kara para olarak bahsedilmemesi, bu suça herhangi bir müdahalede bulunulmaması anlamına da gelmemelidir. Her ne kadar kara para olarak bahsedilmese de bu bir suçtur ve tüm ülkeler bununla mücadele içerisinde (Korkmaz, 2002, s.2).

Farklı ülkelere baktığımızda; mesela Amerika Birleşik Devletleri'nde her ne şekilde olursa olsun vergi kaçırmaya kavramının kara para kavramı olarak değerlendirildiği görülmektedir. Ülkemiz nezdinde ise yalnızca vergi kaçırmaya suçuyla elde edilen gelirlerin kara para olarak ifade edildiği görülmektedir. Yine ülkemizde bunun öncül suç sayılmadığı, vergi kaçırmaya neticesinde elde edilen tüm gelirlerin kara para olarak kabul edilmediği de bilinmektedir (Korkmaz, 2002, s.3).

Kayıt dışı para ile kara paranın çoğu zaman karıştırıldığı da bir gerçektir. Ancak işin özüne bakıldığında bu iki kavramın birbirlerinden fazlasıyla farklı olduğu görülmektedir. En basit ifadeyle kayıt dışı paranın her durumda kara para anlamına gelmediğini belirtmek gerekir. Kara para ise her durumda kayıt dışı para olarak kabul görmektedir. Bu noktada kayıt dışı paranın bir tanımını yapmak gerekirse; dayanağı olan herhangi bir belge ortada bulunmadan veyahut da bir belge bulunan fakat bu belgenin sahte olması neticesinde ortaya çıkan ekonomik değer, öncelikle devletten ve sonrasında işletmeyle alakası bulunan kişiler ve kuruluşlardan tamamının veya bir kısmının gizlenerek ekonominin dışına taşınmasıdır (Korkmaz, 2002, s.2-3).

1.1.2. Sosyal tanımı

Kara para kavramının sosyal açıdan tanımına baktığımızda; toplumun mevcut düzenine, elde edilen bu haksız kazançlar sonucunda direkt veyahut dolaylı olarak zarar verecek faaliyetler şeklinde yapıldığı görülmektedir (Çelik, 2000, s.10).

Sosyal tanımı altında, genel olarak kara para neticesinde toplumsal düzene dolaylı olarak gelecek zarardan bahsedilmiştir. Belki elde edilen haksız kazanç topluma direkt olarak zarar vermeyecektir ancak dolaylı olarak bir zarar vereceği aşikardır.

1.1.3. Ahlaki tanımı

Bir gelirin elde edilme şekli kanunlar tarafından yasaklanmış veyahut gözden kaçırılmış, gelişmeler neticesinde ortaya çıkarak kanunlarda henüz yer almamış olsa da toplumsal değerler açısından bakıldığında suç olarak kabul edildiği görülüyorsa bu gelir kara para olarak değerlendirilmektedir. Bu şekilde yapılmış olan kara para değerlendirmesi elbette ahlaki bir değerlendirme değildir. Ahlaki olarak yapılan bu değerlendirmenin, yapılmış olan tüm tanımlamaları bütünlüye sahip bir özelliğe de sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü ortaya konulan tanımda da belirtildiği gibi; elde edilen gelirin hangi yolla kazanıldığına bakılmaksızın tamamen toplumun değer yargılarına göre hareket edilmektedir. Eğer toplum tarafından ahlak dışı bir yolla elde edildiği düşünülüyorsa, ahlaki tanıma göre o gelir ne olursa olsun gayri meşrudur ve doğal olarak kara paradır (Çelik, 2000, s.10).

Ahlaki tanım aslında çok basittir. Bir gelir kara para olarak adlandırılacaksa veyahut adlandırılmayacaksa herhangi bir cezaya tabi tutulacak mı ya da ispat edilecek mi sorularıyla ilgilenmeden yalnızca toplumun bu geliri elde etme şeklini erdemli görüp görmediğine bakılmaktadır. Toplum erdemli bir gelir elde etme yolu olarak görmüyorsa, o kazanç kara para sınıfındadır. Elbette toplum tarafından bu şekilde yapılan bir değerlendirme hukuken de böyle yapılabilmesi ihtimal dahilinde değildir. Bu noktada önemli olan toplum düşüncesidir. Aynı zamanda toplumun kara paraya bakışı, haksız kazancı benimsememesi ve

hatta bu şekilde elde edilecek kazançlara tepki göstermesi ülkeler açısından da kara parayla yapılacak mücadelede fazlasıyla önemlidir (Aydınsakir, 2008, s.4).

1.1.4. Hukuki tanımı

Ülkelerin kanunlarına göre ne tür suçların işlenmesiyle birlikte elde edilecek paranın, kara para kavramı içerisinde değerlendirileceği belirlenmektedir. Bu durum ülkeden ülkeye ve hatta farklı uluslararası kuruluşlar arasında da değişmektedir. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse; Viyana Sözleşmesi'ne bakıldığında kara para olarak ifade edilen tek suçun uyuşturucu kaçakçılığı neticesinde elde edilmiş olan gelir olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 1990 Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne bakıldığında ise kara para kavramı fazlasıyla geniş bir şekilde ortaya konulmuş, her türlü suç neticesinde elde edilecek gelir kara para olarak ifade edilmiştir. Günümüzde bu durumun devam ettiği söylenebilir. Bazı ülkeler Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde olduğu gibi her türlü suç neticesinde sağlanan geliri kara para olarak tanımlanırken bazı ülkeler de tıpkı Viyana Sözleşmesi'nde olduğu gibi spesifik suç veya suçlardan sağlanan geliri kara para olarak tanımlamaktadır (Korkmaz, 2002, s.3).

Ülkemizde ise hukuk sistemimizde kara para kavramının ilk defa yer alması; 13.11.1996 tarihi itibariyle ortaya konulan 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile olmuştur. Söz konusu kanuna göre kara para; ifade edilen konuyla ilgili kanunlarda suç teşkil ettiği belirli olan faaliyetlerde bulunarak bunun neticesinde elde edilmiş olan para veyahut para benzeri bir kıymeti olan evraklardan ve aynı zamanda mallardan sağlanacak geliri veyahut bu gelirin dövize dönüştürülmesi ile elde edilecek ekonomik değeri olan her türlü kıymeti içerisine almaktadır (Çakın, 2019, s.3-4).

Bütün mevzuatlara bakıldığında ağır suçlar olarak belirtilen; silah ve tarihi eser kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti, mafya suçları ve bu tür suçlar minvalinde olan faaliyetlerden elde edilecek gelirler kara para niteliğindedir. Kara paranın genel itibariyle hem üretilmesi noktasında hem de pazarlanması noktasında bir yasak veya kısıtlama bulunan mal ve hizmetlerden, bu mal ve hizmetlerin üretilmesi ve pazarlanması ile elde edilen gelir olduğunu belirtmek doğru olacaktır (Korkmaz, 2002, s.3).

1.2. Kara Para Aklamanın Tarihçesi

Kara para aklama suçu öyle sanıldığı gibi günümüzde ortaya çıkmış, teknolojinin gelişmesiyle farklı yollar bulunarak işlenmiş bir suç değildir. Neredeyse paranın var oluşundan itibaren bu suç işlenmektedir. Kavram olarak yakın geçmişte kendisine yer bulduğunu söylemek doğru olabilir ancak kara para aklama suçunun tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Kara para aklama çok eskiden beri suçlular tarafından farklı yöntemlerle işlenen bir suçtur. Dünyada ekonomik sistemlerin zaman içerisinde oturmasıyla beraber suçluların kara para aklamaya çalışmalarının önüne geçilmek istenmiş, yakın tarih diyebileceğimiz 1990'lı senelerde

uluslararası toplumda bu konuya dair bilinç oluştuğu gözlemlenmiştir. Bunun da liberalizmin etkisiyle var olduğunu ister legal ister illegal ne şekilde olursa olsun sermayeye sahip olma dűřüncesiyle ortaya çıktığını belirtmek gerekir (Çakır, 2016, s.20).

Kara para aklama suçunun ilk olarak dünya tarihinde ne şekilde yer aldığına bakmak ardından da ultiemizde nasıl bir tarihçeye sahip olduğuna değinmek bu noktada yerinde olacaktır. Suçun, nasıl geliştiğinin ve tam olarak ne olduğunun anlaşılabilmesi adına tarihsel gelişimine bakmak önemlidir.

1.2.1. Dünyadaki tarihsel gelişimi

Bu konuda bir tanımla içerisinde “kara para aklama suçuna karşı mücadele” benzeri kavramların yer alması demek şüphesiz ki Amerika’da 1923-1940 yılları arasında var olan alkol yasağına işaret etmek demektir. Fakat biraz önce de ifade edildiği gibi çok daha öncesinde bu suça yönelik faaliyetlerin gerçekleştirildiği göz ardı edilmemelidir. Bu suça yönelik faaliyetlerin organize suçlulukla birlikte ele alınması durumunda kara para aklamının tarihi Çin Triad’larına dek gidecektir. Bir mafya olarak nitelenebilecek Çin Triad’ları milattan öncesine kadar uzanan tarihlerde suç işleme sonucunda elde etmiş oldukları gelirleri aklamaya çalışmaktadır. Yine Çin içerisinde tacir olarak yer alan insanların hükümdarlarından vergi kaçırmak adına elde etmiş oldukları kazançları aklayabilmek amacıyla ultiemin dışına taşıdıkları da bilinen bir gerçektir (Değirmenci, 2008, s.37)

Asurlar tarafından da kara para aklama suçunun işlendiği, sonradan çözümlenebilen bazı eserlerin bulunmasıyla ortaya çıkmıştır. Bilim adamları yapmış oldukları çalışmalar neticesinde Asurlardan kalan ticari yazışmaları çözmüş ve Anadolu’ya ihraç edilecek mallardan elde edilecek geliri vergiden kurtarmak adına, Asurlu tüccarların sahte beyan vererek devleti yanıltmaya çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Hatta bu noktada başarılı oldukları, bu tüccarların yapmış oldukları işlerde; gerçekte olmamış olayları olmuş gibi göstererek, sahte bilgileri beyan ederek kara para akladıkları bilinmektedir (Ergöl, 2001, s.2)

Tefecilik faaliyeti çok eski dönemlere kadar dayanmaktadır. Doğal olarak tefecilik faaliyetinden elde edilen gelirin de aklanması gerekmektedir. Orta çağa baktığımız zaman bu faaliyetin kilise tarafından suç sayılması ve çok büyük bir günah olarak değeriendirilmesi sebebiyle, tefecilik içinden gelir elde eden kişilerin gizli yollara başvurarak kazandııkları kara parayı aklamaya çalıştıkları da bilinmektedir. Hatta günümüzde de kullanılan bir yöntem olan hayali şirket yoluyla aklama yapmaya çalışmışlardır. Bu noktada faizi bir gecikme cezası gibi kabul ettirme çabası içerisine girmişlerdir (Er, 2021, s.20).

Avrupa’da ise deniz korsanlarının bulunduğu ve bu faaliyetten sağladıkları kara parayı aklayabilmek adına Akdeniz’de yer alan bazı ultielere getirip aklama işlemini yaptıkları bilinmektedir. Hatta günümüzde sıkça karşımıza çıkan vergi cenneti ifadesinin de kökünün bu olaylara dayandığı çünkü bu kara para aklama faaliyetini yapan korsanların İngiltere’de

çıkan aflu cezalandırılmadığı, ellerindeki kara paraların kendilerine bırakıldığı ifade edilmektedir (Değirmenci, 2007, s.38). 20. yüzyıla gelindiğinde ise, kara para aklama faaliyetleri 1920'li senelerde eroin kaçakçılığı yaptığı bilinen Avrupa Mafyasına bağlanmaktadır (Çakır, 2016, s.20).

Amerika'da kara para aklamanın tarihçesine baktığımızda ise isim babası olarak karşımıza ünlü mafya babası Al Capone çıkmaktadır. Al Capone 1930'lu yıllarda Şikago'da hemen hemen hiçbir evde çamaşır makinesi bulunmazken, çamaşırhane zinciri satın almıştır. Bununla beraber de işlemiş olduğu suçlardan (vergi kaçakçılığı, alkol kaçaklığı, kumar, şantaj, fuhuş vb.) elde etmiş olduğu geliri aklamıştır. Hatta İngilizce olarak ifadesi "Money laundering" şeklinde olan kara para aklama kavramına, sanki paranın çamaşır makinesine atıp temizlemeye çalışılan bir eşyaymış gibi analogi yapılmıştır. Bu kavramın da aslında Amerikalılara ait olduğunu belirtmek gerekir (Ergül, 2001, s.7).

Aslında bu durumun yaşanmasının temel sebebi Amerika'da 1920-1930 yılları arasında alkol yasağının uygulanmasıdır. Alkolün üretiminin, satılmasının ve dağıtılmasının tamamen yasak olması hemen her yasaklanan üründe yaşandığı gibi bu ürüne olan ilgiyi artırmıştır. Yasak, bu işi el altında yapacak kişiler adına da eşsiz bir fırsat yaratmıştır. Bu noktada Al Capone ve Charlie Lucky Luciano gibi tanınan suçluların organize olup, kaçak alkol ticari yaparak çok ciddi bir gelir elde ettiği görülmektedir (Kocasakal, 2008, s.17).

Al Capone'un, bu olayların yaşandığı dönemde ne işlemiş olduğu cinayetlerden ne de alkolün yasaklanmasına ilişkin yasadan suçlanmadığı, Federal hükümetten kaçırmış olduğu vergilerden suçlandığı bilinmektedir. 1931 yılına gelindiğinde ise Al Capone, vergi kaçakçılığı suçlamasıyla Alcatraz hapisanesine girmiş ve birlikte çalışmakta olduğu çetenin muhasebecisi olan Meyer Lansky bu durumdan rahatsız olarak sorunu halledilebilmesi adına elde etmiş oldukları paraları yurt dışına çıkararak, vergi cenneti olduğu bilinen ülkelerin bankalarında kullanmaya yönelik bir düşünce içerisine girmiştir. Bu düşüncenin ortaya çıkmasının aslında önem arz eden tarafı ise; ulusal bir boyutta olan kara para aklama suçunun artık uluslararası bir boyuta geçmesidir. (Çakır, 2016, s.21)

Yaşanan tüm bu olayların ardından kara para aklama kavramı Oxford İngilizce Sözlüğüne girmiştir. 1980'li yıllara gelindiğinde ise kara para aklama kavramının artık fazlasıyla kullanıldığını belirtmek gerekir. Bu ifade kullanılırken temelde yatan suç ise tahmin edilebileceği gibi uyuşturucu ticareti olmuştur. O senelerde Amerika'da uyuşturucu kullanımının adeta moda haline geldiği de bilinmektedir (Gökçe, 2010, s.10).

Bu yıllarda kara para aklama suçunun engellenebilmesi adına bankacılık sistemlerinde düzenlemeler yapıldığı ve yeni yükümlülükler getirildiği görülmektedir. Bu düzenleme ve yükümlülüklerin başında ise kimlik tespitinin yapılması ile herhangi bir durumun şüpheli görülmesi neticesinde bildirilmesi geldiği ifade edilebilir. Amerika'da bahsi geçen yıllarda "Banka Gizlilik Yasası" ismiyle bir yasa da çıkarıldığı bilinmektedir (Çakır, 2016, s.21).

Bu sürecin ardından; kara para aklama suçunun mücadele edilmesi gereken bir suç olduğu, yasaklanan ürünlerin hala ticaretinin devam etmesi ve bununla beraber bu ticareti yapan kişilerin hiçbir vergi ödemedi gelir elde etmeleri neticesinde ilk olarak uyuşturucu ticaretinin önüne geçebilmek adına Viyana Konvansiyonu yapılmıştır. Uyuşturucu ticaretinden ciddi gelirler elde edildiği bilinmektedir (Çakır, 2016, s.22). Daha sonrasında ise çeşitli yasal düzenlemelerin yapıldığı, bazı kurum ve kuruluşların ortaya çıktığı bu dönemde görülmektedir. Bu kuruluşlar arasında ise en önemlisi diyebileceğimiz kuruluş hiç şüphe yok ki FATF ve onun 40 tavsiye kararları olmuştur. Kara para aklama suçuna müdahale etmede, düzenlemeler yapmada ve mücadele edebilecek kuruluşlar kurmada geç kalınmasının en büyük sebebi ise bu suçun görülmez bir suç olmasıdır (Değirmenci, 2008, s.38-39).

1.2.2. Türkiye'deki tarihsel gelişimi

Kara para aklama suçunun dünyada yaşanan gelişmeler neticesinde nasıl uluslararası bir boyuta ulaştığına daha önce değinmiştik. Bu suçun uluslararası bir boyuta ulaşmasıyla, doğal olarak ülkemiz de bu suçla karşı karşıya kalmıştır.

Ülkemiz ile Almanya arasında 1961 yılında bir anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşmanın "İşgücü Alımı Anlaşması" olduğu bilinmekle beraber ülkemizde yaşayan vatandaşlarımız anlaşmayla beraber Almanya'da çalışma ve yaşama fırsatına sahip olmuşlardır. Almanya'ya bu anlaşma neticesinde giden her vatandaşımızın da çalışmak amacıyla gitmediğini belirtmek gerekir. Çalışmanın beraberinde gelen zorluklar neticesinde, kolay yoldan çok daha fazla para düşüncesiyle giden bir kesim de bulunmaktadır (Mavral, 2003, s.168)

Suç işlemeye meyilli olan bir kesimin o yıllarda Avrupa sınırları içerisinde Türk Mafyası kurduğu ve bununla beraber kaçakçılık suçlarından (silah kaçakçılığı, içki kaçakçılığı, sigara kaçakçılığı vb.) elde etmiş oldukları gelirleri yine kaçak yollarla ülkemize getirdikleri bilinmektedir.

O dönem ülkemizin ekonomik durumunun iyi olmaması sebebiyle kaçakçıların elde edip bavul dolusu ülkemize getirdikleri bu paralar ciddi bir öneme sahip olmuştur. Hatta bazı siyasal nedenlerle de ülkeye kaçak yollardan giren bu paraların ülke ekonomisini ayakta tuttuğu algısı yaratılmıştır. Kaçakçılık suçlarından, uyuşturucu ticaretinden ve diğer suçlardan elde edilen kara paranın önemli bir gelir haline geldiği görülmektedir. Ülkeye giren bu döviz gelirlerinin kaynağı hiç önemsenmez hale gelmiştir (Çakır, 2016, s.22-25).

Ülkemizde 1980'li yıllarda terör olaylarının arttığı bilinmektedir. Yaşanan terör olayları nedeniyle yurt dışında elde edilen bu kara paralar aynı zamanda bir başka suç olan terörizmin, finansmanı için de kullanılmıştır. Kara parayı aklama yöntemi olarak ise hayali ithalat ile hayali ihracat olayları gündem haline gelmiş, kara para bu yolla aklanmış ve ne yazık ki bu yetmiyormuş gibi bir de devlet tarafından gerçekleştirilen vergi iadeleri olmuştur.

Dönem siyasilerinin yapmış olduğu “Bankalarımızın kapısı ardına kadar açık. İsteyen istediği şekilde yararlanabilir” benzeri söylemler ise açık ve net bir şekilde kara para aklama düşüncesinde olanlara davetiye çıkarmıştır. Siyasiler o dönem ülkeye girecek kara parayı adeta sıcak para olarak görmüş ve bunun da bir sonucu olarak suça karşı olumlama yapmışlardır (Mavral, 2003, s.169).

1990’lı yıllara baktığımızda ise dünyadaki siyasi dengelerin değişime uğradığı, kara para aklama suçunun artık ciddi bir problem olarak kabul edildiği ve bununla mücadele edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Konunun bu ciddiyetine rağmen ülkemiz bu konuda ağırdan almış, gerekli önlemleri uygulamaya koymamıştır (Mavral, 2003, s.170-171).

Ülkemiz 25 Eylül 1991 tarihinde FATF’a üye olmuştur. Üyeliğin ardından FATF tarafından belirtilmiş olan 40 tavsiye kararına dikkat edilmesi ve bu kararların gerekliliklerinin de uygulanmaya başlanması gerekmektedir. Türkiye’de ise 1994 senesinde kara para aklama faaliyetinin bir suç olarak kabul edilmesine ilişkin söz konusu yasa tasarısı hazırlanmış ve aynı yıl içerisinde meclise sunulmuştur. Fakat bu yasa tasarısının kadük olması sebebiyle yürürlüğe giremediği görülmektedir. Tüm bu gelişmelerin ardından ise FATF tarafından 21 numaralı tavsiye kararı dikkate alınarak Türkiye kara listede yer almıştır.

Bu yaptırım kararının ardından ülkemizde kara para aklama suçuna yönelik daha önceden hazırlanmış ve kadük olmuş olan yasa tasarısı yeniden meclise sunulmuştur. 13 Kasım 1996 tarihinde mecliste görüşülmüş olan “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi ile 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanun” ve bununla beraber “657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’na” ve “178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bazı Maddelerin Eklenmesi Hakkında Kanun” o gün yapılmış olan oylama ile kabul edilmiştir. Kanun bir hafta içerisinde Resmî Gazetede yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir (Mavral, 2003, s.170-171).

FATF ve ülkemiz 2019 yılında ortak bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda önemli konulara yer verildiğini de belirtmek gerekir. Raporda Türkiye’nin; sürekli gelişimini sürdüren, büyümeye devam eden bir sanayiye ve ekonomiye sahip olduğu ve mevcut lokasyonunun da yarattığı bir dezavantaj olarak hem kara para aklamak hem de terörizmi finanse etmek isteyen suçlular tarafından fazlasıyla risk altında bulunduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda raporda risklerin kontrol edilebilmesi ve genel denetime tâbi tutulabilmesi adına geliştirilen uygulamalar da yer almıştır. Belirtilen risklerin Türkiye tarafından doğru bir şekilde anlaşıldığı ancak halihazırda mal varlıklarını dondurmaya yönelik eksikliklerin de mevcut olduğu ortaya konulmuştur (FATF, “Anti Money Laundering and Counter- Terroist Financing Measures Turkey”, FATF Mutual Evalation Report, 2019, s.16).

FATF tarafından 2021 yılında bir takip raporu yayımlanmış, 2019 yılında ülkemizle beraber yayımlanan ortak raporda ortaya konulan hususlara yönelik açıklamalar yer almıştır. Bu hususların takibine yönelik yapılan açıklamada; teknik gereklilik konusunda belirli bir

ilerleme kaydedildiği fakat yeterli seviyede olmadığı belirtilmiştir (FATF, "Anti Money Laundering and Counter- Terrorist Financing Measures Turkey-1st Enhanced Follow-Up Report & Technial Compliance Re-Rating", FATF FUR Report, 2021, s.1-2).

Yayımlanan takip raporunda; finans sisteminde daha önce alınması gerekli olduğu belirtilen yasakların hala alınmadığı ve bununla beraber inceleme amacıyla gerekli olan prosedürün de henüz yerine getirilmemiş olmasından bahsedilmiştir. 19-21 Ekim 2021 tarihinde yapılan genel kurulda alınan kararlar FATF, ülkemizi Ürdün ve Mali ülkeleri ile beraber "Artırılmış İzleme Altındaki Yargı Yetkileri" sınıfına dahil etmiştir. Buradan çıkarılacak anlam; Türkiye'nin artık gri listede yer alan bir ülke olduğudur (FATF, "Anti Money Laundering and Counter- Terrorist Financing Measures Turkey-1st Enhanced Follow-Up Report & Technial Compliance Re-Rating", s.3-4).

1.3. Kara Para Aklamamın Nedenleri

Suç faaliyetleri neticesinde gelir elde eden kişiler yani suçlular, elde ettikleri bu paraları hangi sebeple aklamak istemektedirler? Aslında bu sorunun basit bir cevabı olarak ilk akla gelen kullanabilmek adına aklamak istemeleridir. Kara para aklama suçunda ise suçlular için fazlasıyla önemli bir motivasyon kaynağı olan bu paraların adeta temiz bir paraymış gibi kullanılabilmesidir.

Elde edilen kara parayı rahat bir şekilde kullanabilme dürtüsü, suçluların doğal olarak bu parayı aklama problemiyle karşı karşıya kalmalarına sebep olmaktadır. Günlük hayatta bu paraların kullanılabilmesi adına, suçlular tarafından belirlenmiş bazı yollar denenerek aklama çabasında oldukları görülmektedir. Eğer suçlular elde ettikleri kara parayı günlük hayatta rahat bir şekilde kullanabiliyor ve tüketebiliyorsa bu aşamadan itibaren bir aklama sorunundan söz edilemez. Bu açıdan da bilindiği gibi düşük meblağlı, günlük hayatta kimsenin sorgulamayacağı miktarda kara para, aklanma sorunu olmadan da kullanılabilir (Değirmenci, 2008, s.39).

Kara paranın elde edilmesi çoğu kişinin de aklına geldiği gibi büyük oranda nakit şeklinde olmaktadır. Genel itibarıyla bakıldığında kara paranın bu sebeple çok az bir kısmı, yani günlük hayatta dikkat çekmeyecek kadar bir harcanabilir özelliği bulunmaktadır. Miktarı fazla olan ve harcayarak bitirilme imkânı düşük olan, elde edilmesi açısından da büyük oranda nakit olan kara paranın rahat bir şekilde kullanılabilmesi ve aynı zamanda kontrol altında tutulabilmesi adına aklanması bir zorunluluktur. Çünkü böyle bir paranın aklanmaması, onun değeri olmayan bir kâğıt parçasından ibaret olduğu anlamına gelecektir.

Suçlular elde etmiş oldukları kara parayı aklayamazlarsa (öncül suçtan dahi gelir elde etmiş olsalar da) ellerindeki nakdi kullanılamayacak bir kâğıt parçası olarak düşüneceklerdir. Bu sebeple hukuk düzeni tarafından kara paranın aklanmasının önüne geçilebilirse, buna sebep olan öncül suçun da bir nebze engellenmesi sağlanabilecektir. Suçluların doğal olarak asıl

amacı elde etmiş oldukları kara parayı hangi ülkede kullanacaklarsa o ülkeye geri döndürmek olduğundan, ekonomik olarak bir istikrar içerisinde olan ülkeleri daha çok tercih ettikleri de belirtilebilir (Mavral, 2003, s.58).

Suçluların özellikle de uyuşturucu ticareti yaparak çok büyük miktarlarda para elde ettikleri ve bu kara parayı da çok ciddi boyutlarda tekrar uyuşturucu üretimi için kullandıkları bilinmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere paradoks halini alan bir durum meydana gelmiştir. Uyuşturucu ticaretinin, organize suçluluk çevresinde işlenmeye devam etmesi neticesinde suç panoraması değişmiş ve doğal olarak ceza adaleti çerçevesinde de verilecek refleks bir değişime uğramıştır. Suçluların bu nedenle kara para aklama faaliyetlerindeki en önemli amaçlarından birisi olarak; işledikleri suç neticesinde elde etmiş oldukları bu paraların, hukuk nezdinde müsadere edilmesine engel olmak istemeleridir. Suçluların bunu istemesinin altında ise kullanılmayacak bir paranın ele geçirilmesinin de anlamsız olması yatmaktadır. Yine suçlular daha önce de belirttiğimiz gibi elde etmiş oldukları kara parayı nakit formdan kurtarmak istemektedir. Çünkü nakit para onlar için işlevsel olmamaktadır. Kara para aklamanın bir de ahlaki boyutu vardır ki; suçlular toplum tarafından dışlanmak, kötü gözle bakılmak istemediğinden ahlak sahibi kimseler gibi görünmeye çalışırlar (Taşkın, 2001, s.87). Kara para aklama nedenlerine başlıklar halinde kısaca aşağıda da yer verilmiştir.

1.3.1. Suç işleyerek zenginleşme düşüncesi

Her insan doğal olarak zenginlik içerisinde yaşamak istemektedir. Suçluların da elbette kara para suçunu işleyerek zenginlik içerisinde yaşama arzuları vardır. Kara parayı aklama faaliyeti ise zenginlik içinde yaşama düşüncesi sonucunda işlenen bir suçtur. İnsanın da doğası gereği belirli bir yaşam standardına alıştıktan sonra o noktadan daha aşağı bir seviyeye düşmek istememesi neticesinde bu suçu işleyen kişilerin devamlı olarak faaliyetlerini sürdürdükleri veya sürdürmek istedikleri belirtilebilir.

1.3.2. Suç sirkülasyonu adına sermaye sağlama

Suçlular yapmış oldukları kara para aklama faaliyetleri neticesinde başka bir suçu işlemek veyahut aynı suçu tekrar işlemek için gerekli olan sermayeye sahip olmaktadır. Zaten öncül suçlar çerçevesinde (uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, alkol kaçakçılığı vb.) bir değerlendirme yapıldığında bu suçların sürekli olarak işlenebilmesi adına kara para aklamak bir zorunluluk haline gelmekte, aklama faaliyetinin sürekliliğinin sağlanamaması durumunda suçu işleyebilmek de zorlaşmaktadır. (Değirmenci, 2008, s.40).

Kara parayı aklamak, bu suçun sirkülasyonunu sağlamak adına adeta bir zorunluluk arz etmektedir. Hem ulusal hem de uluslararası suçlular da bu durumun oldukça farkındadır. Devletler ve bu suçu engellemek isteyen kuruluşlar da bu farkındalıkla, kara para

aklayanların faaliyetlerinin önüne geçebilmek ve böylece öncül suçların da engellenmesini sağlamak istemektedirler (Kocasakal, 2000, s.4).

1.3.3. Nakit formdan kaydi forma dönüştürme

Kara paranın suçlular tarafından elde edilen nakit formu zaman zaman o kadar ciddi seviyelere ulaşmaktadır ki; bu çokluk durumu kara paranın bu formda kullanılmasıyla eşyanın tabiatına aykırı hale getirmektedir. Eski zamanlarda bu aykırılık söz konusu olduğunda suçlular, gözden çıkaramadıkları ve aynı zamanda hiçbir yere sığdıramadıkları bu parayı saklamak amacıyla toprağa gömerek korumuş, kullanmak istediklerinde ise gömdükleri yerden çıkartıp kullanmaya çalışmışlardır. (Taşkın, 2001, s.88).

Birçoğumuz tarafından tanınan 1949-1993 yılları arasında Kolombiya'nın Medellin şehrinde yaşayan ünlü uyuşturucu baronu Pablo Escobar'ın "ben zengin biri değilim yalnızca fazla parası olan fakir biriyim" sözleri ile dile getirdiği nakit form halindeki çok kara parayı sadece kullanmak amacıyla dışarı çıkardığı, kullanmadığı zamanlarda ise toprak altında sakladığı bilinmektedir. Çokça anlatılanlara baktığımızda Escobar bir zaman diliminde mali danışmanlarını hangara götürüp zaman içinde birikmiş, üst üste dizilmiş ve fareler tarafından yok edilmeye başlayan paraları gösterir. Bu durum kendisi için bir sorun haline gelmeye başlayan Escobar, mali danışmanlarından istiflenmiş milyonlarca doları kurtarmaları için çözüm aramalarını ister. (Ergül, 2001, s.51).

Anlatılan bir diğer olaya baktığımızda ise CIA tarafından dinlenen Escobar'ın nakit formda bir bodrum katında sakladığı 400 milyon doları gerek sular altında kalmasıyla gerek miktar olarak çokluğundan dolayı kullanılmadan çürümüş olmasıyla kayıtlara geçmiştir. Kara para nakit formda iken saklanamaması, kullanılmaması ve elde tutulamaması sebepleriyle kaydi forma dönüşeceği bir akış sürecinden geçmelidir. Bahsedilen bu akış süreci aslında paranın saklanmasına gerek kalmaması ve yasal olarak elde tutulması durumudur kısaca kara paranın aklanmasıdır. Ancak kara parayı kaydi forma dönüştürmek de kolay değildir. Bu duruma da bir örnek vermek gerekirse; Amerika'da bir dönem satılmış olan uyuşturucu neticesinde, bu suçu işleyenlerin elde ettiği kara para o kadar fazladır ki ağırlığının satılmış olan uyuşturucu miktarından bile daha fazla olduğu bilinmektedir. Bu noktada nakit formda bulunan kara parayı muhafaza etmenin de fazlasıyla zor olduğunu söylemek doğru olacaktır (Değirmenci, 2007, s.39).

Günümüzde her konuda gelişim gösteren teknoloji, kara para aklama faaliyetlerinin de farklılaşmasına sebep olmuş ve bu faaliyetlerin çeşitlenmesini sağlamıştır. Teknolojide kaydedilen bu gelişim bankacılık sistemlerini de etkilemiş; o alanda da yeni uygulamaların önünü açmıştır (Dülger, 2011, s.47).

Aklamanın kaydi şekilde yapılmasına yol açan nedenler ise bankacılık sistemlerinin gelişmesi ve yeni uygulamalar geliştirilmesidir. Söz konusu her alanda kaydedilen bu gelişme ve

ilerleme önümüzdeki zamanlarda kara para aklamanın başka yollarla da yapılabileceğini ve sanal paraların da aklama için kullanılan yeni bir yol olduğunu gözler önüne sermektedir. Kullandığımız internetin halihazırda güvenlik açıklarının olduğu ve bu güvenlik açıkları sebebiyle suçluların devletlerin denetimini devre dışı bırakarak silah/uyuşturucu ticareti ve benzeri yasal olmayan çeşitli işlemler gerçekleştirebildikleri aynı zamanda bu suçları işlerken ödeme olarak sanal paraları kullandıkları gözle görünen bir gerçektir. Bu taraftan baktığımızda ekonomide de teknolojide olduğu gibi olumlu/olumsuz bir farklılaşma ve dijitalleşme görülmektedir.

1.3.4. Kaynağını gizlemek ve yasal yollarla elde edilmiş imajı vermek

Kara para kaynağının; nereden, nasıl ve hangi şekilde elde edildiğinin gizlenmesi ve izlerini silerek sanki yasal yollardan eldi edilmiş imajı verilmesi suçluların başlıca amaçlarından. Çünkü bu paranın rahat bir şekilde dolaşımında kullanılabilmesi adına, doğal olarak adli makamlardan bir şekilde kaçırılması gerekmektedir. Kara para yasal yollardan elde edilmiş gibi kullanılmak istenir çünkü suçlunun sahip olduğu gelirin kara para olduğunun kanıtlanması aynı zamanda öncül suçun da kanıtlanması anlamına gelmektedir. Elbette kara para yasal yollardan elde edilmiş gibi kullanılırsa ve bunun farkına varılmazsa, aklama faaliyeti başarılı bir şekilde amacına ulaşmış demektir. Ekonomik sistem içerisine girmiş ve rahatça dolaşımı sağlanmış kara paranın, yasaların da güvenliğini sahiplendiğini söylemek mümkündür. Bu amaçla da kara para ile işlenmiş olan suç arasında bağ koparılacak ve aklama işlemi tamamlanmış olacaktır.

1.3.5. Müsadere edilmesinin önlenmesi amacı

İşlenen suç neticesinde elde edilmiş olan kara paranın hem dondurulmasının hem de müsadere edilmesinin (el konulmasının) kökleri Orta Çağ Avrupası'na kadar dayanmaktadır. Orta Çağ Avrupası'nda yer alan "Deodand" yani Tanrı'ya armağan kavramına dayandığı belirtilebilir. Kara parayı elde eden suçluların bu gelirlerini aklamak istemelerinin bir başka ana nedeni de bizzat kendilerinin istedikleri gibi kara parayı kullanma düşünceleridir. Hukuk sistemi tarafından elde edilen bu kara paraya şayet el konulabilirse, kurulan çark dönmeyecek ve kara para aklama faaliyetlerini yürüten kişilerin sistemleri çökecektir. Bu sebeple de herhangi birinin elde etmiş olduğu kara paranın müsadere edilmesi, bu suçu işleyen diğer kişilerin de motivasyonlarının kaybolması anlamına gelmektedir. (Dülger, 2011, s.49-50).

Suçlular elde ettikleri kara paranın müsadere edileceğini bile bile öncül suçları işlemek istemeyecek, bu riski almaktan çekineceklerdir. Tüm bu sebeplerle de suçlular için ele geçirilen kara paranın yasal bir imaj kazanması ile yasa dışı kaynağının örtülebilmesi fazlasıyla önem arz etmektedir. İşlenen suç neticesinde elde edilen gelir nakit şeklinde

olabilir veyahut farklı kıymetli malvarlıklarına da dönüştürülebilir. Bu noktada uygulanacak müsadere hükümlerinin, elde edilen kara paranın aklanması sırasında dönüştürülmüş olan mal varlığı üzerinde gerçekleşeceği bilinmektedir. (Çakır, 2016, s.26-27).

1.3.6. Ahlaklı görünmek amacı

Kara para aklayan suçluları bu duruma iten bir başka sebep olarak da moral değerlerden bahsedebiliriz. Öncül suçlar olarak daha önce de bahsettiğimiz başta uyuşturucu ticareti olmak üzere; alkol kaçakçılığı, fuhuş, silah kaçakçılığı, sigara/tütün kaçakçılığı vb. suçları işleyerek kara para elde edenler açısından böyle bir kaygı var mıdır sorusu elbette tartışılabilir. Bu suçu işleyen kişiler; her ne kadar bir suç işlemiş olsalar da elde ettikleri kara paraları aklayarak en azından ailesine, yakın çevresine bunun bir suç neticesinde kazanılmadığını göstermeye çalışabilir. Ahlaklı görünmek amacı da kara para aklamının nedenleri arasında yerini almaktadır.

1.4. Kara Para Aklama Aşamaları

Kara para aklama ile ilgili literatüre baktığımızda genel olarak üç aşama ön plana çıkmaktadır. Bu üç aşama ile oluşan sürecin; kirlenmiş bir çamaşırı, çamaşır makinesinde yıkama olayına benzetildiği ve bu şekilde somutlaştırıldığı görülmektedir.

- 1- Yerleştirme Aşaması: Bu aşamada kirli çamaşırların makineye atıldığı,
- 2- Ayırıştırma Aşaması: Burada kirli çamaşırların makinede yıkandığı,
- 3- Bütünleştirme Aşaması: Son olarak bu aşamada ise yıkanmış olan kirli çamaşırların temiz bir şekilde makineden çıkartılması anlatılmaktadır (TBB, 2003, s.13)

İfade edilen bu üç aşama birbirlerinden ayrı zamanlarda meydana gelebilir. Bazen de aklanmış olan değer ne kadar büyük olduğuna, öncül suçu işleyen ve aklayan kişilerin elinde bulunan araçların niteliğine göre aynı zaman dilimi içerisinde gerçekleşmesi mümkündür. Yani bu noktada anlatılmak istenen; aşamanın seçiminde, mevcut aklama araçlarına ve aklama suçunu gerçekleştiren kişi veya örgütlerin ihtiyaçlarının ne olduğuna göre bir değişim görülebilmektedir. Bu üç aşamanın amacı nedir diye sorulacak olunursa; basit ve net bir cevap olarak, paranın yasa dışı kaynağının gizlenebilmesi ve işlemi yapan kişilerin gerçek kimliklerinin ortaya çıkmasının engellenmesidir (Ergül, 2001, s.8).

Bu üç aşamanın öne çıkması sebebiyle bütün aklama faaliyetlerinde kullanılması zorunluluğu olduğunu söylemek ise yanlış olacaktır. Böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Kara para aklama faaliyetinin gerçekleştirileceği ülkenin içerisinde bulunduğu durum, ekonomik özellikleri, bu suçla ilgili mücadelede ne kadar yetkin olduğu ve mali sisteminin derinliği gibi birçok unsur aklamada kullanılan aşamaların artması ya da azalması noktasında fazlasıyla önemlidir. Ülkenin aklama suçuyla mücadelede yetkin olması, mali sisteminin sağlam ve

derin olması, içerisinde bulunduğu durumun karışık olmaması yani suçluların bu faaliyeti rahat bir şekilde gerçekleştirememesi gibi durumlarda aklama suçunu işleyebilmek adına daha fazla aşama geçilmesi ve karmaşık yöntemlere başvurulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Tüm bu sebeplerle de aklama suçunun aşamalarını, birbirlerini takip etmesi gerekli olan süreçler şeklinde algılamamak gerekir (Aykın, 2010, s.16).

1.4.1. Yerleştirme

Kara para aklamada bir diğer basamak olarak ifade edilen yerleştirme aşaması, “dönüştürme” veyahut “ön yıkama” şeklinde değişik kavramlarla da kullanılmaktadır. Yerleştirme aşamasında; yasa dışı olarak bilinen faaliyetler neticesinde elde edilmiş olan gelirler nakit halden kurtarılır ve mevcut mali sistem içerisine entegre edilmek istenir. Öncül suç olarak ifade ettiğimiz suçlar arasında yer alan ve sıranın ilk başında gelen suç uyuşturucu ticarettir. Uyuşturucu ticareti ve diğer suçlardan elde edilen bu gelirin de büyük bir kısmı bilindiği gibi nakit halde bulunmaktadır. Daha önce ifade edildiği gibi bu nakdin saklanması ve kullanılması, nakdin miktarı arttıkça daha fazla sorun teşkil etmektedir. Elde edilen bu gelirin nakit halde bulunmasının sakıncalarından biri de günümüz dünyasında artık nakit paranın çok fazla kullanılmaması, nakit dışı (kredi kartı, çek vb.) araçların kullanımının yaygınlaşması ve nakit halde bulunan paranın tüm bu sebeplerle fazla dikkat çekecek olmasıdır. İşte tam da bu sebeple kredi kartının, çek ve diğer araçların yaygın olarak kullanılmadığı; nakit para kullanımının ve kayıt dışı ekonominin fazla bir şekilde mevcut bulunduğu ülkelerde kara para aklayanların ifade edilen bu aşamayı çok daha kolay geçebilmeleri mümkündür (MASAK, 2023a). Bu özelliklere sahip ülkeler kara para aklayanlar için adeta cennettir. Parayı neden nakit formundan kurtarmaları gerekmektedir sorusuna ise iki sebebi cevap olarak vermek mümkündür. Bunlar (TBB, 2003, s.14):

- Nakit paranın transfer edilmesinde, kullanılmasında, herhangi bir yere aktarılmasında ve buna benzer tüm işlemlerde zorluklarla karşılaşılacaktır. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse; 1000 dolar verilerek satın alınabilecek uyuşturucunun (kokain) ağırlığı, 1000 doların kendisinden yani banknotundan daha hafif kalacaktır. 10 kg kokain satacak olan bir suçlunun satış sonrasında elde edeceği banknotların ağırlığı belki de satacağı kokainden daha ağır olacaktır. İşte ele geçecek bu parayı taşımak veyahut kullanmak kolay değildir. Bir an önce nakit formundan kurtularak ya da bankacılık sistemi gibi herhangi bir sisteme aktarılarak tüm bu işlemlerin çok daha kolay hale gelmesi amaçlanmaktadır.
- Nakit formunda bulunan paranın kullanılması veyahut taşınması aşamalarının birinde, yetkili merciler tarafından yakalanma, bulunma ve müsadere edilme ihtimali de doğal olarak çok daha fazladır.

Tüm bu sebeplerle yerleştirme aşaması için; kara parayı aklayacak kişilerin en savunmasız olduğu aşama ifadesini kullanmak doğru olacaktır. Daha önce ifade edildiği gibi nakit formda

bulunan paranın hem kullanımında hem taşınmasında hem de saklanmasında suçlular bir hayli zorluk yaşayacak ve yakalanma ihtimalleri çok yüksek olacaktır. Bu sebeplerle aklama suçuyla mücadele edebilmek adına başta finansal kuruluşlar olmak üzere, diğer yükümlülerden de istenilen müşterilerin tanınması ve bununla beraber herhangi bir şüpheli işlemle karşılaştıklarında anında geri bildirimde bulunulmasıdır. Bu temel tedbirlerin uygulanmasına yönelik istemin sebebi ise henüz yerleştirme aşamasındayken aklayıcıların bir yolunu bulup mali sistem içerisine girmesini engellemek veyahut bir şekilde mali sistem içerisine girmişlerse bunu tespit edip gerekli işlemleri yapabilmektir. Müşterinin tanınmasına yönelik olarak alınması istenen tedbirlerin etkin uygulanabilirliği, aklayıcıların hem finansal kuruluşları hem de diğer yükümlüleri kullanabilmelerini engelleyebilme çerçevesinde fazlasıyla önem arz etmektedir (Aykın, 2010, s.17-18). Bununla beraber yerleştirme aşaması için anlatılanlardan yola çıkarak; kara para aklama işlemi açısından hem en açık aşama hem de aklamının en bariz şekilde yapıldığı aşama olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Şu da bilinmelidir ki gerçek suçlular, nakit parayla herhangi bir işlem yaparak ellerini kirletmezler. Yerleştirme aşamasında dönen miktarlar küçüktür ve doğal olarak bu işlemi yapan kişiler küçük çaplı kuryelerdir (Sırma ve Saldanlı, 2015, s.113).

Yerleştirme aşamasında paranın nakit formdan nasıl kurtulabileceğini, buna yönelik ne gibi yöntemlere başvurulduğunu da belirtmekte fayda vardır. Buna göre (TBB, 2003, s.14-15):

- Eğer kara para bir şekilde fiziki olarak yurt dışına çıkartılabilirse, denetimin fazla olmadığı bazı ülkelere götürülerek bankalara yatırılabilir.
- Farklı kişiler adına hesaplar açarak, kara parayı da küçük yani dikkat çekmeyecek (bildirim tutarı altında kalan) tutarlara bölerek bu kişilerin hesapları aracılığıyla bankaya yatırılabilir.
- Kara para nakit olarak verilerek karşılığında değerli bir ürün alınabilir. Bunlar lüks arabalar, mücevherler, gayrimenkuller, antikalar veyahut belirli bir değeri olan sanat eserleri olabilir. Bununla beraber hisse senedi, çek, bono, poliçe ve tahvil gibi mali araçların alımında da kullanılarak dönüştürülebilir.
- Banka hesaplarına parayı yatırmadan daha önce bu paranın kumarhaneden kazanıldığı, turizmden gelir sağlandığı veyahut ihracat yapılarak elde edildiği şeklinde gösterilerek duruma bir açıklama yapılabilir ve bu şekilde işlemlere konu edilebilir.
- Bazı durumlarda aklayıcıların finansal kuruluşlarla veyahut bu kuruluşlarda çalışan kişilerle bir ilişki kurduğu, rüşvet verdiği ve diğer şekillerde iş birliği yaptığı görülmektedir. Bu şekilde kara paranın sisteme sokulması mümkündür. Hatta durumun daha da ileri gittiği ve suç örgütlerinin bu finansal kuruluşları ele geçirerek onlara sahip olduğu, bu sayede ellerindeki parayı nakit formundan kurtardığı bilinmektedir.

Tüm bu yöntemlerin neticesinde kara para yerleştirme aşamasından geçmiş ve artık nakit formdan çıkmış olacaktır. Finansal kuruluşlar belirtilen aşamada dikkatli davranarak

yapılacak nakit işlemlerini bildirir ve karşılaştıkları şüpheli işlemlerde anında geri bildirim yaparsa bu sayede kara para fiziken tespit edilebilecek, ele geçirilebilecek ve müsadere edilebilecektir. Daha önce ifade edildiği gibi tespit etme, ele geçirme ve müsadere etme açısından en uygun aşama yerleştirme aşamasıdır. Bu sebeple yükümlüler fazlasıyla dikkatli olmalıdır. Çünkü bu aşamayı suçluların geçmesiyle birlikte kara parayı tespit etmek ve suçu ortaya çıkarmak çok güç hale gelecektir (MASAK, 2023a).

1.4.2. Ayırıştırma

Ayırıştırma aşaması “yıkama” aşaması olarak da ifade edilmektedir. Ayırıştırma aşamasının amacı ise; nakit formundan bir şekilde kurtulmuş olan kara parayı, elde edilmiş olunan yasa dışı kaynağından mümkün olduğunca hızlı bir şekilde uzaklaştırıp bu paranın takibinin yapılmasını, bulunmasını ve yakalanmasını ihtimal dışında bırakmaktır. Bir önceki başlıkta yer alan yerleştirme aşaması eğer başarılı olmuşsa ve para bir şekilde bankacılık sistemine dahil edilebilmişse, kara paranın transfer edilmesi ile kaynağından uzaklaştırılması işlemleri sisteme girmesi sayesinde fazlasıyla kolay ve hızlı olacaktır. Ayırıştırma aşamasında asıl yapılmak istenen denetim mekanizmasını aşmaktır. Kara paranın, yasa dışı kaynağından uzaklaştırılabilmesi düşüncesiyle; sıklık, karmaşıklık ve bununla beraber hacim bakımından tıpkı yasal işlemler gibi göstermeye çalışacak mali işlemler yapılacaktır. Eğer tüm bu işlemler başarılı olursa denetim mekanizması aşılmış olacaktır (TBB, 2003, s.15).

Aslında anlatılanlardan çıkarılacak sonuç ayırıştırma aşamasının karmaşık bankacılık işlemlerinden oluştuğudur. Kara para ilk olarak küçük paylara bölünür sonrasında ise uluslararası bankacılık sistemine sokulur. Artık bu noktadan sonra hem bankalar hem de ülkeler arasında transfer işlemine başlanabilir. Bu işlemlerin ise dikkat çekmemesi adına banka hesaplarında veyahut ülkelerde para kısa süreli tutulur. Paranın süreç içerisinde bazı durumlarda diğer miktarlarla da birleştiği ve bu şekilde katlandığı görülmektedir. İşte tam olarak bu sebepten belirtilen aşamaya “katlanma” aşaması isminin de verildiği görülmektedir. Bu aşamada bankalar arasında yapılan transfer işlemi hızlı bir şekilde yapmak ve parayı elde edildiği yasa dışı kaynaktan mümkün olduğunca ayırmak düşüncesiyle fazlasıyla karışık teknik araçların kullanıldığı görülmektedir. Bu teknikler arasında özellikle de SWIFT olarak adlandırılan “Dünya Bankalar Arası Mali İletişim Sistemi” kullanılmaktadır. SWIFT mesajları üzerinde bulunan bazı kodların olduğu bilinmektedir. Bu kodların özelliği ise işlemin niteliğini belirlemesidir. Buna bir örnek olarak; “MT 500 “s” ya da “MT 800 “s” şeklindeki kodlar paranın transferini göstermektedir. Aslında bu şekilde var olan iletişim sisteminde gizli bir durum bulunmamaktadır. Fakat buradaki asıl mevzu paranın çok hızlı hareket etmesi ve kullanılan hesapla ilgili bulunması çok güç izler bırakmasıdır. Ardında çok küçük izler bırakan bir SWIFT mesajının ise çözümlenebilmesi bir hayli zordur (Ergül, 2001, s.10-11).

Sonuç olarak bu aşamada, kara parayı takip etmenin bir hayli zor, maliyetli ve bir o kadar zaman alıcı olduğunu söylemek doğru olacaktır. Suçlu ile polis arasındaki mesafenin çok hızlı

bir şekilde açılması mümkündür. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle takip etmek hem kolaylaşmış hem zorlaşmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojisi gelişmiş, sermaye ise daha serbest dolaşabilir hale gelmiştir. Bu duruma yönelik düzenlemeler neticesinde de fonlar ülkeler arasında fazlasıyla yoğun ve hızlı bir şekilde hareket edebilmektedir. Bu sebeple aklama suçuyla mücadele edebilmek adına uluslararası iş birliği her zamankinden daha önemli bir hal almıştır (TBB, 2003, s.16-17).

1.4.3. Bütünleştirme

Bütünleştirme aşaması için suçtan elde edilen gelirlerin “yuvaya dönme aşaması” şeklinde ifadeler de mevcuttur. Ayrıştırma aşamasında suçtan elde edilen gelirlerin yasa dışı kaynağıyla bağı kopardığı ve sonrasında ise izini kaybettirdiği anlatılmıştı. İşte bu para bütünleştirme aşamasında ülkelerin mali sistemlerine tamamıyla aklanmış bir şekilde geri dönüş yapmaktadır. Bu noktada artık paranın kaynağıyla ilgili herhangi bir soru sorulduğunda yasal olduğuna dair açıklama yapılabilecektir. Çünkü para öncesinde iki aşamadan geçmiş ve o şekilde geri dönmüştür. Paranın hiç şüphe duyulmayacak ve hatta soru dahi sorulmayacak kadar yasal bir görüntüye sahip olarak geri dönebilmesi de mümkündür. Suçlular artık bu aşamaya geldiğinde, para sanki normal bir şekilde elde edilmiş gibi davranacak ve parayı yasal ekonomiye dahil edebilecektir. Ekonomiye dahil ettiği bu parayı bir bankadan kredi çekmek için teminat olarak dahi gösterebilir. Elbette hisse senedi, menkul, gayrimenkul, bono, tahvil gibi yatırım araçlarını da alabilir. Para artık yasal olarak onundur. Borç olarak verebilir, borçlarını da ödeyebilir ve benzeri birçok işlemi yapabilir. Yapılacak işlemlerin ardından da para ekonomik sistemle tamamıyla bütünleşmiş ve yasal fonlardan farksız bir hale gelmiş olacaktır (MASAK, 2023a).

Önceki iki aşama suçlular için başarılı bir şekilde geçildikten sonra artık paranın kaynağıyla ilgili gelebilecek tüm sorulara rahatlıkla yasal cevaplar verebilecek, para sorunsuz bir şekilde kullanılabilir. Artık bu aşamada paranın, kara para olup olmadığına dair bir tespitinin yapılabilmesi çok güçtür. Tüm bu sebeplerle kara parayı elde etmiş olan kişiler istedikleri gibi yatırımlarını, harcamalarını yapacak belki lüks bir yaşam sürecektir belki de akladıkları bu paraları tekrar suç işleyebilmek adına kullanabilecektir (Başak, 1998, s.4).

Önceki başlıklarda da anlatılan kara para aklama sürecine yönelik olarak Ergül tarafından bir örnek verilmiş ve olay şu şekilde özetlenmiştir: yerleştirme aşası itibariyle; uyuşturucu kaçakçılığı yaparak elde edilmiş olan gelir aracılığıyla paravan bir şirket satın alınmıştır. Sonrasında bu şirketin hesaplarında bulunan mevcut para ile aracı kuruluşlardan hisse senetleri satın alınmıştır. Ayrıştırma aşamasına gelindiğinde; başka bir ülkede yer alan aracılardan uluslararası piyasalardan hisse senetleri alınmış ve satılmış bunun neticesinde çok geniş bir portföye sahip olunmuştur. Bu hisse senetleri ise ilk alınmış olduğu ülkede tekrar satılmıştır. Son aşama olan bütünleştirmeye gelindiğinde ise; alım ve satım neticesinde elde edilen kârın vergi cenneti olarak ifade edilen ülkelerdeki yasal finansal

kurumlara transferi sağlanmış ve bununla çeşitli fabrikalara, lüks yat veyahut gemi pazarlama şirketlerine yatırımlar yapılmıştır (Ergül, 2001, s.12).

1.5. Kara Para Aklama Yöntemleri

Kara para aklamada fazlasıyla değişik ve şaşırtıcı bazı teknikler kullanıldığından işlemin gerçekleştirilmesi için sayısız seçenek vardır ifadesi gayet yerinde olsa da bu seçenekler mali sistemlerdeki vasıtaların farklılaşmasına ve ülkelerin birbirinden farklı yasal gerekliliklerine göre çeşitlilik göstermektedir. Hem bu çeşitlilikler söz konusu iken hem de aklayıcıların yasa dışı kazançlarını aklamak için kendilerinin uğraşmayarak, konu çerçevesinde daha profesyonel kişilerden destek almaları söz konusudur. Mali anlamda bilgili danışmanlar, muhasebeciler, hukukçular vs. destek alınan bu profesyonel kişilere örnek olarak gösterilebilecektir. Profesyonelleşmelerini sağlayan mesleki donanımları, yasa dışı hiçbir olaya karışmamış olmaları ve hizmetlerinin bedeli olarak bu işlemde maddi bir gelir elde etmeleri destek olmalarının da önünü açmaktadır (MASAK, 2023b).

Ülkeler tarafından kara para konusunda yetkilendirilen kişiler, profesyonel mali yeterliliğe sahip olan kişiler tarafından yardım edilen aklayıcıların birkaç adım gerisinde kalmaktadırlar. Bahsedilen aklama yöntemlerinin sınırsızlığı ABD Uyuşturucuyla Mücadele Bürosu'nun yayımladığı bir dergide "para aklama teknikleri hayal gücü ile sınırlıdır" şeklinde kayıtlara geçmesiyle beraber bazı kaynaklarda bu yöntemlerin sayısı 180 ile sınırlandırılmıştır. (Ergül, 2001, s.21). Sınırlandırılan bazı yöntemlere araştırmamızın bu kısmında yer verilmiştir:

1.5.1. Paranın fiziki olarak ülke dışına çıkartılması

Paranın fiziki olarak ülke dışına çıkartılması yönteminde; paraları taşıyarak kuryelik yapan kişiler bulunmaktadır. Kuryeler bazı araçlarla maddi alanda gizliliğe önem veren ve bu konudaki prensiplerine sıkı sıkıya bağlı olan ülkelere, paranın yasal olmamasından kaynaklanan sorunlarla karşılaşmamak adına bu konuda yerine getirilmesi gereken yükümlülükleri az olan ve kontrollerin çok sıkı olmadığı ülkelere yasal olmayan nakdi taşımaktadırlar. Bahsedilen bu ülkeler para kuryelerinin nakdi taşımalarından sonra, taşınan nakdi kendi mali sistemleri içerisinde yer edindirip yasal bir konuma getirmektedirler. Çeşitli yolculukların neticesinde artık yasal bir konuma yerleşmiş olan nakitler, aslında yolculuklarının başladıkları nokta olan ülkeye istenilen şekilde gönderilip ülke içinde herhangi bir problemle karşılaşmadan kullanılabilir. (Başak, 1998, s.6).

Yine bu yöntem ile alakalı örnek olarak verilebilecek hem Türkiye'de hem de dünyada yaşanmış bazı örnekler bulunmaktadır. Mayıs 1983 tarihinde Floridalı bir muhasebeci olan Ramon Millan Rodriguez'in, Panama'ya seyahat edecekken kalkmak üzere olan uçağı durdurulmuş ve sahip olduğu çantalarının incelenmesi sonucunda içinden 10 milyon dolar çıktığı görülmüştür. Bu duruma ülkemizden de bir örnek vermek mümkündür. Aralık 1996

tarihinde ülkemizde gerçekleşen olayda Atatürk Havalimanı'ndan gelen bir ihbar neticesinde polisin harekete geçmesiyle, halk nezdinde kurye kız olduğu belirtilen Dilek Örnek isimli şahıs 28 milyar Türk Lirası karşılığı olan dövizle yakalanmıştır. Şahıs polise vermiş olduğu ilk ifadesinde suçu kabul etmiş ve bu paranın eroin ticareti neticesinde elde edildiğini, parayı aklayabilmek adına kapalı çarşıda bulunan bir döviz bürosuna teslim etmek için harekete geçeceğini açıklamıştır. 22 yaşında olduğu bilinen kurye kızın kayıtları incelendiğinde ise tam 52 kere ülkeye giriş - çıkış yaptığı fark edilmiştir (Ergül, 2001, s.28-29).

1.5.2. Şirinler yöntemi

Amerika'da yetkililerin yürüttüğü soruşturmada, Florida eyaletinde soruşturmacılar tarafından bir yöntem tespit edilmiştir. Bu yöntem ile paraların, çeşitli bankalara veyahut aynı bankanın değişik şubelerine bir hayli fazla kişi tarafından yatırıldığı ve tespit edilen yöntemin genellikle de suç örgütleri tarafından tercih edildiği belirlenmiştir. Bu yöntemle kara para aklamaya çalışanlara, Florida eyaletinde yaşayan yatırımcılar "şirin" ismini vermiştir. Bu isim hemen herkes tarafından bilinen "şirinler" adlı çizgi filmde gelmektedir. Çünkü bu yöntemle aklama yapabilmek için bahsi geçen çizgi filmde olduğu gibi küçük insanlardan oluşan bir orduya ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun da sebebi paranın bir hayli bölünmüş olması ve çok fazla farklı hesaba yatırılacak olmasıdır (Ergül, 2001, s.30).

Ülkeler tarafından yapılan düzenlemelerle, belirli tutarların üstünde yapılacak nakit işlemlerini bildirmek bir zorunluluktur. Elbette bu durum ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Mesela bu işlem limiti Amerika'da 10.000 dolar olarak belirlenmiştir. Ülkemizde ise 4208 Sayılı Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 8. Maddesinde bir değişiklik meydana gelmeden önce yer alan hükme göre; "yükümlüler taraf oldukları ve aracılık yaptıkları tutarı 5 milyar lira veya muadili dövizi aşan işlemlerle, ilgili maddede yazılı bütün işlemleri" MASAK'a bildirmek zorundaydı. Bu tutarın belirlenmiş olduğu dönemde yaklaşık olarak 20.000 Amerikan Dolarına denk geldiğini ifade edebiliriz. İşte bu durumdan kurtulmak, yani yaptıkları veya yapacakları nakit işlemlerini bildirme yükümlülüğünden kaçmak isteyen kişiler ellerindeki mevcut parayı bildirmeleri gereken limite yakın ancak altında kalacak şekilde belirlenmiş tutarlara bölmektedirler. Sayısı oldukça fazla, bulabildikleri kadar kişi ile birden çok bankaya ya da aynı bankanın farklı şubelerine daha önce böldükleri bu paralar yatırılır. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse; 30 kişinin herhangi bir bankaya, farklı bankalara veyahut bir bankanın farklı şubelerine kişi başına 8.000 dolar düşecek şekilde günlük olarak para yatırma işlemi gerçekleştirdiğini varsayalım. Bu işlem neticesinde günde 240.000 dolar bankaya yatırılmış olacaktır. Eğer bu kişiler 30 gün boyunca bu işlemi gerçekleştirmeyi başarabilirlerse, bankaya yatırılan para 7.200.000 dolara ulaşacaktır. İşlemin tamamlanmasının ardından paralar bu sayede herhangi bir nakit işlem bildirimine takılmadan, zorunluluktan kurtulacak ve bankacılık sistemine başarıyla dahil olacaktır. Nakit işlem bildirimini zorunluluğundan kurtulmak, paranın artık aklandığı gibi bir

sonuca ulaşmamaktadır. Bu işlemde geçen paralar şüpheli işlem bildirimine de takılabilir. Elbette 30 kişinin 30 gün boyunca 8.000 doları banka hesaplarına aktarması dikkat çekecek, belki de şüpheli işlem bildirim yapılacaktır ve bu kişiler yakalanacaktır. Bunun da mümkün olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Paraların banka hesaplarına geçmesi sadece yerleştirme aşamasının tamamlandığı anlamına gelmektedir. Bu aşamanın tamamlanmasının ardından sisteme dahil edilmiş olan paranın; havale edilmesiyle, kasa çekleriyle veyahut fiziki olarak taşınmasıyla ülke dışına çıkarılabilmesi mümkündür (MASAK, 2023b).

1.5.3. Parçalama yöntemi

Şirinler yönteminde daha önceki başlıkta da anlatıldığı gibi; çok sayıda kişinin organize olarak bildirim yükümlülüğü altında kalacak miktarlarda paralarla, bir bankanın çeşitli şubelerine veya farklı bankalara para yatırma işlemi yaptığı ifade edilmişti. Parçalama yöntemini ise şirinler yönteminden ayıran nokta çok sayıda kişinin değil, bir kişinin bu işi yapmasıdır. Belirli bir kişi sahip olduğu kara parayı nakit işlem bildiriminden kaçarak sisteme dahil edebilmek adına, parçalar haline getirerek yani parayı bölerek farklı bankalara veyahut bir bankanın farklı şubelerine yatırmaktadır. Şirinler yöntemi yerine bu yöntemin kullanılmasının asıl sebebi ise çok sayıda kişiyi bulmanın ve organize etmenin bir hayli zahmetli olmasıdır. Tam da bu sebeple insan sayısının fazla olması değil, işlem sayısının fazla olması tercih edilmektedir. Bu şekilde nakit işlem bildirimine yakalanmama çabası içerisinde girilmektedir (Çelik vd., 2000, s.76).

Kara para ile mücadele edebilme düşüncesiyle 1989 yılında Paris'te FATF kurulmuştur. OECD bünyesinde kurulmuş olan FATF, kara para aklama konusunda yıllık olarak çeşitli raporlar hazırlamakta ve tespit edilmiş kara para aklama olaylarını örnek olarak sunmaktadır. 17-18/11/1998 tarihinde, FATF Uzmanlar Grubu tarafından Londra'da yapılmış olan toplantı ile kara para aklama tiplerine yönelik bir çalışma ortaya konulmuştur. Parçalama yönteminin ise bu toplantı nezdinde örnek bir olayla anlatılmaya çalışıldığı bilinmektedir. Ortaya konulan bu örnekte muhbir sayesinde polise ulaşan bir olay yaşanmaktadır. Olayda bir şahsın, üç finansal kuruluşa tam üç yılda yatırmış olduğu 1.038.354 dolarlık işlemden bahsedilmiştir. Yatırılan paranın ise büyük bir oranda nakit şeklinde yatırıldığı ve yapılan inceleme neticesinde hesabına para yatırılmış olan kişinin 1982 yılından itibaren aranmakta olan, komşu ülkenin vatandaşı olduğu ve kişinin bu yöntemle kara para aklama işlemi yaptığı tespit edilmiştir (Yılmaz, 2006, s.13).

1.5.4. Paravan – hayali ve göstermelik şirketler aracılığıyla aklama

Paravan şirketler (shell companies); genellikle ülke sınırları dışında bulunan ve herhangi bir üretimde bulunmayan veyahut ticari bir etkinlik göstermeyen şirketlerdir. Paravan şirketler ile göstermelik olarak nitelendirilen şirketler arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır.

Sadece görünürde bile olsa bir işyeri göstererek açılan ve çeşitli yasal işlemler gerçekleştiren göstermelik şirketler kara para aklamayı kendilerine amaç edinmişlerdir. Bunun tam aksine paravan olarak nitelendirilen şirketler görünürde dahi herhangi bir işyeri göstermeyip sadece kâğıt üzerindedir. Bu şirketlerin kurulma amacını ise; aklama faaliyetinde bazı aşamalardan geçen kara paranın, ayırıştırma kısmında aktarımını üstlenmek ve yasal olmamasıyla ilgili bir denetim gerçekleştirilme durumu mevzu bahis olduğunda bunun gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktır. Ülke sınırları dışındaki bazı merkezlerde bir miktar dolarla kurulabilecek bu minvalde şirketlerin, kendi içerisinde belirli gizlilik koşulları olması sebebiyle diğer şirketlerden ayırıştırmak hiç kolay olmayacaktır (MASAK, 2023b).

İfade edilen durumda bu şirketlerin yönelebileceği iki seçenek vardır. Bunlardan ilki paravan şirketin çeşitli faaliyetlerde bulunmuyormuş gibi gösterilmesidir. Aynı zamanda şirketi yüksek gelir elde ederek kara geçiyormuş durumunda gösterip, yasal olmayan paraların şirketin kasasına eklenmiş gibi belgelendirilmesiyle vergiye bağlanması ve parayı yasal görünümde kullanmasıdır. Bu yol izlendiğinde para aklayan şirketin tek yükümlülüğü vergi olmaktadır. Diğer yol ise doğal bir şekilde şirketin paranın akışını gayrimenkul veya menkul satın alarak sağlamasıdır. (Yılmaz, 2006, s.17).

1.5.5. Sahte fatura – hayali işlemler aracılığıyla aklama

Sahte fatura, kara paranın aklanması için dış ve iç ticarete kesilen faturaların gerçek değerlerinden daha yüksek ya da düşük gösterilerek aradaki farkın kullanılmasıdır. 1980'li yıllarda ülkemizin gündemine oturan hayali ihracat hem kara para aklama hem de normalde alınmaması gereken miktardaki vergi iadelerinin alınabilmesini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Bu şekilde; aslında herhangi bir niteliği ve büyük bir değeri olmayan malların, ederinden çok daha yüksek fiyatlarla yurt dışına çıkartıldığı görülmüştür. Bunu bir örnekle anlatacak olursak; değeri 300 lira olan bir mal, yurt dışına 4500 liraya satılmış gibi gösterilmektedir. İşlem gerçekleştiğinde bu malın üzerinden %20 oranında alınan vergi iadesi 900 lira gibi bir miktara denk gelmektedir. Aynı zamanda bu işlem sonucunda elde edilen kara para yurt dışına satılmış bir maldan elde edilen gelir gibi gösterilebilecektir. Fakat herhangi bir denetim söz konusu olduğunda bahsedilen bu gelirin yasal bir şekilde mali sisteme geçirilmesi gerekliliği sebebiyle; 4500 liraya satılmış gibi gösterilen malın, satıldığı şirkette bu işlemin gerçekleştiğine dair bir para akışı kaydı bulunması gerekmektedir. Bahsedilen şirket gerçekten var olan bir şirket veya paravan bir şirket olabilmektedir. Yine bu işlemin gerçekleşecek ithalatlar için de uygulanması söz konusu olabilmektedir. Bu sefer yurt dışından 300 liraya elde edilebilen mallar ülke sınırları içerisinde kara para aklamak amacıyla şirketlere 4500 liraya satılıp aradaki fark kara para aklamak için kullanılmaktadır (Başak, 1998, s.6).

1.5.6. Vergi cenneti olarak ifade edilen ülkelerde aklama

Paravan şirketler vesilesiyle kara para aklamanın kolayca gerçekleştirildiği ve kıyı bankacılığının kullanıldığı yerler vergi cenneti şeklinde adlandırılmaktadır. Özel banka sınıflandırmasının içinde olmayan; diğer bankaların temel işlevlerinden olan mevduat toplamak, kredi vermek gibi güven aranan işlemleri gerçekleştiren bankalar kıyı bankalarıdır. (TBB, 2003, s.20). Sözü edilen bu işlemleri gerçekleştirmenin yanı sıra kıyı bankaları, hizmet sundukları ülkelerde kullanılan para birimleri haricindeki para birimleri ile de işlemler gerçekleştirmektedir. Kıyı bankalarını çoğunlukla o ülkelere yerleşmemiş insanlar ve o ülkelerde sürekli olarak işlem gerçekleştirmeyen yani yerleşik olmayan kurumlar çeşitli işlemler gerçekleştirmek için tercih etmektedir. Bu bankalar, yurtdışında finansal işlemler gerçekleştiren diğer bankaların bağlı olduğu piyasaların tabii tutulduğu yasalara, yeri geldiğinde uygulanan denetimlere ve o piyasaların belirlediği sınırlamalara tabii tutulmamaktadır. Tam da bu sebeple belirtilenlerin içinde bulunduğu bankacılık “serbest bölge bankacılığı” olarak adlandırılmıştır. Yasal olmayan bazı kara para aklama işlemi gerçekleştiren kurum ve kişilerin sıkı sıkıya bağlı olduğu gizlilik ilkesi kıyı bankacılıklarında da açıkça görülmektedir. Bu durumun görülmesi kara para aklayıcılara yasal olarak uygulanan denetim ve benzeri gereklilikleri yerine getirmeme gibi kolaylıklar sağlamaktadır. (Vural, 2010, s.23).

Kıyı bankacılığının dünyada en çok görüldüğü noktalardan bahsedecek olursak buralar: Bahama Adaları, İngiliz Virgin Adaları Panama, Andorra, Bermuda, Isle of Man, Liechtenstein, Bahreyn, Cayman Adaları, Guernsey şeklinde sıralanabilir fakat bu yerler dışında da kıyı bankacılığı merkezleri bulunduğu bilinmektedir (Eğilmez, 2016).

1.5.7. İnternet ve mobil uygulamalar aracılığıyla aklama

Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte, buna ayak uyduran bankacılık sistemleri, sanal paraların ortaya çıkması, her türlü para transferinin çok kolay bir hale gelmesi, sanal kartların var olması, internet bankacılığı ve bunların çoğuna 24 saat boyunca ulaşılabilmesi gibi durumlar paranın bir kâğıt parçası olmasından fazlasıyla uzaklaşarak online ortamlarda sayıdan ibaret veriler haline almasına sebep olmuştur. Paranın artık kullanılması da paraya ulaşılması da bir hayli kolaydır. Teknolojinin hızına yetişilemez bir hal alması sebebiyle ardı ardına yaşanan gelişmeler, sistemlerin tam olarak oturamamasına ve bununla birlikte sistemsel açıklara mahal vermektedir. Gelişimini henüz tamamlayamayan sistemlerin ise suistimallere müsait olduğu görülmektedir. Dünyada interneti kullanan kişilerin sayısı 2021 verilerine göre 5 milyarın üzerinde görülmektedir. Yani bu durum tüm dünya nüfusunun %65’inden daha fazlasının aktif internet kullanıcısı olduğu anlamına gelmektedir (Gürel ve Şahin, 2022, s.2296-2297). Ülkemizde ise yaklaşık olarak 70 milyon kişinin internet kullanıcısı olduğu bilinmektedir. Bu da ülkemiz için nüfusun %83’ünden fazlasının internet kullanıcısı olduğu anlamına gelmektedir. Kişi sayısı açısından bir değerlendirme yapıldığında;

ülkemin Avrupa içerisinde internet kullanıcı sayısı dikkate alındığında 3. sırada yer aldığı görülmektedir (TBB, 2021, s.1).

Günümüzde internet bankacılığı sisteminin git gide aktif olarak kullanılması, insanların ise bankacılık işlemlerini hem daha kolay hem de daha çabuk olması sebebiyle internet üzerinden yapması saldırganlar için durumun epey kolaylaşmasına sebep olmuştur. Kara para aklamanın dijital ortamda cazip görülmesinin bazı sebepleri vardır. Bu sebeplerden de bahsetmek gerekirse (Yazıcı, 2008, s.161):

- Elektronik ortamda para transferi yapmak hızlıdır
- Erişim oldukça kolaydır
- Banka ile müşteri doğrudan karşılıklı işlem yapmaz ve bu nedenle de müşteri gizliliği sağlanır
- Dijital ortamda ulusal sınırları aşmak bir hayli kolaydır
- İşlemi tam olarak kimin yaptığını tespit etmek zordur.

Belirtilen bu sebeplerin var olmasıyla beraber günümüzde aklama yöntemleri arasında dijital ortam da fazlasıyla kullanılmaya başlanmış hatta geleneksel yöntemlere göre daha çok tercih edilir bir noktaya gelmiştir.

Daha sonra ayrı bir başlık altında değineceğimiz kripto paralar ortaya çıkmasıyla beraber, hızla yaygınlaşmış ve neredeyse tamamen anonim olunması sebebiyle kara para aklayan kişilerin ilgisini bir hayli çekmiştir. Kripto paralar bir merkeze sahip değildir. Bununla beraber herhangi bir otoriteye veyahut bir aracın varlığına da ihtiyaç yoktur. Bu sebeple oldukça hızlı işlemlere imkân vermektedir. Sistem içerisinde düzenbazlık yapabilmenin zor olduğu belirtilse de değişim değeri bulunan bir paranın, herhangi bir kripto paraya çevrilmesiyle birlikte artık bahsi geçen paranın kaynağını bulmak epey zor olacaktır. Kripto paralar dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın bir hale gelmiştir. Her ne kadar ülkemizde çok mümkün olmasa bile birçok ülkede belirli kripto paralarla alışveriş yapılabilmektedir. Aslında kendi içerisinde şeffaflığı ve güvenilirliği sağlayan bir yapıda olan kripto borsası, farklı finansal sistemlerle işlem yapmaya imkân vermesi durumunda anonim kalınması ve herhangi bir otoriteye de sahip olmaması sebebiyle bazı sorunların ortaya çıkmasına aracı olmaktadır (Kaplanhan, 2018, s.119-120).

1.5.7.1. İnternet Aracılığıyla Aklamada Yaşananlar

Son zamanlarda bağış yapabilme özelliği bulunan popüler platformlar vasıtasıyla gündeme gelen olaylar yaşanmıştır. Hatta olayların birkaçı ülkemizde geniş yankı uyandırmış, inceleme başlatılmış ve bazı kişiler gözaltına dahi alınmıştır. Bu olaylardan ülkemizde de yankı uyandıran birkaçına yer vermek yararlı olacaktır.

1.5.7.1.1. Twitch TV olayları

Twitch, sosyal medyada bulunan canlı yayın platformları arasında en bilinen ve yaygın olan platformdur. Hem internet sitesi üzerinden hem de uygulama aracılığıyla hemen her yerden ulaşılabilen, genel olarak da kişilerin oynadıkları oyunları canlı yayınladığı bir platformdur. Sadece oyun değil bunun yanı sıra sohbet, yarışma ve sanatsal içeriklerin de yer aldığı yayınlar yapılmaktadır. Twitch için günümüz televizyonu ifadesini kullanmak yanlış olmayacaktır. 2011 yılında daha önce Justin TV'yi kuran Justin Kan ve Emmett Shear tarafından kurulduğu bilinmektedir. Platform, 2014 yılına gelindiğinde Amazon tarafından 970 milyon dolar karşılığı satın alınmıştır. Twitch'te herkesin anında yayın açarak para kazanması mümkün değildir. Bazı şartları (hesabı doğrulamak, belirli bir izleyici ve abone sayısına ulaşmak gibi) bulunmaktadır. Para kazanma yöntemleri ise değişiklik göstermekle birlikte üç ana şekilde sağlanmaktadır. İlk olarak yayını yapan kişiye istediğiniz zaman iptal edebileceğiniz bir abonelik sistemi ile aylık para kazandırmaktır. İkinci olarak ise bağış yapma yöntemi yer almaktadır. Bağış yapma yönteminde kendi ülkenizin para biriminden ve banka hesabınız aracılığıyla bu işlemi gerçekleştirdiğiniz için bir sorun bulunmamaktadır. Çünkü takip edilebilirliği kolay olacaktır. Üçüncü ve son olarak asıl sorunun yer aldığı sistem ise Twitch'in kendi para birimiyle bağış yapmaktır. Bu para biriminin adı "Bit" şeklinde geçmektedir (Wikipedia, 2023a).

Twitch'in kendi para birimi olan Bit'ler, direkt site veya uygulama üzerinden satın alımı gerçekleştirilebilen sanal ürünlerdir. Bit'ler satın alındıktan sonra yayıncılara gönderilerek bu kişilere destek olunabilir. Twitch üzerinden yayın yapan herkese direkt olarak gönderilebilen bu ürün ise Amazon veyahut PayPal ödeme yöntemlerinden biri kullanılarak satın alınabilir (Twitch, 2023).

Ülkemizde bir dönem mecliste dahi konuşulmasının sebebi ise uluslararası kara para aklama örgütleri tarafından Twitch'in kullanılması ve adeta bu örgütlerin oyuncağı haline gelmesidir. Mecliste bu konu üzerine soru önergesi dahi verilmiş ve araştırılması istenmiştir (Sözcü, 2021).

Daha önce de ifade edildiği gibi teknolojinin hızla ilerlemesi ve internet aleminin hemen herkes tarafından kullanılır olması sebebiyle sistem içerisinde oluşan boşlukları kullanarak suç işleyen insanların sayısında da artış yaşanmaktadır. Burada kullanılan yöntem; çalıntı kredi kartlarını ele geçiren kişilerin, Twitch üzerinden yayın yapan kişilere ulaşarak onlara parça parça Bit göndereceklerini söylemesi ve gönderilen bu Bit'i paylaşma teklifini yapmalarıdır. Bu şekilde yapılan para transferini çok izlenen yayıncıların da az izlenen yayıncıların da yaptığı görülmüştür. Bunun ortaya çıkması ise yayıncıların kendi aralarında sorunlar yaşamaları ve birbirlerinin açıklarını aramaları neticesinde olmuştur. Twitch'te yayın yaparak gelir elde eden kişilerin bilgilerine ulaşmak isteyenler yanlışlıkla tüm veri tabanına ulaşmış ve bu sayede platform üzerinden yayın yapan herkesin ne kadar gelir elde ettiği ortaya çıkmıştır. Bu durum Twitch tarafından doğrulanmış ve veri tabanının sızdırıldığı

kabul edilmiştir. Verileri inceleyen yayıncılar ve izleyiciler tarafından elde edilen gelirlerde bir terslik olduğu ve mümkün olmayacak şekilde bazı yayıncıların fazla gelir elde ettiği görülmüştür. Düzensiz bir şekilde Bit geliri elde eden, az veya çok izlenen binlerce yayıncı olduğu ortaya çıkmış ve bazıları da bu durumu kabul etmiştir (Ahaber, 2021).

Twitch'in Los Angeles merkezli olduğu bilinen ödeme sistemi XSolla'yı kullanması, bu işlem için seçilmesinin ana sebeplerinden birisidir. Bununla beraber çok kişi tarafından kullanılması, izleyici sayılarının yüksek olması ve gerçekten büyük bağışlar ile Bit gönderimlerinin yapılması da bir etkidir. Bu şekilde belki de dikkat çekmeyeceği düşünülmüştür. XSolla sisteminin hem oyun geliştiricilerine hem de yayıncılara ödeme hizmeti sağladığı bilinmektedir. XSolla tarafından; günümüzde yaygın olarak kullanılan 3-D Secure adı verilen ve işlem yaparken banka tarafından kayıtlı olan numaraya şifre iletilen sistem yerine, kendilerinin geliştirmiş olduğu yazılım sistemi kullanılmıştır. 3-D Secure sistemini kullanmaları durumunda dahi ancak belirli bir tutarın üzerinde çekim yapılacaksa devreye gireceği şekilde ayarlayarak kullanmışlardır. Bu şekilde yaratılan boşlukla da daha önceden ele geçirilen kartlar kullanılmıştır (Gürel ve Şahin, 2022, s.2298).

Yemleme

Yemleme adı verilen yöntem; internet kullanıcılarının sahip oldukları kullanıcı adlarıyla şifrelerini ele geçirmek ve bu sayede maddi kazanç elde etmek amacıyla saldırganların kullandığı bir yöntemdir. Bilindiği gibi şirketler e-ticaret kullanan müşterilerinin daha aktif olması ve güvenliğinin sağlanabilmesi adına uygulamalar veya e-posta üzerinden belirli sürelerle şifre yenilemeleri amacıyla bir mesaj göndermektedir. Saldırganlar ise bu durumu fırsat görerek ve kullanıcıların e-posta adreslerini taklit ederek kişilerin daha önceden kullanımda olan şifrelerine ulaşmaya çalışmakta böylece hesaplara erişimi sağlayabilmektedirler (Şenol ve Karacan, 2012, s.2-3).

Yemleme yöntemi olarak ifade edilebilecek bir başka durum da güvenilirliği yüksek olan banka sitelerinin, kamu kurumlarının sahip olduğu sitelerin veyahut çok bilinen markaların sitelerinin birebir kopyalanmasıdır. Burada site içeriği birebir kopyalanmakta, sitenin sahip olduğu link üzerinde birbirlerine benzer harflerden biri ya da birkaçı değiştirilerek kullanıcıların durumu fark edememesi sağlanmaktadır. Kopya siteler kullanıcılar tarafından fark edilememekte, güvenlerini kazanmakta ve sahte forumlar kullanılarak kişilerin bilgileri ele geçirilmektedir. Bu şekilde kullanıcılar üzerinden haksız kazanç elde edilmektedir. Link sahteciliğinde güvenilirliği yüksek olan internet sayfalarının göndermiş oldukları doğrulama kodları dahi taklit edilerek çok benzer linkler üzerinden yine doğrulama kodları gönderilmekte ve bilgiler kopyalanmaktadır. Bu duruma örnek olarak; resmi kurum sitelerinin (e-devlet sisteminin dahil), banka sitelerinin veyahut alışveriş sitelerinin taklit edilerek Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformlarındaki sahte reklamlarla kullanıcıların bu taklit sitelere ödeme bilgilerini girmelerinin sağlanması ile bilgilerinin

kopyalanması mümkün olmaktadır. Hatta bazı durumlarda kullanıcıların bahse mevzu sitelere girip bilerek veyahut bilmeyerek yaptıkları tıklamalar neticesinde kullandıkları cihaza Trojan adı verilen virüsler işlemekte ve virüs sayesinde kişilerin mobil bankacılık bilgilerine ulaşılmaktadır. Mobil bankacılık uygulamaları üzerinden hesaplarda yer alan önemli miktarları kendilerine aktaran saldırganlar, takip edilebilirliği azaltmak adına bilgileri illegal forum sitelerinde satmakta ve kartın daha bloke işlemi sağlanmadan başkasının eline geçmesini gerçekleştirmektedir (Gürel ve Şahin, 2022, s.2298).

Tüm bu sürecin ardından kart bilgilerini ellerine geçiren kişiler Twitch sitesinde açmış oldukları anonim hesaplar üzerinden Bit satın aldıktan sonra, bunları daha önce anlaşmış oldukları yayıncılara belirli miktarlarda ve fark edilmeyecek şekilde belirli aralıklarla aktarmaya başlamaktadır. Kullanıcılar bazen hemen bazen de belirli bir süre geçtikten sonra durumu fark edip bankaya başvurmaktadır. Eğer yapılan ödemenin ardından 24 saat içerisinde başvurulursa banka tarafından XSolla şirketine beyanda bulunmakta ve kullanıcının parası şirketten geri alınmaktadır. Fakat XSolla şirketi de bu durumun ardından, belirli bir bedel karşılığında ürünün tesliminin sağlandığını savunarak sigorta şirketine başvurmakta ve sigorta şirketi bu parayı XSolla şirketine ödemeye mecbur kalmaktadır. Tüm bu süreçte yayıncıyı etkileyen bir durum yaşanmamaktadır. Ayın belirli dönemlerinde hesabına parası yatan yayıncı, anlaşmış olduğu bu kişilere kendi payını almasının ardından kalan kısmı kripto para cüzdanları üzerinden göndermektedir. Böylece dolandırıcılar hem kendilerini sürekli olarak anonim tutabilmenin hem de yayıncıların gerçek kişi olduğunu göstermenin yolunu bulmuş olmaktadır (Gürel ve Şahin, 2022, s.2298-2299).

Ortaya çıkan olayların ardından açılacak davalarda hem ülke içerisinde hem de yurt dışından birçok ismin yer alması sebebiyle sürecin çok uzun olacağı düşünülüyor. Çünkü dolandırıcılar ve dolandırılanlar ülke içinden olabildiği gibi dışından da olabiliyor. Dolandırıcı kişilerin gerçek kimliğine ulaşmak zor olmakla birlikte, ulaşılsa dahi başka ülkelerde yaşayan kişilerin olduğu görülebiliyor. Bu sistemin bağış yapılabilen tüm uygulamalar ve siteler üzerinden çalışmasının mümkün olduğu görülmektedir. Olayın Twitch üzerinden anlatılmasının sebebi ise ülkemizde konunun ortaya çıkması ve gündeme gelmesiyle mecliste soru önergesi verilmesine kadar giden süreç olmuştur. Günümüzde bu durumun Youtube, Tiktok gibi canlı yayın ve bağış yapılabilen platformlar üzerinden yaşandığına yönelik haberler de çıkmaktadır.

MASAK tarafından Tiktok vasıtasıyla suç gelirlerini aklayan kişilere karşı bir araştırma yapıldığı da bilinmektedir. Ülkemizde Tiktok kullanıcısı olan yerli ve yabancı kişilere yaklaşık 1.5 milyar TL civarında bir aktarım yapıldığı, bu paranın da fazlasıyla dar bir kitlenin hesaplarına gittiği ve hatta platformda yer alan bazı hesapların Tiktok'u kullanım amacının kara para aklamak veyahut terörü finanse etmek olduğu yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Ülkemizde yaklaşık 30 milyon kullanıcısı olan Tiktok üzerinden de tıpkı Twitch'te olduğu gibi yapılan canlı yayınlara hediye olarak bağış gönderildiği sonrasında hesaplarda

toplanan bu bağışların TL'ye çevrilerek hesaplara aktarıldığı anlaşılmıştır. Hediye adı altında yapılan bağışlarının büyük çoğunluğunun belirli ve az sayıdaki hesaba yapıldığı ve hatta canlı yayın esnasında herhangi bir şey bulunmayan, sadece siyah ekran görüntüsünün mevcut olduğu canlı yayınlara büyük miktarlara karşılık gelecek hediyelerin gönderildiği görülmüştür. Son olarak; MASAK tarafından yapılmış olan bu araştırmada, bazı terör örgütleriyle doğrudan veyahut dolaylı olarak bağlantısı olduğu bilinen kişiler tarafından Tiktok aracılığıyla ciddi miktarlarda bağışlar toplandığı tespit edilmiştir. Terör örgütleriyle bağlantılı kişilerin böyle platformlar üzerinden para aktarmalarının temel amacı hem takibin zorlaştırılması hem de aktarımın kolaylaştırılmasıdır (Anadolu Ajansı, 2022).

1.5.7.1.2. Online NFT müzayedeleri

Sosyal hayatın dijital bir yansıması olarak da ifade edebileceğimiz NFT'nin (Non Fungible Token) Türkçe olarak karşılığını "değiştirilmesi mümkün olmayan dijital varlık" şeklinde belirtebiliriz. Yaratıcı teknolojinin rönesansı olarak da nitelenen NFT, blockchain (blok zinciri) adı verilen internet ağı vasıtasıyla şifrelenmiş ve benzeri olmadığı belirtilen jeton anlamını taşımaktadır (Özrili, 2021, s.4). NFT, bir bakıma dijital varlıkların tescillenmesini sağlayarak bunların görseller, videolar ve şarkılar gibi çeşitli şekillerde satılmasına imkân verir. Bu piyasanın günden güne büyüdüğü de bilinmektedir. Piyasanın ülkemiz açısından da bir hayli gelişme gösterdiği görülmektedir. Ülkemiz için önemli olan Togg aracının, bu yıl içerisinde çıkacak "100. Yıl Özel Seri" kapsamında 2023 adet aracın ön sipariş ve sıralamayı belirleme hakkının NFT ile kazanılacağı açıklanmıştır. Buna yönelik Togg tarafından yapılan açıklamaya göre; Togg'un dijital platformu Trumore üzerinden açık artırmayla satılacak olan NFT koleksiyonu sayesinde, NFT'lerden birini alan kişi ön siparişe katılma ve sıralamayı belirleme hakkına sahip olacak. Ayrıca satın alınan bu NFT'ler araçların ekranlarına da entegre edilmiş şekilde teslim edilecek. Bu sayede satın alınan NFT araçla beraber var olmaya devam edecek. Trumore uygulaması üzerinden dijital cüzdanlara aktarılan AVAX coinleri aracılığıyla bu NFT'lere teklif verilebilecek. 1'den 2023'e kadar numaraları temsil eden NFT'lerden herhangi birini alanlar, numaranın işlendiği aracı da ön sipariş açıldığında alma hakkına sahip olacak. Araçlarda satın alınan NFT'lere yönelik olarak özelleştirmeler bulunacak. Yapılan bu açıklama neticesinde ülkemiz için heyecan verici ve önemli olduğu bilinen Togg aracına ön sipariş ile sahip olmanın, NFT satın alarak da yapılabileceği anlaşılmaktadır (Anadolu Ajansı, 2023). Bu durum ülkemizin dünyada yaşanan gelişmeleri izlediğini göstermesi açısından önemlidir. NFT piyasasının günden güne geliştiğine yönelik örneğin de ülkemiz üzerinden verilebilmesi önem arz etmektedir.

Kopyalanamaz olduğu belirtilen bu varlıklar kripto para kullanıcılarının da dikkatini çekmiş ve onların ilgisiyle beraber milyonlarca dolarlık satışların gerçekleştiği bir piyasa haline gelmiştir. Doğal olarak böyle bir piyasanın varlığı, kara para aklayıcıların da gözünden kaçmamıştır. Geleneksel dönemde resim tablolarına, heykellere, tarihi eserler gibi ürünlere

fahiş fiyatlar vererek kullanılan bu yöntemin günümüzdeki karşılığı da dijital ortamda bu şekilde gerçekleşmektedir. Bu yöntem tamamıyla dijital ortamda olduğu için geleneksel döneme göre bir hayli kolaydır. Ürünün değeri, ürünü elinde bulunduran kişinin belirlediği miktardır ve bu miktarı veren herkes kimliği belirli olmadan bunu elde edebilmektedir. Kripto paranın kullanıldığı uygulamalar veya siteler üzerinden yapılan bu işlemler açık artırma şeklinde de olabilmektedir. Ne şekilde elde edildiği bilinmeyen gelirler de kripto para cüzdanlarına yüklenerek bu ürünler rahatlıkla satın alınabilmektedir. Hızlı bir şekilde gelişen ve yayılan kripto paralara bazı devletlerin de halihazırda yasal mevzuatı bulunmadığı bilinmektedir. Yapılan alışveriş neticesinde elde edilen gelir herhangi bir mevzuatı olmayan ve piyasaya sürmesi kolay olacak devletlerdeki kullanıcılara gönderilerek paranın anlam kazanması sağlanabilmektedir (Gürel ve Şahin, 2022, s.2299).

Bu ticaretin yaygınlaşmasıyla yüksek miktarlarda gelir elde edildiğini gören kullanıcıların tuzağa düştüğü ve dolandırıldığı da yaşanan gelişmelerdendir. Güvenilir olmayan sitelere üyelik açıp buradan satış yapacağını düşünen kullanıcılar bazı şartlarla karşılaşmaktadır. Siteyi kullanıma açan ve kullanıcıları dolandırarak gelir elde etmek isteyen kişiler, site üzerinden alışveriş yapabilmek için kendi çıkardıkları coinin alınmasını şart koşmaktadır. NFT satarak para kazanacağını düşünen binlerce üye tarafından coin alınmakta ve böylece coinin değeri de artmaktadır. Coinin değerinin artmasıyla beraber bazı kripto para borsalarında listelenmesi dahi gerçekleşmektedir. Daha da değer kazanacağını düşünen kişiler ise bu coine yatırım yapmaktadır. Coini piyasaya süren ve büyük bir çoğunluğunu elinde bulunduran kişi, kendi doyum noktasına göre sahip olduğu yüklü miktardaki coinini satarak elinden çıkarmakta ve NFT satışının yapılabilmesi için açtığı siteyi de kapatmaktadır. Büyük bir satışın ardından çok yüksek oranda değer kaybeden coinin karşılığı sıfır noktasına gelmekte ve hatta çoğu zaman piyasadan silinmektedir.

1.5.7.1.3. Bir köpek kurtar bağıışı

Çin'in Yulin, Guangxi şehrinde, hemen herkesin duymuş olduğu festival adı altında bir etkinlik düzenlenmektedir. Bu etkinliğin adı Yulin Köpek Yeme Festivalidir. Bu etkinlikte binlerce köpek kafeslerde bekletilmekte ve sonrasında satın alınan kişiler tarafından yenilmektedir. Köpeklerin hem bekletilmeleri aşamasında hem de sonrasında bir hayli kötü muameleye maruz kaldığı da bilinmektedir. Bu durum her sene milyonlarca insan tarafından tepki görmekte ve buna bir şekilde sosyal medya üzerinden engel olunmaya çalışılmaktadır. Geçtiğimiz senelerde buna yönelik olarak Instagram uygulaması üzerinden "Save a Dog" adı altında festivale karşı bir kampanya başlatılmıştır. Plant A Tree adlı bir sayfa tarafından oluşturulan gönderinin, kullanıcıların kendi hesaplarında hikayeler üzerinden gönderiyi paylaşmasıyla kampanyaya destek olunabileceği ifade edilmiştir. Kampanyaya Instagram üzerinden bir hikâye paylaşarak destek vermenin mümkün olduğu belirtilmiştir ve buna göre paylaşılan hikâye başına kampanyaya 0.01 Amerikan Doları değerine denk gelecek şekilde

bağış yapıldığı açıklanmıştır. Ancak sonrasında bunun bir dolandırıcılık girişimi olduğu, sayfanın web sitesine trafik çekme amacı güderek bu paylaşımı yaptığı anlaşılmıştır. Site içerisinde satış yapıldığı ve bu satış neticesinde de kampanyaya bağış yapılacağı ifade edilmiş ve böylece gelir elde edildiği görülmüştür. Bu sitede yapılan satışların ardından kampanyaya bağış yapıldığına dair herhangi bir belge paylaşılmamıştır. Site üzerinde daha önceden ücretli olarak satılan ürünün kampanya kapsamında ücretsiz olduğu ancak 10 dolarlık bir gönderim ücreti tahsis edildiği görülmüştür. Uygulamalar üzerinden yapılan bu tür kampanyalarla, duygu sömürüsü yapılarak kişilerin bilgileri alınmakta, belirli bir miktar üzerinden kampanyaya bağış alınıyor gibi satış yapılmakta ve internet sitelerinde yaşanan trafik sayesinde gelir elde edilmektedir (Webtekno, 2022).

1.5.7.1.4. Yasa dışı bahis siteleri

Dünyada bahis oynanmasına imkân veren binlerce şirket bulunmaktadır. Bu şirketler internet kullanımının artmasıyla kendi siteleri veya uygulamaları üzerinden de bahis oynanmasını sağlamaktadır. Ülkemizde bulunan bir kişi de dünyanın herhangi bir noktasında var olan şirketin internet sitesi üzerinden bahis oynayabilmektedir. Farklı ülkelerde bulunan bu şirketlerin ülkemizde bulunan şirketlere göre, legal bahis koşullarına kıyasla daha esnek kuralları olması ve kazanma durumunda ele geçecek miktarın bahse mevzu sitelerde daha yüksek olması sebebiyle çoğu kullanıcı illegal olduğu bilinen bahis siteleriyle işlemlerini gerçekleştirmektedir. Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen 228. Maddede “Kumar oynanması için yer ve imkân sağlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz günden aşağı olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.” ifadesi yer almaktadır. İlegal olduğu bilinen siteler üzerinden canlı olarak şans oyunlarının neredeyse tamamını oynamak mümkündür. 2020 yılında Türkiye Varlık Fonu Genel Müdür Zafer Sönmez tarafından belirtildiğine göre yasadışı bahis ekonomisi 50 milyar TL üzerindedir. Bu parasal miktarın, legal şekilde oynanan oyunlara göre 3 kat daha fazla olduğu ifade edilmiştir (Hürriyet, 2020).

İnternetin de gelişimi sayesinde çok sayıda kullanıcıya ulaşımı kolaylaşan bahis şirketlerinin ülkemizde gerçek kişiler aracılığıyla banka hesapları açtığı bilinmektedir. Gerçek kişiler aracılığıyla açılan bu hesaplara, şans oyunu oynamak isteyen kişiler para göndermekte daha sonrasında bu kişilerle iletişime geçerek siteye gönderdiği paranın tanımlanması yapılmaktadır. Site üzerinden kişinin üyeliğine para tanımlanmasının ardından şans oyunu oynanabilmektedir. Parayı gönderen de para gönderilen de gerçek kişi olarak görüldüğü için bu işlem, resmi kayıtlar tarafından iki kişinin birbirine yapmış olduğu bir para transferi olarak görülmektedir. Sitenin Türkiye'de bulunan ve belirli bir gelir karşılığında bu işi yapan görevlileri ise farklı bankamatikler üzerinden paraları nakit olarak elde etmekte ve sonrasında başka banka hesaplarına aktararak bu paraları kripto para cüzdanlarına yüklemektedir. Kripto para cüzdanlarına yüklenen bu paraların, diğer ülkelerde bulunan

kişilerin cüzdanlarına aktarılması bir hayli kolaylaşmakta ve kara paranın böylece aklanması sağlanmaktadır (Gürel ve Şahin, 2022, s.2300).

1.5.8. Kumarhaneler aracılığıyla aklama

Bahse mevzu yöntemde süreç ilk olarak kara para aklama amacıyla olan kişinin kumarhaneye gitmesiyle başlar. Elinde halihazırda bulunan nakit parayla bol miktarda oyun fişi/jetonu alır. Almış olduğu bu fiş ya da jetonların bir bölümünü oyun makinelerinde kullanır veyahut bunları hiç kullanmadan tekrar kasaya giderek, üzerinde bu kadar nakit parayla dolaşmasının sakıncalı olduğunu ve kendisine bir çek yazılması istediğini söyler. Tüm bunların neticesinde ise kaynağı belirli olan, kumardan kazandığını iddia edebileceği ve artık aksini ispat etmenin de pek kolay olmadığı bir paraya sahip olacaktır. Bir başka yöntem olarak; kara para aklama amacındaki kişi, şans oyunları oynanan mekanlara giderek buralarda kazanan insanları yakalamaya çalışır. Bunun neticesinde kazanan insanlara; biletlerini, kazanç miktarından biraz daha fazla para vererek alabileceğini söyler. Hemen herkesin kabul edeceği bu teklif ile kara para aklayıcısı elindeki kaynağı belirsiz parayı ikramiye kazanan talihliye vererek ardından da kendisi gidip ikramiye kazanan biletle parayı olarak kolay bir şekilde kara parayı aklamış olur (Türk Hukuk Sitesi, 2008).

1.5.9. Oto finans borç yöntemi

Bahse mevzu yöntem ile kara para aklamanın off-shore merkezlerde bulunan finansal kuruluşlar vasıtasıyla gerçekleştiği bilinmektedir. Bu kuruluşlara elde ettiği suç gelirini aktaran kişilere, aktarmış oldukları gelirler kredi şeklinde geri dönmektedir. Oto finans borç yöntemini tam olarak açıklayabilmek adına yapılan işlemleri şu şekilde sıralamak mümkündür (TBB, 2003, s.23):

- Süreç kara para aklama amacıyla olan kişinin, off-shore merkezine gittikten sonra elinde bulunan ve suç neticesinde elde etmiş olduğu geliri burada hizmet veren A bankasına aktarmasıyla başlar.
- Bu kişi ilk olarak yaptığı işlemin ardından kendi ülkesine döner ve burada hizmet veren B bankasına başvurarak kredi çekmek istediğini söyler. Çekeceği kredi için ilk aşamada yer verilen A bankasındaki parayı teminat gösterir. B bankası kredi talebini kabul eder ve parayı kişiye verir.
- Kişi almış olduğu kredi ile istediği yatırımı yapabilecek, parayı istediği herhangi bir şeyi satın almada kullanabilecektir.
- Tüm bu sürecin sonunda ise kişi, B bankasından almış olduğu krediyi ödemez. B bankası ise kişinin krediyi ödememesinin ardından A bankasında teminat olarak gösterilmiş parayı haczederek.

Bu şekilde kişi çok kolay bir şekilde, elde etmiş olduğu kara parayı aklamayı başaracaktır. Bir başka durumda ise Londra'daki bir bankada, şüphe duyulan hesaba yönelik hazırlanan raporu inceleyen yetkililerin fark etmesi neticesinde kara para amlandığı ortaya çıkmıştır. Kurye aracılığıyla yapılan bu işlemde Kanada'dan Londra'ya para aktarıldığı görülmüş ve Londra'da bu paranın büyük miktardaki banknotlara çevrildiği tespit edilmiştir. Ardından Manş Adaları'ndaki şirketlerde 14 farklı hesap bu paralar kullanılarak açılmıştır. Paraların teminat olarak gösterilmesi neticesinde suçlular tekrar Kuzey Amerika bölgesindeki emlak şirketlerinden kredi çekmiştir. Kredinin ödemesinin yapılmaması nedeniyle de emlak şirketleri, Manş Adaları'nda teminat olarak gösterilen paraları haczetmiş ve suçluların amacı gerçekleşmiştir (Ergül, 2001, s.35).

1.5.10. Döviz bürolarının kullanılması

Döviz büroları dünyanın hemen her ülkesinde bulunan ve büyük oranda nakit para esaslı çalışan, bu şekilde para değişimine imkân veren yerlerdir. Döviz bürolarının bazı suçlular ile iş birliği yapması elbette mümkündür. Aslında suçluların getirmiş oldukları kara parayı, döviz büroları aracılığıyla aklaması için buradaki kişilerle iş birliği içerisinde olması şarttır. Döviz bürosunu işleten veya burada çalışan kişiler suçlulardan alınan kara paraları, kendi üzerlerine açtıkları banka hesaplarına yatırır. Sonrasında yine bu hesaplardan parayı başka hesaplara transfer edebilir ve bu şekilde kara paranın aklanmasına katkı sağlayabilirler. Yalnızca bu işleri yapmak için var olan döviz büroları da bulunmaktadır. Döviz bürolarının suistimale açık olan yanları mevcuttur. Bunlardan bazılarını değinmek gerekirse (Aksakal, 2008, s.32):

- Suçlular tarafından elde edilmiş olan suç gelirleri, döviz büroları aracılığıyla eldeki parayla değiştirilebilecek ve bu durum gelirin kaynağından uzaklaşmasını sağlayacaktır.
- Suçlulardan alınan nakit paralar karşılığında para olarak kullanılacak kişisel çek, seyahat çeki gibi bazı araçların verilebilmesi de mümkündür.
- Küçük banknotların büyük banknotlarla veyahut suçluların elindeki para birimlerinin başka para birimleriyle değiştirilebilmesine imkân sağlayarak, kara paranın sisteme kolay bir şekilde entegre olmasını sağlayabilirler.
- Döviz bürolarının bazı ülkelerde muhasebe kayıt şartlarından ve ciddi denetimlerden uzak olması yani bazı şart ve denetimlere tâbi tutulmaması sebebiyle, kara para aklama açısından suçlulara avantaj sağlayan bir konumda oldukları da görülmektedir.
- Bir bankaya sahip olabilmek hayli zorken, bir döviz bürosuna sahip olmak çok daha kolaydır. Bu duruma örnek olarak İngiltere'de döviz bürosu sahibi olmanın neredeyse hiçbir şartı ve prosedürü olmaması verilebilir.
- Her ne kadar ülkemizde döviz büroları fon transferi yapmasa da bazı ülkelerde döviz bürolarının fon transferi yapmasına izin verilmektedir.

Tüm bunlar döviz bürolarının suistimale açık yanları olarak belirtilebilir.

1.5.11. Avukat, noter ve muhasebe meslek mensubu gibi görevliler aracılığıyla aklama

Kara para aklayabilmek sanıldığı kadar kolay bir iş değildir. Bu işi yapabilmek için üretken, pratik zekaya sahip ve konusunda uzman bir kişi olmak gerekir. Bu sebeple kara para aklama işiyle uğraşanlar arasında hatırı sayılır oranda muhasebeciler, hukukçular, iş insanları ve bankerler gibi meslek sahibi kişiler bulunmaktadır. Bu kişilerin de gerek öncesinde almış oldukları eğitimden gerekse sahip oldukları mesleklerden dolayı bilgi – birikimleri yüksektir ve temiz bir sicil geçmişi vardır. Bahse mevzu meslekleri icra eden kişilerin, kara para aklama işini yapmaya karar vererek sahip oldukları yetkileri, becerileri ve görevleri kötüye kullanmaları ve böylece aklayıcılara destek vermeleri mümkündür. Elbette bu kişilerin direkt olarak kara para aklama işini kendilerinin yapmaları da mümkündür. Yapılacak iş başına bu kişiler aklayıcılardan komisyon almaktadır (Aydınşakir, 2008, s.34).

FATF tarafından Paris'te 1997 yılında yapılmış olan toplantıda bu olaya binaen örnek bir durum ortaya konulmuştur. Örnekte; çevresi tarafından tanınan ünlü bir avukatın, off-shore merkezlerde ulusal ve uluslararası finans kuruluşları ile iş birliği yaparak büyük bir aklama şebekesi kurduğu belirtilmiştir. Avukatın, müvekkillerinin büyük bir çoğunluğunun yasalara uygun hareket eden kişilerden olduğu fakat içlerinde sabıkalı insanların da yer aldığı ifade edilmiştir. Bu kişiler, vergi kaçakçılığı ve diğer kaçakçılık türleri olan suçlardan sabıkalıdır. Bir inceleme yapılmış ve neticesinde avukat, kara para aklama suçu işlediğini itiraf etmiştir. Suçu iki yöntem kullanarak gerçekleştirdiğini söylemiştir. İlk olarak avukat; sahip olduğu mesleki gizlilik hakkını kullanarak, Karayip ülkelerinde açtığı hesaplar aracılığıyla farklı işlemler yaptığını ve bu sayede müvekkillerinin kara paralarını akladığını belirtmiştir. İkinci olarak ise kredi kartları sayesinde bir aklama işlemi gerçekleştirdiğini belirten avukat; müvekkillerinin üzerine sahte isimlerle kredi kartları düzenlediğini ve bu kartları kullanarak kara para aklama işlemi gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Bu noktada kredi kartını veren kuruluşların, kartları kullanan kişilerin gerçek kimliğini bilmediği de belirtilmiştir (Yılmaz, 2006, s.24-25).

Bu duruma bir başka örnek de Kolombiya'da uyuşturucu ticareti yapan iki tacirin bir muhasebe firmasıyla anlaşarak kara para aklamaları verilebilir. Uyuşturucu ticareti yapan iki tacir, suç neticesinde elde etmiş oldukları kara parayı aklayabilmek adına bir muhasebe firmasıyla iş birliği yapmıştır. Muhasebecilerine düzenli olarak elden nakit paraları teslim etmişler ve muhasebecileri de bu paraları kullanarak bir şirket kurmuştur. Kurulan şirket üzerinden muhasebecileri, bu kişiler adına yatırım yapmış ve hatta yakınları adına da bankalarda hesaplar açmıştır. Bununla beraber yurt dışına 114.000 dolar aktarıldığı görülmüştür. Bir şekilde yurt dışına aktarımı sağlanan bu paralarla ithalat yapılmış ve kamyon yedek parçası alınmıştır. Sonrasında alınan bu ürünler ülke içerisinde satılmış ve bu ticaret neticesinde elde edilmiş olan gelire de gayrimenkul satın alınması gerçekleştirilmiştir.

Muhasebe firmasında çalışan dört kişinin bu şekilde toplam 633.000 dolar akladığı ortaya çıkmıştır. Elbette yapılan bu işlem neticesinde muhasebecilerin de %10 komisyon aldığı belirtilmiştir (Aydınşakir, 2008, s.34).

1.5.12. Spor kulüpleri aracılığıyla aklama

Spor; gün geçtikçe daha da ilgi çeken, büyüyen ve doğal olarak para akışının yüksek seviyelere geldiği bir sektör olmuştur. Sosyo – ekonomik açıdan da önemli bir hale gelen spor sektörünün ülkeden ülkeye değişmekle beraber bazı dallarında yüksek karlar elde edilmektedir. Büyük para hareketleri artmakta; büyük yatırımlar (altyapı, tesis, stadyum gibi) gerçekleşmekte ve sporculara da günden güne daha fazla paralar ödenmektedir. Günümüzde spor sektörü eskiye nazaran daha fazla kişiye ulaşmaktadır. Birçok insan sevdiği ve uğraşmaktan hoşlandığı spor dalına yönelmekte hem sosyalleşip hem de sağlıksal açıdan fayda elde etmektedir. Bunlar olumlu yanları olarak ifade edilebilir. Bunun yanında olumsuz sonuçlar da doğurmaktadır. Daha önce belirtildiği gibi sektördeki para miktarının çok fazla olması ve günden güne büyümesi kara para aklama, dolandırıcılık ve yolsuzluk gibi olumsuz durumların ortaya çıkma riskini artırmaktadır. Bu durum sporun, kara para aklama açısından tercih edilen bir sektör haline almasına sebep olmuştur. Aklayıcıların spor sektörünü tercih etmesinin en önemli sebepleri; büyük parasal işlem kapasitenin olması ve her geçen gün sporla ilgilenen insan sayısında artış yaşanması olarak belirtilebilir. Bu sebeplerle sporun, kara para aklama konusunda cazip sektörlerden biri haline geldiği ifade edilebilir (Çakın, 2019, s.117).

Hemen her ülkede kara para aklamak amacıyla spor kulüplerinin kurulması ve işletilmesi karşılaşılan bir durumdur. Futbol, basketbol, voleybol ve golf gibi çeşitli spor dallarında, asıl amacı para aklamak olan suç örgütlerinin kulüpler kurduğu veyahut var olanları satın aldığı bilinen bir gerçektir. Spor sektöründe çeşitli yöntemlerle kara para aklayan örgütlerin, bilinen ve en rahat şekilde uyguladıkları seçenek olarak kulüplere üyelik için yüksek aidatlar aldıkları bilinmektedir. Alınan yüksek aidatlar sayesinde üye sayısı doğru orantılı olacak şekilde kara parayı yasal hale getirdikleri görülmektedir (Çelik, 2011, s.24).

1.5.13. İşçileri kullanarak aklama

Kara para aklayıcılarının düşüncesine göre yurt dışına çalışmaya giden işçiler tarafından kendi ailelerine, yakınlarına veyahut akrabalarına havale yolunu kullanarak gönderecekleri paralar dikkat çekmeyecektir. Bu düşünceye göre işçiler vasıtasıyla kara para aklamak da mümkün olacaktır (Başak, 1998, s.6).

Ülkemizden de yurt dışına çalışmaya giden insanlar olmaktadır. Keza bu diğer ülkelerde yaşayan insanların da tercih ettiği bir durumdur. Bunu bir fırsat olarak gören aklayıcılar, ülke içinde illegal işler yaparak elde ettikleri gelirleri sanki yurt dışında çalışan yakınlarından

havale ile gelmiş gibi göstererek kendilerine geri getirmektedir. Bu şekilde de kara para aklamak mümkün olmaktadır (Aksakal, 2008, s.35).

1.5.14. Seyahat şirketleri ve turizm aracılığıyla aklama

Kara paranın ülke dışına çıkartılabilmesi veya geri getirilebilmesi turistler vasıtasıyla da yapılabilmektedir. Turistlere yönelik olarak bir ödeme aracının düzenlenmesiyle de kara para aklanabilir. Aklayıcıların, turistik tesisleri veyahut seyahat şirketlerini satın alarak da aklama faaliyetlerinde bulunabilecekleri görülmüştür. Bazı ülkelerin ekonomisi büyük oranda turizm gelirleriyle kalkınmaktadır. Bu şekilde fazlasıyla turizm geliri elde eden ülkelerde aklama faaliyeti de büyük oranda turizm yatırımları üzerinden yapılmaktadır (Çakın, 2019, s.115).

1.5.15. Borsa, insider trading ve manipülasyon aracılığıyla aklama

Günümüzde bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle borsa, kolaylıkla hisse alım satımına imkân vermekte ve işlemlerin hızlı bir şekilde gerçekleşmesi sağlamaktadır. Belirtilen özellikleriyle beraber borsanın, sıradan yatırımcılar için fazlasıyla cazip bir piyasa olduğu söylenebilir. Elbette bu sebeplerle, aklayıcılar için de ilgi çekici bir piyasa olmaktadır. Yasa dışı gelirlerin kullanılması ve transaksionlar ile borsada spekülatif hareketler yapılmaktadır. Kara parayı aklama amacıyla borsayı kullanan suçlular hem yasa dışı gelirlerini aklar hem de bu işlemi borsada gerçekleştirdikleri için paralarını katlarlar (Çelik, 2011, s.18).

Menkul kıymetler piyasasında işlemler genelde nakit olarak yapılmamaktadır. Bu sebeple de aklama işlemlerinin ayrıştırma ve bütünleştirme aşamalarında gerçekleştiği bilinmektedir. Aklayıcılar yerleştirme aşamasında, aracı kuruluşlar vasıtasıyla bu kuruluşlarda birçok hesap açmakta ve bu hesapların üzerinden menkul kıymet alım - satım işlemini gerçekleştirmektedir. Bunun ardından sahip oldukları hisse senetlerini satarak kazançlarına yasal bir görüntü kazandırmış olurlar. Piyasada alınan ve satılan menkul kıymetlerin "hamiline" şeklinde olması sebebiyle aklama işlemleri açısından bir güvenlik açığı durumu ortaya çıkmaktadır. Hamiline olarak alınıp satılan menkul kıymetlerin alım - satım işlemlerinde herhangi bir kimlik tanımlama mecburiyeti olmadığı için güvenlik açığı oluşmaktadır. Piyasada işlem yapabilmek adına açılan sahte hesaplarla eş zamanlı olarak al - sat işlemi gerçekleştirebilmekte ve bu noktada asıl amacın işlemlerden kar etmek olmaması sebebiyle yapılan çok sayıda işlem neticesinde para, kaynağından oldukça hızlı bir şekilde uzaklaştırılmaktadır. Paranın kaynağından hızlı ve yasal bir şekilde uzaklaştırılması da aklayıcıların en büyük arzularındandır (Sırma ve Saldanlı, 2015, s.113-114).

Sermaye piyasalarında, piyasanın bozulmasına sebebiyet veren uygulamalar mevcuttur. Bunlardan bir tanesi de içerden öğrenenlerin ticareti anlamına gelen "insider trading" suçudur (Bostancı ve Kadioğlu, 2009, s.101). Bu suçta dair bir tanımlama yapmak gerekirse; sermaye piyasasındaki mevcut araçların değerinde bir etki yaratacak, halihazırda kamuya

açıklanmayan ve bulunduğu konum sayesinde bilgiye ulaşabilen kişi/kişiler tarafından kendisine veyahut üçüncü kişilere bir çıkar sağlama amacı güderek bilgilerin paylaşılması veya kullanılması olarak belirtilebilir. Bununla beraber kavram, bilgi sahibi olanlar ile sermaye piyasasında işlem yapan diğer kişiler arasındaki fırsat eşitliğinin bozulmasını yani bazı kişilerin kendi mal varlığına yarar sağlamayı veyahut oluşabilecek bir zararı önceden bilgi sahibi olarak bertaraf etmelerini ifade etmektedir (Yılmaz, 2006, s.28).

İnsider trading, sermaye piyasasında bir problem oluşmasına yani haksız rekabet ortamının yaratılmasına sebebiyet vermektedir. Henüz kamunun öğrenmediği bilgileri elinde bulunduran kişinin bunu kendi veyahut üçüncü kişiler çıkarına kullanması hem kamuyu aydınlatma hem de yatırımcıların korunması ilkelerini çiğnemektedir. Çünkü bu olay neticesinde belirli kişi ya da gruplar haksız gelir elde etmektedir. Kişilerin kesin ve net olarak gelir elde etmesi gerekmemektedir. Aynı zamanda bu kişiler önceden haber alarak ortaya çıkacak bir zarardan da kurtulabilir. Bu durum bir haksız rekabet sebebidir. Buna bir örnek olarak; şirketlerdeki mevcut yönetim kurulu başkanının ve üyelerinin, yönetici kadrosunun ve çalışanların sahip oldukları bilgilerle işlem yapması veya yaptırması verilebilir.

Bir diğer olumsuzluk olarak manipülasyonlara da yer vermek gerekir. Insider trading gibi manipülasyonlar da sermaye piyasasında var olan ve kara paranın aklanabilmesi için ortam hazırlayan bir olumsuzluktur. Aslında manipülasyon piyasanın yapay olarak yönlendirilmesidir. Yapılan birtakım operasyonlar vasıtasıyla hisse senedi fiyatlarında olması gerekenden daha fazla yükselme veyahut düşme yaşanır ve bu durum piyasanın yönlendirilmesini sağlar. Piyasada halihazırda işlem gören hisse senetlerine yönelik bilinçli olarak yapılan operasyonlar, kişilerin yanlış yönlenmesine veya yanılmasına sebebiyet verecek şekilde yapılan işlemler manipülasyon özelliğini taşımaktadır. Elbette insider trading ve manipülasyon yapmak tüm menkul kıymet borsalarında yasaktır. Buna yönelik bir faaliyet içerisine giren kişilere cezai yaptırım uygulandığı bilinmektedir. Çünkü bu tür faaliyetler ülkeler tarafından ekonomik suç olarak değerlendirilmektedir. Her ne kadar ülkeler tarafından ekonomik suç olarak görülse de bu faaliyetleri engelleyebilmek adına bazı ülkelerde yeteri kadar siyasi istikrar sağlanamamakta ve yönetsel olarak bazı boşluklar bulunmaktadır. Daha çok gelişmekte olan ülkelerin borsalarında bu duruma rastlanmaktadır. Aklayıcılar ise ellerindeki mevcut kara paraları, bu ülkelerdeki açıklardan ve istikrarsızlıklardan yararlanarak aklama faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler (Aksakal, 2008, s.37).

1.5.16. Kripto para birimleri aracılığıyla aklama

Kripto para ifadesinin karşılığı olarak denk düşecek kavram şifreli paradır. Tamamıyla internet vasıtasıyla kullanılan kripto para; herhangi bir merkezi otoritesi veyahut aracı kuruluşu olmayan bir sanal para birimidir. Kripto paranın alternatif bir para birimi olduğunu söylemek doğru olacaktır. Aslında hem dijital bir paradır hem de sanal paradır. Kripto

paraların çalışma prensibi şifreleme yani kriptografi yöntemine dayanmaktadır. İlk kripto para birimi olarak Bitcoin bilinmektedir. Kripto paraların herhangi bir merkezi otoriteye bağlılığı ve herhangi bir otorite tarafından denetlenmesi mümkün değildir. Bununla beraber herhangi bir şekilde düzenlenmesi de mümkün değildir (Eren vd., 2020, s.1348).

Kara para aklayıcıları sürekli olarak yeni yollar arayan, araştıran ve kendini bu işi yapabilmek için geliştiren kişiler oldukları için teknolojik gelişmeleri de yakından takip etmektedirler. Bu sayede gelişmelerden hemen haberdar olmakta, uyum sağlama açısından herhangi bir sorun yaşamamakta ve gelişen teknolojiye ayak uydurarak yeni kara para aklama yöntemleri keşfetmektedirler. Sanal para birimlerinin ve teknolojilerinin gelişmesiyle beraber kara para aklayıcılarının bu alan fazlasıyla dikkatini çekmiş, özellikle de Bitcoin aklayıcıların bu alanda bir numarası olarak değerlendirilmiştir. Çünkü Bitcoin az önce ifade edildiği gibi herhangi bir merkezi otoriteye bağlı değildir, denetiminde ve kontrolünde de değildir. Bunlara ek olarak merkezi bir kayıt kuruluşu bulunmadığı gibi ek olarak kişiler tamamen anonim hesaplar üzerinden işlemlerini gerçekleştirmekte ayrıca Bitcoin, diğer para birimlerine kolay bir şekilde çevrilebilmektedir. Elbette transfer işlemi de hiç zor değildir. Tüm bu özellikleri sebebiyle kripto paralar ve özelinde Bitcoin, kara para aklayıcıları için fazlasıyla önem arz edecek bir noktaya gelmiştir (Aksoy, 2018, s.60).

Europol (Avrupa Polis Teşkilatı) tarafından gerçekleştirilen bir operasyon neticesinde, kripto para borsalarından olan Bitzlato üzerinden yapılan işlemlerin yaklaşık yarısının yasa dışı fonlar vasıtasıyla yapıldığı ortaya çıkmıştır. Bu fonların toplam miktarı neredeyse 1 milyar euro civarındadır. Fonların kaynağını ise siber dolandırıcılık başta olmakla beraber para aklama ve fidye yazılım gibi suçlar oluşturmaktadır. Elde edilen yasa dışı fonlar Rus para birimi olan Ruble'ye çevrildikten sonra kara para aklama işlemi gerçekleştirilmektedir. Yapılan operasyon neticesinde bu durum ortaya çıkmış ve borsanın farklı ülkelerdeki üst düzey 5 yöneticisi gözaltına alınmıştır (Sputnik, 2023). Kripto para borsalarının hızla yaygınlaşması ve kullanıcı sayısının günden güne artmasıyla beraber bu tür operasyonların artacağı düşünülmektedir.

2. BÖLÜM

ULUSLARARASI ALANDA KARA PARANIN AKLANMASI İLE MÜCADELE

2.1. Kara Paranın Aklanması ile Mücadele Amacıyla Kurulan Uluslararası Kuruluşlar

Ülkeler arasındaki sınırların küreselleşme ve liberalleşen ekonomik sistemler vasıtasıyla kalkması kara paranın hareket alanını da etkilemiş, daha geniş alana ve eskiye nazaran hızlı hareket edebileceği bir ortama kavuşmuştur. Elbette bu durum sadece ülkelerin ekonomik sistemlerini değil sosyal hayatı da etkilemeye başlamış ve yön verecek kadar ileri boyutlara ulaşmıştır. Kara para ile mücadele, günümüzde ülkelerin tek başlarına yapamayacağı bir durumdur. Az sayıda ülkenin bir araya gelerek vereceği çaba ve gayret de yeterli olmayacaktır. Kara para ile mücadele artık uluslararası iş birliği ile yapılabilecek ve olumlu neticeler alınabilecek bir durumdur.

Aklama suçuyla birlikte mücadele edebilmek için ülke yasalarının uyum içerisinde olması ve yaşanabilecek her türlü durumda iş birliğinin sağlanabilmesine yönelik iletişimde kullanılacak kanalların sürekli aktif olması mecburiyettir. Devamlı gelişen teknoloji ve bununla beraber hem gelişen hem de çeşitlenen ekonomik hayat, finansal piyasaların derinleşmesi gibi kısaca yeni dünya düzeni olarak ifade edebileceğimiz durumlar mali suçlarla mücadele konusunda başarı elde edilebilmesi için uluslararası iş birliğinin ve uluslararası kuruluşların fazlasıyla önemli olduğunu göstermiştir (Çelik vd., 2000, s.12). Elbette yerel ve bölgesel yönetimlerin de bu suçlarla mücadele etmesi önemlidir. Mücadelenin herhangi bir basamağının güçsüz kalması, kapsamlı ve yaygın olmaması durumunda aklama suçunu işleyen örgütlerin amaçlarını gerçekleştirebilecekleri başka bir ülke bulmaları her zaman mümkün olacaktır. Bu anlamda FATF, İnterpol, Avrupa Konseyi, Dünya Bankası, Basel Komitesi gibi uluslararası kuruluşlar; uluslararası sözleşmelerle beraber doğrudan bilgi paylaşımı yaparak mücadeleyi desteklemektedirler.

Gelişmekte olan ülke ekonomileri için sermaye girişinin yaşanması bir hayli önemlidir. Ancak ihtiyaç duyulan ve ülkeye girecek sermayenin hangi tür olacağının net bir şekilde belirlenmesi gereklidir. Kara paranın ülkeye girişi başta iyi olacak bir durum gibi karşılansa da ileride para talebinde belirsizlik ortaya çıkaracak, dövizde, menkul değerler ve gayrimenkul piyasalarında istikrarsızlık yaratacak, bunların sonucunda ise uzun dönem büyüme oranlarında düşme meydana gelecek, gelir dağılımında hem dengesizlik hem de adaletsizlik yaşanacak ve vergi gelirlerinde düşme gibi birçok sorun ortaya çıkacaktır. Bunların yaşanmaması adına ülkeler tarafından alınacak önlemler ile hem yasal hem de finansal düzenlemeler yapılması, iktisadi ve sosyal açıdan belirli bir güce ulaşmayı sağlayacaktır. Herhangi bir önlem alınmaması durumunda ise sıcak para olarak ülkeye girecek kara para sermayesi, uzun dönemde ülke içerisindeki ekonomik dengeyi bozacaktır.

2.1.1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi

Avrupa Konseyi Uzmanlar Komitesi tarafından 1977-1980 yılları arasında yapılan çalışmalar neticesinde “suç kaynaklı paranın saklanması ve aktarılmasına karşı önlemler hakkındaki tavsiye kararı” düzenlemiştir (İpek, 2000, s.50). Konseye kayıtlı devletlerin korunması ile kara paranın önlenmesi amacından hareketle 1980 yılında kabul edilmiş olan 80 Sayılı Tavsiye Kararları, uluslararası sorun haline gelen kara parayı aklama suçunu incelemesi bakımından bir ilki gerçekleştirmiştir. İfade edilen tavsiye kararları bu anlamda önem arz etmektedir. Çünkü kara para aklama suçunun önlenmesi adına ilk uluslararası faaliyet bununla gerçekleştirilmiştir (Şahinler, 2006, s.161).

Avrupa sınırları içerisinde yer alan devletlerde öncül suçlar olarak ifade edilebilecek uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, kadın ticareti, hırsızlık gibi olayların neticesinde elde edilen gelirlerde bir artış yaşanması ve bunun ivme kazanarak devam etmesiyle gelirlerin aklanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu gelirlerin ülkeler arasında transfer edilmesiyle temiz bir görünüm kazandığı ve sonrasında ekonomilere enjekte edildiği görülmüş, tüm bunların neticesinde suç oranlarının daha da artmasından hatta olayın uluslararası bir boyuta ulaşmasından endişe edilmiş bu şekilde ilerlemesiyle beraber durumun gerçekleşeceği öngörülmüştür. Tam da bu sebeplerle Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu, kara para aklama sorununu gündem maddeleri arasına almıştır (Ergül, 2005, s.58).

Kara para aklama suçunun daha çok bankalar üzerinden işlendiğini, suçluların paralarını aklamada bankaları kullandığını tespit eden Konsey; bankaların bu durumu önlemesi adına sorumluluk almasını ve bunu elbette tek başına başaramayacaklarını, devletlerin de bankacılık sistemlerinde değişiklikler - yenilikler yapması gerektiğini tavsiye kararlarında belirtmiştir. Kararlar arasında bankalara yönelik olarak, öncelikle yapılan işlerde ve işlemlerde müşterilerin kimlik bilgilerinin banka tarafından bilinmesi veyahut bilinmiyorsa istenmesi gerekliliği yer almıştır. Kimlik bilgilerinin kayıt altına alınması, kasa kiralama hizmeti verilirken müşteri seçme konusunda dikkatli davranılması, güvenilir müşterilere bu hizmetin sunulması ve herhangi bir müşterinin şüpheli davranışlarda bulunması durumunda olumsuzluğu tespit edebilmek adına banka çalışanlarına eğitim verilmesi gibi konularda da tavsiyeler verilmiştir (Berber, 2019, s.43). Avrupa Konseyi tarafından verilmiş olan bu tavsiye kararlarının adından da anlaşılacağı üzere herhangi bir bağlayıcılığı yoktur. Tavsiye niteliğindedir ve ülkelerin bunlara uyması zorunlu değildir.

2.1.2. Basel Komitesi

Küreselleşme, kapitalist ekonomik sistem neticesinde ortaya çıkmış ve artık toplumun her yerinde kendisine yer bulmuş elbette suç olgusunu da etkilemiştir. Küreselleşme ile beraber

iletişim, ulaşım ve fon hareketleri gibi suçluların da yararlanacağı alanlarda gelişmeler yaşanmış bu durum onların işine epey yaramıştır. Suçlular yaşanan gelişmeler neticesinde elde ettikleri suç gelirlerini gayet rahat ve hızlı bir şekilde aktarmaya başlamıştır. Tüm bunların neticesinde Basel Komitesi, organize suç örgütleri tarafından elde edilen gelirlerin aklama faaliyetlerinin günden güne yaygınlaşması sebebiyle harekete geçmiş ve bazı kararlar almıştır (Aydın, 2008, s.198-199).

Komite, 1975 yılında G-10 ülkeleri tarafından kurulmuştur. Üye ülkelerin kendi arasındaki koordinasyonu ve iş birliğini artırmak, bankacılık sektöründe denetimleri standart hale getirmek Basel Komitesinin kuruluş amacı olarak ifade edilmiştir. Öncül suç olarak ifade edilen uyuşturucu ticaretinden ve diğer kanunsuz faaliyetlerden elde edilen paranın hem aklanması hem de saklanması aşamalarının bankalar vasıtasıyla yapılmasının önüne geçilebilmesi düşüncesiyle 1988 yılında Basel Komitesi üyeleri arasında bulunan Amerika, İtalya, İsveç, Kanada, İsviçre, Belçika, Lüksemburg, Hollanda ve Birleşik Krallık tarafından bazı ilkeler belirlenmiştir. Belirlenen ilkeleri, adı geçen ülkelerdeki bankacılık düzenleme ve denetleme birimleri ile beraber ülkelerin merkez bankalarının üst düzey yöneticileri bir araya gelerek ortaya koymuştur (Gilmore, 1992, s.8).

Özel olarak bir tanım yapılmamış, bütün suçlar kapsam içerisine alınmıştır. Basel bildirisi, Komite tarafından hazırlanmış ve işlenen suç neticesinde elde edilen gelirin aklanmasında bankacılık sisteminden yararlanmanın önüne geçilebilmesine yönelik olarak hazırlanan rapora göre yayımlanmıştır (Aydın, 2008, s.198-199). Bankacılık sektörünün kullanılması neticesinde kara para aklamanın önüne geçilebilmesi adına bankaların hangi politikalar ile hareket etmesi gerektiği ve izleyecekleri süreci ortaya koymayı amaçlayan Basel Komitesi tarafından belirlenen ilkelerden kısaca bahsetmek gerekirse (Saatçi, 1996, s.23);

- Müşteri Tanı İlkesi: Bankalarda herhangi bir işlem gerçekleştiren müşterinin kimlik tespiti titizlikle sağlanacaktır.
- Şüpheli görülen işlemler neticesinde düzenlenen formlar banka yönetimleri tarafından en hızlı şekilde ilgili makamlara gönderilmelidir.
- Bankalar şüpheli gördükleri her işlem kesinlikle uzak durmalıdır.

Basel Komitesi tarafından belirlenen bu ilkeler de Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan Tavsiye Kararlarında olduğu gibi herhangi bir bağlayıcılığa sahip değildir. Destek veren ülkeler tarafından bu duruma dikkat çekilmek istenmiş ve bu suçun işlenmesinin zorlaştırılması düşünülmüştür. Basel Komitesi de kara paranın aklanmasının önüne geçilebilmesi adına o dönemde atılmış önemli adımlardan bir tanesidir. Her ne kadar ulusal düzeyde bu suça yönelik kararlar alınsa da uluslararası düzeyde de bu şekilde kararlar alınması ve iş birliği yapılması bu suçun önlenmesi ile suç örgütlerinin engellenebilmesi noktasında çok daha etkili olmaktadır.

2.1.3. Birleşmiş Milletler Viyana Konvansiyonu

Dünyada ilk olarak kara para aklama faaliyetinin suç kabul edilmesi Amerika ve İtalya'da gerçekleşmiştir. Çünkü bu ülkelerde organize suçlar yoğundur. Yaşanan gelişmelerle beraber uluslararası alanda harekete geçilmiştir. Devam eden süreçte diğer ülkeler de kendi hukuk sistemleri içerisine kara para aklamayı suç olarak yerleştirmeye başlamış ve bununla mücadele edecek yasalara yer verilmiştir. Ülkelere yol gösterecek, aklama suçunu işleyen kişileri engelleyebilme ve gerektiğinde cezalandırma noktasında yardımcı olacak uluslararası düzenlemelerden bir tanesi de Birleşmiş Milletler Viyana Konvansiyonu olmuştur (Güner, 2003, s.339-340).

Sözleşme, Birleşmiş Milletlerin denetimi ile 1988 yılında imzaya açılmış ve 1990 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin ana amacı; uyuşturucu ticareti ve kaçakçılık neticesinde elde edilen gelirlerin, sözleşmeye taraf olan ülkeler arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesiyle uluslararası düzeyde etkin ve kapsamlı olacak bir mücadelenin sağlanmasıdır. Ülkemiz tarafından Viyana Konvansiyonu imzaya açıldığı yıl olan 1988'de imzalanmıştır. 1995 yılına gelindiğinde ise 4136 sayılı kanunla birlikte onaylanmış ve Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (MASAK, 2023c).

Sözleşme, üyeler arasındaki koordinasyonun artırılabilmesini amaçlamaktadır. Bu koordinasyon, uyuşturucu ile psikotrop madde kaçakçılığı neticesinde elde edilecek gelirlerin aklanması hususunda uluslararası boyuta erişen farklı yönleri de içerisine alarak daha etkin bir mücadele verilebilmesini amaçlamaktadır. Sözleşme sonrasında imza atan ülkelerin kendi iç hukuk sistemlerinin ana hükümleri doğrultusunda, yapılacak yasalarla ve alınacak idari önlemlerle doğan yükümlülükleri uygulaması beklenmektedir (Mavral, 2001, s.107-108).

Viyana Konvansiyonu tarafından alınmış olan kararlara bakıldığında aslında tamamen uyuşturucu maddelerin ticareti ve bu ticaret neticesinde elde edilen gelire yönelik olduğu görülmektedir. Yapılan düzenlemeler uyuşturucu ticareti ile sağlanan gelirin aklanmasını engelleyebilmek adına yapılmıştır. Bunun da ana yolu olarak sözleşmeyle beraber aklama faaliyetinin suç sayılması düşünülmüş ve kararlaştırılmıştır. Sözleşme çerçevesinde uyuşturucu ticareti yapmanın ve bu ticarettten gelir elde ederek aklamanın cezai işlemlerinin birbirlerinden bağımsız bir şekilde yapılabileceği de kabul edilmiştir (Güner, 2003, s.340-341).

Viyana Konvansiyonu kara para aklama suçuyla mücadele edebilmek açısından fazlasıyla önemli bir sözleşmedir. Ancak bu sözleşmenin zayıf yanları da bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi sözleşmenin, tüm yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanmasını değil de yalnızca uyuşturucu madde ticaretinden sağlanan gelirin aklanmasını suç olarak görmesidir. Suç olarak görülen faaliyetlerin kapsamına tüm yasa dışı işlerden elde edilecek gelirlerin aklanmasının alınması elbette daha iyi bir durum olacaktır. Sözleşme tamamıyla uyuşturucu üzerine yoğunlaşmış; üretimini, alınıp - satılmasını, transfer edilmesini, kaçakçılık

faaliyetinin organize edilmesini ve tüm bunların finansmanının sağlanması aşamalarını uluslararası çerçevede ince ayrıntılarına kadar belirleyerek elde edilecek gelirin aklanmasını ülkelerin bir suç olarak görmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Viyana Sözleşmesinde; uyuşturucu kaynaklı suçların tanımlanmasının yapıldığı, suçlu işleyenlere ne tür yaptırımlar uygulanacağı, kovuşturma, el koyma, suçlu iadesi gibi birçok konuda hem eğitimlerin verilmesi hem de yardımlaşmanın sağlanmasına ve uyuşturucu maddelere yönelik geniş kapsamlı hükümlere yer verildiği görülmektedir. Bu hükümlerin sözleşmeyi imzalayan ülkelere yardımcı olması ve ülkeler arasında iş birliğini sağlaması amacıyla düzenlendiği belirtilmektedir (Güner, 2003, s.340).

2.1.4. Strazburg Konvansiyonu

Avrupa Konseyi bünyesinde oluşturulan Strazburg Konvansiyonu tarafından 1990 yılında üye devletlerin imzasına sunulan “Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme” esasında suç olarak görülen herhangi bir faaliyet neticesinde sağlanan gelir ile bunun aklanmasının önlenmesi ve uluslararası iş birliğinin de sağlanabilmesi amacıyla ortaya çıkmıştır. Sözleşme imzaya sunulmasının ardından 1993 yılında yürürlüğe girmiştir (Mavral, 2001, s.109). Ülkemiz tarafından 2001 tarihinde imzalanan Strazburg Konvansiyonu, 2004 yılına gelindiğinde 5191 sayılı kanunla birlikte onaylanmış ve Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme incelendiğinde işlenen suçlarla bu suçlardan elde edilen gelirlerin aklanmasının artık ulusal seviyeyi aştığı ve uluslararası bir sorun haline geldiği belirtilmiş, bahse mevzu suçlarla mücadele edilmesi gerektiğinin altı çizilmiş ve bu mücadelenin de modern tekniklerle olması gerektiği ifade edilmiştir. Duruma yönelik olarak tercih edilecek mücadele yönteminin ise suçlu ile elde ettiği suç geliri arasındaki mevcut bağlantının bir şekilde kesilmesi gerektiği belirtilmiştir. Eğer suçlu ile elde ettiği gelir arasındaki bağlantı kesilirse, bundan sonraki süreçte yasa dışı faaliyeti neticesinde sağladığı gelirini sürekli olarak kaybeden suçluların bu suçları işlemekten vazgeçeceği düşünülmüştür. Karşılaştırma yapıldığında Viyana Konvansiyonuna göre, Strazburg Konvansiyonunun çok daha kapsamlı ve ileri seviyede olduğu görülmektedir. Çünkü Strazburg Konvansiyonunda yalnızca uyuşturucu ticaretine odaklanılmamış kapsamı daha geniş tutulmuştur. Sözleşme içerisinde açık bir şekilde kara para aklama suçunun yer aldığı görülmektedir. Ayrıca öncül suç kavramına da yer verilerek bunlar; aklamaya konu olabilecek gelir elde edilmesini sağlayan suçlar şeklinde tanımlanmıştır (Aykın, 2007, s.3).

Sözleşme sadece uyuşturucu ticareti temelinde bir kara para aklama tanımı yapmamış, daha önce buna göre yapılan tanımları genişleterek her türlü suç kapsayan bir çerçeve çizmiştir. İçerisine aldığı çeşitli suçlardan (kaçakçılık, terör, kadın ticareti gibi) elde edilecek gelirlerin araştırılmasını, sürekli izlenmesini ve gerekirse ceza yaptırım uygulanmasını ifade etmiştir.

Tüm bunların ise uluslararası iş birliği yaparak uygulanmasını önemle belirtmiştir (Hondu, 2005, s.13).

Avrupa Konseyi Sözleşmesinde yer alan hukuki düzenlemelere göre sözleşmeye imza atan ülkelerde bulunan bankaların veyahut mali kurumların, kara para aklanmasıyla ilgili olarak kayıt altına aldıkları her türlü bilgi ve belgeyi paylaşmaları gerekmektedir. Bu durum her ne kadar bankacılık sistemi içerisinde yer alan “sır saklama” yükümlülüğüne aykırı olsa da bir istisna olarak düşünülmesi ve uygulanması aklama suçuyla mücadelede önem arz etmektedir. Ayrıca bu sözleşme ile ulusal olarak uygulanan müsadere tedbirlerinin, uluslararası alanda da uygulanması için gerekli yasal düzenlemelerin hazırlanması ve ondan sonra uygulamaya başlanması zorunlu hale gelmiştir (Yılmaz, 2006, s.91).

2.1.5. Kara paranın aklanmasının önlenmesi adına Avrupa Topluluğu Konsey Direktifleri

Şimdiki adı “Avrupa Birliği” olan Avrupa Topluluğunda, kara para aklama suçuyla mücadeleye dair dünyada olduğu gibi bazı adımlar atılmış ancak 1991 yılına gelene dek düzenlenen ve uygulamaya alınan ortak bir çalışma olmamıştır. Kara para aklama suçunu işleyen kişilerin bu faaliyetlerini rahat bir şekilde gerçekleştirme düşüncesiyle serbest dolaşımdan faydalanacakları öngörülmüştür. Buna binaen 1991 yılında “Mali Sistemin Kara Para Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Yönelik 91/308 Sayılı Konsey Direktifi” üye olan ülkelerin kararıyla kabul edilmiştir. Kabul edilen direktif neticesinde gerekli düzenlemelerin ülkeler tarafından iç mevzuatta da yapılabilmesi için 1992 yılının sonuna kadar süre verilmiştir (Başak, 1998, s.12).

Direktifin hazırlanmasında Viyana Sözleşmesi ile beraber FATF tarafından ortaya konulan 40 Tavsiye kaynak olarak kullanılmıştır. Üye ülkelerin ekonomik sistemleri içerisinde hem sermaye akışı hem de mali sistemde herhangi bir sınırlama ya da kopukluk olmadan kara para ile mücadele edebilmelerinin sağlanması ve kara para aklama faaliyetinde mali sistemin bir vasıta olarak kullanılmasını engellemek direktifin en temel amacı olarak gösterilmektedir. Herhangi bir suçtan gelir elde edilmesi ve bu gelirin ülkelerin mali sistemleri içerisine dahil edilerek güven duygusu ile doğruluk ilkesine zarar vermesiyle mücadele noktasında 91/308 Sayılı Direktifin fazlasıyla önemli olduğu bilinmektedir (MASAK, 2023d).

2.1.5.1. 91/308 Sayılı Direktif

- Direktifin ilk maddesine bakıldığında üye ülkeler tarafından kara para aklama faaliyetinin suç olarak kabul edilmesinin kararlaştırıldığı ve aklama suçunun tanımının yapıldığı

görülmektedir. Yapılmış olan tanıma göre aşağıdaki faaliyetlerin bilerek veyahut bilmeyerek yapılmış olması kara para aklama suçu çerçevesinde değerlendirilmiştir.

- Herhangi bir kazancın doğrudan öncül suç neticesinde veyahut bu suça iştirak edilmesi ile sağlandığını bilerek, bahse mevzu gelirin illegal kaynağını saklayan veya öncül suçun oluşumunda bizzat yer alan şahsın kanunlardan kaçabilmesi için yardım etmek dolayısıyla mal varlığının niteliğinde yapılan değişim veya aktarım sağlanması,
 - İlk alındığı günden itibaren, malın öncül suçların işlenmesi veyahut bu suçlarla sağlanan iş birliği neticesinde ortaya çıktığının bilinmesi ve bunun bile isteye elde edilmesi,
 - Öncül suçlar ya da bu suçlarla ilişkili bir mal varlığı olduğunu veyahut bunlardan kaynaklandığını bilerek; konumunu, durumunu, ana kaynağını, niteliğini, faaliyetini, mal varlığına ilişkin hakları ve sahipliğini saklamak,
 - Maddeler halinde yukarıda belirtilen faaliyetlerden herhangi birisinin işlenmesi düşüncesiyle suç ortaya çıkmasına sebebiyet vermek, suçun uygulanmasına iştirak, teşebbüs, yardım ve yataklık etmek veyahut yol göstermek.
- Kara para aklama faaliyetlerinin üye devletler tarafından suç olarak tanımlanması ve kabul edilmesiyle beraber gerekli yasal düzenlemelerin de yapılması gerekmektedir.
 - Bankalar, hatta daha geniş bir şekilde tüm kredi kuruluşları ve mali kurumlar hizmet vermekte oldukları müşterilerin tamamının kimlik tespitlerini yapacaktır.
 - Yine tüm kredi kuruluşları ve mali kurumlar tarafından hizmet verilen müşterilerin işlemleri tamamlanmış olsa dahi kimlik bilgileri 5 yıl boyunca saklanmalıdır.
 - Kara paranın aklanması ile mücadele içerisinde olan ve bu süreçte sorumluluk sahibi birimlerle tüm kredi kuruluşları ve mali kurumlar iş birliği yapmak durumundadır.
 - Müşterilerin şüpheli işlemleriyle ve devam eden bir soruşturma ilgili bilgileri kredi kuruluşları ve mali kurumlar bu kişilere veremezler.
 - Kredi kuruluşlarının ve mali kurumların yetkililere şüpheli işlemler ile ilgili herhangi bir bilgi vermeleri durumunda hiçbir şekilde hukuki ve cezai bir sorumluluğu olmayacaktır.
 - Aklama olayı ile ilgili yapılması muhtemel işlemlerin daha önceden fark edilebilmesi ve önlenmesi amacıyla kredi kuruluşları ve mali kurumlar tarafından iç kontrol ile haberleşme mekanizması oluşturulmalıdır.
 - Kara para aklamayla mücadele edebilmek adına sözleşmeye taraf olan ülkeler tarafından mevcut kurallardan daha katı kurallar uygulama koyulmalıdır.
 - Komisyon tarafından gerekli görülmesi halinde, 1993 yılından bir yıl sonra ve her üç yılda bir olacak şekilde ortaya konulan maddelerin uygulanıp uygulanmadığına yönelik rapor düzenlenecektir. Bu direktifle hem bankalara hem de mali kurumlara belirli bir limitin

üzerinde yapılan işlemlerde müşterinin bilgilerinin kayıt edilmesi ve saklanması zorunlu kılınmıştır. Limit olarak 15.000 Euro miktarı belirlenmiştir. Ayrıca direktif, kendi programlarını oluşturarak kara para aklama ile mücadele etmelerini ve en ufak şüpheli durumda hemen yetkililerle iletişim haline geçerek bildirmelerini de zorunlu kılmıştır (Danzanjamts, 2012, s.67-68).

2.1.5.2. 2001/91 Sayılı Direktif

Avrupa Komisyonu tarafından 1999 yılında, 91/308/EEC sayı numaralı direktifle alakalı bazı değişikliklerin yapılmasına yönelik tavsiyeler Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyine sunulmuştur. Tavsiyenin amacı bahse mevzu direktifin kararlarının kapsamını genişletmek ve güncel konulara yönelik olarak tekrar düzenlemektir. Yapılan değişiklikler temel olarak öncül suçlar ve mükellef gruplarına yönelik olarak, bunların kapsamının daha fazla genişletilmesiyle ilgilidir. Öneri ilk olarak 2001 yılında Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanmış, hemen sonrasında aynı yıl içerisinde Avrupa Birliği Bakanlar Konseyinden de onay almıştır. Üye devletlere ise sürece uyum sağlayabilmeleri ve direktifte yer alan düzenlemelere yönelik değişiklikleri yapabilmeleri için hem yasal hem de idari süreci tamamlayabilmeleri adına 15 Haziran 2003 tarihine kadar süre verildiği görülmüştür. Üye ülkelerden bu tarihe kadar direktifi yürürlüğe koymaları istenmektedir (Üstün, 2008, s.24).

2.1.5.3. 2005/60/EC Sayılı Direktif

2005/60/EC sayılı direktifin kabul edilmesiyle beraber daha önce ortaya konulan 91/308/EEC sayılı direktif tamamıyla yürürlükten kalkmıştır. Üçüncü direktif olan 2005/60/EC ile beraber Avrupa Birliği üyesi ülkeler için kara para aklamaya mücadeleyle yönelik olarak iç mevzuatlarda yapılması gerekenler ifade edilmiştir. Buna yönelik hem yasal hem de idari olarak birçok düzenlemeye yer verilmiştir. Üçüncü direktif ile daha önceki direktiflerde yer alan tüm önleyici tedbirlerin kapsamı genişletilmiştir. Direktifin, terörizmin finansmanını da içerisine alabilecek şekilde genişletilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda bu durumun getirilen en yeni ve kapsamlı yenilik olduğu da görülmektedir. Üçüncü direktif içerisinde bir diğer yenilik “müşterini tanı - müşteri özen” ilkesinin düzenlenmesidir. Müşteri özen ilkesini kısaca açıklamak gerekirse; müşterinin kimliğinin tespit edilmesinden, iş ile ilgili bilgilerinin elde edilmesine ve risk durumunu da dikkate alarak sürekli izlenmesine kadar detaylı bir süreci ifade eden ilkedir (Aykın, 2010, s.127).

2.1.6. Maliye Eylem Görev Gücü (FATF)

Kara para aklama suçu özellikle de günümüzde rahatlıkla birden fazla ülkenin sınırlarını aşmaktadır. Buraya kadar birçok başlıkta değinildiği gibi tek bir ülkenin imkanlarını seferber

ederek dahi engelleyebileceği bir suç değildir. Verilecek mücadele birçok ülke tarafından iş birliği yapılarak organize bir şekilde sağlanmalıdır. Durum, ülkelerin birbirleriyle iş birliği yaparak dahi engellenemeyecek noktalara da ulaşmaktadır. Tüm bu sebeplerden dolayı sorumluluk bilincine sahip uluslararası kuruluşlar tedbirler geliştirmekte, aklama suçuyla başa çıkılabilmesi için ülkelere yol göstermekte ve aralarındaki iş birliğini sağlayarak yardımcı olmaktadır. Ülkelere bu şekilde yardımcı olmaya çalışanlardan bir diğeri de Mali Eylem Görev Gücü ya da kısaca FATF (Financial Action Task Force) olarak bilinen kuruluştur. Mali Eylem Görev Gücü, 1989 yılında Paris'te toplanan G-7 zirvesi ile üye ülkeler tarafından alınmış olan karar sonucunda kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır (Üstün, 2003, s.16-37).

1980'li yıllardan sonra uyuşturucu ticareti küresel boyuta ulaşmış ve artık ülkeler için epey endişe verici büyüklükte bir durum olmuştur. Uyuşturucu ticaretinin bu noktaya ulaşmasından sonra G-7 bakanları tarafından hem bu ticaretle uluslararası iş birliği sağlayarak mücadele edebilmek hem de bankacılık sektörü kullanılarak bahse mevzu suçtan elde edilen gelirlerin aklanmasının önüne geçebilmek düşüncesiyle yapılan G-7 zirvesinde FATF kurulmuştur. Kuruluş amacı ise; kara para aklama ile mücadele çerçevesinde dünya genelinde alınması gereken - alınabilecek tüm önlemlerin uluslararası seviyede uygulanmasını sağlamak ve bununla beraber finansal sistemlerin suçlular tarafından aklama faaliyetlerini gerçekleştirebilmek amacıyla kullanmasını engellemektir. FATF, dünyada yaşanan gelişmeler neticesinde aklama faaliyetinin de sürekli değişeceğinin ve gelişeceğinin farkında olarak, kuruluşu sürekli olarak hem yenilemeyi hem de geliştirmeyi amaçlamış bu sayede mücadeleye yeni politikalar ile standartlar üreteceğini belirtmiştir. OECD'nin çatısı altında görünen FATF, aslında OECD'nin bir organı değildir. İşlemlerini OECD çatısı altında yürütür ancak ondan bağımsız bir şekilde çalışmaktadır. 2001 yılından itibaren terör suçlarıyla da ilgilenen FATF, terörün finansmanı ile savaşmayı faaliyetleri arasına eklemiştir (Üstün, 2008, s.26).

FATF tarafından özel sektörle de gerekli iş birliğinin sağlanması adına toplantılar düzenlenmektedir. Bunlar;

- Terörizmin Finansmanı Çalışma Grubu,
- AML/CFT (Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism Standards) (Kara Para Aklamının Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Standartları) Değerlendirmeleri ve Uygulama Çalışma Grubu,
- Tipoloji Çalışma Grubu,
- Geçici Grup

şeklinde isimlendirilen çeşitli toplantılardan oluşmaktadır. Adı "FATF 40 Tavsiyesine ve FATF 9 Özel Tavsiyesine Uyumun Değerlendirilmesine İlişkin Metodoloji" olan ve kısa adı olarak AML/CFT Modeli şeklinde isimlendirilmiş metodolojide; ortaya konulan her maddeye yönelik kriterler, öneri metinlerine bağlı kalınarak oluşturulmuş ve öneriler ise ana kriterler ile ekler şeklinde iki grupta toplanmıştır. Bu noktada temel kriter olarak ifade edilenler, yetkililer

tarafından ülke değerlendirmesinde dikkate alınacak ana göstergeleri ortaya koymaktadır. Ekler şeklinde ifade edilenler ise ilave sistemleri göstermektedir. Bu ilave sistemler mücadele sistemini en yüksek seviyede geliştirebilecek alternatifler olarak kabul görmektedir. Ortaya çıkan modelde FATF tarafından yapılan her bir öneri için öngörülen 5 uyum aşaması sıralanmaktadır. Bunlar: “Uyumlu, büyük ölçüde uyumlu, kısmen uyumlu, uyumsuz ve uygulanamaz” şeklindedir (Üstün, 2008, s.28).

FATF, kuruluş amacı itibariyle de bazı misyonlara sahiptir. Bunlar (Taşdelen, 2003, s.68);

- Kara para aklama suçuna karşı alınması gereken tedbirlerin yayınlandığı bildiriye tüm dünyaya yaymak ve bu anlamda FATF üyeliğini daha da genişleterek, dünya çapında aklama suçuna karşı girişimleri desteklemek.
- Yayınlamış olduğu 40 Tavsiye Kararının ülkeler tarafından uygulanmasını takip etmek.
- Kara para aklama suçuna yönelik olarak var olan veyahut geliştirilerek değiştirilen tekniklerle eğilimleri takip edip bunlara karşı gerekli tedbirleri ve önlemleri geliştirmek gibi misyonları vardır.

Ülkemiz FATF’a üyeliği 24 Eylül 1991 tarihinde gerçekleşmiştir. FATF’ın mevcut üyeleri şunlardır: Amerika, Arjantin, Almanya, Avusturya, Avustralya, Avrupa Komisyonu, Belçika, Brezilya, Çin, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Afrika, Hong-Kong, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsviçre, İsveç, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Körfez İşbirliği Konseyi, Lüksemburg, Meksika, Norveç, Portekiz, Rusya Federasyonu, Singapur, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan (MASAK, 2023e).

40 Tavsiye Kararı, 1990 yılında FATF tarafından hazırlanmıştır. 1996 yılına gelindiğinde hazırlanan kararlar gözden geçirilmiş ve yayınlanmıştır. Bunun ardından 2003 yılında ise tekrar gözden geçirilmiş ve bazı güncellemeler yapılmıştır. Son haliyle yayınlanan 40 Tavsiye Kararı, kara para aklama suçu ve terörün finansmanı ile mücadele edebilmek gayesiyle üye devletler tarafından uygulanması gereken standartları içermektedir. 40 Tavsiye Kararı, ortaya konulan 4 ana başlığın altında bulunan 40 tane tavsiyeden oluşmaktadır. Bunlar (MASAK, 2023e);

- A. Yasal Sistemler Kapsamında (Tavsiye: 1-3);
 - Kara Para Aklama Suçu Kapsamı
 - Alınabilecek Geçici Tedbirler ve Müsadere Uygulaması
- B. Finansal Kuruluşlarca ve Finansal Olmayan Mesleklerce Alınması Gereken Tedbirler kapsamında (Tavsiye: 4-25);
 - İşlem Gerçekleştiren Müşterilerin Tanınması ve Yapılan Kayıtların Saklanması
 - Şüpheli Durumla Karşılaşırsa Yetkililere Derhal Bildirilmesi ve Uyumun Sağlanabilmesi

- Kara Para Aklama Faaliyetinin ve Terörizmi Finanse Etmenin Engellenmesine Yönelik Diğer Tedbirler
 - FATF Tarafından Verilen Tavsiyelere Yeteri Kadar Uymayan Ülkelere Yönelik Olarak Alınacak Tedbirler
 - Düzenlemeler ve Yapılacak Denetimler
- C. Kara para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele için Kurumsal ve Diğer Tedbirler kapsamında (Tavsiye: 26-34);
- Yetki Sahibi Merciler, Görevleri ve Sahip Olduğu Kaynaklar
 - Tüzel Kişilerin Şeffaflığı ve Konuya Yönelik Düzenlemeler
- D. Uluslararası İş Birliği (Tavsiye: 35-40) kapsamında;
- Üye Ülkelerin Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Konularında Karşılıklı İş Birliği
 - Yapılacak İş Birliğinin Diğer Şekilleri
- şeklinde sıralanmaktadır.

Aklama suçuyla mücadele edilebilmesi için ülkelere yol gösterici nitelikte olan ve destek veren bu tavsiyeler genel olarak kabul görürken, ülkeler arası işlerliğini devam ettirebilmesi açısından etkili bir role sahiptir. Bu sebeple Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, IMF, FATF, Egmont Grubu gibi kuruluşlar tarafından bahse mevzu tavsiyeler aklama suçuyla mücadele edebilme noktasında temel standartlar olarak kabul görmekte ve uygulanması sağlanmaktadır. FATF tarafından ortaya konulan 40 Tavsiye Kararı için kısaca; tüm üye devletlerin kara para aklama faaliyetini bir suç olarak görmesi gerektiği ve aklamada öncül suçlar şeklinde ifade edilen suçların açık bir şekilde belirtilmesinin vurgulandığı söylenebilir. Üye devletlerden kara parayla mücadele edebilmeleri ve bu mücadelede başarılı olabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeleri yapması beklenmektedir. Bununla beraber aklaması yapılan mallar – paralar ile ilgili hem geçici tedbirler konusuna hem de müsadere konularına uygulamaya konulacak yasal düzenlemelerde yer vermesi gerekmektedir. Üyelerden, kimlik tespiti ve şüpheli olarak görülen işlemlerle alakalı düzenlemeleri yapması da istenmektedir. Karara üye olan devletler arasında Viyana Sözleşmesini imzalamamış olanların, bahse mevzu sözleşmeyi de imzalamaları için teşviklerin yer aldığı bilinmektedir (Aydınşakir, 2008, s.45).

2001 yılında gerçekleşen terör saldırılarının ardından FATF Tavsiyeleri 2003 yılında tekrar gözden geçirilmiş ve revize edilmiştir. Alınan yeni kararlar, barındırdığı Özel Tavsiyelerle beraber 180 ülke tarafından kabul edilmiş ve onaylanmıştır. Bahse mevzu kararlar tüm bunların sonucunda hem kara para ile mücadele noktasında hem de terörizmin mali kaynağının kesilmesi anlamında uluslararası standart haline gelmiş, böyle kabul edilmiştir. FATF Genel Kurulu tarafından 2004 yılında dokuz özel tavsiye kararı daha imza altına alınmıştır. Bu tavsiye kararları nakit olarak dolaşımda bulunan paranın fiziki bir biçimde taşınmasının kontrol altına alınabilmesine yöneliktir. İmza altına alınan bahse mevzu 9 adet karar ayrı maddeler halinde değil, daha önce açıklanan 40 Tavsiye Kararının ilgili maddelerine eklenerek açıklanmıştır. FATF tarafından 2004 yılında imza altına alınan ve 40+9 tavsiye kararını oluşturan ana başlıklar (Çakın, 2019, s.176);

- Kara Para Aklama ve Terörün Finanse Edilmesiyle Mücadele Politikaları ile Koordinasyonun Sağlanması İçeren Maddeler
- Kara Para Aklama ile Müsadereye Yönelik Maddeler
- Terörün ve Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanına Yönelik Maddeler
- Önleyici Tedbirler İçeren Maddeler
- Tüzel Kişilerde ve Yasak Oluşumlarda Şeffaflık ile Gerçek Faydalanıcı Kavramıyla İlgili Maddeler
- Yetki Sahibi Otoritelerin Yetki ve Sorumlulukları ile Diğer Kurumsal Tedbirlere Yönelik Maddeler
- Uluslararası İş Birliğine Yönelik Maddeler şeklindedir.

Ülkemiz açısından, kara parayı aklama faaliyetinin önlenmesine yönelik FATF tavsiye kararlarına uyulduğu görülmektedir. Tavsiye kararları olarak yer alan ve zaman içerisinde yapılmış olan revizyonlar da ülkemiz tarafından dikkate alınmış, bu yenilikler iç hukuk düzenine dahil edilmiştir. FATF tarafından 2014 yılında yayımlanan “Küresel Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanının Önlenmesi Uyumluluğun İyileştirilmesi: Devam Eden Süreç” başlıklı raporda ülkemizin Kara Paranın Aklanması ve Terörün Finansman kaynağının önlenmesi politikaları açısından ilerleme kaydettiği aktarılmıştır. Kaydedilen bu ilerleme FATF tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. FATF’ın 2010 yılında belirlediği eksikliklerin, ülkemiz tarafından ele alınıp gerekli yasal düzenlemelerin yapılarak giderilmeye devam ettiği ve kara para aklama ile terörün finansmanının engellenebilmesi için çalışmaların yapıldığı da raporda aktarılmıştır (Çakın, 2019, s.176-177).

2.1.7. Güneydoğu Avrupa İş Birliği Girişimi

Güneydoğu Avrupa İş Birliği Girişimi, kısaltılmış adıyla SECI (South East European Cooperation Initiative) 1990’lı yıllarda oluşturulan bölgesel bir örgüttür. SECI adı verilen bu örgüt Amerika tarafından yapılan girişimler neticesinde hem Balkanları hem de Slovenya’yı içerisine alacak şekilde var olmuştur (MFA, 2023a).

Yugoslavya’nın parçalanması sonucunda Güneydoğu Avrupa bölgesinde istikrarsızlıklar yaşanmaya başlamıştır. SECI ise istikrarsızlığın önlenmesi ile ekonomide yeniden yapılandırma çalışmalarına hız kazandırmak ve bu duruma özel sektörün de desteğini alarak bölgeyi yeniden kalkındırmak amacıyla kurulmuştur. Bir başka ifadeyle örgüt, Güneydoğu Avrupa bölgesinde yer alan ülkeler arasındaki iş birliğini sağlayarak bunların Avrupa Birliğine uyumlarını kolaylaştırabilmek adına kurulmuştur. Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Macaristan, Makedonya, Moldova, Romanya, Sırbistan-Karadağ, Slovenya, Türkiye ve Yunanistan Güneydoğu Avrupa İş Birliği Girişimine üye ülkelerdir. Avrupa Birliği ve Dünya Bankası ise SECI’ye destek veren uluslararası örgütlerdir. Ülkelerin imza attığı anlaşma içeriğinde; birbirlerine yapacakları yardımlar, verilen korunması ile

beraber yetkisiz veyahut yanlış veri işlemleri durumunda mutlak sorumluluk ve hukuki anlamda koruma, bilgilerin şeffaflığı, tanık ve uzman personellere yönelik taleplerin bildirilmesi, taleplerin yerine getirilmesi ve bazı muafiyetler gibi konular bulunmaktadır (Güner, 2003, s.355-356).

2.1.8. Birleşmiş Milletler Palermo Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 15 Kasım 2000 tarihinde kabul edilmiştir. Sözleşme, 12-15 Aralık 2000 tarihinde Palermo kentinde ülkelerin imzasına sunulmuştur. Palermo Konvansiyonu olarak da bilinir. Ülkemiz Tarafından 30.01.2003 tarihinde 4800 sayılı Kanunla kabul edilmiştir. Sınırları aşan ve örgütlü bir şekilde işlenen suçlara yönelik olarak, Birleşmiş Milletler sözleşmesinde yer alan örgütlerle ve suçlarla mücadele edebilmek adına düzenlenmiş olan ilk uluslararası sözleşme özelliğini de taşımaktadır. Sözleşmenin Palermo'da imzalanmasının özel bir sebebi bulunmaktadır ve bu sebep İtalya'nın Palermo kentinde mafya faaliyetleri yoğun olmasıdır. Bu şekilde suç örgütlerine mesaj verilmek istenmiştir. Sözleşmenin temel amacı ise; sınırları aşan, sınır tanımayan örgütlü ve organize bir şekilde işlenen suçların engellenerek bu tür suçlarla hem daha kapsamlı hem de etkili mücadele edebilmek adına sözleşmede imzası bulunan devletlerin aralarındaki iş birliğini geliştirmektir (Aykın, 2010, s.106-109).

Palermo Sözleşmesi ile beraber sözleşmede imzası bulunan devletlerden bazı eylemleri kabul etmeleri ve bunlarla ilgili hukuk sistemlerine yönelik yasal düzenlemeleri yapmaları talep edilmiştir. Bunlar (Üstün, 2008, s.19-36);

- Üst sınırı 4 yıl veyahut daha fazla olarak belirlenmiş hürriyetten mahrumiyeti ya da daha ağır bir cezayı gerektiren suçlarla ilgili (ağır suçlar)
- Örgütlü bir suç grubuna katılım sağlama ile ilgili (Madde 5)
- Kara para aklama ile ilgili (Madde 6)
- Yolsuzluk yapılması ve adaletin sağlanmasının engellenmesi ile ilgili (Madde 6-23)

Üye devletlerin kara para aklamada kullanılan her bir yöntemi tespit etme ile ülke içerisinde faaliyette bulunan bankaların ve hatta tüm mali kurumların vasıtasıyla, aklamada araç olarak kullanılan her türlü kuruluşla alakalı iç düzenlemeleri ve denetlemeleri yapacak sistemi oluşturma zorunluluğu vardır. Sözleşmenin 10. Maddesine bakıldığında ise tüzel kişilerle ilgili düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Kara para aklama, yolsuzluk yapılması ve adaletin sağlanmasını engelleme gibi suçlarda tüzel kişilerin de sorumluluk sahibi olduğu durumlar yaşanmaktadır. Bu sebeple tüzel kişilerin de sorumlu tutulabileceği hukuki alt yapının oluşturulması zorunlu kılınmıştır (Çakın, 2019, s.173).

Palermo Sözleşmesinin 7. Maddesine bakıldığında kara paranın aklanmasıyla alakalı önem arz eden düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir. Bahse mevzu düzenlemelerin ana hatları,

işlenen suçlar neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasını engellemek adına yetkili organların oluşturulması şeklindedir. Sorumlu organlar oluşturulduktan sonra belirlenen görev ve yetkiler çerçevesinde, suçtan elde edilen gelirlerin aklama metotlarına yönelik gerekli tedbirlerin kapsamlı bir şekilde alınması, müşterilerin kimliklerinin tanımlanabilmesi için tespitlerin yapılması, müşterilerin kayıtlarının tutulması ve muhafaza edilmesi, şüphe arz eden işlemlerin yetkili birimlere anında iletilmesi, iş birliğinin en üst seviyeye çıkartılması, parasal ve nakit değeri olduğu bilinen tüm evrakların sınır ötesindeki hareketlerinin düzenli olarak izlenmesi gibi birçok düzenleyici tedbir alınmıştır. Palermo Sözleşmesini daha önce imzalanan sözleşmelerden ayıran en büyük özellik; yalnızca uyuşturucu ticaretiyle ilgili suçlara yönelik değil, bunun yanında silah kaçaklığı, insan kaçaklığı, terör gibi suçları da içeren düzenlemelere sahip olmasıdır (Standing, 2010, s.1).

2.1.9. Karayipler Mali Eylem İş Birliği Gücü

Karayipler Mali Eylem Görev Gücü, kısaltılmış adıyla CFATF 1990 yılında yapılan Aruba ve 1992 yılında Jamaika toplantıları neticesinde kurulmuştur. Oluşum Karayipler bölgesinde otuz adet ülkenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu ülkeler; Antigua & Barbuda, Aruba, Anguilla, Bahamas, Barbados, Bermuda, Belize, British Virgin Adaları, Cayman Adaları, Costa Rica, Dominic C., Dominic, El Salvador, Guatemala, Grenada, Guyana, Haiti, Honduras, Jamaica, Montserrat, Hollanda Antilleri, Nikaragua, Panama, St. Lucia, St. Kitts-Nevis, St. Vincent&Grenadines, Surinam, Trinidad&Tobago, Turks&Caicos Adaları ve Venezuela'dır. CFATF oluşumunun sekreteryası, Karayiplerde yer alan ve iki farklı adadan oluşan Trinidad ve Tobago adlı ülkededir. Birleşmiş Milletler Viyana Sözleşmesi ve FATF tarafından ortaya konulan 40 Tavsiye Kararı, üye devletlerin almış oldukları karar sonucunda kabul edilmiş olan mutabakat muhtırasıyla imzalanmıştır (Üstün, 2008, s.30).

Üye devletler, 9 tavsiye kararının uyulması noktasında mutabakata varmıştır. Bu tavsiye kararlarına yönelik bir inceleme yapıldığında ise ana başlıklarının;

- Uluslararası alanda yardımlaşma ve veri paylaşımı,
- İdari makamlar, nakit işlemlerin bildirilmesi, kayıt işlemleri, kurumlar arasında anlık olarak iletişim ve iş birliği,
- Kara para kaynaklı suçları araştırma kurulu, kara para aklama suçları, avukat - müvekkil ilişkileri, müsadere, el konulan malların ve kimyasal maddelerin elden çıkarılması,
- FAFT tarafından uygulamaya konulan 40 tavsiyenin daha kapsamlı nitelikteki hükümlerden oluştuğu görülmektedir.

FATF ülkeleri arasında yer alan Amerika, Fransa, İngiltere, Hollanda, Kanada gibi ülkelerin Karayipler bölgesinden çıkarları bulunmaktadır. Bu sebeple de CFATF için hem maddi hem de teknik destekler sağlamaktadırlar. CFATF, kara paranın aklanmasıyla mücadele

edilmesinde daha çok bölgesel bir yaklaşımın desteklenmesini amaçlamaktadır. İfade edilen bu amaca yönelik olarak ise suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasıyla verilen mücadelede, sorunların net bir şekilde tespit edilebilmesi ve yaşanan ilerlemenin garanti altına alınabilmesi adına üye devletlerin hem değerlendirme hem de karşılıklı istişare çalışmalarına dahil olduğu farklı girişimlerde bulunmaktadır. Örgütün tüm bunlara ek olarak eğitim değerlendirmeleri yaptığı ve üye devletlere yapılacak yardım çalışmalarını da üstlendiği belirtilmektedir (Mavral, 2001, s.123).

2.1.10. Amerikan Devletler Örgütü

Ekim 1889'dan Nisan 1890'a kadar Washington'da düzenlenen Birinci Uluslararası Amerikan Devletleri Konferansı'na dayanan Amerikan Devletleri Örgütü, dünyanın en eski bölgesel örgütüdür. Faaliyet amacı, Amerika kıtasında yer alan ülkelerin hem barış ve güvenliğini sağlamak hem de örgüte üye olan devletlerin kalkınmalarına yardımcı olmaktır. Zaman içerisinde kara para aklama suçuyla devletlerin birbirlerine yardım ederek mücadele edilmesi gerektiği anlaşılmış ve örgüt tarafından amaçları arasına aklama suçuyla mücadele de eklenmiştir. Örgüt tarafından 1990 yılında komisyon oluşturulmuştur. Bu komisyon tarafından kara para aklanmasıyla nasıl mücadele edilebileceğine yönelik öneriler hazırlanmış, üye ülkelerin imzasına sunulmuş ve üyeler tarafından imzalanarak kabul edilmiştir (İpek, 2000, s.62-63). Uluslar üstü bir yapı şeklinde faaliyetlerde bulunan Amerikan Devletler Örgütü tarafından suçla mücadele edebilmek adına daha etkili olmak amacıyla hazırlanan öneriler şu şekildedir (Akar, 1997, s.33):

- Finansal sistemin kara para aklama suçunda bir araç şeklinde kullanılmasının önlenmesi,
- Uyuşturucu ticareti neticesinde elde edilecek gelirlerin ne şekilde olursa olsun kara para olarak değerlendirilmesi gerektiği ve suçtan sağlanan gelirleri aklamanın da suç olarak kabul edilmesi,
- Kara para aklamayla mücadele edilebilmesi açısından yetkili mercilere gerekli bilgi – belgelerin verilmesi durumunda, bu durumun banka sırlarının gizliliğini ihlal sayılmayacağına ilişkin yasal değişikliklerin hazırlanması ve uygulanması,
- Yetkili makamlar tarafından inceleme yapılması neticesinde her türlü varlığın müsadere edilmesine imkân verecek veya bu malların kullanım haklarında bir kısıtlama yapılabilmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması ile gerekli olan altyapı sisteminin kurulması,
- Bildirim sisteminin kurulması ve bu sayede ülkeler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesidir.

1995 yılına gelindiğinde örgüye üye ülkelerin bakanları Arjantin'de bir toplantı yapmış ve kara para aklama ile mücadele edebilmek adına, hükümetlerine konuya yönelik eylem

planları sunmaları noktasında karar almışlardır. Aynı zamanda FATF tarafından ortaya konulan 40 Tavsiye Kararının ve CFATF'nin tavsiyelerinin de örgüte üye olan her devlet tarafından dikkate alınarak uygulamaya konulmasında mutabakat sağlanmıştır. Toplantı neticesinde öncül suçlar tanımına da eklemeler yapılmış ve ciddi suçları kapsayacak şekilde genişletilmiştir (Doğan, 2021, s.53-54).

2.1.11. INTERPOL

Interpol yani tam adıyla "Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı, 1923 yılında uluslararası polis iş birliğini sağlamak adına kurulmuştur. Bir zamanlar teşkilatın sadece telgraf adresi olarak bilinen Interpol, 1956 yılında yeni ismine resmi olarak dahil edilmiştir. Bundan önce teşkilatın tanınan adı Uluslararası Polis Komisyonu'dur. Dünyanın en büyük uluslararası örgütleri listesinde Interpol, Birleşmiş Milletlerden sonra ikinci sırayı almaktadır. Üye ülkeler tarafından yapılan senelik katkılarla finanse edilir. Interpol, politik olarak tamamıyla tarafsız bir rol üstlenmek zorundadır. Teşkilatın merkezi Fransa'nın Lyon şehrinde yer almaktadır. Yapılan çalışmaların çok büyük bir kısmı; kamu güvenliğini sağlamak, terörizmi engellemek, organize suçlarla mücadele etmek, yasa dışı madde üretiminin ve kaçakçılığının önüne geçmek, insan kaçakçılığı, çocuk pornografisi, sahte para üretimi, finansal suçlar, teknolojik suçlar ve yolsuzluk gibi birçok suçun işlenmesine engel olmaya yöneliktir (Wikipedia, 2023b).

Interpol'ün üye sayısı, 23-25 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da yapılan 89. Interpol Genel Kurulunda, Mikronezya isimli ülkenin de üye olarak kabul edilmesiyle birlikte 195 olmuştur. Teşkilatın resmi dilleri; İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Arapça olarak kabul edilmektedir. Temel misyon, suçu önleyebilme ve suçlularla mücadele edebilme noktasında dünya genelinde birliği sağlamak şeklinde belirtilmektedir (EGM, 2022).

Teşkilat katkısını, suçların uluslararası alanda araştırılmasına aracılık ederek sağlamaktadır. Şüpheli olarak görülen durumlar teşkilat tarafından değerlendirilir, bireyler ve gruplar hakkında bilgi toplanır, bunlar sentez edildikten sonra depolanır ve üye devletlerin polis teşkilatlarına bilgiler iletilir. Interpol tarafından üstlenilmiş olan görev anlayışı bu şekildedir. Teşkilat tarafından ifade edilen vizyon; polisi birleştirerek dünyayı daha iyi ve güvenilir bir hale getirmektedir. Belirtilen misyon ise; dünyada yaşanan gelişimi, teknolojiyi takip edebilen, bunlardan en yüksek seviyede yararlanabilen uluslararası polis iş birliğini sağlayarak suçları önlemek ve işlenen suçlarla mücadele edebilmektir. Teşkilatın en temel amacı olarak, içerisinde bulunduğumuz yüzyılda suç ve suçu işleyen kişilerle mücadele edebilme noktasında gündün günden artan tehditlere karşı konulabilmesi için yardım etmektir. Teşkilatı oluşturan genel kısımlar ise şu şekildedir (Akalin, 2014, s.38):

- Genel Kurul,
- Merkez İcra Kurulu,
- Dosya Kontrol Komisyonu,

- Genel Sekreterlik,
- Ulusal Merkez Büroları.

Teşkilatın gerçekleştirdiği faaliyetler; temel itibariyle merkezde, Genel Sekreterlik içerisinde idari organlar tarafından yapılan çalışmaları ve üye devletlerin birbirleriyle yapmış oldukları iş birliğini kapsamaktadır.

Teşkilatın, günümüz dünyasında uluslararası seviyede fazlasıyla farklı alanlarda suçluyla ve suçla mücadele verdiği bilinmektedir. Bu suçlar (Karaman, 2019, s.6706):

- Terör ve Asayiş Suçları,
- Mali ve Bilişim – Teknoloji Suçları,
- Aranan Şahıslar,
- Rüşvet ve Yolsuzluk,
- İnsan Kaçakçılığı,
- Narkotik ve Organize Suçlar,
- Siber Suçlar şeklindedir.

Interpol tarafından yayımlandığı bilinen 8 tür bülten bulunmaktadır. Bu bültenler Teşkilatın resmi dilleri olarak kabul edilen; İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Arapça olarak yayımlanmaktadır. Her bülten farklı bir amaçla ortaya çıkmaktadır. Bültenlerden ve amaçlarından da bahsetmek gerekirse (INTERPOL, 2023).

- 1) Kırmızı Bülten: Yargılanması veya cezasını çekmesi için aranan kişinin/kişilerin yerinin bulunması, yakalanması ve tutuklanması için çıkartılmaktadır. Tutuklanması noktasında önemli olan husus kişinin yakalandığı ülkenin kanunlarına göre de suçlu sayılması gerekmektedir. Bu durumda suçlunun iade edilmesi söz konusu olabilir.
- 2) Sarı Bülten: Genel olarak kayıp kişilerin bulunması için olmakta birlikte kendilerini tanımakta güçlük çeken kişilerin kimliklerinin tespit edilmesi amacıyla da çıkartılmaktadır.
- 3) Mavi Bülten: Yapılan bir soruşturma ile ilgili olarak; kişinin kimliği, bulunduğu yer, yaptığı faaliyetler ve mevcut hareketlerine yönelik ek bilgi toplamak amacıyla çıkartılmaktadır.
- 4) Yeşil Bülten: Herhangi bir kişinin kamu güvenliğini tehdit edecek olası faaliyetinin uyarılarak engellenebilmesi gibi istihbarat bilgilerini içeren bültendir.
- 5) Siyah Bülten: Kimliği belirlenemeyen cesetler hakkında bilgi alabilmek için yayınlanan bültendir.
- 6) Turuncu Bülten: Polis ve diğer uluslararası organizasyonları kamu güvenliğine tehdit oluşturan/oluşturabilecek herhangi bir kişi, olay, süreç veyahut nesne hakkında uyarılmak için yayınlanan bültendir.
- 7) Mor Bülten: Suçluların kullanımında olan aletler, mekanlar, cisimler, prosedürler ve saklanma yerlerinin bildirilmesi amacıyla yayınlanan bültendir.

- 8) Interpol – Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Özel Bülten: Teşkilat üyelerine, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından yaptırıma maruz bırakılan herhangi bir bireyi veyahut tüzel kişiliği bildirmek için yayınlanan bültendir.

Interpol tarafından suç örgütlerinin analizleri yapılarak bunların hedeflerine, tekniklerine ve benzeri konulardaki bilgilere erişilmek istenir. Interpol tarafından 1994 yılında kara para aklamayla mücadele edebilmek adına FOPAC (Suçtan Kaynaklanan Gelirleri İzleme Kurulu) kurulmuştur. FOPAC, özel bir birimdir ve amacı ulus üstü düzeyde kara parayla mücadele etmektir. Kara para aklama suçunun artık uluslararası alanda işlenen bir suç halini alması ve ülkelerin kamu düzenine tehdit oluşturması neticesinde ortaya konulmuştur. Kurul tarafından konferanslar düzenlenir ve sahip olunan bilgi birikimi aktarılmaya çalışılarak operasyonlara destek olunur. Özellikle yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelirlere el konulması, müsadere edilmesi ve mali suçlar konusunda uzman oldukları bilinmektedir (Bayraktar, 2000, s.41).

2.1.12. Avrupa Konseyi ve Pompidou Grubu

Avrupa Konseyi 1949 yılında 10 ülkenin katılımıyla beraber kurulmuştur. Merkezi Strasburg'da bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bu konseye bağlıdır. Ülkemiz, anlaşmayı aynı yıl içerisinde imzalamış ve ilk imzalayan ülkelerden olduğu için konseyin kurucu üyeleri arasında yerini almıştır. 25 Şubat 2022 tarihine kadar 47 üyesi bulunan Avrupa Konseyinin, Rusya'nın konseyden çıkartılması neticesinde günümüzde 46 üyesi bulunmaktadır. Rusya'nın çıkartılma sebebiyse Ukrayna ile aralarında yaşanan gelişmelerdir. Konsey tarafından Avrupa genelinde ilk olarak hukuk ve insan haklarının ve demokrasinin güvence altına alınması, kültür – sanat ve eğitim – öğretim alanlarında yapılacak anlaşmaların kabul edilmesi amaçlanmaktadır. Üye ülkelerde tüzük, yönerge yayınlama ve görüş açıklama yetkilerine sahipken bunların uygulanmasını da takip edebilir (COE, 2023a).

Konseyin kara para aklama suçunun önüne geçebilmek ve üye devletleri korumak amacıyla faaliyet gösteren birimi Pompidou Grubudur. İsmi dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Georges Pompidou'dan almıştır. Kendisinin girişimleri sayesinde 1971 yılında kurulmuştur. Uyuşturucu ve kaçakçılıkla mücadele edebilmek amacıyla Avrupa'da bulunan yedi ülkenin desteğiyle kurulmuş ardından 1980 yılında Avrupa Konseyine dahil olarak faaliyetlerini sürdürmüştür (Şahinler, 2006, s.140).

Pompidou Grubunun en önemli amaçları arasında; üye devletlere uyuşturucuyla mücadele konusunda yardımcı olmak, deneyimlerini paylaşmak, uyuşturucu ticaretiyle mücadele politikalarını desteklemek, etkin ve delil merkezli mücadeleyi sağlayabilmek ve suç gelirleriyle mücadele etmek yer almaktadır. Grup için bilim merkezli faaliyetler fazlasıyla önemlidir. Çalışmaların çoğu bilimi merkezine alarak ilerletilmektedir. Grubun ilerleyen

yıllarda uyuşturucu ticaretiyle uğraşan baronların elde ettiği gelirlerin araştırılması ve bu gelirlerin ele geçirilmesi konusuna biraz daha yoğunlaştığı bilinmektedir. Bunun da ana sebebi baronların, sınır ötesi suçların ana sebebi olarak görülmesidir (COE, 2023b).

2.1.13. Europol

Europol, yani Avrupa Polis Teşkilatı'nın kurulmasına 1992 yılında Maastricht Antlaşmasıyla karar verilmiştir. Avrupa'da güvenliğin sağlanabilmesini ve polis teşkilatlarının sahip olduğu bilgilerin ülkeler arasında güvenli bir şekilde değişimini amaçlamaktadır. Merkezi Hollanda'nın Lahey şehrinde yer almaktadır. Europol, 1994 yılında sınırlı faaliyetine Avrupa Uyuşturucu Birimi olarak başlamıştır. Başta uyuşturucu ticareti suçuyla mücadele etme noktasında etkin olsa da günden güne suç ve çeşitlerinin artmasıyla beraber Europol'ün alanı da genişlemiştir. Üye ülkelerin imzasıyla 1998 yılında resmi hale gelmiş, 1999 yılında görev alanı genişletilmiş ve çalışmalara hız verilmiştir. Görevleri arasında; uyuşturucu ticareti, oto kaçakçılığı, insan ticareti, çocuk pornografisi, parayla beraber diğer ödeme araçlarına yönelik yapılan dolandırıcılık faaliyeti, terörizm ve kara paranın aklanmasının önlenmesi gibi alanlar bulunmaktadır (İpek, 2000, s.64).

Europol ile Türkiye arasında hem teknik hem de stratejik olarak iş birliğinin yapılabilmesi amacıyla 2004 yılında dönemin Emniyet Genel Müdürü ile Europol dönem başkanı arasında "Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Polis Teşkilatı Arasında İşbirliğine İlişkin Anlaşma" imzalanmıştır. Bunun ardından 15.07.2004 tarihinde 25523 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın daha verimli ve etkin şekilde uygulanabilmesi için 2016 yılında Europol merkezinde görev alacak "İrtibat Görevlisi" görevlendirilmesine yönelik bir sözleşme daha imza altına alınmıştır. Operasyonel düzeyde iş birliği ise; kimliği belirli ya da belirlenebilmesi mümkün olan gerçek bir kişiyle ilgili herhangi bir bilginin veyahut kişisel bilgilerin mübadele edilmesi şeklindedir (EGM, 2013).

2.1.14. Egmont

İsmi Brüksel'de bulunan Egmont – Erenberg adıyla bilinen saraydan almaktadır. Kuruluş, üye devletlerin kara para aklama suçuyla ulusal olarak verdikleri mücadelelerine destek olabilmek ve bununla beraber uluslararası seviyede bilgi alışverişinin engelsiz şekilde gerçekleşmesine olanak sağlayabilmek amacıyla kurulmuştur. 1995 yılında Brüksel'de 24 ülke ile 8 uluslararası kuruluşun bir araya gelmesiyle beraber var olmuştur (Yılmaz, 2006, s.107).

Suçtan elde edilen gelirlerin aklanması ile mücadele edebilmek adına fazlasıyla önem arz eden durum "Şüpheli İşlem Bildirimi" olmuştur. Ülkelerde faaliyet gösteren bankalar ve tüm mali kurum/kuruluşların bünyelerinde yapılan işlemler neticesinde şüpheli bir durumla

karşılaşılabilir. Ülkelerde bu durumun bildirilmesi, konuyla alakalı her türlü mali bilgi ve belgelerin toplanması, sentezlenmesi ve yetkili organlara iletilmesi amacıyla “Mali İstihbarat Birimleri” (FIU) oluşturulmaktadır. Egmont kuruluşu ise tam olarak bu noktada devreye girmekte, ülkeler arasında bilgi alışverişinin gerçekleşmesini Mali İstihbarat Birimleri aracılığıyla sağlamaktadır (Üstün, 2008, s.35).

Türkiye’de mali istihbarat ile görevlendirilmiş kurum Mali İşleri Araştırma Kurulu yani bilinen kısa adıyla MASAK’tır. 5549 sayılı kanuna tâbi şekilde faaliyetlerini yürütmektedir. Egmont Güvenlik Ağı (ESW) olarak bilinen bilgisayar ağ sistemi yazılımı, üye ülkeler arasındaki istihbarat bilgilerinin hem daha hızlı hem de daha güvenli bir şekilde aktarılması amacıyla 1997 yılında kurulmuştur. Bahse mevzu bu güvenlik ağı yalnızca kendisine dahil olan mali istihbarat kuruluşlarının kullanımına açıktır. MASAK, ESW’ye 2001 yılında katılmış ve sistemden faydalanmaya başlamıştır. Egmont üye sayısı 2022 yıl sonu itibarıyla 167’dir. Ülkemiz 1998 yılında Egmont Grubuna üye olmuştur. Mali İstihbarat Birimleri (FIU) arasında yapılan bilgi – belge alışverişini ülkemizden 5549 sayılı kanunun kendisine verdiği yetkiyle beraber MASAK yapmaktadır (Üstün, 2008, s.36).

2.1.15. Uluslararası Şeffaflık Örgütü

1993 yılında Berlin’de kurulmuştur. Uluslararası faaliyetlere sahip bir sivil toplum örgütüdür. Faaliyetlerini 100’ün üzerinde ülkede sürdürmektedir. Uluslararası bu hareketin koordinesi Berlin’de bulunan sekreterlik bürosu ile yürütülmektedir. Uluslararası Şeffaflık Örgütü’nün bir de Londra üzerinden faaliyetlerini yürüten araştırma bölümü bulunmaktadır. Uluslararası Şeffaflık Örgütü’nün ülkemizde bulunan ve ulusal düzeyde faaliyet gösteren teşkilatı ise Uluslararası Şeffaflık Derneği’dir. Örgütün kuruluş amacı yolsuzlukla mücadele edebilmektir. Bu alanda kurulan ilk uluslararası sivil toplum örgütü özelliği de taşımaktadır. Güvenilirlik sistemlerinin yayılmasını, kullanılmasını teşvik ederek daha fazla güçlenmesini sağlamak ve bu sayede küresel koalisyonu oluşturduktan sonra yolsuzlukla her anlamda mücadele edebilmek örgütün misyonu olarak belirlenmiştir. Uluslararası Şeffaflık Örgütü ifade edilen misyon beraberinde; yolsuzluğun neden yapıldığını araştırma çalışmaları yapmak, reform programları hazırlamak, ülkeler tarafından karşılıklı imzalanmış çok taraflı sözleşmelerin sadece kâğıt üzerinde kalmaması, uygulanması için yardımcı olmak ve hem kamu kurum/kuruluşlarının hem de sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini takip ederek toplanan verileri kamuoyuyla paylaşmak gibi görevleri üstlenmiştir. Bu faaliyetleri kendisine görev edinmesi sebebiyle önemli bir sivil toplum örgütüdür. Örgüt, yolsuzlukla mücadeleye yönelik çalışmalarının kısa dönemden ziyade daha çok uzun dönemde olumlu sonuçlar vereceğini belirtmektedir. Yapılan çalışmalardan kısaca bahsetmek gerekirse (Özbaran, 2004, s.26-28):

- Yolsuzlukla mücadele konusunda hem ulusal hem de uluslararası belirlenecek sınırlara öncülük etmek,

- Her türlü uluslararası organizasyonda bulunmak,
- Ulusal Güvenilirlik Sistemleri Modelini kurarak yolsuzlukla mücadele etme konusunda ülkelere hem yasal hem de kurumsal nitelikte yol gösterip, katkı sağlamak,
- Yolsuzluk Algılama Endeksini her sene düzenli bir şekilde yayımlamak
- Rüşvet Veren Ülkeler Endeksini her sene düzenli bir şekilde yayımlamak
- Evrensel Yolsuzluk Raporlarını her yıl uygulayıp, sunmak,
- Yolsuzlukla mücadele etme konusunda başarılı olabilmek adına eğitim faaliyetlerini organize etmek,
- Dürüstlük ödülü vererek yolsuzluğunun önlenmesini teşvik edebilmek,
- Elektronik Yolsuzluk Araştırma ve Bilgi Sistemi konusunda veri altyapısını oluşturabilmek şeklindedir.

2.1.16. Wolfsberg Grubu

İsviçre içerisinde bulunan Wolfsberg isimli bir şatoda, 12 banka temsilcisinin bir araya gelmesiyle beraber kara para aklama ile mücadele etme noktasında standartları belirleme amacıyla 2000 yılında kurulmuştur. Temsilcilerinin bir araya gelmesiyle grubun kurulmasını sağlayan 12 üye banka; ABN Amro NV, Barclays Bank, Bank of Tokyo- Mitsubishi Ltd, Banco Santander Central Hispano S.A., Citigroup, Credit Suisse Group, Goldman Sachs, Deutsche Bank AG, HSBC, JP Morgan Chase, Societe Generale, UBS AG şeklindedir. Wolfsberg Grubu tarafından özel bankaların da aklama suçuyla mücadele edebilmeleri adına “Wolfsberg İlkeleri” yayımlanmıştır. Bahse mevzu bu ilkeler ilk olarak 2002 yılında yayımlanmış yaklaşık 10 sene sonra 2012 yılına gelindiğinde revize edilmiştir (Ütük, 2009, s.53).

Wolfsberg Grubu tarafından hazırlanan, kara para aklama ve terör örgütlerinin finanse edilmesine yönelik olan belgelerin içeriğine maddeler halinde kısaca değinmek gerekirse (Üstün, 2008, s.33);

- Kara Paraya Karşı Özel Banka Prensipleri: Wolfsberg Grubu tarafından 2000 yılında yayınlanan ve 2002 yılında revize edin bu prensipler; müşterilerin kabulü ile buna yönelik özel dikkat gösterilmesi, şüpheli olabilecek işlemlere yönelik uygulama, dosyaların güncel tutulması, izleme faaliyetleri, verilecek eğitim, yetiştirme, kontrol etme sorumluluğu, bilgilendirme, kayıt altına alma, istisnai durumlar ve kara paranın aklanmasını önlemeye yönelik sistem kurulmasını içermektedir.
- Terörizmin Finanse Edilmesinin Önüne Geçilebilmesine Yönelik Bildiri: Grup tarafından 2002 yılında yayınlanan bildiride terörizmin finanse edilmesi ile mücadele edebilmek amacıyla finansal kuruluşların uygulamaları gerekenler ifade edilmiştir. Bunlar; müşterilerini tanı programı ve prosedürlerin güçlendirilmesi, yasaları uygulayan birimlerine daha fazla yardımcı olması, şüpheli işlem uygulamalarında

daha özenli olunması ve özel dikkat gösterilmesi, global iş birliğini sağlamaları ve FATF tavsiyelerini uygulamaları şeklindedir.

- Kara Paraya Karşı Muhabir Bankacılık Prensipleri: Grup tarafından 2002 yılında yayınlanan bahse mevzu prensipler, uluslararası bankalara yönelik olarak paravan bankalarla iş yapmamaları gerektiğini ve muhabir bankacılık ilişkisi açısından risk esasına dayalı yaklaşımı benimsemelerini ifade etmiştir.
- Aklama Riskini Yönetebilmek Adına Risk Temelli Yaklaşım Yönelik Rehber: Grup tarafından 2006 yılında yayımlanan rehberde asıl amaç kara para aklamaya ilişkin risklerin etkin bir şekilde yönetilebilmesi için kuruluşlara yardımcı olabilmektir. Ayrıca rehberde, kurumlara riske dayalı yaklaşımı geliştirebilme ve uygulayabilme konusunda yararlı olacağı düşünülen hususlar da belirtilmiştir.
- Yatırım Fon ve Araçları İçin Kara Parayla Mücadeleye Yönelik Rehber: Grup tarafından 2006 yılında yayımlanan rehberde; yatırım araçlarıyla yatırımlar arasındaki ilişkiler, kara para aklama riski, şüpheli işlemlerin bildirilmesi, müşterilerin tanınması, kayıtların saklı tutulması ve kara para aklama faaliyetine karşı program geliştirme konuları ortaya konulmuştur.

3. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELE

3.1. Kara Paranın Aklanmasıyla Mücadele Çerçevesinde Türkiye'nin Üye Olduğu Kuruluşlar ve Uluslararası Sözleşmeler

Uluslararası ve ulusal suç gelirlerinin aklanması ile mücadelede ortak bazı noktalar bulunmaktadır. Bu ortak noktalar; mali istihbarat birimlerinin oluşturulması, şüphe bulunan işlemlerin anında bildirilmesi, belirlenmiş limitlerin üzerindeki nakit işlemlerin bildirilmesi, elde edilen bilgilerin gizliliğinin sağlanması, müşteri tanıma prensibi ve uluslararası iş birlikleri şeklinde sıralanabilir. Uluslararası iş birlikleri suç gelirlerinin aklanması ile mücadelede önemli bir yere sahiptir. Devletler iş birliklerinde bilgi akışını sağlayabilmek ve birbirlerine yardımcı olabilmek amacıyla iki ya da çoklu anlaşmalara gereksinim duymaktadırlar.

Uluslararası iş birliklerinin gerekleri ve önemiyle ilgili tavsiye kararları FATF'ın 35-40 No'lu maddelerinde yer almaktadır. Türkiye'nin 25 Eylül 1991'de FATF'a üye olması, imzaladığı bazı anlaşmalar ve FATF gibi üye olduğu kuruluşlar kara para ile mücadelede daha etkin olabilmesi amacıyla hizmet etmektedir. Türkiye'nin de üyesi olduğu FATF "Mali Eylem Görev Gücü" uluslararası bir kuruluştur ve kuruluşun görev süresi 2019 yılında alınan kararla süresiz hale getirilmiştir. Bu tarihe dek kuruluşundan bugüne kadar devamlı olarak uzatılmıştır. FATF başkanı, karar merkezi olarak yılda üç kez toplanan genel kurul tarafından, iki yıl süreyle görev yapmak üzere seçilmektedir (Doğan, 2021, s.64).

"Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Kaçakçılığının Önlenmesine Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" bir başka adıyla Viyana Sözleşmesini, Türkiye 20.12.1988'de imzalamıştır. Sözleşme, 22.11.1995 tarihinde 4136 sayılı kanunun Resmî Gazetede yayımlanmasıyla birlikte yürürlüğe girmiştir. Viyana Sözleşmesinde bahsedilen suçların işlenmesi üye devletlerin; özgürlüğü kısıtlayıcı cezalar, hapis/müsadere/para cezaları gibi yaptırımlara maruz bırakılacağını ifade etmiştir (Ergül, 1998, s.61-66).

Türkiye, kara para aklama ile mücadelede daha etkin olabilmek adına; 1995 yılında kurulmuş, ulusal mali istihbarat birimleri arasında iş birliğini ve istihbarat paylaşımını sağlayan Egmont Grubuna 1998 yılında üye olmuştur. Daha sonrasında 2000 yılında, OECD üyesi ülkeler ve OECD üyesi olmayan bazı ülkelerin de taraf olduğu "Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi"ni imzalamıştır. Bu sözleşmenin asıl amacı taraf olan ülkelerin vatandaşları tarafından yabancı ülkelerin kamu çalışanlarına uluslararası ticarete verilen rüşvetin önünü kesmek ve yolsuzluktan uzak durmalarını sağlamaktır (MFA, 2023b).

10 Ocak 2000 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından imzaya açılan Terörün Finansmanının Engellenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, diğer adıyla New York Sözleşmesi'ni Türkiye

2001 yılında imzalayarak 2002 yılında 4738 sayılı Kanun ile onaylayarak yürürlüğe koymuştur. New York Sözleşmesi; terörizme sağlanan finansal desteğin engellenmesini, bu desteği sağlayan failerin cezalandırılmasını ve daha büyük bir çerçevede milletlerarası terörizmin sonunun getirilmesini amaçlamıştır (Dönmez, 2010, s.92).

12 Aralık 2000 tarihinde imzaya açılan, Türkiye tarafından 13 Aralık 2000 tarihinde imzalanan Sınır Aşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi; uluslararası alanda örgütlü suçlarla mücadeleyi amaçlayan ilk düzenleme olma özelliği taşımaktadır (Aykın, 2007, s.4). Palermo kentinde imzaya açılması sebebiyle Palermo Sözleşmesi olarak da bilinen bu sözleşme temel olarak sınır aşan örgütlü suçlarla daha etkin bir şekilde mücadele edilmesini ve bu mücadelenin güçlendirilmesi için ülkeler arası iş birliğinin de güçlendirilmesini amaçlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti adına 2001 yılında imzalanan Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesi, tarafı olan devletlerin yolsuzlukla uluslararası mücadele etmesini ve mücadele ederken birbirleri ile iş birliği içinde olmalarını amaçlamıştır. Avrupa Konseyi yolsuzluğun ulusal anlamda insan hakları, ekonomi, hukuk alanlarında ciddi tehditler oluşturduğunun bilincinde olarak bu tehditlerin ortadan kaldırılması için özel hukukun katkı sağlamasını ön görmüştür. Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesi ile aynı amaçları ceza hukuku çerçevesinde amaçlayan Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi; Türkiye Cumhuriyeti tarafından 2001 yılında imzalanmış, 2004 yılında ise kabul görerek yürürlüğe girmiştir. Türkiye tüm bu yolsuzlukla mücadele sözleşmeleri dışında Avrupa Konseyi'nin yolsuzlukla mücadele iş birliklerini izlemek için kurduğu Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubuna (GRECO) 2004 yılında dahil olmuştur. Avrupa dışındaki ülkelerin de üye olabildiği bu grubun şu an Türkiye'nin de içinde bulunduğu 50 üyesi bulunmaktadır (TBMM, 2004).

Türkiye tarafından 2004 yılında yürürlüğe giren Strazburg Sözleşmesi 1990 yılında Avrupa Konseyi tarafından Strazburg'da kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin amacı uluslararası örgütlü suçluların, işledikleri suçlardan elde ettikleri kazançlara el konularak suçu tekrar işlemelerinin önüne geçilmesini sağlamaktır (MASAK, 2023).

Terörizm ve uyuşturucu ticaretinin örgütlü suçların başında yer alması ve kara para aklama suçunun örgütlü şekilde işlenmesinden dolayı Türkiye, kara para aklanmasıyla mücadele için birçok ikili – çoklu anlaşmalarda yer almıştır. Bu çoklu anlaşmalardan birisi 1998 yılında Türkiye, Türkiye'nin komşusu Bulgaristan ve Romanya arasında yasal olmayan oluşumların ve suç sayılan faaliyetlerin balkan ülkelerinden geçerek Avrupa'ya ulaşmasının önünü kesmek ve örgütlü suçlarla mücadelede uluslararası iş birliği için imzalanmıştır (Güner, 2003, s.363-364).

Yine Türkiye ile İtalya arasında 22 Eylül 1998'de Roma'da Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Engellenmesi konusunda bir anlaşma imzalanmıştır. İkili anlaşmalara baktığımızda 2003 yılında Türkiye ve Almanya arasında "Başta Terörizm ve

Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması” Ankara’da imzalanmış ve 2004 yılında kabul görerek yürürlüğe girmiştir. Türkiye ve Almanya bu sözleşme ile kara para aklama ile mücadeleyi iş birliği yapılması gereken bir suç olarak kabul etmiştir. 2003 yılında Türkiye ve Polonya arasında örgütlü suçlardan ve yoksuzluktan elde edilen kazançların aklanması ile mücadele, elde edilen kazançların araştırılması ve failerin bulunması amacıyla “Örgütlü Suçlar Terörizmi ve Diğer Suçlarla Mücadelede İş Birliği Anlaşması” imzalanmıştır. 2004 yılında ise Türkiye ve Slovenya örgütlü suçlarla iş birliği içerisinde mücadeleyi amaçlayan bir sözleşme imzalamışlardır (Doğan, 2021, s.65-66).

3.2. Kara Para ile Mücadele Etme Nedenleri

Günümüzde kara paranın yasadışı yollarla aklanması; ekonomi alanında izlenen hareketleri olağan akışının dışına çıkarmasının yanı sıra, toplumsal alanda da sosyal yapılar için çeşitli tehditler oluşturmaktadır. Bu tehditler sebebiyle kara para aklama, suç ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Yasadışı olarak aklanan kara paralar çeşitli yollarla yasal bir şekilde elde edilmiş gibi gösterilerek ülkelerin finansal sistemlerine aktarılmaktadır.

Dünyada birçok alanda gördüğümüz küresel gelişmelerin ve değişen/gelişen teknolojinin bir arada ortaya koyduğu çıktılarla beraber kara para aklama alanında da yöntemler gelenekselliği terk ederek eskisinden daha farklı tekniklerle gerçekleştirilmektedir. Birçok alanı etkileyen bu küreselleşme kara para aklama ile ilgili ekonomik ve toplumsal alanda yaşanan tehditleri daha da derinleştirerek, hükümetlerin etkilerinin kısıtlanmasına; bireylerin dahil oldukları yönetimlere ve yöneticilere duydukları güvenin azalmasına ve beraberinde getirdiği birçok soruna sebep teşkil etmektedir. Aklanan kara paraların sınır aşan dolaşımı, örgütlü bir suç olması ve aklanan paranın büyüklüğü sebebiyle yaşanan olumsuzluklar birçok ülke tarafından hoş karşılanmamaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve para aktarım işlemlerinin internet üzerinden gerçekleştirilebilir olması, yönetimlerin denetim imkanlarının kısıtlanmasına, bahse mevzu durum da yönetimlere duyulan güvenin gittikçe kaybedilmesine neden olmaktadır (Ünlü, 2019, s.175).

Ülke yönetimleri, denetim ve güven konusunda problemlerin yaşandığı günümüzde kara para aklanması ile mücadele edebilmek için sınır aşan anlaşmalara ve iş birliklerine ihtiyaç duymaktadırlar. Bahse mevzu iş birlikleri kara para aklanması ile mücadeleyi daha etkili bir hale getirmektedir. Kara para aklayıcılar tarafından aktif bir biçimde kullanılan dijital fırsatlar, iş birliği içerisinde olan ülkeler için de teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi ve olabilecek en yüksek düzeyde faydalanılması gerekliliğini doğurmaktadır. Bunun yanı sıra yasal süreçler de bu gelişmeler takip edilerek güncellenmelidir. Kara para aklayıcıların işledikleri suçların karşılığında uygulanacak olan cezalar yaptırım gücünü artıracak şekilde düzenlenmeli ve tüm bu düzenlemeler denetlenerek desteklenmelidir. Uluslararası iş birlikleri ile beraber ülkeler kendi içlerinde kara para aklama ile ilgili

gelişmeleri takip ederek yaptıkları düzenlemeler ve bu konuda gerçekleştirilen denetlemelerle hukuk – ekonomi ve toplumsal alanda iş birliğini uygulamaya alıp mücadeleyi daha da güçlendirmelidir. Kara para aklayıcıları için caydırıcı olması açısından para aklama işleminin maliyetinin artırılması ülkeler için toplumsal ve finansal alanlarda olumlu çıktılar sağlayacaktır.

Kara para aklama ile mücadelede para aklayıcıların elde ettikleri gelire el konularak örgütlü suçların işlenmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Kara para aklama ile elde edilen suç gelirlerinin büyüklüğüyle ilgili gerçeğe yakın bir bilgi edinilememesine rağmen uluslararası kurumlar tarafından yapılan tahminler, bizlere elde edilen finansal kazancın büyüklüğü hakkında yorum yapma şansı tanımaktadır. Birleşmiş Milletler elde edilen suç gelirlerine dair yaptığı hesaplama sonucunda bir yılda aklanan kara paranın yaklaşık 1,5 trilyon dolar olduğunu ifade etmiştir. Hesaplama sonucunda ortaya çıkan sonuçların IMF tarafından incelenmesiyle bu miktarın 2 trilyon dolar olduğu belirtilmiştir. Örgütlü suçlardan elde edilen gelirlerin -yine bu suçları işlemekten vatandaşların alıkonulması için- suçlulardan alınması, suçluların bu gelirlerden mahrum bırakılması örgütlü suçlarla mücadelenin temel hedeflerinden biridir (Aykın, 2007, s.33-39).

3.2.1. Para talebinde yaşanabilecek istikrarsızlık ve para talebinin tahmin edilememe durumu

Finansal piyasalarda işlemlerin basit bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ve piyasa hareketlerinin hızlı olmasından dolayı finansal piyasalar kara para aklanmasında bir araç olarak kullanılmaktadır. Aklamanın gerçekleştirileceği ülkeler ise aklayıcılar tarafından hukuksal açıdan belirli yükümlülüklerin altına girilmeyecek, ekonomiler üzerinde denetimlerin seyrek ya da ciddi bir şekilde yapılmadığı ve kara para aklama ile mücadeleyi geri plana atmış kısacası kara para aklayıcılara yasal olmayan bu işlemi gerçekleştirirken zorluk çıkarmayacak ülkelerden seçildiği görülmektedir (Alp, 2000, s.13).

Ülkelerin mali piyasalarına öngörülemeyen bir biçimde transfer edilen paralar ekonomide nakit artışına sebep olsa da bu artış normal mal ve lüks mal tüketiminde orantısız bir artışa yol açmaktadır. Özellikle lüks mal ithalatında yaşanan artış, ithalatın yapısında da bozukluklar meydana getirerek bütçede ortaya çıkan açıklara sebep olmaktadır. Bütçelerde yaşanan ve beklemeyen bu değişiklikler ülkelerin ekonomik politikalarını ve yönetimleri tehdit eden bir unsur haline gelmektedir (Mavral, 2001, s.209).

Kara paranın ülkelerin finansal piyasalarına kanalize edilmesinin belli bir dönemi yahut tekrar edileceği sıklığa dair kesin bir bilgi olmaması, yaşanan öngörülemeyen para giriş ve çıkışları, zaten çok da sağlam bir zemini olmayan piyasalarda yaşanan krizlere ve güven kayıplarına sebep olmaktadır. Yaşanan bu krizler ve güven kayıpları ise ülkede para talebini artırmakta, yönetimlerin politikalarına duyulan güveni azaltmakta ve piyasaları olumsuz

etkilemektedir. Aklayıcılar kara paradan elde ettikleri gelirleri takip edilemez ve denetlenemez hale getirmek için ilk olarak başka bir birime ardından da aklama için aktarılan ülkelerin para birimine dönüştürürler. Bu yüksek hacimli aktarım ve dönüştürme işlemi kara paranın aktarıldığı ülkede para talebini artıracaktır. Miktar olarak yerel para biriminde yaşanan artış ihracatı azaltıp ithalatın artmasına sebebiyet verecek ve ödemeler dengesi bozularak dış ticaret açığı verilecektir (Yıldırım, 2007, s.170-171).

Ekonomide en önemli kural para talebinde oluşması beklenen istikrardır. Para talebindeki istikrar ülke ekonomilerinin sağlıklı, başarılı olduğunu; mal fiyatları ve hizmetler ile piyasadaki paralar arasında var olan bir dengeyi işaret etmektedir. Bu dengeyi tehdit eden ülke piyasalarındaki kara paralar para talebindeki istikrarı bozmaktadır. Bozulan denge ve istikrar ise ülkelerin ekonomik politikalarının uygulanmaz hale gelmesine veyahut uygulansa bile verimliliğinin az olmasına neden olacaktır.

Aklanmak ve tekrar çıkmak amacıyla, genel olarak gelişmekte olan veyahut az gelişmiş ülkelere illegal yollardan gelen kara para piyasada döviz miktarının artmasına sebep olacaktır. Artan döviz miktarı neticesinde iç piyasada döviz kuru düşüş yaşayarak ani ve şiddetli bir dalgalanmanın ortaya çıkması söz konusu olacaktır. Şiddetli dalgalanmanın önlenmesi için merkez bankaları tarafından döviz alınması yolu tercih edilecektir. Yapılan satın alma işlemi, sterilizasyon politikaları içerisinde tahvil ihracı ile gerçekleştirilmektedir. Bahse mevzu işlemlerin yapılması sırasında ihraç edilen tahvillere elbette belirli faiz oranları uygulanacak ve bu oranlar iç piyasadan satın alınacak dövizin sağlayacağı getiriden bir hayli fazla olacaktır. Tüm bu sürecin sonucunda ise; işlemlerin gerçekleştiği ülkedeki döviz kuru değeri, normal şartlarda ekonomide cari işlemler neticesinde oluşması gerekirken, özellikle de kara paranın oluşturduğu "sıcak para" denilen ve kontrolü de çok mümkün olmayan fonların yaptığı finans hareketleri ile ortaya çıkan fiyata dönüşmektedir (Doğan, 2021, s.69).

Merkez bankaları vasıtasıyla hükümetler tarafından yapılan kur müdahaleleri neticesinde bütçeye göz ardı edilemeyecek seviyede maliyetler yüklenmekte ve kamu açıkları beraberinde borçlanma zorunlu hale gelmektedir. Bahse mevzu durumla beraber faiz oranlarının ekonomide makroekonomik dengeleri sağlamak gibi önemli bir işlevinden uzaklaşması söz konusu olmaktadır. Herhangi bir ülkede aklama faaliyetlerinin yoğun olması durumunda; ekonomide faiz oranlarının artırılması veyahut azaltılması, harcamaları kısarak enflasyonu da beraberinde düşürme amacındaki para - maliye politikalarının etkisiz kalmasına sebep olacaktır. Sonuç olarak; hacimli kara paranın varlığı, herhangi bir ülkede makroekonomik dengelerin sağlanması adına kullanılan ve fazlasıyla etkisi ile önemli olan para politikalarının etkinliğinin azalmasına sebebiyet vermektedir (Şahin, 2015, s.400).

3.2.2. Döviz, menkul kıymet ve gayrimenkul piyasasında yaşanabilecek istikrarsızlık

Akılan kara parayı aklayıcılar, çok kez başka para birimlerine çevirerek ana kaynağından uzaklaştırmayı amaçlamaktadırlar. Az gelişmiş ülkelere döviz olarak girişi yapılan kara para, o ülkenin para birimine çevrilerek yerli paraya değer kazandırılmaktadır. Para birimi ile değerlendirilen malların maddi olarak daha yüksek miktarlar eder hale gelmesiyle ait olduğu ülkedeki ithalat oranı artarken ihracat oranı azalacaktır. Sonuç olarak, ülkenin dış ticarete rekabet gücü de azalacaktır. Dış ticarete yaşanan bu azalış uzun vadede ülkenin dış ödemeleri konusunda bazı problemlere sebep olacaktır (Şahin, 2015, s.402). Bu konuya diğer bir yaklaşımdan söz edecek olursak; kara paranın aklanması için yerli paraya çevrilerek ekonomiye dahil edildiği ülkelerde, ihracat için üretilen malların üretiminde bir artış olmamasına rağmen kara paranın dönüştürülmesi sebebiyle miktarında artış görülen yerli paranın enflasyona sebep olacağı ifade edilmektedir (İpek, 2000, s.34).

Tüm bu çıktıkların yanı sıra düzensiz bir şekilde mali sistemlere giriş çıkışı sağlanan kara para, döviz kurlarında oluşturulmaya çalışılan ve korunması istenen istikrarı bozar hale gelecektir. Kara paranın yerli paraya çevrilmesi sebebiyle yerli paranın değerinde görülen beklenmeyen artış, ticari işlemlerde bulunan kurum kuruluşların kendi para birimleri üzerinden borçlarını ödemelerini zorlaştıracaktır. Ülkelerin mali sistemlerine dahil edilen kara para, reel ekonomide olumlu anlamda bir değişim yaratmadığı gibi taşınabilir ve taşınamaz mal piyasalarında da malların değerinin üstünde satışı gibi problemlere sebep olmaktadır. Ülkelere girişi yapılan ve işlem hacmi yüksek olan kara para, borsada ilk etapta pozitif bir yükseliş yaratsa da kara paranın aklanması sebebiyle sistemden ani bir şekilde çıkarılması büyük bir panik ve yıkıma sebep olmaktadır (İpek, 2000, s.35). Sonuç olarak işlem hacmi yüksek kara paranın ülke fark etmeksizin içerisine dahil edildiği mali sistemlerde öngörülemez değişimlere sebep olduğu, bahse mevzu durumun da yönetimlerin ekonomide uyguladıkları politikaların zarar görmesine ve belirsizliklere yol açtığı belirtilmektedir.

3.2.3. Uzun dönemde meydana gelebilecek büyüme oranında düşme

Yabancı yatırımcıların ve en az iki ülkede hizmet veren çok uluslu şirketlerin, ev sahibi ülkelere yatırım yapmaları o ülkelerin ekonomisi için ciddi bir önem taşımaktadır. Çok uluslu şirketler ve yatırımcılar, yatırımlarını doğru ve güvenilir kanallara aktarabilmek için yatırım yapacakları ülkelerin finansal hareketlerini özenli bir şekilde takip edip izlemektedirler. Bahse mevzu takipteki en büyük beklentilerden birisi, yatırım yapılacak ülkenin istikrarlı ve iniş çıkışların çok fazla olmadığı ekonomiye sahip olduğunu görmektir. Ülkelerin istikrarlı ve iniş çıkışların çok fazla olmayan ekonomileri, yatırımcıları sermayelerini yönlendirmeleri için o ülkeleri tercih etmesine sebep olmaktadır (Karaal, 2008, s.114).

Kara paranın aklanması için aktarıldığı ülkeler, yüksek hacimli bu işlemlerin ülkelerin ekonomisinde öngörülemez iniş çıkışlara sebep olarak kaygan bir zemin yaratmasından ve olası krizlerden dolayı yatırımcılar tarafından risk taşıyan ülkeler olarak görülmektedir.

Ekonomisi riskli bulunan bu ülkeler, çok uluslu şirketler ve yatırımcılar tarafından sermaye yönlendirilmesi için uygun görülmemektedir. Yatırımcıların kara para aklanması için kullanılan ülkelerin ekonomilerini riskli olarak görmesi ve yatırımlarını o ülkelere yapmaması kara paranın ekonomiler üzerinde yarattığı negatif etkilerden yalnızca biridir.

Peter James Quirk tarafından 1983-1990 yılları arasında belirli ülkelerde yapılan bir çalışmaya göre, ülkelere girişi yapılan kara para miktarının artması ile ülkede işlenen suç oranlarının artışıyla doğru; ülkelerin büyüme ve GSMH oranlarının artışı ile ters orantılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ek olarak suç miktarında yaşanacak %10'luk artışın, GSYİH için %0,1 oranında azalma yaratacağı sonucuna da varmıştır (Alp, 2000, s.13-14).

Kara para aklayıcıların, riskleri hesaplamaması ve maksimum fayda sağlamak ile ilgilenmemesi rasyonel yatırımcılarla pek benzerlik göstermemektedir. Kara para aklayıcı için önemli olan, suç gelirlerinin güvenli bir şekilde işlem yapılması planlanan ekonomiye aktarılmasıdır. Kara para ile işlem gerçekleştirilen ülkelerin piyasalarında yasal olarak faaliyetlerini gerçekleştirerek gelirlerini bu yolla kazanan ve hizmet veren rasyonel yatırımcıların uzun süre kalması pek olası değildir. Rasyonel olmayan yatırımcıların ise piyasalarda uzun süre kalması birden çok firmaya zarar vermekte ve bu durum firmaların istihdam oranlarını azaltmakta bu da toplumsal ve ekonomik bir sorun olarak işsizliği ortaya çıkarmaktadır (Ergül, 2001, s.57).

3.2.4. Gelir dağılımında yaşanabilecek adaletsizlik

Kara para ülkelerin finansal sistemlerinde öngörülemez giriş ve çıkışlara sebep olarak işleyişte ciddi problemlere yol açmakta ve bu ekonomik problemler beraberinde sosyal alanda yaşanacak problemleri de getirmektedir. Sosyal alanda yaşanan problemlerden birisi; kara paranın ülke içerisinde meydana getirdiği gelir eşitsizlikleridir. Kontrol edilemez şekilde artan finansal güce sahip bazı bireyler ve birtakım gruplar ile kara paranın gelir kaynakları üzerinde yarattığı olumsuz sonuçların etkilediği sosyal kesim arasında telafi edilemez bir uçurum açılmaktadır. Toplumun farklı kesimlerinden gelen bireyler arasında açılan kapatılması güç geniş aralık, gelir dağılımındaki adaletsizlikleri gözler önüne sermektedir (Karaal, 2008, s.114).

Ekonomik ve sosyal alanda kara paranın sebep olduğu bu adaletsizlik; kara para aklayıcılarının çok kolay bir şekilde finansal güçlerini artırması, diğer sosyal kesimin çok daha fazla emek vererek elde ettiği kazanca bakış açısını değiştirecek ve bireyler, kara para aklayıcılar gibi daha kolay yoldan para kazanmayı cazip bulacaklardır. Bireylerin daha kolay yoldan para kazanma istekleri suça eğilimlerini artıracak bu durum da ülkede yaşayan diğer bireylerin güvenlik ihtiyacı ve hakkı konusunda tehditler oluşturacaktır (İpek, 2000, s.35).

Sosyal alanda bazı tehditlerin oluşması, gelir dağılımındaki adaletsizlik sebebiyle toplumdaki bireyler arasında açılan uçurum; suç işlemeyen kazanç sağlayan bireylerin yönetimlere güvenini azaltıp çalışma verimliliğini düşürmektedir. Ülkelerin sistemlerine para girişi yapan kara para aklayıcılar, yasal olmayan yollarla elde ettikleri kazançları ait oldukları gruplara mal ederek birden çok bireyin artan finansal güce sahip olmasını sağlamaktadır. Toplumun birer parçası olarak her bireyin ülkenin ekonomisine katkıda bulunduğu göz önünde bulundurularak suç örgütlerince bu paralar adil olmayan bir biçimde paylaştırılarak ülkelerin mali sistemlerinde yer alacaktır (Şahin, 2015, s.408).

3.2.5. Vergi gelirlerinde ortaya çıkabilecek azalma

Devletlerin yapmış oldukları kamu harcamalarını karşılayabilmek adına; kanunlara dayanarak, gerçek ve tüzel kişilerden, ödeme güçlerinin de gözetilmesiyle toplanan parasal değerler vergi olarak adlandırılmaktadır. Dolaylı ve dolaysız olmak üzere iki çeşide ayrılır. Dolaysız vergiler; direkt servet veyahut gelir üzerinden (gelir vergisi, kurumlar vergisi) temin edilir. Dolaylı vergiler ise yapılmış olan bir işlemin veyahut harcamanın neticesinde alınmaktadır. Örnek olarak; katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve özel iletişim vergisi gösterilebilir. Dolaylı vergilerin tüm gerçek kişilerden aynı oranda toplanması gelir dağılımında olumsuz bir etki yaratırken dolaysız vergilerin gelir düzeyine göre toplanması gelir dağılımını düzenleme gibi olumlu bir etkiye sahiptir. (Eğilmez, 2019, s.213-214). Devletlerin yetkilendirdiği; kanunla ve kanunun verdiği yetki ile topladıkları vergi gelirleriyle ekonomilerindeki dengeyi sağlamaları ve ekonomik hedeflerine ulaşabilmeye yardımcı olmaları kamu tüzel kişilerinin de gerçekleştirmesi beklenen amaçlarındandır. Kamu gelirlerinin neredeyse tamamına denk gelen vergi gelirlerinin, kara para aklama işleminden olumsuz etkilenerek azalması kamu gelirlerine sağlanan girdinin öngörülenden az olmasına ve devletlerin kamu bütçelerinde açıklar oluşmasına neden olacaktır (Ergül, 2001, s.61).

Kara paradan elde edilen gelirlerin milli gelir içerisinde yer alması, vergi gelirlerinden elde edilen gelirlerin oranında daralmalara sebep olacaktır. Vergi gelirlerinde daralmaya sebep olan durum kara paradan elde edilen gelirlerin vergilendirilememesidir. Düşen vergi gelirleri neredeyse tamamını oluşturduğu kamu gelirlerinin azalmasına ve bütçede ortaya çıkacak açıklara sebep olacaktır (Doğan, 2021, s.72). Devletlerin bütçelerinde ortaya çıkacak açıkları kapatmaları yahut bu açıkları başa çıkabilmeleri için borçlanmaları ya da emisyon politikasına geçmeleri piyasadaki faiz oranlarında öngörülemeyen artışlara, enflasyona ve yapılacak yatırımlarda daralmalara sebep olmaktadır.

3.2.6. Teröre sağladığı finans

Kamu otoritesinin zayıflatılması veyahut yok edilmesi amacıyla kanunlara aykırı olarak ulusal, siyasal, ekonomik, dinsel ve ırksal hedefler doğrultusunda; halkı tedirgin etmek, korku, gerilim ya da savaş ortamı oluşturmak için planlı ve kontrollü şekilde şiddet kullanılması ile beraber gerçekleştirilen faaliyetlere terör denilebilecektir. Terör faaliyetlerinin tanımdan da anlaşılabilceği gibi asıl amaçları para kazanmak değildir. Fakat para kazanmak amacıyla olmasalar bile gerçekleştirmek istedikleri terör eylemlerini, faaliyetlerini finanse edebilmek için hem ulusal hem de uluslararası mali sistemlerden yararlanmaktadırlar. Terör örgütlerinin; ihtiyaç duyduğu elemanları toplamak, örgüte eleman kazandırmak, eğitimlerini vermek, barınma ve gıda ihtiyaçlarını sağlamak, yapılacak eylemlerin gerçekleşmesi için gerekli olan mühimmatı sağlamak, elemanlarının nakillerini ve propaganda faaliyetlerini gerçekleştirmek gibi yapılacak her işte yüklü miktarlarda parasal kaynağa ihtiyaçları olmaktadır (Aykın ve Gümüşay, 2008, s.342). Bahse mevzu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için yüklü miktarda parasal kaynağa ihtiyaç duyulması ise terör örgütlerini elbette kara para piyasasına yönlendirmektedir.

Terör örgütünün ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla kullanılacak paranın konusu suç oluşturan yasa dışı işlemler neticesinde elde edilmiş olabilir. Böyle bir durumda terör örgütü yöneticilerinin, kara para aklama faaliyetlerinde kullanılan yöntemlere başvurması söz konusu olacaktır. Suç neticesinde elde edilmiş paranın önce aklanması sağlanır ve aklama işleminden sonra terör örgütünün ihtiyaçları doğrultusunda kullanılır. Terör örgütlerinin suç neticesinde elde ettikleri gelirleri hiçbir aklama sürecinden geçirmeden kullanmaları da mümkündür. Fakat elde edilen paranın bu şekilde kullanılması neticesinde yetkili merciler tarafından hem doğrudan hem de kolay bir şekilde tespit edilme imkânı olacaktır. Bu durum da terör örgütlerinin istemeyeceği sonuçlar doğuracağı için genellikle tercih edilmemektedir. İlegal yollardan elde edilmiş paraların; kara para aklama yöntemleri kullanılarak temiz ve yasal para görünümüyle örgütün finanse edilmesinde kullanıldığı durumlar olduğu gibi legal ve temiz yollardan kazanılan paraların doğrudan örgütün faaliyetlerinde kullanılmak üzere örgüte aktarılmasıyla kirlendiği durumlar da olmaktadır (Aykın ve Gümüşay, 2008, s.342-343).

Öncül suçlar olarak ifade edilen uyuşturucu ve kaçakçılık gibi suçların işlenmesi neticesinde terör örgütleri, gelir yani kara para elde etmektedir. Terör örgütleri, bahse mevzu kara parayı aklamak ve dolayısıyla takipten kurtularak eylemlerinin gizli kalabilmesini sağlamak amacındadır. Örgüt, gizliliği ne kadar üst düzeyde sağlayabilirse faaliyetlerinin finanse edilmesi için ayırmış olduğu fonlara el konulma ihtimalini de o kadar düşürmüş olacaktır. Günümüzde artmaya devam eden terör örgütlerinin ve faaliyetlerinin arkasında büyük oranda uyuşturucu ticareti yer almaktadır. 2000 yılından önceki döneme bakıldığında uyuşturucu ticaretinin ve trafiğinin daha çok mafya elinde olduğu görülmektedir. Mafyalar tarafından yönetimi ve yönlendirilmesi sağlanan uyuşturucu ticaretinin günümüzde terör örgütlerinin eline geçmesi devletler adına ciddi bir tehlike yaratmaktadır. Bunun da en büyük sebebi terör örgütleri tarafından uyuşturucu ticaretinin sürekli geliştirilmesi ve bu gelişimle

beraber örgütlerin günden güne güçlenmesidir. Nihayetinde durum kontrol edilemez bir hal alacaktır (Akyay, 2008, s.279-281).

07.11.2007 tarihinde 26693 sayılı Resmî Gazetede Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği yayımlanmıştır. 11.06.2014 tarihinde 29027 sayılı Resmî Gazetede, tebliğde değişiklik yapılmasına dair tebliğ yayımlanmıştır. Bahse mevzu tebliğ Türkiye’de terörün finans kaynaklarının engellenebilmesi adına ortaya konulmuş, 3. maddesinde ise aşağıda yer alan fiillerin gerçekleştirilmesi amaçlanarak fon sağlanması veyahut toplanması yasaklanmıştır (Resmi Gazete, 2014).

a) Bir halkı korkutmak veyahut sindirmek ya da bir hükûmeti veya uluslararası herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla, kasten öldürme veya ağır yaralama fiilleri.

b) 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörler Mücadele Kanunu kapsamında terör suçu kabul edilen fiiller.

c) Türkiye’nin taraf olduğu;

- Uçakların Kanun Dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşmede,
- Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşmede,
- Diploması Ajanları da Dahil Olmak Üzere Uluslararası Korunmaya Sahip Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşmede,
- Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşmede,
- Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşmeye Munzam, Uluslararası Sivil Havacılığı Hizmet Veren Havaalanlarında Kanun Dışı Şiddet Olaylarının Önlenmesine İlişkin Protokolde,
- Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşmede,
- Kıta Sahanelerinde Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokolde,
- Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşmede, yasaklanan ve suç olarak düzenlenen fiiller.

Türkiye’de kara para aklanmasıyla ve terörizmin finanse edilmesiyle mücadelede, sistemli bir şekilde çalışan kurumlardan en önemlisi Mali Suçları Araştırma Kuruludur. Kara para aklanmasını ve terörizmin finanse edilmesini engellemek, bahse mevzu faaliyetleri de tespit etmek için çalışmalar yapan MASAK; hızlı bir şekilde güvenilir bilgi elde etmekte, sonuçların analizini yapmakta, elde ettiği bilgileri ve istatistikleri yetkili makamlara iletmektedir.

3.2.7. İstihdam üzerinde yapacağı etki

İstihdam kavramı; ekonomideki mevcut iş gücünün, ekonomik faaliyetler ekseninde sürekli ve aralıksız olarak çalıştırılması şeklinde tanımlanabilir (Eğilmez, 2019, s.184). Bir ülkenin ekonomisinde kara para aklama yoluyla suçtan kazanılan gelir oranının artması, bazı birey ve grupların finansal gelirlerinde ciddi bir artış yaşanmasına ve gelirlerin toplumun bu kesiminde yoğunlaşmasına sebep olmaktadır. Toplumun bu kesiminde yer almayan diğer bireylerin aksine gelirlerinde artış yaşanan birey ve grupların refah düzeyinde artış görülmekte bahse mevzu durum ise toplumda sadece gelir dağılımında adaletsizliğe değil etik olmayan eşitsizliklere de yol açmaktadır. Refah düzeyi düşen sosyal kesimin suç işleme ve kötü alışkanlık kazanma eğilimi artacağından toplumun yozlaşması kaçınılmaz bir hal alacaktır. Tüm bu çıktılar emek vererek gelir elde eden sosyal kesimin hizmet etmek, üretmek ve yatırım yapmak gibi faaliyetlerinin azalmasına yani reel kesimin güven endeksinin düşmesine sebep olacaktır (Erdoğan, 2009, s.111).

Ülkelere giren yüksek hacimli yasal olmayan kaynaklar, ülkelerin hukuki politikalarına ters düşecek ve üretim alanlarına olumsuz etkide bulunacaktır (Ergül, 2001, s.57). İnsan gücüne ihtiyaç duyulan kara para aklama ekonomisi, ülkelerin ekonomilerinin üretimden alacağı verimi düşürmekte ve yasal olmayan faaliyetlere iş gücünü kaydırmaktadır. Yasal olmayan fakat daha kolay yoldan kazanılan bu faaliyetler insanlara üretim yapmaktan daha cazip gelmekte ve bahse mevzu durum da üretimin azalmasına sebep olmaktadır.

Kara paranın ülke ekonomisine dahil edilmesinin yanı sıra ülke içerisinde ne amaçla kullanıldığı da önem taşımaktadır. Kullanıldığı amaç ya da kullanıldığı alanlar doğrultusunda ülkeler içinde bazı sonuçlara yol açmaktadır. Ekonomik olarak ortaya çıkarabileceği sorunlar; enflasyonun artması ve ülke bütçelerinde açıklara sebep olması şeklinde ifade edilmektedir. Kara para gelirlerinin artmasıyla daralan kamu gelirlerinin sebep olduğu bütçe açıklarının kapatılması için başvuru borçlanma yolu faizlerin yükselmesine, yükselen faizler de yapılacak yatırımların engellenmesine sebep olacaktır. Yatırımların engellenmesiyle azalan milli gelir ülkelerin istihdam gücünü azaltacak bu nedenle olumsuz etkiler toplumsal alana da taşınacaktır (Us, 2004, s.14) Toplumsal alanda ortaya çıkan diğer sonuçlara baktığımızda ise elde edilen yasa dışı gelirlerin diğer yasa dışı olayları desteklemek amacıyla kullanılmasının suç eğiliminde ve faaliyetinde ciddi bir artışa, bahse mevzu artışın da toplumda olumsuz etkiler yarattığını görebilmekteyiz.

3.3. Türkiye’de Kara Para Aklanması ile Mücadele İçinde Olan Ulusal Birimler

Türkiye’de belirli bir sistem kurularak kara para aklama suçunun işlendiğinin tespiti 1960’lı yıllara dayanmaktadır. Bahse mevzu yıllarda işçi olarak yurt dışında çalışmakta olan Türk

vatandaşlarından bazılarının uyuşturucu ticareti de yaparak elde ettikleri gelirleri emekleri karşılığında sağlamış gibi gösterdikleri ve bu şekilde paraların ülkeye sokulduğu tespit edilmiştir. Yaklaşık olarak 500 milyon Alman markının ifade edilen yöntemle amlandığı belirtilmiştir (Yazıcı, 2008, s.156).

Ülkelerin ekonomilerine yönelik ciddi bir sorun haline gelen kara para ile mücadele etkin ve sistematik bir şekilde sürdürülmelidir. Günümüzde teknolojinin hızla gelişim göstermeye devam ettiği bilinmektedir. Yaşanan gelişmelerin finansal sistemlere entegre edilmesi vasıtasıyla aklama faaliyetine yönelik olarak ortaya çıkabilecek yeni yöntemlerin engellenebilmesi ve bahse mevzu sorunlarla uluslararası seviyede mücadelenin sağlanabilmesi adına kara para aklama suçuyla mücadeleyi gerçekleştirebilecek özel birimlerin kurulması zorunluluk arz etmektedir.

Ülkemiz tarafından hem ihtiyaç görülmesiyle neticesiyle hem de uluslararası anlaşmalar ve üye olunan uluslararası kuruluşların sözleşmelerinin gerekliliği sebebiyle kara para aklama suçuyla daha etkin bir şekilde mücadele edebilmek adına 1996 yılında 4208 sayılı kanun uygulamaya alınmıştır. Bahse mevzu kanunda kara paranın tanımı şu şekilde yapılmaktadır: “TCK 296. Maddede belirtilen haller dışında, bu maddenin (a) bendinde sayılan fiillerin işlenmesi neticesinde elde edilen kara paranın elde edenler tarafından meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen kara paranın başkalarınınca iktisap edilmesi, bulundurulması; elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya nitelinin veya zilyet ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tâbi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, yukarıda ifade edilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi ya da transfer yoluyla aklanması veya kara paranın tespitini engellemeye yönelik fiiller”dir (Ergül, 2001, s.59).

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), kara para aklama faaliyetinin organize bir suç olarak değerlendirilmesi ve bu kategoriye dahil edilmesiyle 17 Şubat 1997 tarihinde 4208 sayılı kanun ile kurulmuştur. Buna ek olarak MASAK, Türkiye'nin FATF, Egmont Grubu, Avrasya Grubu, Moneyval gibi kara para aklama suçuyla mücadele eden uluslararası kuruluşlarda temsilini de üstlenmektedir.

Alınan tedbirler doğrultusunda MASAK dışında kara para aklama ile mücadele edilebilmesinde etkin bir şekilde rol alan birimler de mevcuttur. Bunlardan bazıları; Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK), Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Sigortalar, Bireysel Emeklilik Şirketleri, Sigortacılık – Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumudur.

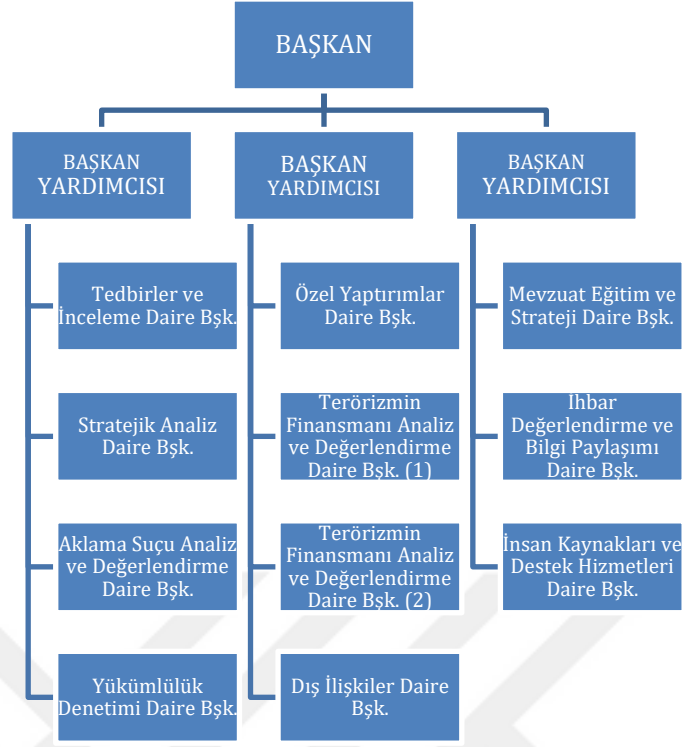
3.3.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanununun, 19 Kasım 1996 tarihinde yürürlüğe girmesiyle beraber kurulan MASAK faaliyetlerine ise 17 Şubat 1997 tarihinden itibaren başlamıştır. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile MASAK'ın sahip olduğu görevler, yetkiler ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir. 18 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren bahse mevzu kanun ile kara para aklama suçuyla mücadele çerçevesi genişletilmiş ve içerisine terörizmin mali ayağıyla mücadele konusu da eklenmiştir. Bu noktada suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörü de finanse etmesi durumunu engelleyebilmek adına şüpheli olduğu değerlendirilecek işlemlerin bildirimlerini almak, gerekli verileri toplamak ve analiz yaparak değerlendirmek de MASAK'ın görevleri arasında yerini almıştır. Doğrudan Hazine ve Maliye Bakanına bağlı olarak iş ve işlemlerini yürüten MASAK'ın başkanını atama ve görevden alma yetkisi de doğal olarak bakana aittir (Taşdelen, 2003, s.107). MASAK Başkanlığının görev ve yetkileri ise 1 sayılı Cumhurbaşkanı Kararnamesininin 231. maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

3.3.1.1. MASAK'ın İdari ve Kurumsal Yapısı

Kara para aklama suçuyla mücadele edebilmek bir hayli zordur. Bu zorluğu aşabilmek için etkin ve başarılı olabilmek şansını yüksek olan mücadele sistemine ihtiyaç vardır. Çünkü aklama suçunu aydınlatabilmek ancak birçok farklı parçanın birleştirilmesiyle mümkün olabilecek karmaşık bir yapıya sahiptir. Tüm bu sebeplerle ortaya konulacak mücadelede elde edilen bilgilerin doğru olmasına, insanlara ve kurumlara hem hızlı bir şekilde zamanında hem de elverişli olarak ulaştırılmasına imkân sağlayacak sistematığın şart olduğunu belirtmek gerekmektedir (Akyay, 2008, s.280). Tüm bu sistematığı sağlamak, aklamayla mücadelede başarılı olabilmek adına dünyada ülkeler uzmanlaşmış devlet kurumları oluşturmaktadırlar. Türkiye'de de bu görev MASAK'a verilmiştir.

İdari vasfı bulunan, Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı olan MASAK; suç neticesinde sağlanan gelirlerin aklanması ve teröre finansman sağlayan paraların önüne geçilmesi için mücadele vermektedir. Aynı zamanda ekonominin güçlü bir yapıya sahip olması ile güvenli bir toplumsal yapının da oluşabilmesi adına kurum tarafından çaba gösterilmektedir. Amaç doğrultusunda politikalar oluşturulmaktadır. Güvenilir bir şekilde, hızlı ve sistematik olarak bilgilere ulaştıktan sonra analiz yapmak ve yapılması gereken her türlü araştırmayı tamamlayarak elde edilen verilerin yetkili makamlara ulaşmasını sağlamak kurumun en önemli amacıdır. Teşkilat yapısı incelendiğinde MASAK'ın en üst kademesinde kurul başkanının yer aldığı görülmektedir. Üç adet başkan yardımcısı ve dokuz adet daire başkanı bulunmaktadır. Kademeler arası hiyerarşik yapı mevcuttur (Demirtaş, 2011, s.331-335).

Şekil 3.1. MASAK'ın 31.12.2022 İtibarıyla Organizasyon Şeması

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.7.)

MASAK tarafından hazırlanan faaliyet raporunda da yer aldığı üzere 2019 – 2023 Stratejik Planında mevcut olan “Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak” amacı doğrultusunda, kurum tarafından ortaya konulan stratejik hedef “Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele etkinliğini arttırmak” şeklinde açıklanmıştır. MASAK, Türkiye'nin Mali İstihbarat Birimi (FUI) olarak yapılandırılmış ve FIU fonksiyonlarıyla beraber düzenleyici, denetleyici ve eğitici bir misyonu da üstlenmiştir. 2022 yılı faaliyet raporunda yer alan verilere göre MASAK bünyesinde çalışmakta olan 305 adet fiili personel bulunmaktadır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.11).

3.3.1.2. MASAK'ın Görev ve Yetkileri

4208 sayılı kanun ile kurulmuş ve çalışmalarına başlamış olan MASAK'ın görev ve yetkileri de 30474 sayılı 10 Temmuz 2018 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmış olan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 231. maddesinde düzenlenmiştir. Mali Suçları Araştırma Kurulunun faaliyet raporunda da yer alan görev ve yetkileri aşağıda sıralanmıştır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.5-6).

- Suçtan elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmin finanse edilmesinin önlenmesi maksadına yönelik plan, program, politika, strateji hazırlama ve geliştirme süreçlerine

- katkı sağlamak, kurumlar ile kuruluşlar arasında ulusal seviyede risklerin değerlendirilmesi çalışmalarını da dâhil olmak kaydıyla koordinasyonu sağlamak,
- Faaliyet alanıyla alakalı olan mevzuat çalışmalarını yapmak,
 - Ekonomik güvenliğe, suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasına ve terörizmin finanse edilmesine yönelik var olan risklerin tespit edilmesi ve önlenmesi çerçevesinde gelişmeleri takip etmek, önlemler geliştirmek, araştırma, analiz ve inceleme yapmak,
 - Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasını ve terörizmin finanse edilmesinin önlenmesi çerçevesinde veri toplamak, şüpheli işlemlere yönelik bildirimler almak, analiz etmek ve kaydetmek, istihbarat üretmek, gerekli görülmesi durumunda üretilen istihbaratı ve analiz sonuçlarını ilgili birimlere bildirmek,
 - 5549 sayılı Kanun, ilgili mevzuat ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesine giren hususlarla ilgili olarak analizleri, araştırmaları ve incelemeleri yapmak veyahut yaptırmak,
 - Aklama veyahut terörizmi finanse etme suçunun işlendiğine yönelik olarak ciddi şüphelerin bulunması durumunda konunun ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirilmesini sağlamak,
 - Yapılan analizlerin, araştırmaların ve incelemelerin sonucunda suç neticesinde elde edilen gelirleri aklama veyahut terörizmi finanse etme suçlarının işlendiğine yönelik olguların varlığı tespit edilirse; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri doğrultusunda gereken işlemlerin yapılması amacıyla Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak,
 - Aklama ve terörizmi finanse etme suçlarına yönelik olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veyahut mahkeme tarafından intikal ettirilmiş olan konuları analiz etmek ve incelemek,
 - Analizin, araştırmanın ve incelemenin yapılması sürecinde gerek duyulan durumlarda kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunmak,
 - Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmi finanse etmenin önlenmesi amacıyla istihbarat ve kolluk birimleriyle iş birliği yapma ve bilgi alışverişinde bulunmak,
 - Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmi finanse etmenin önlenmesi çerçevesinde risk kategorilerini belirleme ve gerekli görülen hallerde yükümlülükleri bilgilendirmek,
 - 5549 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde yükümlülük denetimini yapmak veyahut yapılmasını sağlamak,
 - Yabancı ülke kanunlarına yönelik olarak yükümlülük denetimine yetkili olan mercilerin, merkezi yurt dışında yer alan yükümlülerinin Türkiye'deki birimleri nezdinde yükümlülük denetimi yapmasına ve bu çerçevedeki bilgi taleplerinin cevaplandırılmasına karşılıklılık ilkesini de dikkate alarak izin vermek,

- Gerek duyulan hallerde merkezi Türkiye içerisinde bulunan yükümlülerin yurt dışındaki birimleri nezdinde yükümlülük denetimi yapmak ve buna yönelik bilgi talep etmek,
- Görev alanı içerisinde bulunan konularda uluslararası ilişkileri yürütmek, yabancı ülkelerde bulunan muadil kurumlarla görüş ve bilgi alışverişlerinde bulunmak ve bu amaçla uluslararası anlaşma özelliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak,
- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 232. maddesiyle oluşturulmuş olan Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu'nun yapılacak toplantılarını koordine etmek,
- Kamu kurum ve kuruluşlarından, gerçek ve tüzel kişilerden, tüzel kişiliği bulunmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belge istemek,
- Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların, bilgi ve ihtisasına ihtiyaç olması durumunda Başkanlık bünyesinde geçici süreyle görevlendirilmelerini talep etmek,
- Kamuoyu duyarlılığını ve desteğini artıracak çalışmalar icra etmek,
- Bakan tarafından verilecek diğer görevleri de yapmak.

MASAK, yürütmüş olduğu soruşturmalarda yapmış olduğu inceleme ve araştırmalarını Maliye Müfettişleri Hesap Uzmanları, Sermaye Piyasası Kurulu uzman personelleri ve Bankaların Yeminli Murakıpları aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Bu amaçla görevlendirmesi yapılacak personel ise Başkanın talebi, ilgi amirin teklifi ve Bakanın onaylamasıyla belirlenir. 4208 sayılı Kanununun 3. Maddesine göre "Başkanlık tarafından talep edilmesi durumunda görevlendirilmesi yapılanlar, görevlendirildikleri konuya dair bütün hususlarda ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge talep etmeye, araştırma yapmaya, incelemede bulunmaya, işlemleri ve işleyişi takip ve denetlemeye, bu doğrultuda her tür evrak takibine yetkilidirler". Cumhurbaşkanlığının 1 sayılı Kararnamesinin 231. maddesinde MASAK'ın ana görevlerini maddeler halinde sıralamak gerekirse (Doğan ve Yıldız, 2021, s.142);

- Analiz ve Değerlendirme (Mali istihbarat üretme)
- Yükümlülük Denetimi
- İnceleme
- Dış İlişkiler
- İdari Yaptırımlar
- Veri Toplama şeklindedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanmış ve kamuoyuna sunulmuş olan 2019 – 2023 yılları arasını kapsamına alan Stratejik Planda "Kayıt Dışı Ekonomi ile Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak" stratejisi çerçevesinde MASAK tarafından da stratejik hedef anlamında "Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terör Finansmanı ile Daha Etkin Mücadele" belirlenmiştir. Belirlenen bu stratejik plana bağlı olarak 2020 yılından itibaren MASAK tarafından öncelik verilmesi planlanan durumlar;

- Kurumlardan istenilmiş olan bilgilerin ve belgelerin hem güncel hem de doğru olması,
- Şüpheli işlem bildirimlerinin daha kaliteli ve doğru bir şekilde elde edilmesi,

- Yapılan analiz ve değerlendirmelerin daha hızlı bir şekilde sonuca ulaştırılması,
- Teknolojiden olabilecek en yüksek seviyede yararlanılması,
- Ekonomik güvenliğe önem veren analizlere ağırlık verilmesine ve ilgili kurumların da buna yönelik olarak uyarılması şeklindedir.

Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmin finanse edilmesiyle etkin bir şekilde mücadele çerçevesinde yürürlükte olan mevzuat ve önleyici tedbirler uyarınca “yükümlü” olarak değerlendirilen kuruluşlar tarafından MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunulması gerekmektedir. Bahse mevzu bildirimlerin yükümlü gruplarına göre dağılımı gösteren tabloya aşağıda yer verilmiştir.

3.3.1.3. MASAK’ın Faaliyetleri

Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde işlemlerini sürdüren MASAK’ın, esas itibariyle kara para aklama suçunun önlenmesi amacıyla diğer ülkelerin mali istihbarat birimleriyle de sürekli iletişim halinde bulunan idari yapıda bir mali istihbarat kuruluşu olduğunu belirtmek gerekmektedir (Demirtaş, 2011, s.326). Kuruma gelen ihbarlar neticesinde veyahut spontane bir şekilde bilgi sahibi olunan aklama faaliyetleriyle alakalı hızlı bir şekilde ön inceleme yapılır ve suçun işlendiğine yönelik delillendirme işleminin sağlanmasıyla birlikte Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur (Ergül, 1999, s.25).

MASAK’ın, direkt olarak kendisi inceleme yapabilmekle beraber güvenlik güçleri veyahut Cumhuriyet Başsavcılığınca kara para aklama faaliyetleri kapsamında yürütülen bir soruştırmaya uzmanlık gerektiren bir durum olması noktasında dahil olabilir. Cumhuriyet Savcıları tarafından suç neticesinde elde edilen bir gelirin varlığı ciddi delillerle tespit edilir ve bu durum uzmanlık gerektiren boyutta olursa, kuruldand olguların varlığını tespit edebilme noktasında talepte bulunulabilir. Kurul Başkanının yaptığı görevlendirme talebi, Bakan tarafından onaylanır ve incelemeyi yürütmesi amacıyla denetim elemanları görevlendirilmiş olur (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s. 5-6).

Görevlendirilen denetim elemanları verilen işleri yapmaları esnasında kara para aklandığıyla veyahut teröre finansman sağlandığıyla alakalı suçların işlenmiş olduğuna dair delillere rastlarsa bu durumu derhal başkanlığa iletmektedir. Buna ek olarak denetim elemanlarına diğer idari birimler de yardım etmekle yükümlüdür. Yapılan inceleme durumunda mülki amirlerin, belediye başkanlarının, köy muhtarlarının, kolluk güçlerinin ve hatta bütün kamu kurum ve kuruluşlarının hem başkanlığa hem de denetim elemanlarına gerekli kolaylığı göstererek yardımcı olmaları gerekmektedir. Gerekli görölmesi durumunda Başkanlık tarafından yapılacak taleple İçişleri Bakanlığı, geçici süreyle Başkanlık emrinde olacak ve bu halde görev yapacak kolluk kuvvetlerini görevlendirebilir (Kaya, 2014, s.99-103).

MASAK tarafından her yıl yayımlanan faaliyet raporu incelendiğinde; dış ilişkilere yönelik faaliyetlere, analiz ve değerlendirmeye yönelik faaliyetlere, düzenleme ve koordinasyon açısından yapılan faaliyetlere, bildirim ve ihbar alımına yönelik faaliyetlere, bilgi teknolojileri ve iletişim faaliyetlerine, idari tedbir faaliyetlerine, eğitim ve bilgilendirmeye yönelik faaliyetlere, aklama suçu inceleme faaliyetlerine ve performans sonuçlarına yönelik bilgilere yer verildiği görülmektedir. Her yıl düzenli olarak yayımlanan raporlar vasıtasıyla aklama suçunun önlenmesi için neler yapıldığı ve kaydedilen ilerlemenin açık, net ve sağlıklı bir şekilde analiz edilmesi mümkün olmaktadır.

MASAK, kendisine gelen bildirimlere dayanarak aklama ve terörizmi finanse etme suçlarına yönelik tespit yapabilmek için inceleme başlatabilmektedir. Yükümlü mali veyahut mali olmayan kurum ve kuruluşlardan alınacak şüpheli işlem bildirimlerine, Cumhuriyet Savcılığı veya kolluk birimlerinden gelecek bildirimlere, kamu kurum veya kuruluşlarından yapılacak bildirimlere, yurt içerisindeki veyahut yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişilerden gelen bildirimlere dayanarak suçun önlenmesine yönelik çalışmalar yapabilmektedir (Aksakal, 2008, s.80).

3.3.1.3.1. Bildirim ve ihbar alımına yönelik faaliyetler

Şüpheli işlem bildirimleri, yükümlülüğü bulunan finansal kuruluşların ve finansal olmayan kişilerle meslek grupları tarafından MASAK'a gönderilen bildirimlerdir. Bu bildirimler mahkemeler ve Cumhuriyet Savcılığı ile kolluk kuvvetleri tarafından gönderilen araştırma talepleriyle ilgili kişilerin ve kuruluşların mal varlığına yönelik bilgiler ile mali işlemleri hakkında istenmiş olan talepler ve MASAK tarafından ilgili konu üzerine yapılmış araştırma beraberinde analizin ardından rapor düzenlenmesi adına gönderilen talep yazılarından oluşmaktadır. Bireysel ihbar ve kurumsal ihbar şeklinde olmak üzere iki tür ihbar kategorisi vardır. Bireysel ihbar kategorisinde; MASAK'a gerçek kişilerden ve kişi topluluğu bulunan özel hukuk tüzel kişilerinden yani sivil toplum kuruluşları ile şirketlerden gelen dilekçeler yer almaktadır. İlgili kamu kurum ve kuruluşları herhangi bir şüpheli işlem ile karşılaştıklarını düşünmeleri durumunda; bilgi notuyla, teftiş raporuyla veyahut resmi yazıyla konunun MASAK'a ulaşmasını sağlarlar. Bu şekilde yapılacak bildirimlerin türü kurumsal ihbar şeklinde adlandırılmaktadır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.17-23). Kolluk ve adli birimlerden gelen bildirim ve ihbarlar neticesinde MASAK harekete geçerek; ilk olarak evrakların kaydedilmesini ardından alınan verilerin işlenmesini gerçekleştirir ve son olarak analizle inceleme süreçleri başlar. Aklama ve terörizmin finanse edilmesine yönelik konularda CİMER veyahut posta yoluyla alınmış olan ihbarların diğer ihbarlar şeklinde "EMİS (Entegre Mali İstihbarat Sistemi) sistemi içerisine kaydedildiği belirtilmektedir. Şüpheli işlem bildirim rehberi MASAK tarafından yayımlanmaktadır ve yaşanan gelişmelere göre güncellenmektedir. Şüpheli işlem bildirim rehberine son olarak hem Türkiye'de hem de

dünyada bir hayli ilgi görmesi ve işlem hacminin artması sebebiyle kripto paralarla ilgili eklemeler yapılmıştır.

Aşağıda yer alan tablo 3.1.'de 2018-2022 yılları arasında şüpheli işlem bildirim sayıları yer almakta, adli ve kolluk kuvvetleri tarafından gelen araştırma taleplerinin sayıları ile diğer ihbar verileri bulunmaktadır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.17).

Tablo 3.1. Alınmış Olan Bildirimlerin Türlerine Göre Dağılımı (2018-2022)

ALINAN BİLDİRİMLER	2018	2019	2020	2021	2022
Şüpheli İşlem Bildirimleri	222.743	203.786	237.531	504.995	425.322
Adli – Kolluk Talepleri	22.939	22.128	12.675	9.765	13.817
Diğer İhbarlar	255	308	391	867	676
Toplam	245.937	226.222	250.597	515.627	439.815

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.17)

Tablo 3.1. üzerinden bir inceleme yapıldığında, şüpheli işlem bildirimlerinde 2018 yılından 2019 yılına geçildiğinde ufak bir azalış olsa da 2021 ve 2022 yıllarında bir hayli artış gösterdiği görülmektedir. Özellikle de 2020 yılından 2021 yılına geçildiğinde 2 katından fazla bir artış yaşanmıştır.

2022 yılında yapılan 425.322 şüpheli işlem bildiriminin 314.700'ü bankalar, 74.513'ü ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları, 20.569'u kripto varlık sağlayıcılar ve 6.188'i yetkili müesseseler ile kıymetli maden aracı kuruluşları tarafından yapılmıştır. Bildirimlerin büyük çoğunluğu bu şekilde oluşturulmuştur. Kripto varlık sağlayıcıların 2021 yılından önce hiçbir bildirimlerinin olmaması, 2021 yılında 2.233 bildirimde bulunması ve 2022 yılına gelindiğinde çok fazla miktarda bildirimde bulunması dikkat çekicidir. Bunun sebebi olarak özellikle son 3 yılda kripto para piyasalarına olan ilginin fazlasıyla artması ve kripto paraların işlem hacminin de yükselmesi belirtilebilir. Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmin finanse edilmesiyle etkin bir şekilde mücadele çerçevesinde yürürlükte olan mevzuat ve önleyici tedbirler uyarınca “yükümlü” olarak değerlendirilen kuruluşlar tarafından MASAK'a şüpheli işlem bildiriminde bulunulması gerekmektedir. Bahse mevzuat sayılar aşağıdaki Tablo 3.2. üzerinden gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Yükümlü Gruplarına Göre Şüpheli İşlem Bildirimi Sayıları

Yükümlü Türleri	2018	2019	2020	2021	2022
Bankalar	195.803	174.764	182.828	205.793	314.700
Faktöring Şirketleri	5.098	3.708	1.893	2.729	2.154
Ödeme Kuruluşları ile Elektronik	13.796	19.225	46.840	284.544	74.513

Para Kuruluşları					
Sigorta ve Emeklilik Şirketleri ile Sigorta ve Reasürans Aracıları	735	413	361	404	496
Yetkili Müesseseler ile Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları	1.924	2.745	2.660	4.500	6.188
Kargo Şirketleri	948	270	359	666	740
Finansman Şirketleri	74	188	165	497	1.571
Sermaye Piyasası Aracı Kurumları	172	147	368	692	595
Finansal Kiralama Şirketleri	69	23	12	60	335
İş Makineleri Dâhil Her Türü Deniz, Hava ve Kara Nakil Vasıtalarının Alım-Satımı ile Uğraşanlar	52	40	54	52	60
Serbest Muhasebeci ve Yeminli Mali Müşavirler	1	1	0	6	3
Talih ve Bahis Oyunları Alanında Faaliyet Gösterenler	5	64	262	36	64
Bağımsız Denetim Kuruluşları	-	1	2	1	-
Noterler	-	1	5	24	22
Yatırım Ortaklıkları	-	-	-	-	-
Kıymetli Maden, Taş ve Mücevher Alım Satımı Yapanlar	43	45	51	138	320
Kripto Varlık Sağlayıcılar	-	-	-	2.233	20.569
Takas ve Saklama Hizmeti Veren Kuruluşlar	2	3	3	1	-
Serbest Avukatlar	-	-	-	2	-
Portföy Yönetim Şirketleri	3	-	2	-	2
Ticaret Amacıyla Taşınmaz Alım Satımı Yapanlar	-	-	-	9	2
Tasarruf Finansman Şirketleri	-	-	-	-	12
Varlık Yönetim Şirketleri	-	-	-	-	1
Diğer	4.018	2.148	1.666	2.608	2.975
Toplam	222.743	203.786	237.531	504.995	425.322

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.18-19)

2022 yılına bakıldığında, alınmış olan bildirimlerin büyük bir çoğunluğunun elektronik ortamda alındığı görülmektedir. Bankalar, ödeme kuruluşları ve elektronik para

kuruluşlarıyla beraber kripto varlık hizmeti sağlayıcıları en fazla bildirim gönderen yükümlüler arasında yer almaktadır. Bununla beraber şüpheli işlem bildiriminde bir önceki seneye göre yaşanan düşüş, tablodan da açık bir şekilde görüldüğü üzere Ödeme Kuruluşlarıyla beraber Elektronik Para Kuruluşları tarafından gönderilmiş olan bildirimlerdeki azalmalardan kaynaklanmaktadır.

MASAK'a bildirim göndermekte olan 340 yükümlü bulunmakta ve bunların 264 adeti finansal kuruluş olarak değerlendirilen kişi veyahut kurumlardan oluşmaktadır. Tablo 3.2'de görüldüğü üzere sayılarda son yılda düşüş yaşanmıştır. Her ne kadar düşüş olsa da bildirim gönderen yükümlüler noktasında bir artış olduğunu bunun da daha çok sigorta ve emeklilik şirketlerinden kaynaklandığını Tablo 3.3. göstermektedir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.19).

Tablo 3.3. Bildirim Gönderen Finansal Kuruluşların Sayıları (2018-2022)

Finansal Kuruluşlar	2018	2019	2020	2021	2022
Bankalar	34	35	37	35	35
Faktöring Şirketleri	42	37	35	35	32
Ödeme Kuruluşları ile Elektronik Para Kuruluşları	24	28	31	42	45
Sermaye Piyasası Aracı Kurumları	32	26	27	31	31
Sigorta ve Emeklilik Şirketleri ile Sigorta ve Reasürans Aracıları	35	35	28	26	35
Finansal Kiralama Şirketleri	11	11	7	9	10
Finansman Şirketleri	8	9	6	7	10
Yetkili Müesseseler ile Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları	24	27	45	60	65
Takas ve Saklama Hizmeti Veren Kuruluşlar	1	1	1	1	-
Portföy Yönetim Şirketleri	1	-	1	-	1
Toplam	212	209	218	246	264

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.19)

2022 yılı içerisinde yükümlüler tarafından yapılmış olan bu bildirimlerin suç kategorilerine dağılımına bakıldığında ise (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.20);

- %40,95 oranında vergi kaçakçılığı ve vergi kaçırma,
- %37,39 oranında yasa dışı bahis ve kumar oynatma,
- %12,16 oranında başkası hesabına işlem yapıldığının beyan edilmemesi,
- %7,36 oranında dolandırıcılık,
- %2,14 oranında lisanssız ödeme ve elektronik para hizmetleri suçlarından şüphelenildiği ortaya çıkmaktadır.

Gerçek veya tüzel kişiler ile adli veya idari kurum ya da kuruluşlardan gönderilmiş olan ihbar özelliğindeki resmi yazıların veya raporların, dilekçelerin veri tabanına kaydedilmesi gönderen kişi/kurumun türüne yönelik olarak yapılmaktadır. Gelen bildirimler, içerdiği bilgilerin sistematik bir şekilde teyit edilmesiyle beraber işleme alınırlar. Nitelendirilmeleri ise; kişisel ihbarlar, kurumsal ihbarlar ve adli – kolluk araştırma talepleri şeklinde olmaktadır. Diğer bildirimler olarak faaliyet raporunda yer alan bu bildirimlerin aklama ve terörizmin finansmanı açısından dağılımı ise Tablo 3.4. içerisinde gösterilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.20).

Tablo 3.4. Aklama ve Terörizmin Finansmanı Açısından Diğer Bildirimlerin Dağılı (2018-2022)

Bildirim Konusu	2018	2019	2020	2021	2022
Terörizmin Finansmanı	22.317	20.858	11.537	8.268	11.363
Aklama veya İlgili Öncül Suçlar	877	1.578	1.529	2.364	3.130
Toplam	23.194	22.436	13.066	10.632	14.493

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.20)

Son beş yıl incelendiğinde ve genel toplama bakıldığında; 2018’de en yüksek bildirim sayısı görülmekteyken sonrasında bir düşüş yaşanmış, 2022’de ise bir önceki yıla göre artış görülmüştür. Ayrı olarak incelendiğinde terörizmin finansmanı konulu diğer bildirimler son beş yılda bir hayli düşerken, aklama veya ilgili öncül suçlarla ilgili diğer bildirimlerde gözle görülür bir yükseliş yaşanmıştır.

Daha önce de belirtildiği üzere MASAK kendisine gelen bildirimleri belirli bir sistem ile sınıflandırarak kaydeder. Kendisiyle alakası olmayan bildirimleri ise ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirir. Günden güne gelen bildirimlerin sayısı artmakta ve bu durum bir ön değerlendirme çalışması yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Ön değerlendirme çalışmasının yapılması neticesinde mevcut kapasite ile mümkün olan en yüksek verim alınabilecektir. Ön değerlendirme işlemini gerçekleştirmenin amacı ise bildirim yapılan işlemi olağan işlemlerden ayıran bulgunun ne olduğunu ve neden sıra dışı işlem şeklinde değerlendirildiğini belirlemektir (Aksakal, 2008, s.77). İfade edilen anlamda kara para aklama ile mücadelenin başarıya ulaşabilmesi için yapılan şüpheli işlem bildirimlerinin de kaliteli olması önemlidir. Risk almak istemeyen yükümlülerin her şeyi bildirmesi MASAK açısından sorun yaratmaktadır. Sayının fazla ama içeriğin boş olması MASAK’ın gereksiz iş yüküyle karşı karşıya kalması anlamına gelecektir. Elbette bu durum aklama ile mücadeleyi olumsuz etkileyecektir. Bahse mevzu durumun yaşanmaması adına yükümlülerin bilgilendirilmesi yerinde olacaktır.

Adli makamlar ve kolluk birimlerinin yürütmekte olduğu soruşturmalar, kovuşturmalar ve araştırmalar üzerine; şüpheli kişilerin mal varlıkları, yapmış oldukları finansal işlemleri veyahut var olan mali bağlantılarının tespit edilebilmesine yönelik MASAK tarafından bir analiz, değerlendirme ya da inceleme yapılması beraberinde rapor düzenlenmesi de talep edilebilir. Bahse mevzu duruma yönelik olarak hakimlerin, Cumhuriyet Savcılarının, mahkemelerin veyahut Danıştay gibi adli makamların ve emniyet güçlerinin, Gümrük Muhafaza Müdürlüklerinin, Jandarma Komutanlıklarının göndermiş oldukları analiz, değerlendirme, inceleme talepleri adli - kolluk araştırma talepleri olarak nitelendirilmektedir. Tablo 3.5. içerisinde taleplerin yıllara göre dağılımı gösterilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.22).

Tablo 3.5. Adli - Kolluk Araştırma Taleplerinin Yıllara Göre Dağılımı (2018-2022)

Adli - Kolluk Talepleri	2018	2019	2020	2021	2022
Adli Makamlar	21.139	20.583	11.266	8.740	12.347
Kolluk Birimleri	1.800	1.545	1.409	1.025	1.470

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.22)

Tablo 3.5. üzerinden bir değerlendirme yapıldığında; adli makamların, kolluk birimlerine göre çok daha fazla sayıda araştırma talebinde bulunduğu görülmektedir.

İdari nitelikte olan kamu kurum ve kuruluşlarının görevlerini ifa etmeleri sırasında MASAK'ın görev ve yetki alanına giren bir durumla karşılaşmaları neticesinde buna yönelik olarak bilgilendirme özelliği taşıyan resmi yazı ve raporlar ile dernekler, şirketler veyahut vakıflar gibi özel hukuk tüzel kişisi kabul edilenler tarafından gönderilen dilekçeler kurumsal ihbar olarak sınıflandırılmıştır. Gerçek kişilerin MASAK'a göndermiş oldukları ihbar özelliğindeki şikayetlerin ve dilekçelerin ise kişisel ihbarlar olarak sınıflandırıldığı bilinmektedir. Tablo 3.6. ise MASAK'a gelen ihbarların kaynaklarına göre dağılımı göstermektedir.

Tablo 3.6. İhbarların Kaynaklarına Göre Dağılımı (2018-2022)

Kurumsal - Kişisel İhbarlar	2018	2019	2020	2021	2022
Kamu Kurumları	194	218	233	349	358
Gerçek Kişiler	54	83	151	494	315
Özel Hukuk Tüzel Kişileri	6	5	6	24	3
Basın - Yurt Dışı	1	2	0	0	0
Toplam	255	308	390	867	676

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.23)

MASAK'ın görev alanına giren; kamu kurumları, gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve basın - yurt dışından gönderilen bildirimlerin dağılımı Tablo 3.6. üzerinde gösterilmiştir. 2022 yılı içerisinde gelen ihbarların yaklaşık %53'ü kamu kurumlarından gelmiştir. Kalan %47'i oranının da çok büyük bir çoğunluğunu gerçek kişilerin yapmış olduğu ihbarların oluşturduğu görülmektedir.

3.3.1.3.2. Analiz ve değerlendirmeye yönelik faaliyetleri

MASAK'ın kuruluş amacına ve temel fonksiyonuna bakıldığında; suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmin finanse edilmesiyle mücadeleye destek olmak için analiz, inceleme ve istihbarat toplama çalışmaları yaptığı görülmektedir. Yapılan analiz çalışmalarının konusunu; suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması, terörizmin finanse edilmesi veya aklama suçuna dayanak olabilecek başka bir suç (öncül suçlar) oluşturmaktadır. Ek olarak Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesi ile verilmiş olan görev ve yetkiler kapsamında mal varlığı araştırması da yapılan analiz çalışmaları arasında yer almaktadır. Vaka bazlı çalışmalara ek olarak, yığın veri analizleri de stratejik analiz adı altında MASAK tarafından yapılmaktadır. Yığın veri olarak adlandırılan analizlerin konusu ise bazı şüphe kriterlerine uyum sağlayan mali işlemler, yasa dışı eylemler veyahut ülkenin ekonomik güvenliğine tehdit olabileceği değerlendirilen unsurlar dahi olabilir. Aklama veyahut terörizmi finanse etme suçlarının MASAK bünyesinde çalışan değerlendirme ve denetim elemanları tarafından tespiti durumunda konuyla ilgili yetkili olan Cumhuriyet Savcılığına suç duyurunda bulunulmaktadır. Son beş yıl incelendiğinde toplam açılan ve sonuçlanan analiz dosyaları sayılarına Tablo 3.7.'de yer verilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.24):

Tablo 3.7. Analiz Dosyalarının Türlerine Göre Dağılımı ve Açılan - Tamamlanan Dosya Sayıları (2018-2022)

Yıl - Dosya Sayısı	AÇILAN ANALİZ DOSYALARI				SONUÇLANAN ANALİZ DOSYALARI			
	Analiz ve Değerlendirme	Mal Varlığı Araştırma	Stratejik Analiz	Toplam Açılan Dosya	Analiz ve Değerlendirme	Mal Varlığı Araştırma	Stratejik Analiz	Toplam Sonuçlanan Dosya
2018	20.445	830	9	21.284	23.893	1.123	9	25.025
2019	21.180	665	12	21.857	19.023	561	9	19.593
2020	11.119	346	19	11.484	9.906	377	15	10.298
2021	7.397	338	29	7.764	15.930	378	31	16.339
2022	6.581	278	95	6.954	6.753	322	65	7.139

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.24)

Raporda, 2022 yılında sonuçlandırılan dosyaların %70'inin "anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar"a ilişkin olduğu belirtilmiştir. Bahse mevzu suçlar arasında; anayasayı ihlal, hükümete karşı suç, silahlı örgüt ve yasama organına karşı suç bulunmaktadır. Bunun ardından dosyaların %13'ü "terör veya terörizmin finansmanı" suçuna, %5'i yasa dışı bahis - kumar oynatmak suçuna ve %5'lik bir kısmı da dolandırıcılık suçuna ilişkin olduğu ifade edilmiştir. Ek olarak analizden geçen kişilerin en büyük çoğunluğu olarak %37'sinin "yasa dışı bahis - kumar oynatmak" suçuna yönelik şüphe sebebiyle analiz edildiği de görülmektedir. Yapılan tüm analiz çalışmalarının ardından elde edilmiş olan analiz - istihbarat sonuçları; Mali Tespit Raporu, Mali Analiz Raporu, Bilgi Notu, Suçtan Elde Edilen Değer Raporu veya Sorgu Sonuç Tabloları şeklinde adli - kolluk birimlerine veyahut yetkili olan diğer kamu kurumlarına gönderilerek onlarla da paylaşılmaktadır. 2022 yılı içerisinde 4.319 adet rapor, 621 adet bilgi notu olmak üzere toplam 4.940 adet rapor - bilgi notu düzenlenmiş ve bunların içerisinde toplam 31.650 kişi yer almıştır. Ek olarak aynı yılda yasa dışı bahis oynatma suçuyla alakalı olarak 346 adet analiz dosyasının sonuçlandırıldığı ve bu dosyalar neticesinde 17.037 kişi ile ilgili istihbarat toplama ve analiz yapma çalışmaları yürütüldüğü açıklanmıştır. Çalışmaların ardından 303 adet analiz raporunun ve bilgi notunun, 49 adet suçtan elde edilen değer raporunun düzenlenerek hem ilgili savcılıklara hem de EGM - Siber Suçlar ile Mücadele Daire Başkanlığına gönderildiği belirtilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.25-26).

3.3.1.3.3. Aklama suçunun incelenmesine yönelik faaliyetleri

MASAK tarafından yapılan analizlerin ve değerlendirmelerin neticesinde bazı durumlarda daha ayrıntılı inceleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. MASAK'ın hem görevlerinden hem de yetkilerinden biri olan inceleme faaliyetin, adli makamlar tarafından talep edilebileceği gibi Başkanlık tarafından dosyanın direkt olarak incelemeye gönderilmesiyle de gerçekleştirilebilir. İnceleme faaliyeti, 5549 sayılı Kanununun 2. maddesi ile belirtilmiş olan denetim elemanları vasıtasıyla yapılmaktadır. Son beş yıla ait aklama ve terörizmi finanse etme suçuyla ilgili dosyaların istatistikleri Tablo 3.8.'de yer almaktadır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.26).

Tablo 3.8. İnceleme Dosyalarının Sayıları (2018-2022)

Yıl	Bir Önceki Yılda Devreden Dosya Sayısı	Açılan Dosya Sayısı	Sonuçlandırılan Dosya Sayısı
2018	171	89	75
2019	185	29	70
2020	144	46	46

2021	144	19	51
2022	112	32	38
TOPLAM	756	215	280

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.26)

Aklama suçuna yönelik gerçekleştirilen inceleme faaliyetleri çerçevesinde 2018 - 2022 yılları arasında devreden, açılan ve sonuçlandırılan dosya sayılarına Tablo 3.8.'de gösterilmiştir. 2022 yılı incelendiğinde bir önceki yıldan 112 adet dosyanın devrettiği, devreden dosyalara ek olarak yıl içerisinde 32 dosya açıldığı ve 38 adet dosyanın da sonuçlandırıldığı görülmektedir. Açık ve net olarak sonuçlandırılmayan dosya sayısının fazla olduğu ve sonraki yıla bir hayli dosya devredileceği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.9. Sonuçlandırılmış Olan İnceleme Dosyaları İçerisinde Adı Geçen Kişi Sayıları (2018-2022)

Yıl	Sonuçlandırılmış Olan İnceleme Dosyaları İçerisinde Adı Geçen Kişi Sayısı
2018	3.554
2019	3.112
2020	2.613
2021	2.137
2022	1.752
TOPLAM	13.168

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.27)

Sonuçlandırılmış olan inceleme dosyaları içerisinde adı geçen kişi sayılarına 2018 - 2022 yılları arasında göz atıldığında ilk yıldan son yıla kadar düşüş yaşandığı Tablo 3.9. üzerinde görülmektedir.

Tablo 3.10. Suç Duyurusunda Bulunulan Kişi Sayıları (2018-2022)

Yıl	Analiz ve Değerlendirme	İnceleme	Toplam Suç Duyurusu
2018	45	220	265
2019	39	181	220
2020	3	184	184
2021	67	114	181

2022	395	101	496
TOPLAM	549	800	1.349

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.27)

Kara para aklama suçuyla alakalı yapılan analiz ve değerlendirmelerin, incelemelerin ve bunlara bağlı olarak suç duyurusu yapılan kişi sayısının 2018 - 2022 yılları arasındaki değişimi Tablo 3.10.'da gösterilmiştir. Bahse mevzu yıllar arasında toplam 1.349 kişi hakkında yetkili olan savcılığa suç duyurusunda bulunulduğu görülmektedir. 2022 yılı içerisinde 395 adet analiz ve değerlendirme yapılırken, 101 adet inceleme yapıldığı ve bunların neticesinde 496 adet suç duyurusunda bulunulduğu dikkat çekmektedir. Son beş yıl içerisinde en yüksek sayılara da 2022 itibarıyla ulaşıldığı tablodan anlaşılmaktadır.

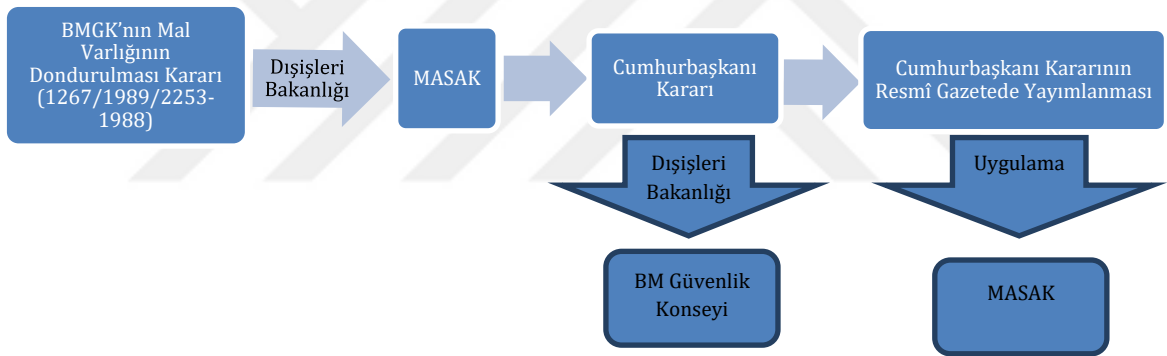
3.3.1.3.4. İdari tedbir kapsamında gerçekleşen faaliyetleri

İdari tedbir kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler, terör ve terörizmin finanse edilmesiyle alakalı olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları içerisinde listelenmiş kişilerin sahip olduğu mal varlıklarının dondurulması ile yurt dışından yapılmış olan taleplere yönelik mal varlıklarının dondurulması şeklindedir. İdari tedbir kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler içerisinde; işlemlerin ertelenmesi anlamında yapılmakta olan faaliyetler ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmiş yasa dışı bahis ve kumar suçlarıyla mücadelede yapılan çalışmalar da yer almaktadır. Erteleme işlemleri ve mal varlığının dondurulmasına yönelik kararlar, suçun önlenmesi ve suçla etkin bir şekilde mücadele edebilmek adına geliştirilmiş yöntemlerdir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2019, s.39).

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarında Listelenen Kişilere Ait Mal Varlıklarının Dondurulması

Terörizm son yıllarda uluslararası boyutta bir hayli artış göstermiş ve bu sebeple başta Birleşmiş Milletler olmak üzere; Avrupa Birliği, Dünya Bankası, FATF, Avrupa Konseyi, Uluslararası Para Fonu gibi organizasyonlar bağlayıcı veyahut tavsiye niteliğinde bazı düzenlemeler ortaya koymuştur. Birleşmiş Milletler tarafından bağlayıcı nitelikte olan terör ve terörizmi finanse etmenin engellenmesine yönelik olarak bazı Güvenlik Konseyi kararları alınmaktadır. Bahse mevzu bu kararlar "Birleşmiş Milletler Şartı" uyarınca ortak tedbir ve yaptırımları belirleme yetkisi kapsamında alınmaktadır. Elbette bu kararlar terör örgütleri veya teröristlere yönelik alınmakta, bunlarla ilişkili kişi ile kurumların da mal varlıklarının dondurulması açısından gerekli düzenlemeleri içerisinde bulundurmakta ve devletleri bunu sağlamak adına iş birliğine çağırılmaktadır. İfade edilen kararlar; 1267 (1999 yılı), 1988 (2011 yılı) ve 1989 (2011 yılı) sayılı kararlardır. Alınan bu kararlarla beraber terör örgütleriyle

kaynaklı olduğu ve terörizme finansal destek sağladığı bilinen kişi ya da kuruluşların bilgilerinin bulunduğu liste Birleşmiş Milletler üyesi devletlere gönderilerek liste içerisinde yer alan kişi ya da kuruluşların mal varlıklarının dondurulması yükümlülüğü getirilmektedir. Liste; ortaya çıkan, tehdit oluşturur terör örgütleriyle birlikte genişletilmekte ve bu örgütlere finansal destek sağlaması sebebiyle mal varlıkları dondurularak yaptırım uygulanacak kişi ya da kuruluşların sayısı artmaktadır. BMGK tarafından yukarıda da belirtilen kararların uygulanmasına ve terörizmi finanse etmenin önlenmesi adına mal varlığının dondurulmasına yönelik usul ve esaslar, ülkemizde 6415 sayılı Kanunda düzenlenmiştir. 6415 sayılı Kanunun 5. maddesi çerçevesinde BMGK tarafından 1267, 1988 ve 1989 sayılı kararlar ile bu kararlar neticesinde listelenmiş olan kişi, kuruluş veyahut organizasyonların tasarrufunda bulunan mal varlıklarının dondurulması kararları Resmî Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararlarıyla hiç gecikme yaşanmadan uygulanmaktadır. Ülkemizde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin bahis konusu üzerine vermiş olduğu kararlar neticesinde listelenmiş olan kişilere ait mal varlığının dondurulması sürecine aşağıdaki Şekil 3.2.'de yer verilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.27-28).

Şekil 3.2. BMGK Kararları Çerçevesinde Mal Varlığının Dondurulması Süreci

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.28)

BMGK tarafından ortaya koyulan yaptırım listelerinde kişilerin bilgilerinde bir güncelleme olması, listeden çıkarma veyahut listeye ekleme gibi değişikliklerin yaşanması durumunda güncel haline uygun bir şekilde Cumhurbaşkanlığı Kararı alınarak Resmî Gazetede yayımlanır. Bu anlamda ülkemizde 2021 yılında 8 adet, 2022 yılında ise 7 adet Cumhurbaşkanlığı Kararı alınmıştır. Son beş yıl içerisinde alınan kararların sayıları Tablo 3.11'de gösterilmiştir.

Tablo 3.11. 6415 Sayılı Kanun'un 5. Maddesi Çerçevesinde Alınmış Olan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı Kararları Sayıları (2018-2022)

		Mal Varlığı Dondurma	Mal Varlığı Dondurma Kararı	Bilgileri

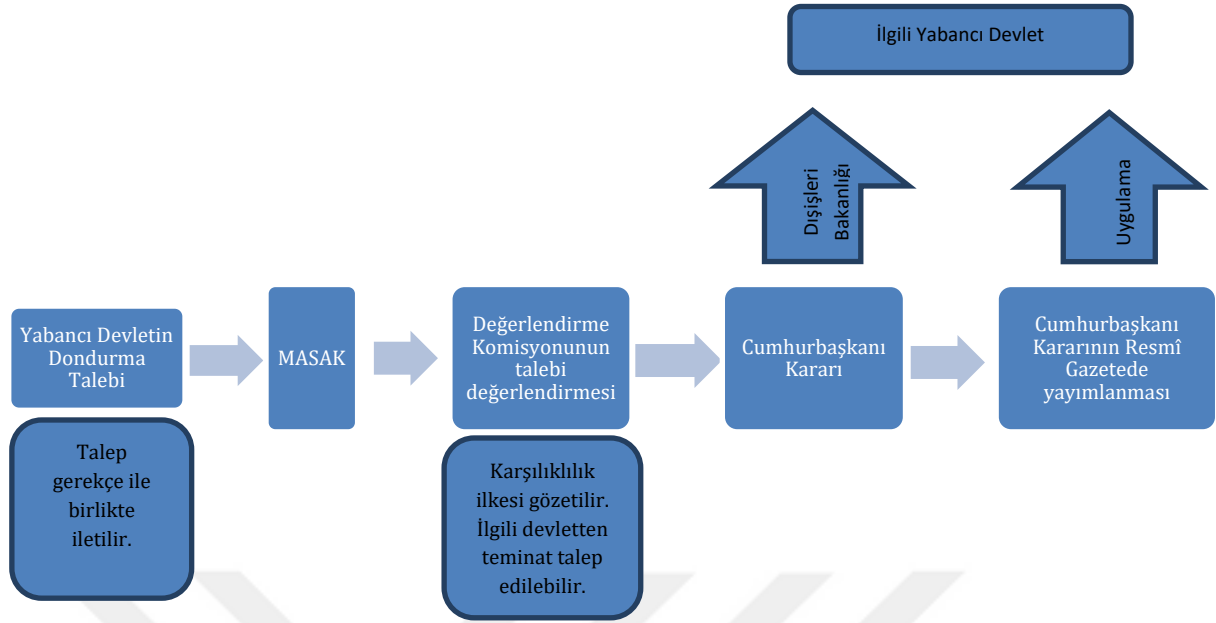
Yıl	Alınan Karar Sayısı	Kararı Alınanlar		Kaldırılanlar		Güncellenenler	
		Gerçek Kişi	Tüzel Kişi - Kuruluş - Organizasyon	Gerçek Kişi	Tüzel Kişi	Gerçek Kişi	Tüzel Kişi - Kuruluş - Organizasyon
2018	8	9	3	1	-	4	1
2019	17	4	1	8	1	10	-
2020	9	4	5	3	-	2	1
2021	8	4	1	3	1	9	-
2022	7	-	2	8	3	6	-
TOPLAM	49	33	16	36	5	40	3

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.29)

6415 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde alınmış olan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı Kararlarının son beş yıldaki veriler detaylı bir şekilde Tablo 3.11.'de gösterilmiştir. Temmuz 2018'den sonra Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesi sebebiyle bahse mevzu kanunun 5. maddesinin 1. ve 4. fıkralarında bulunan Bakanlar Kurulu ibaresi Cumhurbaşkanlığı şeklinde değiştirilmiştir (6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, 2021, s.2). Günümüzde mal varlığının dondurulması kararı Cumhurbaşkanlığı tarafından alınmaktadır. Buna göre Tablo 3.11.'de 2022 yılı incelendiğinde mal varlığı dondurma kararı çerçevesinde; gerçek kişilere yönelik herhangi bir karar alınmazken, tüzel kişi - kuruluş - organizasyonlara yönelik 2 adet mal varlığı dondurma kararı alındığı görülmektedir. Mal varlığı dondurma kararı kaldırılanlar çerçevesinde ise 8 adet gerçek kişinin, 3 adet ise tüzel kişinin mal varlıklarına yönelik dondurma kararının kaldırıldığı görülmektedir. Son olarak 6 adet gerçek kişinin bilgilerinin güncellendiği, tüzel kişi - kuruluş - organizasyonlara ilişkin herhangi bir bilgi güncellemesi yapılmadığı tablodan anlaşılmaktadır.

Yabancı Devletler Tarafından Yapılan Taleplere İlişkin Malvarlıklarının Dondurulması Faaliyetleri

Türkiye'de bulunan bir kişinin, kuruluşun veyahut organizasyonun tasarrufunda bulunan mal varlığının dondurulması 6415 sayılı Kanunun 6. maddesi çerçevesinde talep edilirse bu durum ilk olarak Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilir ve talepler Cumhurbaşkanlığına gelerek karara bağlanır. Yabancı bir devletin, Türkiye'den talep etmesi neticesinde mal varlığının dondurulmasına yönelik süreç aşağıdaki Şekil 3.3. üzerinden gösterilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.29).

Şekil 3.3. Yabancı Devlet Talebi Çerçevesinde Mal Varlığının Dondurulması Süreci

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.29)

Şekil 3.3.'de gösterildiği üzere; yabancı devlet tarafından gerekçesi ile birlikte hazırlanan mal varlığı dondurma talebi iletilir ve MASAK tarafından bir değerlendirme yapılır. Talebe yönelik yapılan mali araştırma sonuçlarının araştırma raporuna bağlanması ile beraber Değerlendirme Komisyonuna sunulmaktadır. Değerlendirme Komisyonunda "karşılıklılık ilkesi" gözetilerek değerlendirilen rapor Cumhurbaşkanına sunulur ve mal varlığının dondurulması kararının alınması neticesinde Dışişleri Bakanlığı tarafından yabancı devlete iletilir. Karar Resmî Gazetede yayımlanır ve uygulamaya alınır.

2017, 2018 ve 2019 yılları arasında herhangi bir yabancı ülke tarafından mal varlığının dondurulmasına yönelik talep olmamış ve bu sebeple bahse mevzu yıllarda Cumhurbaşkanı kararı alınmamıştır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2020, s.31). 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait yabancı devletlerden gelen mal varlığı dondurulması talebi üzerine alınan Cumhurbaşkanlığı Kararları ise aşağıdaki Tablo 3.12.'de gösterilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.30).

Tablo 3.12. Yabancı Devletlerden Gelen Mal Varlığı Dondurma Taleplerinin Yıllara Göre Dağılımı (2020-2022)

Yıl	Alınan Karar Sayısı	Yabancı Devlet Talep Sayısı	Mal Varlığı Dondurma Kararı Alınanlar	
			Gerçek Kişi	Tüzel Kişi - Kuruluş - Organizasyon

2020	6	2	10	10
2021	3	3	40	8
2022	3	2	6	-
TOPLAM	12	7	56	18

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.30)

2022 yılında 3 adet Cumhurbaşkanlığı Kararı bulunduğu görülmektedir. Tabloda yer alan yıllar arasında toplam 74 kişi hakkında mal varlığının dondurulması kararı alınmıştır. Bunlardan 56'sı gerçek kişiyken, 18'i tüzel kişi, kuruluş veya organizasyondur. 6415 sayılı Kanununun 12. maddesinin ikinci fıkrası gereği, verilen mal varlığının dondurulması kararlarının yerine getirilmesinden MASAK sorumludur. Bu duruma yönelik olarak 2021 yılı içerisinde Cumhurbaşkanlığı tarafından alınan kararların, MASAK tarafından ilgili kurum/kuruluşlara ivedilikle bildirildiği belirtilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.31).

İşlemlerin Ertelemesine Yönelik Yapılan Faaliyetler

5549 sayılı Kanunun ilgili maddesi gereğince; yükümlülerin gözetiminde ya da aracılıklarıyla teşebbüs edilen veyahut halihazırda devam etmekte olan işlemlerde, işleme konu olan mal varlığının aklama veya terörizmi finanse etme suçlarından herhangi biriyle ilişkili olduğuna dair bir şüphe bulunabilir. Şüphe bulunması durumunda, Başkanlık tarafından şüphenin teyit edilebilmesi, işlemi analiz edebilmek ve gerekli görülmesi durumunda analiz sonuçlarının yetkili makamlara gönderilmesi amacıyla bahse mevzu işlemlerin yedi iş günü boyunca askıya alınabilmesi veya işlemlerin aynı süre zarfı boyunca gerçekleşmemesi için gerekli yetkiye Hazine ve Maliye Bakanı sahiptir. Yükümlü olarak görülen mali kuruluşlar tarafından 2022 yılı içerisinde 4.906 adet işlem erteleme talebinin MASAK'a gönderildiği aşağıdaki Tablo 3.13.'de gösterilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.32).

Tablo 3.13. Erteleme Talep Edilen ve Ertelemesine Karar Verilen İşlem Sayıları (2018-2022)

Yıl	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM
Erteleme Talep Sayısı	45.388	9.919	6.546	7.218	4.906	73.977
Ertelenen İşlem Sayısı	35.469	2.013	3.256	4.663	2.281	47.682

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.32-33)

Tablo 3.13. ile MASAK'a gelen talepler üzerinden yapılmış olan değerlendirmeler veyahut Başkanlık tarafından resen gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda 2022 yılı içerisinde 2.281 adet işlem hakkında, erteleme yetkisine sahip olan Hazine ve Maliye Bakanı tarafından işlem erteleme kararı alındığı görülmektedir. Son beş yıla bakıldığında ise 73.977 adet talepten 47.682 adeti kabul edilmiştir. Aşağıda yer alan Tablo 3.14. ertelenme talebi kabul edilen işlemlerin toplam tutarlarını göstermektedir.

Tablo 3.14. Ertelenme Talebi Kabul Edilen İşlemlerin Tutarları

ERTELENEN İŞLEMLERİN TOPLAM TUTARLARI	
Cinsi	2022
TL (Türk Lirası)	993.412.992,91
USD (Amerikan Doları)	107.435.642,34
EUR (Avro)	52.884.749,29
GBP (Sterlin)	31.103,64
XAU (Ons)	34.595,32
Kripto Varlık (TL)	163.117,22
CHF (İsviçre Frangı)	1.499,27
CAD (Kanada Doları)	150.690,84
JPY (Japon Yeni)	2.230.053,00

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.33)

Ertelenme talebi kabul edilen işlemlerin 2022 yılındaki tutarlarına Tablo 3.14. üzerinden bir inceleme yapıldığında ilk beşin sırasıyla; Türk Lirası, Amerikan Doları, Avro, Japon Yeni ve kripto varlıklar tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Ertelenme talebi kabul edilen işlemlerin hangi suç türlerine ait olduğu aşağıda Tablo 3.15. üzerinden gösterilmiştir.

Tablo 3.15. Ertelenme Talebi Kabul Edilen İşlemler ve Tutarlarının Suç Türlerine Göre Dağılımı (2022)

SUÇ TÜRÜ	ERTELENEN İŞLEM	TL	USD	EUR	JPY	Kripto Varlık
Aklama	72	63.726.801,85	10.943.741,37	3.023.370,98	-	25.465,93
Bahis	1.254	209.037.599,96	968.954,35	76.086,73	2.230.053	18.953,29
Dolandırıcılık	562	435.699.559,10	26.830.685,41	41.896.987,61	-	118.698,00

Vergi Kaçırma	208	261.245.490,53	28.219.774,69	2.043.397,95	-	-
Uyuşturucu Kaçakçılığı	9	13.033.449,01	230.691,82	-	-	-
Göçmen Kaçakçılığı	5	1.751.838,55	700,00	-	-	-
Tarihi Eser Kaçakçılığı	1	1.187,66	35.001,68	1,45	-	-
Terör ve Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar	170	8.917.066,25	40.206.093,02	5.844.904,57	-	-
Genel Toplam	2.281	993.412.992,91	107.435.642,34	52.884.749,29	2.230.053	163.117,22

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.33)

Tablo 3.15.'de 2022 yılı içerisinde yetkiye sahip olan Hazine ve Maliye Bakanı tarafından verilmiş olan erteleme işlemlerinin ve bunlara ait tutarların suç türlerine göre dağılımı gösterilmiştir. Erteleme işlemlerinin sayılarına bakıldığında 1.254 adetle ilk sırada yasa dışı bahis suçu yer almaktadır. Ertelenen işlem sayısı açısından ikinci sırada bulunan dolandırıcılık suçunun tutarının ise diğer suçlara göre bir hayli fazla olduğu görülmektedir.

Bilişim Sistemleri Vasıtasıyla İşlenen Yasa Dışı Bahis ve Kumar Suçları ile Mücadele Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Yasa dışı bahis oynatma suçuna yönelik olarak toplamda 346 adet analiz dosyası sonuçlandırılmış, bahse mevzu dosyalar çerçevesinde 17.047 kişiye yönelik istihbarat toplama ve analiz çalışmaları yapılmıştır. Yapılmış olan çalışmalar neticesinde ise ilgili savcılıklara ve EGM Siber Suçlar ile Mücadele Daire Başkanlığına suçların tespitinin yapılabilmesi adına, 303 adet Analiz Raporu ile Bilgi Notu ve 49 adet de Suçtan Elde Edilen Değer Raporu hazırlanarak gönderilmiştir. Yasa dışı bahis faaliyetini organize eden kişilerin kullanımında fakat üçüncü kişilere ait olan banka hesaplarıyla gerçekleşen 1.254 adet işlemin aşağıdaki Tablo 3.16.'da detayına yer verilmiştir. Bahse mevzu 1.254 adet işleme 5549 sayılı Kanununun 19/A maddesi gereğince Hazine ve Maliye Bakanı tarafından yedi iş günü süreyle erteleme kararı verilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.35).

Tablo 3.16. Yasa Dışı Bahisle Mücadele Çerçevesinde Erteleme Kararı Verilen İşlem Tutarları (2022)

CİNSİ	TUTAR
-------	-------

TL (Türk Lirası)	209.037.599,96
USD (Amerikan Doları)	968.954,35
EUR (Avro)	76.086,73
GBP (Sterlin)	8.220,00
CAD (Kanada Doları)	825,00
JPY (Japon Yeni)	2.230.053,00
ALTIN (Gr)	45.48
Kripto Varlık (TL)	18.953,29

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.35)

Adli makamlar ve EGM Siber Suçlar ile Mücadele Daire Başkanlığına gönderilmiş olan Mali Tespit Raporları ile bilgi notları neticesinde aşağıda Tablo 3.17.'de ayrıntılı halinin görülebileceği üzere 5271 sayılı Kanununun 128. maddesi gereği mahkemelerce 420 kişinin bankalarda bulunan paralarına el koyma kararı verilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.35). Miktarlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3.17. Yasa Dışı Bahisle Mücadele Çerçevesinde Adli Tedbir Tutarları (2022)

CİNSİ	TUTAR
TL (Türk Lirası)	10.758.149,31
USD (Amerikan Doları)	33.703,57

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.35)

2022 yılında mahkemeler tarafından 420 kişinin toplam 10.758.149,31 Türk Lirasına, 33.703,75 Amerikan Dolarına el koyma kararı verildiği tablodan anlaşılmaktadır.

3.3.1.3.5. Düzenleme ve koordinasyon faaliyetleri

Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmi finanse etme ile mücadeleye yönelik mevzuat çerçevesinde, 2022 yılında yapılmış olan düzenleme faaliyetlerine ilişkin çalışmalara aşağıda yer verilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.39-40):

- 17.11.2022 tarihli ve 32016 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 21 Sıra No'lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği ile kamusal nüfuz sahibi olan kişiler hakkında yükümlülerin alması ve uygulaması gereken sıkılaştırılmış tedbirlere yönelik usul ve esaslar düzenlenmiştir.

- 05.07.2022 tarihli ve 31887 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 7417 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1. maddesinin birinci fıkrasında, 5549 sayılı Kanunun 2. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılmış olan denetim elemanlarından MASAK'ın yapmış olduğu sözlü sınavda başarılı olanların Hazine ve Maliye Uzmanı şeklinde görevlendirme yapılarak MASAK'a direkt atanmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.
- 16.06.2022 tarihli ve 31868 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile yükümlülerin yaptığı kimlik tespitine yönelik tutarın “yetmiş beş bin” ibaresi değiştirilerek “seksen beş bin” olmuştur.
- 18.05.2022 tarihli ve 31839 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Uzaktan Kimlik Tespiti Hakkındaki 19 Sıra No'lu Genel Tebliğde Bazı Değişiklikler Yapan 20 Sıra No'lu MASAK Genel Tebliği ile yurt dışında yaşayan vatandaşların mevduat ve katılım sistemi (YUVAM) hesaplarıyla aracı kurumlar, faktöring, finansal kiralama, portföy yönetim şirketleri, finansman ve tasarruf finansman şirketlerinin müşterileri ile sürekli olarak iş ilişkisi tesisinde uzaktan kimlik tespiti yapılmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.
- Yükümlülere yönelik olarak suç neticesinde elde edilmiş gelirlerin aklanması ve terörizmi finanse etme ile mücadele çerçevesindeki farkındalıklarını arttırabilmek amacıyla rehberler, broşürler ve diğer eğitici dokümanlar hazırlanmıştır. 2022 yılı içerisinde hazırlanmış olan rehber veyahut diğer eğitici dokümanlar aşağıdaki gibidir:
 - Kamusal Nüfuz Sahibi Kişilere Yönelik Uygulama Rehberi
 - Finansal Olmayan Belirli İş ve Mesleklere (Fobim) Yönelik Terörizmin İlgili Mücadele Rehberi
 - Finansal Kuruluşlara Yönelik Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Rehberi
 - Mal Varlığının Dondurulmasına İlişkin Uygulama Rehberi
 - Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar İçin Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi

2022 yılı içerisinde MASAK tarafından, 5549 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatla alakalı olmakla beraber yükümlülerle diğer kurumlar ve kuruluşlardan gelen görüş taleplerinin karşılanabilmesi adına çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde 77 adet görüş talebiyle birlikte 135 bilgi edinme başvurusuna cevap verilmiştir. Ayrıca TBMM çalışmaları çerçevesinde yöneltilmiş olan 20 adet soru önergesi de MASAK tarafından cevaplandırılmıştır. Aşağıdaki Tablo 3.18.'de cevaplandırılmış olan görüş talebi, bilgi edinme başvurusu ve soru önergelerinin son beş yıl itibarıyla sayıları verilmiştir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.40).

Tablo 3.18. Cevaplandırılmış Olan Görüş Talebi, Bilgi Edinme Başvurusu ve Soru Önergelerinin Dağılımı (2018-2022)

YIL	Cevaplandırılan Görüş Talebi	Cevaplandırılan Bilgi Edinme Başvurusu	Cevaplandırılan Soru Önergesi
2018	53	150	7
2019	58	49	1
2020	44	97	6
2021	69	161	32
2022	77	135	20
Toplam	301	592	66

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.41)

Son beş yıl verilerine göre toplam 301 adet görüş talebi, 592 adet bilgi edinme başvurusu ve 66 adet soru önergesinin MASAK tarafından cevaplandırıldığı görülmektedir. Raporla gelen görüş talebi, gelen bilgi edinme başvurusu ve gelen soru önergesi sayılarına yönelik herhangi bir bilgi olmadığı için cevaplandırılma sayılarının hangi orana denk geldiği hesaplanamamaktadır.

3.3.1.3.6. Dış ilişkiler kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler

Kara para aklama ile etkin bir mücadelenin sergilenebilmesi adına yurt içinde olduğu kadar yurt dışında da etkin bir şekilde mücadele vermek gerekmektedir. Küresel boyutta bir mücadele verilmesi yerinde olacaktır. Çünkü günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle yaşanan gelişmeler küresel çapta etkiler yaratmaktadır. Bu anlamda kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele adına küresel çapta faaliyetler yapan, mücadelenin merkezinde yer alan başta FATF olmak üzere Egmont Grubu faaliyetleri, MASAK'ın görev alanını kapsayan konularda kendisine denk olacak yabancı kurumlarla imzaladığı Mutabakat Muhtıraları, uluslararası kuruluşlarla beraber yapılan diğer çalışmalar ve MASAK'ın katılım sağladığı yurt dışında yapılan toplantılar ile uluslararası düzeyde sağlanan bilgi alışverişi dış ilişkiler kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerdir.

FATF tarafından yapılan değerlendirme; yayımlanmış olduğu standartlara ve bunlara yönelik oluşturduğu metodoloji kriterlerine dayanmaktadır. FATF tarafından dördüncü tur değerlendirme süreci 2014 yılında başlatılmış ve 2022 yılına kadar toplam 29 ülke değerlendirilmiştir. Küresel çapta etkiler yaratan Covid - 19 salgınının 2020 yılında ortaya çıkmasıyla değerlendirme süreci de olumsuz etkilenmiştir. 2022 yılı içerisinde Güney Afrika, İzlanda, Japonya ve Yeni Zelanda'nın karşılıklı değerlendirme raporları görüşülerek kabul edilmiştir. FATF tarafından 2022 yılında yürütülmüş olan çalışmalara MASAK tarafından

katılım sağlanmıştır. Bu çalışmalar değerlendirme süreci dışında gerçekleştirilmiştir ve şu şekildedir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.41):

- DAES, El – Kaide ve iltisaklılarının finansmanına yönelik güncelleme çalışması
- Göçmen kaçakçılığı neticesinde ortaya çıkan aklama ve terörizmin finansmanı riskleri
- Sanal varlıklar ile beraber sanal varlıkların hizmet sağlayıcıları çerçevesinde çalışmalar

FATF tarafından yapılan dördüncü tur karşılıklı değerlendirme süreci Türkiye adına 2019 yılında tamamlanmıştır. Aynı yıl içerisinde Ekim ayında FATF tarafından yapılmış olan Genel Kurul toplantısında ise Karşılıklı Değerlendirme Raporu görüşmüş ve kabul edilmiştir. Bahse mevzu raporun kabul edilmesinin ardından raporda belirtilen eksikliklerin giderilebilmesi adına çalışmalar yapılmıştır. Bununla beraber Türkiye'nin aklama ve terörizmi finanse etme ile mücadele sisteminde etkinliğin artırılabilmesine yönelik çalışmalar da gerçekleştirilmiştir. Hem rapordaki eksikliklerin hem de aklama ve terörizmi finanse etme ile mücadele sistemindeki etkinliğin artırılabilmesi için 2022 yılı içerisinde gerçekleştirilen çalışmalar şöyledir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.41-42):

- Kamusal nüfuz sahibi olan kişilere yönelik alınması gereken tedbirleri barındıran Mali Suçları Araştırma Kurulu 21 No'lu Tebliği ve Uygulama Rehberi yayımlanmıştır.
- Finansal kuruluşlar ve finansal olmayan belirli işler ile meslekler için terörizmin finanse edilmesine yönelik mücadele rehberleri yayımlanmıştır.
- Aralık 2022'de finansal kuruluşlar ile bahse mevzu kuruluşların denetlenmesinde ve düzenlenmesinde rol oynayan kurumların katılım gösterdiği farkındalığı artıracak çevrimiçi çalıştaylar düzenlenmiştir.
- 16.07.2021 tarihinde kabul edilen ve 17.07.2021 tarihli ve 31544 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan 2021/16 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle Türkiye'de Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele ve Müsadere Uygulamalarında Etkinliğin Artırılması Strateji Belgesi çerçevesinde oluşturulan yaptırımları izleme, tehdit ve kırılganlık çalışma grupları düzenli olarak toplanıp çalışmalarını sürdürmektedir.
- Kırılganlık Çalışma Grubu adı altında var olan yedi ayrı Risk Analiz Çalışma Grubu tarafından, özel sektör ile beraber düzenleyici ve denetleyici kurumların temsilcilerinin de katılımıyla, hedeflenmiş mali yaptırımlara uyum ve suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ve terörizmi finanse etme kapsamındaki yükümlülüklere uyma noktasında risk analizleri yapılmış ve denetim programları hazırlanmıştır.
- Yetkili makamlar arasındaki iş birliğinin ve koordinasyonun güçlendirilebilmesi ile bilgi paylaşımındaki etkinliğin artırılabilmesi adına Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu, Vergi Denetim Kurulu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme

Kurumu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ve Ticaret Bakanlığı ile imzalanmış olan protokoller çerçevesinde bilgi paylaşımları gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen çalışmaların ardından sunulmuş olan ikinci takip raporu FATF tarafından kabul görmüş ve bazı konuları düzenleyen tavsiyelerden puan artışları yaşanmıştır. Ekim 2021'de gerçekleştirilen Genel Kurul toplantısında, FATF tarafından Türkiye "Artırılmış İzleme Altındaki Ülkeler" listesine alınmıştır. Bu anlamda eksikliklerin giderilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilerek raporlanmıştır. 2022 yılı Haziran ve Ekim aylarında gerçekleştirilmiş olan Genel Kurul toplantılarında bahse mevzu raporlar değerlendirilmiş ve Türkiye tarafından atılan adımların olumlu olduğu sonucuna varılmıştır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.42).

Dış ilişkiler kapsamında MASAK, Egmont Grubu ile de bir hayli faaliyet gerçekleştirmektedir. Temel amacı aklama ve terörizmi finanse etme faaliyetleriyle mücadeleye destek olmak için mali istihbarat birimlerinin bilgi paylaşımlarıyla iş birliklerini geliştirmek olan ve 1995 yılında kurulan Egmont Grubuna, MASAK'ın üye olması 1998 yılında gerçekleşmiştir. 2022 yıl sonu itibarıyla üye sayısı 167 olan Egmont Grubunun çalışmaları MASAK tarafından yakın takip edilmektedir. Yapılan çalışmalara gerekli katılım MASAK tarafından sağlanırken 2022 yılı içerisinde katkı sağlanan çalışmalar ise şu şekildedir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.43):

- Egmont Grubu içerisinde mali istihbarat birimlerine yönelik iki yılda bir gerçekleştirilen bilgi güncelleme faaliyetinin (Egmont Biennial Census) tamamlanması.
- Mali istihbarat birimleri finansman modellerine yönelik olarak yapılan araştırma anketinin tamamlanması.
- Stratejik ve operasyonel faaliyetlerde açık kaynak kullanımı konusundaki çalışmaya katkı sağlanarak bu anlamda örnek olaylar sunulması.
- Çok taraflı bilgi paylaşımı kapsamında mutabakat muhtırası imzalanması hususundaki çalışmaya katkı sağlanması.

MASAK'ın, yabancı ülkelerde bulunan kendisine denk mali istihbarat birimleriyle bilgi ve belge değişimi yapmak için görevi ve yetkisi vardır. Bilgi ve belge değişimlerinin yapılması için güvenli bir araç olarak görülen Egmont Güvenlik Ağı (ESW) kullanılmaktadır. Bahse mevzu ağı Egmont Grubu üyesi mali istihbarat birimleri bağlıdır. MASAK tarafından açıklanan faaliyet raporunda yer alan bilgilere göre 2022 yılı içerisinde 96 farklı ülkede bulunan mali istihbarat birimleri toplam 711 kez bilgi talebinde bulunmuştur. MASAK ise 47 farklı ülkede bulunan mali istihbarat birimlerinden toplam 82 kez bilgi talep etmiştir. Ek olarak 2022 yılı içerisinde herhangi bir talep olmadan yani spontane bir şekilde gelişerek toplam 219 kez finansal istihbarat bilgisi paylaşıldığı açıklanmıştır (MASAK, Faaliyet Raporu,

2022, s.45). Son beş yıl yurt dışı istihbarat bilgi paylaşım sayılarının yer aldığı Tablo 3.19. aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.19. Yurt Dışı İstihbarat Bilgi Paylaşım Sayıları (2018-2022)

Yıl	Gelen Bilgi Talepleri		Giden Bilgi Talepleri	
	Gelen Bilgi Talebi	Spontane Bilgi Paylaşımı	Giden Bilgi Talebi	Spontane Bilgi Paylaşımı
2018	390	273	143	7
2019	513	251	94	-
2020	559	269	151	-
2021	537	266	360	2
2022	711	219	82	6

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.46)

Tablo 3.19. üzerinde bir inceleme yapıldığında yabancı ülkelere gelen bilgi taleplerinin, yabancı ülkelere giden bilgi taleplerinden bir hayli fazla olduğu görülmektedir. Özellikle spontane bir şekilde gelen bilgi talebi ile yine spontane olarak giden bilgi paylaşımı arasındaki fark oldukça fazladır.

3.3.1.3.7. Eğitim, bilgilendirme ve kamuoyu duyarlılığını artırmak amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler

MASAK tarafından yükümlülerin önleyici tedbirlere yönelik farkındalıklarını artırabilmek ve bu tedbirleri uygulamalarının sağlanması açısından eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. Getirilen tedbirlerin yükümlüler tarafından uygulanması, gerçekleştirilen aklama faaliyetlerinin ortaya çıkarılması ile engellenmesi ve bahse mevzu suçların işlenmesinde finansal sistemin bir araç olarak kullanılmaması açısından fazlasıyla önemlidir. Eğitim faaliyetleri MASAK tarafından sadece yükümlülere değil, düzenleyici ve denetleyici kurumlara, denetim birimlerine ve diğer kamu kurumlarına yönelik de verilmektedir. Ek olarak MASAK bünyesinde görevli personellerin dış paydaşlar tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılımı sağlanarak hem mesleki bilgi birikimlerini hem de yeterliliklerini geliştirmesi amaçlanmaktadır. 2022 yılı içerisinde eğitim ve bilgilendirme amacıyla gerçekleştirilen tüm faaliyetler şu şekildedir (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.46-48):

- 19 – 23 Aralık 2022 tarihleri arasında MASAK tarafından Finansal Sektör Çalıştayları; Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Türkiye Ödeme ve

Elektronik Para Kuruluşları Birliği, Sigorta Birliği ve Finansal Kurumlar Birliği katkılarıyla düzenlenmiştir.

- Yukarıda adı geçen birlik ve kurumlara ek olarak; Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Sermaye Piyasası Kurulu, Posta ve Telgraf Teşkilatı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gibi ilgili sektörlerde yetkili birçok kişinin katılımının sağlandığı çalıştaylarda şüpheli işlem bildirimleri, işlemlerin ertelenmesi, devamlı bilgi verme yükümlülüğü, terörizmin finansmanı ile mücadele rehberi, mal varlığı dondurma kararının uygulanması, 2022 yılı hedeflenen mali yaptırımlara uyum denetimi, mevzuat değişiklikleri ve yükümlülükler ile FATF dördüncü tur Türkiye değerlendirmesi gibi fazlasıyla konu ele alınmıştır.
- Yükümlülerin çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.
- Kolluk birimlerinde bulunan ve çeşitli unvanlara sahip olan 855 personele aklama ve terörizmin finanse edilmesiyle mücadele konularında eğitimler verilmiştir.
- Farklı denetim birimlerinden katılım sağlayan yaklaşık 450 denetim elemanına yüz yüze ve çevrimiçi eğitimler ile bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.
- Aklama ve terörizmin finanse edilmesiyle hem ulusal hem de uluslararası seviyede mücadele anlamında, farkındalık sağlayabilmek adına Dışişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı personellerinden yaklaşık 406 katılımcıya bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.
- MASAK bünyesinde görev yapan personellerin; Bakanlık, Başkanlık veyahut dış paydaşlar tarafından düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılımı sağlanmıştır.

3.3.1.3.8. Performans sonuçları

2022 yılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Performans Programında, MASAK için beş adet performans göstergesi bulunmaktadır. Göstergeler, Tablo 3.20.'de yer almaktadır (MASAK, Faaliyet Raporu, 2022, s.50).

Tablo 3.20. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi (2022)

No	Performans Göstergesi	2022 Yılı Hedefi	Yıl Sonu Gerçekleşmesi	Hedef Aşılmış	Hedefe Ulaşılmış	Hedefe Ulaşılamamış	Veri Elde Edilememiş
1	Alınan şüpheli işlem bildirim sayısı (adet)	195.000	425.322	•			
2	Denetlenen ve incelenen yükümlü sayısı (adet)	105	467	•			
3	Paydaşlarla birlikte gerçekleştirilen eğitim ve çalıştay sayısı (adet)	20	12			•	

4	Şüpheli işlem bildirimini gönderen yükümlü sayısı (adet)	241	340	•			
5	Yığın veriler ve şüpheli işlem bildirimleri üzerinden yapılan stratejik analiz çalışması sayısı (adet)	17	95	•			

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.50)

Tablo 3.20. incelendiğinde göstergelerden; alınan şüpheli işlem bildirim sayısı, denetlenen ve incelenen yükümlü sayısının, şüpheli işlem bildirim gönderen yükümlü sayısının ve yığın veriler ve şüpheli işlem bildirimleri üzerinden yapılan stratejik analiz çalışması sayısının 2022 yılı hedefi ve yıl sonu gerçekleşmesine bakıldığında hedefi aştıkları görülmektedir. Üçüncü sırada yer alan performans göstergesi; paydaşlarla birlikte gerçekleştirilen eğitim ve çalıştay sayısında ise hedefe ulaşamamıştır.

MASAK tarafından faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sırasında sahip olunan güçlü alanlar, gelişmeye açık alanlar, fırsatlar ve mevcut tehditlere yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Bahse mevzu değerlendirmeler Tablo 3.21.'de aşağıdaki gibi yer almıştır.

Tablo 3.21. GZFT Analizi

GÜÇLÜ ALANLAR	GELİŞMEYE AÇIK ALANLAR
<ul style="list-style-type: none"> • Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasının önüne geçilebilmesi amacıyla politikalar ve belirlenmiş olan politikalar kapsamında mevzuatın hazırlanması konusunda kurumun, belirleyici ve düzenleyici rolünün bulunması • Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren muadil kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunulmasını teminen, uluslararası antlaşma özelliğini taşımayan mutabakat muhtırası imzalama yetkisinin bulunması • Veri tabanında var olan fazlasıyla çeşitli verileri bir araya getirerek mali istihbarat adına bilgi üretmesi • Tecrübeli bir yönetim kadrosunun bulunması • Nitelikli uzman personelin bulunması 	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi personelini alma imkânına sahip olmaması • Geçici görevli olarak personel istihdam etme zorunluluğu • Verilerin güncelliğinde ortaya çıkan aksaklıklar • Aklama suçunun incelenmesinin ve yükümlülük denetimlerinin kurum dışı görevlendirmelerle yapılabilmesi

FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> • Kurumun görev alanı içerisinde olan konularda iş hacminin artması sebebiyle kurumun yeniden yapılanmasına yönelik ortaya çıkan ihtiyaç • Kurumun teknik alt yapısının geliştirilmesi • Faaliyet alanının uluslararası dayanışma için uygun olması • Başkanlık personeline eğitim imkanlarının sağlanması 	<ul style="list-style-type: none"> • MASAK tarafından talep edilen bilgilerin zamanında ve eksiksiz şekilde karşılanmaması sonucu yaşanan zaman kaybı • Kurumun görev alanı içerisinde olan konularda yaşanan iş hacmi artışının kurum kapasitesinin üstüne çıkması • Kayıt dışılığın fazla olması neticesinde finansal hareketleri izleyebilmenin ve bununla beraber aklama suçu incelemelerin güç hale gelmesi • Komşu ülkelerde gerçekleşen finansal istikrarsızlık neticesinde bahse mevzu ülkelerin taraf olduğu finansal işlemlerin niteliğinin belirlenmesinde güçlük yaşanması • Suçun araştırılması noktasında birden fazla uzmanlık alanının var olması nedeniyle iş birliği ve eş güdüm konularında güçlük yaşanması

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu. (2022, s.51)

MASAK tarafından hazırlanan GZFT analizi Tablo 3.21.'de gösterilmiştir. GZFT analizinin bir rehber olarak kullanılması halinde; kurumun hangi konularda gelişmesi gerektiğinin tespiti, fırsatların farkına varılarak değerlendirilmesi ve tehditlerin de önceden görülerek önüne geçilebilmesi mümkün olacaktır.

3.3.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK)

Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulu (MSMKK), 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanunun getirmiş olduğu önemli düzenlemeler neticesinde kurulmuştur. Kanunun 20. maddesinde kurulun görevleri olarak; suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasını önlemek amacıyla, yılda iki defa toplanan kurula katılım sağlayan ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlamak ve hazırlanmış olan yönetmelik taslakları ile kanun taslaklarını yürürlüğe girmeden önce yorumlamak şeklinde ifade edilmiştir (Erdem, 2018, s.57).

Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulunun çalışma şekli, üyeleri ve görevleri 2018 yılında yürürlüğe girmiş olan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 232. madde içerisinde düzenlenmiştir. Kurulun, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısının başkanlık edeceği şekilde senede en az iki defa toplanmasına ve

gerektiğinde ise bilgi ve görüşlerine başvurulmak üzere ilgili birimlerin temsilcilerinin toplantılara çağrılabilmesine karar verilmiştir. Kurulun üyeleri arasında; MASAK Başkanı, MİT Başkan Yardımcısı, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, VDK Başkanı, BDDK Başkan Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, EGM Genel Müdürü, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürü bulunmaktadır. Kararnameye göre Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulunun görevleri ve yetkileri şunlardan oluşmaktadır (MASAK, 2023g).

- Terörizmin finanse edilmesini ve suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasını önlemek amacıyla çalışma yapmak ve ilgili birimler arasındaki koordinasyonu sağlayarak iş birliğini artırmak,
- Terörizmin finanse edilmesini ve suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasının önlenmesi çerçevesinde çıkartılacak mevzuat taslaklarını yorumlamak,
- Terörizmin finanse edilmesini ve suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanmasının önlenmesi adına yapılacak çalışmalarla ilgili stratejileri düzenlemek ve yol gösterici olacak kararlar almak.

Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulu, her ne kadar üst kurul olarak görev yapsa da kurul tarafından suç neticesinde elde edilen gelirlerin önlenmesine dair alınan kararlar tavsiye ve danışma özelliğindedir. MASAK'ın kara para aklama ile mücadelede daha aktif bir rolü vardır. MASAK'ın sahip olduğu icra ve yükümlülük denetimi yetkisine Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulunda sahip değildir (Yılmaz, 2006, s.175).

3.3.3. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM)

Emniyet Genel Müdürlüğü, ülkemizdeki mevcut kolluk kuvvetlerinden biridir ve görevi; hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı kalarak, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunarak toplumun belirli bir düzen içinde yaşayabilmesini sağlamaktır. EGM ile bağlı olan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı, kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele etme görevini ülkemiz nezdinde üstlenmiştir. Ek olarak ülkemizdeki her İl Emniyet Müdürlüklerinde, KOM Daire Başkanlığı ile koordine bir şekilde çalışarak aynı amaca hizmet etmek kaydıyla KOM Şube Müdürlükleri bulunmaktadır. Kara para aklama faaliyeti ile ilişkisi bulunan; kaçakçılık suçları, organize suçlar, yolsuzluk suçları, nitelikli dolandırıcılık ve sahtecilik suçları KOM Daire Başkanlığının faaliyet konusu ile alanını oluşturmakla birlikte bahse mevzu suçlarla mücadele edilmektedir (Çakın, 2019, s.159).

Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulunun sene içerisinde yapmış olduğu toplantılara belirli dönemlerde KOM Daire Başkanı, Emniyet Genel Müdürlüğü adına daimi üye olarak katılmaktadır. Emniyet birimleri ile MASAK birbirleriyle uyum içerisinde çalışmaktadır. Kara para aklamayla alakalı olayları araştırma yetkisine MASAK'ın sahip

olması dolayısıyla konuyla ilgili alınan ihbarların, bilgi, belge ve duyuların birimler tarafından toplanarak araştırılması için sevk edilmesi gerekmektedir (Öztürk, 2004, s.101-102).

Kara para aklama konusuyla alakalı olarak yürütülen soruşturmalar sonucunda EGM birimleri tarafından yakalanan kişiler sorguya alınmakta ve soru sorularak araştırma yapılmaya çalışılmaktadır. Yapılan araştırmada kişilere; yıllık gelirinin ne kadar olduğu, üzerine kayıtlı taşıt olup olmadığı, eğer kayıtlı taşıt varsa nereden ve nasıl aldığı, bankadaki hesapları ve hesap türleri, borsada ne kadar hisse senedi olduğu, ortağı veyahut kurucu olduğu bir şirketin olup olmadığı, şirket varsa yüzde kaç oranında ortak olduğu, bahse mevzu şirketi ne kadar sermaye ile ne şekilde kurduğu, işlemiş olduğu suç neticesine ne kadar gelir elde ettiği ve kimlerle olduğu gibi birçok soru sorulmaktadır. Yapılan soruşturmaların ardından dosyaların bir nüshası EGM KOM Daire Başkanlığın bir tanesi de adliyeye intikal ettirilir. MASAK bünyesindeki yetkili kişiler tarafından yapılan incelemeler neticesinde ek bilgiye veyahut belgeye ihtiyaç duyulması halinde EGM'den talepte bulunulabilir. MASAK tarafından böyle bir talep olması halinde EGM'nin tüm il ve ilçelerde bulunan ilgili polis birimlerine vermiş olduğu talimat doğrultusunda talep yerine getirilir (Öztürk, 2004, s.103-104).

5549 sayılı Kanununun 17. maddesi içerisinde kara para aklama ve terörün finansmanı suçuyla ilgili koruma tedbirlerinden bahsedilmiştir. Bahse mevzu suçların gerçekleştirilmiş olduğuna dair ciddi anlamda şüphe bulunması durumunda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde yer alan şekilde mal varlığına el konulabilir. El koyma kararını ise hâkim verebilecektir. 5271 sayılı Kanununun 128. maddesinde yer alan el koymanın uygulanabilmesi adına elde edilmiş olan kara paraya yönelik görev alanı içerisine giren konularda MASAK'tan mali rapor alınmış olması ve bahse mevzu raporun da üç ay içerisinde düzenlenmesi gerekmektedir. El koyma kararının alınabilmesi adına MASAK tarafından gelecek raporun beklenmemesi için istisnai bir durum bulunmaktadır ve 5549 sayılı Kanununun 17. maddesinde yer almaktadır. Buna göre 24 saat içerisinde hâkim onayına sunulmuş olması şartıyla Cumhuriyet Savcısı tarafından, gecikmesi durumunda sakınca olacak haller için el koyma kararını verebilme yetkisi mevcuttur. Cumhuriyet Savcısı tarafından MASAK'ın göndermiş olduğu rapor doğrultusunda verilmiş olan el koyma kararı, üç ay içerisinde yeniden hâkim onayını sunulur ve kararın hâkim tarafından onaylanmaması durumunda Cumhuriyet Savcısının vermiş olduğu karar geçersiz olur (MASAK, 2023h).

KOM Daire Başkanlığının en önemli görevlerinden birisi organize suç örgütleri tarafından işlenen suçlar neticesinde elde edilmiş gelirlerin ve finans kaynaklarının kesilmesidir. Bahse mevzu örgütlerle ve suçlarla etkin bir şekilde mücadele edebilmek adına el koyma kararı fazlasıyla önemlidir. Hâkim kararı veyahut gecikmesi durumunda sakınca olacak haller için Cumhuriyet Savcısının vereceği karar ile el koyma kararının alınması sayesinde suçluların

bahse mevzu suç gelirlerinden faydalanmasının önü hemen kesilmiş olacaktır (Çakın, 2019, s.160).

EGM tarafından yayımlanan 2021 faaliyet raporuna göre öncül suçlarla ilgili Suç Gelirleri ile Mücadele Büro Amirliklerinin yapmış olduğu çalışmalarda 15 adet soruşturma dosyasının tamamlandığı belirtilmiştir. Bahse mevzu soruşturmalar neticesinde; 48.800.000 TL değerinde 39 adet gayrimenkule, 32.771.000 TL değerinde 96 adet araca ve 845.000 TL değerinde nakit para – altın gibi varlıklara, toplamda ise 82.416.000 TL değerinde mal varlığına el konulduğu açıklanmıştır (EGM, Faaliyet Raporu, 2021, s.42). EGM tarafından 2022 yılında yayımlanan faaliyet raporuna bakıldığında ise yine öncül suçlarla alakalı olarak yapılan çalışmalarda 12 adet soruşturma dosyasının tamamlandığı belirtilmiştir. Yapılan soruşturmalar neticesinde 426.371.000 TL değerinde 127 adet gayrimenkule, 149.752.000 TL değerinde 84 adet araca ve 12 adet ticari işletmeye, toplamda ise 576.123.000 TL değerinde mal varlığına el konulduğu açıklanmıştır (EGM, Faaliyet Raporu, 2022, s.41).

KOM Daire Başkanlığı tarafından yayımlanan 2021 yılı faaliyet raporuna göre aşağıda Tablo 3.22. ve 3.23. yer almıştır. Buna göre KOM tarafından suç gelirleriyle mücadeleye yönelik yapılan operasyon sayılarına, yakalanan kişi sayılarına ve el koymaya yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 3.22. Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama Suçunda Operasyon ve Yakalanan Şüpheli Sayıları (2020-2021)

Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerinin Aklanması	2020 Yılı	2021 Yılı	Farkı (%)
Operasyon Sayısı	42	123	193
Yakalanan Şüpheli Sayısı	262	387	48

Kaynak: KOM, Faaliyet Raporu. (2021, s.101)

Tablo 3.22.'de yapılan operasyon sayısı incelendiğinde 2021 yılında 2020 yılına göre çok daha fazla operasyon yapıldığı, sayının yaklaşık 3 katına çıktığı görülmektedir. Yakalanan şüpheli sayısında da bir artış yaşandığı görülürken, yaşanan artışın operasyon sayısındaki artışa göre düşük kaldığı belirtilebilir.

Tablo 3.23. El Koyma Yapılan Olayların Sayıları ve El Koyulan Paranın – Şirketin Değerleri (2017-2021)

	2017	2018	2019	2020	2021
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

El Koyma Yapılan Olay Sayısı	916	783	671	464	351
El Koyulan Paranın - Şirketin Değeri (Milyon TL)	22	11,4	125	936	67

Kaynak: KOM, Faaliyet Raporu. (2021, s.102)

Tablo 3.23.'de 2017 ve 2021 yılları arasında KOM Daire Başkanlığı tarafından el koyma ile sonuçlanan olayların sayıları ve el koyulan paraların - şirketlerin değerlerine yer verilmiştir. 2021 yılında yayımlanan raporda da belirtildiği üzere suç gelirleriyle mücadelede 351 olayda el koyma yapılmış ve toplam 67 milyon TL civarında paraya da el konulmuştur. Bununla beraber el konulan araç sayısı da 325 olarak açıklanmıştır.

3.3.4. Jandarma Genel Komutanlığı (JGK)

Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) bünyesinde il ve ilçe belediyelerinin sınırları dışarısında kalan yerlerde mali suçlarla mücadele görevini Asayiş Başkanlığının alt birimlerinden biri olan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı üstlenmiştir. İl Jandarma Komutanlıklarının hepsinde KOM Daire Başkanlığı ile uyum içerisinde aynı amaç doğrultusunda çalışan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlükleri bulunmaktadır. Ek olarak hem ulusal hem de uluslararası alanda mücadelesini sürdüren birimlerle koordineli şekilde iş birliği yaparak çalışmaktadır. Kurum, kırsal alanda meydana gelene insan kaçırma, uyuşturucu madde ticareti yapma, kaçakçılık faaliyetlerinde bulunma gibi suçlarla mücadele etmektedir. Bahse mevzu suçlarla mücadele ederken de teknolojik yeniliklerin gerisinde kalmamaya, mevzuat kapsamında geliştirilmiş olan teknikler ve güncel soruşturma tekniklerine dikkat etmeye özen göstermektedir. Kaçakçılık suçlarıyla mücadele etmek önemlidir çünkü bu suçun terörü finanse eden kaynaklar arasında olduğu bilinmektedir (Er, 2012, s.93-94).

Jandarma Genel Komutanlığının kara paraya bir hayli kaynak oluşturduğu bilinen uyuşturucu madde ticaretinin engellenebilmesine yönelik operasyonlarında, uyuşturucu maddeleri ele geçirmek adına köpeklerin önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Narkotik ve psikotrop madde arama faaliyetlerinde önemli rol oynayan ve JGK bünyesinde bulunan bahse mevzu köpekler Jandarma At - Köpek Eğitimi ve Meslek Edindirme Kurs Merkez Komutanlığı (JAKEM) tarafından yetiştirilmektedir. Ek olarak kara para aklanmasının önlenmesi amacıyla 2010 yılından itibaren yüksek miktardaki kâğıt paraları bulabilecek banknot köpeklerinin de

kontrol noktalarında yer aldığı, yol aramaları ile devriye faaliyetlerinde önemli görevlerde bulunduğu ifade edilmiştir (Er, 2012, s.94-95).

Jandarma Genel Komutanlığının yayımlanmış olduğu 2020 ve 2021 yılı faaliyet raporlarına göre terörün finansmanı ile mücadeleyle yönelik bilgilere ise aşağıda yer verilmiştir. Tablo 3.24.'de 2020 ve 2021 yıllarında meydana gelen olay sayıları ve yakalanan şüpheli sayıları gösterilmektedir.

Tablo 3.24. Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Meydana Gelen ve Müdahale Edilen Terörü Finanse Etmeye Yönelik Olay Sayıları (2020-2021)

	2020	2021
Meydana Gelen Olay Sayısı	38	107
Yakalanan Şüpheli Sayısı	114	939

Kaynak: JGK, Faaliyet Raporu. (2020, s.26) ve JGK, Faaliyet Raporu. (2021, s.28),

Tablo 3.24. incelendiğinde 2021 yılı içerisinde 107 olay meydana geldiği ve 939 şüphelinin yakalandığı görülmektedir. 2020 yılına göre hem meydana gelen olay sayısında hem de yakalanan şüpheli sayısında bir hayli artış yaşandığı açıkça anlaşılmaktadır.

3.3.5. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

1999 yılında 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile özerk bir şekilde kurulmuş olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumlarından bir tanesidir. Vadesi kısa, orta veyahut uzun olabilecek fon arzlarının ve fon taleplerinin birbirleriyle karşılaştığı finansal piyasalar üzerinde finansal kurum gözetlenmesine ve denetlenmesine yetkisi bulunmaktadır. Türkiye ekonomisi üzerinde önemli bir rolü bulunan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun finansal sistemin istikrarı, etkin denetleme ve gözetleme, etkin finansal sistem, bankacılık sektörünün teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek orantılı geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ile hak sahiplerinin değerlerinin korunması noktasında faaliyetleri mevcuttur. 2005 yılında 5411 sayılı Bankalar Kanunu; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun ekonomik etkinlik, finansal piyasalardaki gücünün artırılabilmesi ve özerklik sağlanabilmesi amacıyla çıkartılmıştır (BDDK, Faaliyet Raporu, 2021, s.12-14).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından her yıl yayımlanan faaliyet raporu içerisinde kurumun vizyonu ve misyonu da yer almaktadır. Kurumun vizyonu olarak; finansal piyasalar, tüketiciler ve kuruluşlar için uluslararası standartlarda düzenlemek ve ulusal ihtiyaçlar ile gerekliliklere göre risk yönetimi uygulayan örnek bir otorite olabilmek ifadesi belirtilmiştir. Kurumun misyonu ise hem Bankacılık Kanunu hem de ilgili diğer

düzenlemelerde belirtilmiş olan görev ve yetkiler çerçevesinde, düzenleme ve denetimi kapsamına giren kuruluşların güvenli ve sağlam bir şekilde faaliyetlerini gerçekleştirebilmelerini, tasarruf sahiplerinin haklarının ve menfaatlerinin korunmasını ve kredi sisteminin de etkin bir şekilde çalışabilmesini sağlayarak bu doğrultuda finansal piyasalarda gelişmeler yaşanması ve finansal istikrara katkıda bulunulması şeklinde belirtilmiştir (BDDK, Faaliyet Raporu, 2021, s.10).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu esasında finansal sektörün çok büyük bir kısmının denetiminden ve gözetiminden sorumludur. Kapsamı içerisine bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktöring şirketleri bulunmaktadır. Özellikle bankaların finansal sektör içerisindeki payı çok fazladır (BDDK, Faaliyet Raporu, 2021, s.14). Kara para aklama faaliyetleri de çoğunlukla bu kuruluşlar aracılığıyla yapılmaktadır. Bu anlamda elbette Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bahse mevzu şirketlerin ve benzerlerinin faaliyetlerini etkin bir şekilde denetlemesi, alanlarında yeni ve etkin düzenlemeler yapması kara paranın aklanması ile mücadelede bir hayli önemli olacaktır.

3.3.6. Türkiye Bankalar Birliği (TBB)

Bankacılık sektörü üzerinden girilecek işlerle, kara para aklamaya yönelik ve terörizmi finanse etme amacıyla bazı faaliyetlerde bulunulması fazlasıyla karşılaşılan bir durumdur. Bu anlamda bankaların dikkatli ve özenli bir şekilde çalışarak; açılan her hesabın sahibinin kim olduğunun banka tarafından bilinmesi, isimsiz hesap uygulamalarının yasaklanması ve gerekli durumlarda sır saklama yükümlülüğüne istisnalar uygulanması gibi düzenlemelerin bahse mevzu suçlarla mücadele edebilme açısından fazlasıyla öneme sahip olduğunu belirtmek gerekmektedir. Türkiye Bankalar Birliği – MASAK Çalışma Grubu vasıtasıyla düzenli olarak eğitimlerin gerçekleştirildiği ve bahse mevzu suçlarla daha etkin mücadele edilebilmesi adına ortak çalışmalar yapıldığı bilinmektedir (Miyat ve Duramaz, 2012, s.104).

MASAK ve Türkiye Bankalar Birliği tarafından 11 Mayıs 2018 tarihinde bir çalıştay düzenlenmiştir. Bahse mevzu çalıştayda kara para aklama ile terörizmi finanse etme suçlarıyla mücadele anlamında yapılmış tespitler ve öneriler şu şekildedir (MASAK – TBB Çalıştay, 2018, s.1-3):

- Kuruluşların ve kişilerin bilgilerine MASAK her daim açık ve net bir şekilde ulaşabilmelidir.
- Mücadele içerisinde olunan kişilerin veyahut grupların her geçen gün daha da gelişmiş, yeni yöntemlerle sistemin etkinliğini azaltmaya yönelik girişimlerine karşılık olarak yeni ve güncel önlemler alınmalı ayrıca cezalandırıcı olmak yerine öğrenmek maksadıyla yol gösterici olacak bir sistem benimsenmelidir.
- Kara paranın aklanması ile verilen mücadelede asıl hedeften şaşılmamalı ve şüpheli işlem bildirim sistemi içerisinde bildirimler için çelişkili, tutarsız, şüpheli davranış

şeklinde makul nedenler olmalıdır. Bunun nedeni; şüpheli işlem bildirimini yapılan hesap sahibinin mağduriyet yaşamaması ve şüpheli işlem sayısının olduğundan daha fazla gösterilmemesidir. Ayrıca cezaların ölçülü bir şekilde kesilmesi de önemlidir.

- Yasadışı kumar ve bahis oynanması suçunun önlenmesi anlamında hatırı sayılır bir ilerleme gerçekleştiği fakat konuya yönelik farklı hukuki düzenlemelerin de olumsuz sonuçlara yol açabileceği belirtilmiştir. Bu noktada bankaların tespit edilen ve engellenen şüpheli işlemler açısından daha hassasiyet içerisinde olmaları ve düzenlemelere uymaları gerekmektedir. Aksi halde işlemi gerçekleştirenler hakkında Bankacılık Kanununa göre idari ve hukuki yaptırım uygulanması söz konusu olacaktır.
- Bankalarla; kumar, terör, uyuşturucu gibi suçlar ile bağlantılı olan kişilerin listelerinin paylaşılmasıyla bankalar üzerinden bu kişilerin bir işlem yapması esnasında müşteri profilinin tespit edilmesi ve riskli müşteri kategorisinde değerlendirilmesi mücadeleye katkı sağlayacaktır. Her ne kadar bu durumun mücadeleye katkı sağlayacağı düşünülse de bilgilerin kötü kullanılması durumuna da sebep olabilir.
- Banka personeli tarafından şüphe duyulan bir durum olmasıyla beraber hesaba bloke konulmasına karar verirse ve bunun ardından hesabın aslında herhangi bir problem teşkil etmediği anlaşılırsa personele yaptırım uygulanmamalıdır.
- Yasadışı kumar ve bahis suçlarıyla başarılı ve etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi adına ağırlaştırılmış - caydırıcı cezaların düzenlenmesi gerekmektedir.
- Yasadışı kumar ve bahis suçunun kapsamı ile alakalı olarak kamuoyunun sürekli bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- FATF tarafından ülkemiz nezdinde yapılacak olan dördüncü tur değerlendirilmesine TBB olarak MASAK ve BDDK ile koordineli bir biçimde hazırlandığı ve değerlendirmenin ardından verilen tavsiyelere yönelik kapasitenin artırılmaya çalışıldığı konuları ele alınmıştır.

3.3.7. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Sermaye piyasası; ekonomiye katkı sağlanmasına imkân tanıyan, bunu da tahviller, bonolar ve çekler gibi menkul kıymetlerin alınması ve satılması ile olanak veren bir piyasadır. Piyasaya güven vermek, şeffaf ve adil olmak, hesap verilebilir bir sisteme sahip olmak, tasarruf sahiplerinin haklarının ve yararlarının korunmasını sağlamak ve hem ulusal hem de uluslararası anlamda saygın hale gelebilmek piyasanın temel ilkelerini oluşturmaktadır (Karaduman, 2013, s.114).

Sermaye Piyasası Kurulunun (SPK) temel görevleri arasında; piyasa araçlarının halka arz ve satışının gerçekleşmesini sağlamak, ek olarak bunların ihracı noktasında düzenlemeler ve denetlemeler yapmak, sermaye piyasası içerisinde bağımsız denetleme faaliyetlerine yönelik esasları ve kontrolleri belirlemek, piyasada faaliyette bulunan kurumların, borsaların ve teşkilatlanmış diğer piyasaların işlemlerini izleyerek sürekli denetlenmesini sağlamak yer

almaktadır. MASAK tarafından 6 No'lu Tebliğde belirtilen, sermaye piyasaları içerisinde kara para aklamayla mücadele adına esas alınan şüpheli işlem tipleri ise şöyledir (Miynat ve Duramaz, 2012, s.108-109):

- Müşteri tarafından yapılan işlemlerde kâr amacı güdülmüyormuş gibi ve yatırımlarının maliyetleriyle risklerini umursamıyormuş gibi görünmesi,
- Aldığı menkul kıymetin henüz süresi gelmeden piyasa şartlarına da ters orantılı olacak şekilde kapatması,
- Herhangi bir ilişkisi olmamasına rağmen değişik kuruluşlarda bulunan farklı insanların hesaplarına menkul kıymet transferi yapması,
- Normalde sahip olduğu işle uyuşmayan daha yüksek veyahut daha düşük meblağlara tekabül eden menkul kıymet satın alması,
- SPK tarafından müşteri veyahut şirket nezdinde işlem yapma yasağı getirilmiş olmasına ve bahse mevzu yasaklara karşın, yasaklı kurumların veyahut kişilerin dolaylı bir şekilde işlem yapıyormuş gibi şüphe doğurmasına sebep olan işlemlerdir. İfade edilen işlem tiplerine yönelik ilgili kurumlar ve kuruluşlar tarafından bir hayli dikkat edilmesi ve önem gösterilmesi gerekmektedir.

3.3.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) asli görevi; fiyat istikrarını sağlamak, para politikasını yürütmek ve para basmaktır. TCMB, denetim fonksiyonu gereği ise kara paranın aklanmasıyla mücadele edilebilmesi açısından önemli bir role de sahiptir (Karaduman, 2013, s.113).

TCMB tarafından 2010 yılından itibaren para politikası araçlarından birisi olarak zorunlu karşılıklar uygulanmaya başlanmıştır. Uygulama ile bankalara yönelik olarak belirlenen yükümlülükler çerçevesinde, zorunlu karşılığa tâbi olan mevduatlar için bir karşılık tesis edilmektedir. Ek olarak bankaların elinde var olan nakit fazlası; kendi merkezlerine, başka bir şubeye veyahut Merkez Bankasına gönderilebilir. Banka yöneticilerinde olması muhtemel elde edilmiş kara paranın Merkez Bankasına yatırılması ile sisteme entegre edilebilmesi de mümkündür (Uygur, 2010, s.51). Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinde yurt içinden ve yurt dışından sağlanmış olan yabancı para nakdi krediler ile döviz pozisyonunu etkileyen işlemlere yönelik ilgili hususlar belirtilmiştir. Buna göre ilgili dönem son iş gününde döviz alış kuru dikkate alınarak hesaplanmış olan dolar karşılığı alınan kredilerin tutarları 15 milyon dolara ve üstünde bir meblağa tekabül ediyorsa, firmalar bilgileri belirlenen formatta bankaya bildirmekle yükümlüdür (Resmi Gazete, 2018).

3.3.9. Sigortalar ve Bireysel Emeklilik Şirketleri ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

Bireysel emeklilik veyahut hayat sigortası gibi verilmekte olan hizmetler vasıtasıyla, hem bu hizmeti sunan şirketlerle müşteri arasında hem de yükümlü ile müşteri arasında iş ilişkileri doğmaktadır. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte belirtilmiş olan müşterilerin tanınması ilkesi gereğince, Bireysel Emeklilik ve Sigorta Şirketleri tarafından müşteri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olunması bir gereklilik arz etmektedir. Bu anlamda Resmî Gazetede 09.04.2008 tarihinde yayımlanmış olan MASAK 5 No'lu Tebliği içerisinde emeklilik sözleşmeleri ve hayat sigortası gibi işlemlerde yapılacak sözleşmelerde müşterilerin kimliklerinin tespit edilmesini gerektiren işlemlere yönelik durumlar belirtilmiştir (Miynat ve Duramaz, 2012, s.106).

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK), sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinin düzenlenebilmesi ve denetlenmesine yönelik olarak görevleri yürütmek amacıyla 18.10.2019 tarihinde 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile birlikte Sigorta Denetleme Kurulu ve Sigortacılık Genel Müdürlüğünün birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Kamu tüzel kişiliğine haiz ve hem idari hem de mali özerkliğe sahiptir. Merkezi İstanbul'da bulunmakla birlikte ilişkili olduğu bakanlık Hazine ve Maliye Bakanlığıdır (SEDDK, Faaliyet Raporu, 2021, s.5).

SEDDK tarafından yayımlanan 2021 yılı faaliyet raporu incelendiğinde ülkemizde faaliyet gösteren sigorta ve emeklilik şirketleriyle ilgili yer alan sayılar; 41 adeti hayat dışı sigorta şirketi, 15 adeti emeklilik şirketi, 6 adeti münhasıran hayat sigorta şirketi, 3 adeti de reasürans şirketi olmak üzere toplam 65 şirketin var olduğu şeklindedir (SEDDK, Faaliyet Raporu, 2021, s.1). SEDDK, bireysel emeklilik ve sigortacılık alanlarında faaliyetlerine devam eden kişileri ve kuruluşları denetleme, soruşturma ve inceleme yetkisine sahiptir. Kurumun diğer görevleri arasında ise hazırlanmış olan mevzuatın uygulanmasını ve ilgililerin de bahse mevzu kurallara uyup uymadığını kontrol etmek, izlemek ve yönlendirmek yer almaktadır (SEDDK, 2023).

Kara para aklama ve terörizmi finanse etme faaliyetlerinin önlenmesi ile bahse mevzu suçlarla mücadele edebilme bakımından ifade edildiği üzere sigortacılık sektöründe yer alan, faaliyetlerini sürdüren yükümlülerin sahip olduğu yükümlülüklerini yerine getirmesi önem arz etmektedir. Bunun da yerine getirilip getirilmediği açısından etkin bir şekilde denetlenmesi ve yükümlülerin sektör içerisinde tecrübe edilmiş olaylarla beraber eğitim alması, bilgilendirilme seminerleri düzenlenerek katılımlarının sağlanması bahse mevzu suçlarla mücadele edebilme açısından fazlasıyla önemli olmaktadır (Geygüç, 2022, s.72).

3.4. Kara Paradan Elde Edilen Gelirlerin Vergisel Boyutu

Devletlerin, toplumu oluşturan bireylerin bir arada yaşamalarından dolayı ortaya çıkan kamusal ihtiyaçları organize bir şekilde karşılama amaçları vardır. Bahse mevzu amacı gerçekleştirebilmek adına elbette devletlerin belirli gelirlerinin olması zorunluluktur. Fazlasıyla açık ve net bir şekilde, devletlerin en önemli gelir kaynağı vergilerdir. Tam da bu sebeple vergiler sistemin merkezinde yer almaktadır. Vergi sisteminin çok iyi işlemesi ve vergi gelir tahsilat oranının yüksek seviyede olması kamu hizmetlerinin hem kaliteli hem de sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi ile toplumun refahının sağlanabilmesi adına fazlasıyla önem arz etmektedir. Esasında devletlerin vergi gelirlerini artırmaya çalışması, hizmetlerin aksamadan devam edebilmesi ve kalitesinin de yükselmesi için yapılmaktadır. Ancak bu durum herkesin hoşuna gitmemekte; bazı kişi ve kurumlar, devletin vergi gelirlerini artırmaya çalışmasına vergi kaçırarak veyahut vergiden kaçınarak, vergi gelirlerinde düşüşe sebep olacak şekilde karşılık vermektedir (Yıldız ve Demir, 2019, s.330).

Vergi sistemi içerisindeki mevcut organların arasında organik bağ bulunması ve bahse mevzu organların uyum içerisinde çalışması adına bazı güvenlik önlemlerini yapısı itibarıyla bulundurması, sistemin ekonomik ve sosyal açıdan yerine getirmesi beklenen fonksiyonları sağlayabilmesi için zorunluluk arz etmektedir. Sistem içerisindeki kurallar, vergilerin ortaya çıkaracağı etkiler açısından birbirlerinin eksiklerini kapatarak vergilendirmedeki amacın tam anlamıyla yerine getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Uygulamadaki tüm vergilerin hem verimlilik hem de uygulama şekli açısından diğer vergileri denetlemesi ve oto kontrolü sağlayabilmesi gerekmektedir (Güner, 2003, s.107).

Kara para aklama faaliyetini gerçekleştiren kişiler, yasa dışı ekonomik oluşumlar aracılığı ile yasal olarak faaliyetlerine devam eden ticari kurumlara ilişkin haksız rekabet ortamı yaratmakta, mali yapının bozulmasına sebep olmakta ve genel anlamda ekonominin gelişimini de olumsuz etkilemektedirler. Tüm bunların sonucunda ise vergi gelirlerinde azalmanın yaşanmasına sebep olmaktadır. Kara paranın bir şekilde aklanıp mali sisteme entegre edilmesiyle kısa süreliğine de olsa belirli bir vergi artışı yaşandığı düşünülebilir. Ancak kara para aklama faaliyetini gerçekleştiren kişilerin, yasal sisteme eklemesi gereken fonları kayıt dışı bırakarak elde etmeleri sebebiyle düşünülen durumun tam tersi şekilde vergi oranlarında bir artışın değil azalışın yaşanması mümkün olacaktır (Şahinler, 2006, s.128).

Aklama faaliyetiyle uğraşan kişilerin arzuları; suç neticesinde elde edilen gelirlerin, yasal bir görünüm kazanmasıdır. Bu anlamda aklayıcılar, bahse mevzu gelirlere hem el konulmasına ve yok olmasına engel olmak hem de aklama işleminin tamamlanabilmesi adına vergilerini ödeyerek yasal bir görünüm kazandırmak isteyebilirler. Aklayıcıların bu yolu izlemesi de mümkün olmaktadır. Devletlerin bu durumu ve yaygınlaşmasını engelleyebilmek adına, suç neticesinde elde edilmiş gelirlerin vergilendirilmesi ile beraber aklama suçunun işlenmesi yönteminin önüne geçmesi gerekmektedir. Bahse mevzu durumun aklayıcılar için cazip bir kaçış yolu olması da engellenmelidir (Dura, 2007, s.74).

Kara para aklama faaliyetleri; vergi gelirleri açısından doğrudan bir etki yaratarak, gelirlerin azalmasına sebep olacak ve elbette aklama faaliyetlerinin hacmine doğru orantılı bir şekilde bağlı olarak kamu gelirlerinin, kamu giderlerini karşılama oranını azaltması anlamında bütçe açığının ortaya çıkmasına dahi neden olabilecektir. Böyle bir durumun yaşanması noktasında, hükümetler tarafından bütçe açıklarının kapatılması amaçlanacak ve buna yönelik olarak ya Merkez Bankasından para basımı yapılarak finanse edilme yolu ya da borçlanma yolu tercih edilecektir. Herhangi bir karşılığı olmadan para basılma yolu tercih edilirse enflasyonda artış yaşanacak, borçlanma yolu tercih edilirse faiz oranlarının yükselmesi sonucuyla karşı karşıya kalınacaktır. Her iki yolun sonucu da ekonominin olumsuz şekilde etkilenmesi olacaktır (Gümüşkaya, 1998, s.97).

Suç neticesinde elde edilen gelirler daha önce de ifade edildiği gibi gelir dağılımının bozulmasına ve bazı kimselerin daha zengin hale gelmesine neden olmaktadır. Elbette durum firmalar nezdinde de bu şekilde olmakta; rekabetçi piyasa ortamına benzer zararlar vererek, firmaların bazıları hem daha zengin hem de daha güçlü hale gelirken bazıları ise mali anlamda bir hayli zayıflayarak piyasadan silinme aşamasına dahi gelebilmektedir (Ünlü, 2019, s.174).

Suç neticesinde elde edilen gelirlerin aklanması ile beraber finansal anlamda sorunlar da ortaya çıkacak, finansal kesimin düzgün işlemesi engellenecek ve bunların sonucu olarak piyasalardaki güven duygusu zedeleneyecektir. İlegal olarak yapılan para transferleri, legal şekilde kurulan ve faaliyetlerine devam eden firmalara sorun yaratarak zor bir döneme girmelerine sebep olabilir. Firmaların zor bir dönem içerisine girmesi ile birlikte zamanla piyasa dışına itilmeleri de söz konusu olacaktır. Bahse mevzu durumda legal olarak faaliyetlerini sürdüren firmalar tarafından, piyasa kurallarının sürekli bir şekilde ihlal edildiği ve bunun engellenmediğinin görülmesiyle birlikte bu firmalar da illegal yollara başvuracaktır. Neticede legal firmalar dahi kara para aklama faaliyetleri karşısında çaresiz kalarak yasa dışı yollara başvuracak ve en iyi ihtimalle vergi kaçırmak zorunda kalacaklardır. Rekabetçi yapının korunamaması neticesinde piyasaya duyulan güvenin zedelenmesi kaçınılmaz bir son olacaktır (Yılmaz, 2006, s.32).

Aklama faaliyeti vasıtasıyla vergi kaçırılması neticesinde kamu gelirlerinde azalma olacak ve bu durum nihayetinde bütçenin açık vermesine kadar gidecektir. Ortaya çıkan bütçe açığının borçlanma yoluna başvurularak kapatılmaya çalışılması halinde borç giderek artacak ve ekonomik denge bozulacaktır. Neticede enflasyon sorunu kaçınılmaz olacaktır. Enflasyonun ortaya çıkaracağı sorunlar ise yalnızca ekonomik olmayacak, toplum için de bir hayli olumsuz sonuç doğuracaktır. Elbette az gelişmiş veyahut gelişmekte olan şeklinde tanımlanan ülkelerde, yaşanacak bu sürecin çok daha yoğun hissedileceği açık ve net bir şekilde belirtilmektedir. Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin piyasalarını hedef aldıktan sonra bir şekilde piyasaya dâhil olan kara paranın, ülke ekonomisine yönelik iktidar tarafından

uygulanan politikaların etkinliğini yitirmesine ve kontrolün kaybedilmesine kadar uzanan sonuçları olabilecektir (Şahin, 2015, 409).

SONUÇ VE ÖNERİLER

İşlenen bir suç neticesinde elde edilen kazancı ifade ettiği için kara para aslında çok eski tarihlere dayanan bir kavramdır. Tam olarak kara para aklama suçunun ilk işlenme tarihini vermek imkansızdır. Çünkü suç neticesinde elde edilen bir geliri yasal yollarla elde etmiş gibi gösterme ve kullanma faaliyetinin ilk gerçekleşme tarihini bilmek mümkün değildir. Kara para aklama kavramının ise 20. yüzyıla gelindiğinde kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. Zamanla uluslararası alanda da yerini almıştır. Kara para kavramı basit bir şekilde yasa dışı yollarla gerçekleştirilen ve bu şekilde elde edilen her türlü geliri kapsamaktadır. Günümüzde yasa dışı yollara başvuru olarak sadece nakdi para elde edilmemekte, para yerine kullanılabilir ve değerlendirilebilir birçok araç da suçlular tarafından tercih edilmektedir.

Teknolojinin gelişmeye devam etmesiyle ve küreselleşmeyle beraber işlemlerin daha hızlı bir şekilde gerçekleşmesi sağlanmaktadır. Bu durumdan para transferi de payını almakta ve saniyeler içerisinde paranın el değiştirmesi mümkün olmaktadır. Bahse mevzu durum aklayıcıların işlerini bir hayli kolaylaştırmaktadır. Ancak tüm bu sebepler yalnızca kara para aklama suçunun artmasını gerektirecek durumlar değildir. Her ne kadar aklayıcılar için olumlu gelişmeler olarak değerlendirilse bile ülkelerin teknolojinin gelişmesiyle beraber birçok şeyi izleyebilmesi, yaşanan durumlardan haberdar olabilmesi, istihbarat ağlarını geliştirebilmesi ve bu sayede durumu lehine çevirebilmesi mümkündür. Ülkeler teknolojinin gelişmesiyle beraber hem kendi içerisinde hem de uluslararası alanda anında bilgi akışını sağlayabilecek teknolojiye sahip olabilirler. Ülkelerin bu noktada yapması gereken; tüm bu gelişmelerden yararlanarak uygun yasal mevzuatları hazırlamaları, gerekli kurum ve kuruluşları kurmaları, nitelikli personeli yetiştirmeleri ve uluslararası alanda aklama suçuyla mücadele eden kuruluşlarla anında iletişimi sağlayarak mücadeleyi daha etkin hale getirmeleridir.

Günümüz dünyasında mobil bankacılık sisteminin fazlasıyla gelişmesi, sanal paraların ortaya çıkması, para transferinin çok kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi gibi gelişmeler aklayıcıların işlerini kolaylaştıran durumlar olarak değerlendirilebilir. Bu noktada ülkelerin de teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesi; aklama suçuyla mücadele edecek kuruluşları desteklemesi ve iletişimin anında sağlanabilmesine yönelik gerekli düzenlemeleri yaparak alt yapıyı kurması gerekmektedir. Kara para aklama faaliyetinin gerçekleştirildiği ülke birçok açıdan zarar görmekte, gerekli önlemlerin alınmaması ülke içerisindeki dengeleri olumsuz anlamda fazlasıyla etkilemektedir. Aklama faaliyetini gerçekleştiren suçlular hem işledikleri suçlarla ülke vatandaşına zarar verirken hem de hiçbir şekilde vergi ödemedi gelir elde ederek haksız rekabete sebep olmaktadır. Bahse mevzu durum yasal yollarla kazanç sağlayan ve düzenli bir şekilde vergisini ödeyen vatandaşların düşüncelerini etkilemekte ve hatta onları da bu yola teşvik etmektedir. Suç örgütlerinin kurdukları ağlarla ve

gerçekleştirdikleri aklama faaliyetiyle mücadele etmek ülke ve vatandaşı için son derece önem arz etmektedir.

Kara para aklama faaliyetinin ortaya çıkaracağı tüm olumsuz sonuçlardan korunabilmek adına ülkelerin kendi içerisinde alacağı önlemler yeterli olmamaktadır. Ülkeler aklama suçuyla mücadele edebilmek için var olan uluslararası kuruluşlara dahil olmalı ve ikili anlaşmaları da gerçekleştirmelidir. Uluslararası alanda kara para aklama faaliyeti ve terörizmin finansmanının önlenmesi açısından mevcut kuruluşlar arasında FATF ön plana çıkmaktadır. FATF üye devletlere tavsiyeler veren, gerekli önlemleri almasını talep eden ve yayımladığı raporlarla mevcut durumlarını ortaya koyan bir organizasyondur. Aynı zamanda koordinasyonun sağlanması açısından gerekli adımların da atılmasını sağlamaktadır. FATF küresel çapta aklama suçunun ve terörizmin finanse edilmesinin önlenmesi noktasında merkezde yer alan bir organizasyondur.

Koordinasyonun sağlanabilmesi için ülkelerin kendi içerisinde mali istihbarat birimlerini kurmaları ve diğer ülkelerle anında iletişimi sağlayabilecek seviyeye getirmeleri de fazlasıyla önem arz etmektedir. Ülkemizde kara para aklama suçuyla mücadele noktasında en önemli kuruluşun MASAK olduğunu belirtmek gerekmektedir. MASAK ile beraber EGM, JGK, BDDK gibi kuruluşlar da mücadeleye destek vermektedir. Asıl yükü MASAK'ın üstlendiği ve aklamayla mücadele noktasında gerekli koordinasyonun, iletişimin ve bilgi akışının çok daha hızlı bir şekilde sağlanması açısından çalışmaları olduğu bilinmektedir. Bu anlamda MASAK bünyesinde yer alacak personelin çok iyi bir şekilde eğitilmesi ve nitelikli personeller haline gelmesi fazlasıyla önemlidir. MASAK'ın hem sahada hem masa başında çalışacak personelinin aklama suçuna ve nasıl önleneceğine hakim olması gereklidir. Sahada adeta istihbarat teşkilatı çalışanı gibi hareket edecek, kimliğini gizleyecek ve suç örgütlerinin gerekirse arasına sızarak çalışma prensiplerini öğrenebilecek elemanlarının olması yerinde olacaktır. Masa başında ise teknolojik gelişmeleri sürekli takip eden, aklayıcıların teknolojinin gelişimiyle hangi yöntemlerden yararlandıkları ve ülke dışında bahse mevzu suçu işleyen kişilerin günden güne ne gibi yöntemlere başvurduklarını takip etmesi suçun engellenebilme ihtimalini artıracaktır. Duruma bir örnek olarak; sanal paraların ortaya çıkmasıyla yurt dışında aklayıcılar tarafından bahse mevzu paraların nasıl kullanıldığı, sanal para vasıtasıyla ne şekilde aklama faaliyetini gerçekleştirdikleri henüz ülkemizde bu yöntemlere başvurulmadan MASAK tarafından öğrenilmesi ve gerekli kuruluşlara haber verilmesiyle suçun engellenebilmesi sağlanabilecektir. Kullanılacak ve kullanılabilecek tüm yöntemlerden yapılacak araştırmalar neticesinde haberdar olunması aklama suçunu işleyen kişilere önemli bir seviyede engel olacaktır. Kişilerin veyahut örgütlerin hangi suçları işleyerek gelir elde ettikleri ve elde ettikleri gelirleri nasıl akladıkları MASAK tarafından yapılacak çalışmalarla tespit edilmelidir. Suçun engellenmesinin ana merkezinde bu tespit çalışmaları yer almaktadır. Tüm bu sebeplerle MASAK ülkemiz açısından kara para aklama suçuna engel olunabilmesi için fazlasıyla önem arz etmektedir. Bu anlamda MASAK'ın yetkilerinin artırılması, ülke içerisinde yer alan tüm bankalarla, EGM, JGK ve hatta belediye çalışanı olan

zabıtalara sürekli iletişim kurabileceği bir ağı olması koordinasyonun sağlanması açısından son derece önemlidir. Aynı zamanda sosyal medya sitelerinin ülkedeki mevcut temsilcileriyle, alışveriş yapılabilen tüm uygulama üreticileriyle, sanal para kullanımı sağlayan tüm sitelerle de iletişimin halinde olması gerekmektedir. Düzenlenecek yasal mevzuatlarla; tüm bunların MASAK'a istenildiğinde bilgi verme zorunluluğunun olması, MASAK tarafından gerekli görüldüğünde denetime tabi tutulması ve anlık bilgi akışını sağlayacak alt yapının oluşturulması yerinde olacaktır. Mobil bankacılık sistemlerindeki güvenlik önlemlerinin artırılması, takip edilebilirliği artıracak önlemlerin alınması, sanal paraların yer aldığı ve alışverişin yapılabildiği uygulama veyahut sitelere kimlik bilgileriyle üye olunabilmesi gibi şartların getirilmesi de alınabilecek önlemler arasındadır.

Belirtildiği üzere kara para aklama faaliyetlerine teknolojik gelişmeler etki etmektedir ancak engellenebilmesine yönelik de bir hayli olumlu anlamda katkı sağlamaktadır. Hiçbir suçlu veyahut suç örgütü ülkelerden ve uluslararası kuruluşlardan güçlü değildir. Bu anlamda ülkeler arasında koordinasyonu sağlayacak kuruluşlara üye olunması, ikili anlaşmaların yapılması ve MASAK gibi aklama suçuyla mücadele edecek kuruluşların oluşturularak desteklenmesi suçun engellenmesi noktasında fazlasıyla yerinde olacaktır. Nitelikli personelin yetiştirilmesi ve mücadele edecek kuruluşlarda görev alması en önemli noktalardan biridir. Bununla beraber halkın aklama suçu ile terörizmi finanse etme suçuna karşı bilgili olması ve bahse mevzu suçların engellenmesine teşvik edilmesi en önemli noktalardan bir diğeridir. Halkın aklama suçuna karşı bilinçli olması ve suçun işlenmesini engellemeye meyilli olması aklayıcıların işlerini bir hayli zorlaştıracaktır. Tüm bu sebeplerden dolayı halka gerekli eğitimlerin verilmesi, suçu işleyenlerin ortaya çıkardığı zararların anlatılması, ülke içerisindeki dengeleri nasıl bozduğunun gösterilmesi ve halkın aklama suçunu işleyenlere karşı tepki verecek seviyeye getirilmesi yerinde olacaktır. Halk tarafından aklama suçunu işleyenlere karşı bir bilinç oluşması ve suçu işleyenlere hiçbir şekilde yardım etmeyerek suçun işlendiğinden haberdar olunması durumunda gerekli yerlere bildirilmesi aklama suçunun işlenme oranını düşürecektir. Aklama suçuyla mücadele eden kuruluşlar her ne kadar güçlü sistemlere sahip olsalar da suçluların halk tarafından tespit edilmesi ve hemen bildirilmesi, bahse mevzu suçu işleyen kişilerin tespitinin anında yapılarak yakalanmalarına ve kara paraya el konulmasına imkan verecektir. Öncül suçlar olarak ifade edilen uyuşturucu ticareti ve silah kaçakçılığı benzeri faaliyetlerde bulunan kişilerin halk tarafından tespiti ve bildirişi daha kolay olacaktır. Bahse mevzu durumlar için anında müdahale edileceğinin ve suçluların caydırıcı cezalar alacağını halka gösterilmesi ile bu güvenin verilmesi sağlanacak, beraberinde bildirişi yapan kişilere bazı teşviklerin verilmesiyle halkta bir bilinç oluşacaktır. Bu anlamda ülkenin vatandaşının kendisinden daha iyi bir istihbarat servisinin olmayacağını belirtmek yanlış olmayacaktır. Nitekim MASAK tarafından yayımlanan 2022 yılı raporunda da görüldüğü üzere bildirim sayılarında seneler itibarıyla bir artış yaşanmaktadır. Bildirim sayısının çokluğu ve tüm bu bildirimlerle ilgileyecek yeterli personelin varlığı kara para aklama suçuyla mücadelenin etkinliği

açısından önemlidir. MASAK tarafından yayımlanan raporlarda yapılan bildirimler neticesinde ülke ekonomisine ne kadar katkı sağlandığı, hangi örgütlerin çökertildiği, ne kadar kişinin öncül suçlara engel olunmasıyla kurtarıldığı gibi birçok verinin detaylarıyla açıklanması ve tüm bunların halka yeterli şekilde duyurulması da halkta gerekli bilincin oluşması açısından fazlasıyla önem arz etmektedir. Halkta gerekli bilincin oluşmasıyla beraber kara para aklama suçunun, henüz en başında yani yerleştirme aşamasında engellenebilmesi mümkün olacaktır. MASAK gibi aklama suçuyla mücadele eden kuruluşların koordinasyonu sağlayarak ülke içerisindeki tüm paydaşlarla iş birliği yapmasıyla, aklayıcıların ayrıştırma aşamasına geçmeden engellenebilmesi sağlanabilecektir. Ayrıştırma aşamasına geçilmesiyle beraber aklama suçunu engellemek daha karmaşık bir hal alacak ve zorlaşacaktır. Bu anlamda hala büyük bir çoğunluğu nakit para üzerinden gerçekleştirilen aklama suçunun, yerleştirme aşamasında engellenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak kara para aklama suçunun günümüz dünyasında sifıra indirgenmesi bir hayli zor olmakla beraber mücadelenin etkinliğinin artırılması için; ülke içerisindeki kuruluşların koordinasyonunun sağlanmasına, denetim mekanizmasının iyi çalışmasına ve halkta bilincin oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Aynı zamanda uluslararası alanda mücadeleye destek olan organizasyonlara üye olunması, verilen tavsiyelere yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması ve farklı ülkelerle aklama suçunu engelleyebilmek açısından ikili anlaşmaların yapılması da etkili olacaktır. Böylece ülkenin vatandaşlarının elde edileceği kazançların suç örgütleri tarafından sömürülmesi engellenecek, ülkenin hem ekonomik hem de sosyal olarak uğrayacağı zarar en düşük seviyede tutulabilecektir. Kamu düzenini bozmak ve ülkenin gelir sistemini zarar ettirmek amacıyla olan suçlulara karşı mücadele, ülkenin birçok paydaşının bir araya gelmesiyle etkili bir şekilde sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Ahaber. (2021). Erişim Tarihi: 18.01.2023, <https://www.ahaber.com.tr/teknoloji/2021/10/31/twitch-bit-listesinde-kimler-var-twitch-bit-olayi-nedir-twitchte-dolandiricilik-iddialari>
- Anadolu Ajansı. (2022). Erişim Tarihi: 20.01.2023, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/masak-tiktok-platformunda-suc-gelirlerini-aklayanlara-karsi-harekete-gecti/2671016>
- Anadolu Ajansı. (2023). Erişim Tarihi: 26.01.2023, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/toggun-100-yil-ozel-serisi-icin-on-siparis-hakki-nft-ile-gelecek/2797731>
- Akalın, M. (2014). *Interpol (Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı)*. Ankara: Kripto Yayınları.
- Akar, Y. (1997). *Kara Paranın Aklanması, 1. Basım*, (Yayın No:90). Ankara: SPK Yayınları.
- Aksakal, M. (2008). *Karapara Aklama Suçu ile Organize Suçu ve Terörizmin Finansmanı Suçu Arasındaki İlişki ve Mücadele Yöntemleri*, [Yüksek Lisans Tezi]. Bandırma: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, M. (2018). *Kripto Para Birimleri ile Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansman Riskinin FATF Tavsiyeleri Çerçevesinde İncelenmesi*, [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Finans Enstitüsü.
- Akyay, İ. (2008). *Mali İstihbarat Birimi (MİB) Kurulması, Fonksiyonları, Tipleri ve Karşılaştırmaları*, İçinde S. Aydın (Ed.), *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Alp İ. A. (2000). *Paranın Karası, Kara Paranın Makro Ekonomik Etkileri*, Maliye Dergisi, (134), 13-15.
- Aydın, S. (2008). *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Aydınşakir, E. (2008). *Kara Para Aklamayla Mücadele*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı.
- Aykın, H. (2007). *Kara Paranın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar*, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 25, 33-40.
- Aykın, H. (2010). *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyut*, (Yayın No:406). Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Aykın, H. ve Gümüştay, K. (2008). *Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörizmin Finansmanı ile Mücadele*, İçinde S. Aydın (Ed.), *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Başak, R. (1998). *50 Soruda Karapara ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi*, (Yayın No:206). Türkiye Bankalar Birliği.
- Bayraktar, K. (2000). *Kara Para Aklama Suçu*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Berber, B. (2019). *Kara Para Aklama İşlemleri ve Finansal Sisteme Etkileri*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.
- BDDK. 2021 Faaliyet Raporu. <https://www.bddk.org.tr/KurumHakkında/EkGetir/5?ekId=86>

COE. (2023a). Erişim Tarihi: 28.02.2023, <https://www.coe.int/tr/web/about-us/who-we-are>

COE. (2023b). Erişim Tarihi: 28.02.2023, <https://www.coe.int/en/web/pompidou/about/pompidou-group-introduction>

Çakın, H. M. (2019). *Türkiye ve Dünya Boyutlarıyla Kara Para Gerçeği ve Aklama Suçu*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çakır, K. (2016). *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu, 1. Basım*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Çelik, K. (2011). *Kara Para Aklama Suçuyla Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Mücadele ve Türkiye Örneği*, [Yüksek Lisans Tezi]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı.

Çelik, K. Koçağra, S. I. ve Güler, K. (2000). *Kara Para Aklama, Tanımı, Aşamaları, Yöntemleri ve İlgili Uluslararası Çalışmalar*, Ankara: Masak Yayınları.

Danzanjamts, D. (2008). *Kara Para Aklama ile Mücadelede Uluslararası Boyut*, [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimler Enstitüsü.

Değirmenci, O. (2008). *Mukayeseli Hukukta Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*. Ankara: Turhan Kitapevi.

Demirtaş, İ. (2011). *FATF Üyesi Bazı Mali İstihbarat Birimlerinin Yapısı, Fonksiyonları ve MASAK ile Mukayesesi*, Ankara: MASAK Yayın No:21.

Doğan, B. (2021). *Kara Para Aklama ve Mali Suçlarla Mücadelede Uluslararası ve Ulusal Kuruluşların Rolü*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, B. ve Yıldız, A. (2021). *Mali Suçlar ve Mali Suçlarla Mücadele: Türkiye Örneği*, *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 5(2), 129-150.

Dönmez, U. (2010). *Kara para ve Türkiye’de Kara paranın Aklanması ile Mücadele*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dura, İ. H. (2007). *Kara Para Üzerine Yazılması Gerekenler: Vergi Usul Kanunu’nun 9’uncu Maddesine Dair Bir Yaklaşım*, *Vergi Sorunları Dergisi*, 231, 197-228.

Dülger, M. V. (2011). *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar*, [Doktora Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EGM. (2013). Erişim Tarihi: 28.02.2023, <https://www.egm.gov.tr/interpol/turkeuropoliliski-13-02-201341>

EGM. 2022 Faaliyet Raporu. <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/2022-EGM-Idare-Faaliyet-Raporu-pdf>

EGM. 2021 Faaliyet Raporu. https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/Planlama/2021_IDARE_FAALİYET_RAPORU.pdf

EGM. (2022). Erişim Tarihi: 25.02.2023, <https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolutaniyalim>

Eğilmez. (2016). Erişim Tarihi: 13.01.2023, <https://www.mahfiegilmez.com/2016/04/ky-offshore-bankaclg.html>

Eğilmez, M. (2019). *Ekonominin Temelleri (Kavramlar ve Kurumlar)*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Er, M. (2012). *Türkiye’de Kara Para Aklamayı Önlemede Jandarmanın Etkisinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Niğde.

Er, Y. M. (2021). *Kara Para Aklama Suçu*, [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdem, E. (2018). *Türkiye ve Avrupa’nın Kara Para Aklanması ile Mücadele Yöntemlerinin Mukayeseli Olarak İncelenmesi*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Finans Enstitüsü Finans Anabilim Dalı Uluslararası Bankacılık ve Finans Bilim Dalı.

Erdoğan, İ. (2009). *Kara Para Aklamanın Makro Ekonomi Üzerine Etkileri ve Türkiye İncelemesi*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eren, B. Erek, M. Buyruk Akbaba, A. (2020). *Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi*, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 9(2), 1340-1367.

Ergül, E. (1998). *Hukuki, Mali, Ekonomik, Aktüel Boyutları ve İlgili Mevzuatıyla Kara Paranın Aklanması ve Suçları*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Ergül, E. (1999). *Kara Paranın Aklanmasının Hukuki ve Cezai Boyutları*, Kara Para Aklama Faaliyetleri ve Önlemler, TCMB, Ankara S.23-35.

Ergül, E. (2001). *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*. Ankara: Yargı Yayınevi.

FATF. (2019). *Anti Money Laundering and Counter- Terroist Financing Measures Turkey*, FATF Mutual Evaluation Report.

FATF. (2021). *Anti Money Laundering and Counter- Terroist Financing Measures Turkey-1st Enhanced Follow-Up Report & Technial Compliance Re-Rating*, FATF FUR Report.

Geygüç, E. (2022). *Türkiye’de Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Mali Suçları Araştırma Kurulu’nun Önemi*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez]. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gilmore, W. C. (1992). *International Efforts to Combat Money Laundering*, Common Law Bulletin, July, 1132.

Gökçe, S. (2010). *Uluslararası Sözleşmelerle ve Bazı Ülke Düzenlemeleriyle Karşılaştırmalı Olarak Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, (Yayın No: 18). Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı.

Gümüşkaya, H.(1998). *Kara Paranın Ulusal ve Uluslararası Finans Üzerine Etkileri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güner, S. (2003). *Organize Suç Örgütleri, Kara Para ve Aklanması*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Gürel, E. ve Şahin, Ç. (2022). *Dijital Dünyada Kara Para Aklama: Örnek Olaylar*, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 57(3), 2289-2305.

Hondu, E. (2005). *Sermaye Piyasası Kanunu Bakımından Kazanç Müsaderesi*, Yeterlik Etüdü. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi.

Hürriyet. (2020). Erişim Tarihi: 30.01.2023, <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/yasadisi-bahis-50-milyar-lirayi-asti-41538621>

INTERPOL. (2023). Erişim Tarihi: 27.02.2023, <https://www.interpol.int/How-we-work/Notices/About-Notices>

İpek, H. (2000). *Bir Sorun Kara para ve Kara paranın Aklanması*. İstanbul: Beta Yayınları.

JGK. 2020 Faaliyet Raporu. <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/jandarma/indirilebilir-icerikler/IGNKLI-2020-YILI-FAALİYET-RAPORU.pdf>

JGK. 2021 Faaliyet Raporu. <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/jandarma/indirilebilir-icerikler/JANDARMA-GENEL-KOMUTANLIGI-2021-YILI-FAALİYET-RAPORU.pdf>

Kaplanhan, F. (2018). *Kripto Paranın Türk Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi: Bitcoin Örneği*. Vergi Sorunları Dergisi, 353, 119-120.

Karaal, H. (2008). *Suç Ekonomisi ve Kara para Aklama*, İçinde İ. Önder, M. Karakaş ve M. Çak, (Ed.) Yolsuzluk Ekonomisi ve Yolsuzlukla Mücadele, Ankara: TOBB Yayınları.

Karaduman, (2013). *Türkiye’de Kara Para Aklama ile Mücadele Yöntemleri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Karaman, İ. (2019). *Terörizm ile Mücadelede Uluslararası Polis İşbirliği*, Social Sciences Studies Journal, 5 (50), 6701-6712.

Kaya, V. (2014). *Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama Suçu ve Bu Suçla Mücadelede Mali Suçları Araştırma Kurulunun Rolü*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kocasakal, Ü. (2008). *Kara Para Aklama ile Mücadelede ve Yeni Türk Ceza Kanununun 282. Maddesinde Düzenlenen Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu*, *Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı*, S. Aydın (Ed.), Ankara.

KOM. 2021 Faaliyet Raporu. <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2021-KOM-Raporu-Turkce.pdf>

Korkmaz, İ. (2002). *Kara Para Aklama Suçu*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı.

MASAK. – TBB Çalıştay. 2018. https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7520/TBB_YKB_Masak110518.pdf

Raporu. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/FAALIYET_RAPORU_2019-FINAL-1.pdf

MASAK. 2022 Faaliyet Raporu. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2023/04/2022-Faaliyet-Raporu.pdf>

MASAK. (2023a). Erişim Tarihi: 05.01.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/aklamanin-asamalari>

MASAK. (2023b). Erişim Tarihi: 08.01.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-yontemleri>

MASAK. (2023c). Erişim Tarihi: 22.02.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/uluslararasi-mucadele>

MASAK. (2023d). Erişim Tarihi: 23.02.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/avrupa-birligi-direktifleri>

MASAK. (2023e). Erişim Tarihi: 24.02.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/mali-eylem-gorev-gucu>

MASAK. (2023f). Erişim Tarihi: 13.03.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/strazburg-sozlesmesi>

MASAK. (2023g). Erişim Tarihi: 07.04.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/koordinasyon-kurulu>

MASAK. (2023h). Erişim Tarihi: 09.04.2023, <https://masak.hmb.gov.tr/5549-sayili-suc-gelirlerinin-aklanmasinin-onlenmesi-hakkinda-kanun-2/https://masak.hmb.gov.tr/uzaktan-kimlik-tespiti>

Mavral, Ü. (2001). *Kara para Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye'ye Yansımaları*. Ankara: Şafak Matbaacılık, Vergi Denetmenleri Derneği Yayını.

Mavral, Ü. (2003). *Kara para, Kayıt dışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye'ye Yansımaları*, Ankara: Vergi Denetmenleri Derneği Yayınları.

MFA. (2023a). Erişim Tarihi: 24.02.2023, <https://www.mfa.gov.tr/guneydogu-avrupa-isbirligi-girisimi-seci.tr.mfa>

MFA. (2023b). Erişim Tarihi: 13.03.2023, <https://www.mfa.gov.tr/oecd-rusvetle-mucadele-sozlesmesi-ve-turkiye-tr.mfa>

Miynat, M., Duramaz, S. (2012). *Türkiye'de Kara Para ile Mücadelede Mali Kurumların Rolü*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2.

Özbaran, M. H. (2004). *Yolsuzluk ve Bu Alanda Mücadele Eden Uluslararası Örgütler ve Birimler*, Sayıştay Dergisi, 50-51, 26-28.

Öztürk, A. (2004). *Kara Para Aklama Suçuyla Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Mücadele*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.

Resmi Gazete. (2014). Erişim Tarihi: 18.03.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140611-12.htm>

Resmi Gazete. (2018). Erişim Tarihi: 11.04.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180217-3.htm>

Saatçi, B. (1996). *Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Girişimleri*, Bankacılar Dergisi, 3 (56), 3-7.

SEDDK. 2021 Faaliyet Raporu. <https://www.seddk.gov.tr/upload/doc/2021-faaliyet-raporu.pdf>

SEDDK. (2023). Erişim Tarihi: 11.04.2023, <https://www.seddk.gov.tr/tr/gorevimiz>

Sırma, İ. ve Saldanlı, A. (2015). *Kara Para Aklamada Sermaye Piyasası Araçlarının Kullanımı*, İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 3, 108- 118.

Sözcü. (2021). Erişim Tarihi: 18.01.2023, <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/twitch-bit-olayi-meclis-gundemine-tasindi-6740449>

Sputnik. (2023). Erişim Tarihi: 02.02.2023, <https://sputniknews.com.tr/20230123/kripto-para-borsasi-bitzlatoya-kara-para-operasyonu-1066093539.html>

Standing, A. (2010). *Transnational Organized Crime and The Palermo Convention: A Reality Check*, International Peace Institute.

Şahin, İ. (2015). *Suç Gelirlerinin Aklanmasının Gelişmekte Olan Ülkelerin Makroekonomi ve Finansal Sistemleri Üzerinde Yarattığı Etkilere İlişkin Bir İnceleme*, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 13 (1), 392-417.

Şahinler, D. (2006). *Dünyada ve Türkiye’de Kara Para Sorunu: Karşı Önlemler* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı.

Şenol, A., & Karacan, H. (2012). *Sazan Avlama (Phishing): Kullanılan Teknikler ve Bunlardan Korunma Yöntemleri*. Uluslararası Bilgi Güvenliği ve Kriptoloji Konferansı, 2-3.

Taşdelen, A. (2003). *Hukuksal Açıdan Türkiye’de Kara Paranın Aklanması ve Önlenmesi*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Taşdelen, A. (2003). *Hukuksal Açıdan Türkiye’de Kara Paranın Aklanması ve Önlenmesi*, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Taşkın, M. (2001). *Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri Kara para İlişkisi ve Türkiye’de Bu Suçlarla Mücadele*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TBB. (2003). *Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*, (Yayın No:235). Aralık, İstanbul: TBB Yayınları.

TBB. (2021). *Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık İstatistikleri*, Mart.

TBMM. (2004). Erişim Tarihi: 13.03.2023, <https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5065.html>

Türk Hukuk Sitesi. (2008). Erişim Tarihi: 31.01.2023, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_831.htm

Twitch. (2023). Erişim Tarihi: 18.01.2023, <https://www.twitch.tv/bits>

Us, V. (2004). *Kayıt Dışı Ekonomi Tahmini Yöntem Önerisi: Türkiye Örneği*, Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni, 2004/17.

Uygur, Ö. (2010). *Vergi Cennetleri ile Kara Para Aklamının Mali Piyasalara Etkileri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ünlü, U. (2019). *Kara Para Aklamada Yeni Yöntemler ve Kara Paranın Ekonomi Üzerindeki Etkileri*, Sayıştay Dergisi, 113, 155-179.
- Üstün, O. (2003). *Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Yeni Kırk Tavsiye Kararı Neler Getiriyor*, Bankacılar Dergisi, 47, 16-37.
- Üstün, O. (2008). *Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış*, Bankacılar Dergisi, 65, 19- 36.
- Ütük, Ö. (2009). *Terörizmin Finansmanı ile Uluslararası Mücadele*, Bütçe Dünyası, 3(32), 43-55.
- Vural, H. (2010). *Kara Para Aklama Suçu ile Mücadelede Adli Muhasebecilik Mesleği*, [Yüksek Lisans Tezi]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcı, A. (2008). *Yeni Kara Para Aklama Yöntemleri Olarak Akıllı Kartlar ve İnternet*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 882), 153-168.
- Yazıcı, A. (2008). *Yeni Karapara Aklama Yöntemleri Olarak Akıllı Kartlar ve İnternet*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Yıldırım, M. (2007). *Kara Paranın Kayıt Dışı Ekonomi İçindeki Yeri ve Kara Para Aklanmanın Ekonomiye Getirdiği Tehlikeler*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (39), 158-177.
- Yıldız, A. ve Demir, M. (2019). *Vergi Cennetleri ve Küresel Gelir Eşitsizliği*, Maliye Dergisi, 176:329-354.
- Yılmaz, S. (2006). *Karaparanın Aklanması ve Türkiye Boyutu*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Webtekno. (2022). Erişim Tarihi: 28.01.2023, <https://www.webtekno.com/save-a-dog-kampanyasi-sahte-mi-h111027.html>
- Wikipedia. (2023a). Erişim Tarihi: 18.01.2023, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitch>
- Wikipedia. (2023b). Erişim Tarihi: 25.02.2023, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Interpol>

